

ISSN 2413-5593
2018. № 34

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ,
ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ**

**PROBLEMY SEMANTYKY,
PRAHMATYKY TA COHNITYVNOI LINHVISTYKY**

<http://philology.knu.ua/node/318>

УДК 81
ББК 81я43, П78
ISSN 2413-5593

Відповідальні редактори:

Корбозерова Н. М., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, УКРАЇНА
ninakot@ukr.net

Скрильник С. В., канд. філол. наук, доц., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, УКРАЇНА
s.skrlynyk@ukr.net

Заступники:

Неборсіна Н. П., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, (УКРАЇНА).

Пермінова А. В., д-р філол. наук, доц, Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, (УКРАЇНА).

Редакційна рада:

Карабан В. І., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, (УКРАЇНА).

Дорофєєва М. С., д-р філол. наук, доц., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, (УКРАЇНА).

Відповідальні секретарі:

Моренєць І. М., канд., філол. наук., асист., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, УКРАЇНА.

Набережнєва Т. Є., канд., філол. наук., доц., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, УКРАЇНА

Друкується за рішенням Вченої ради Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 3 від 30 жовтня 2018 року).

Рецензенти:

Помірко Р. С., д-р філол. наук, проф., Львівськ. нац. ун-т імені Івана Франка (УКРАЇНА);

Шевченко І. С., д-р філол. наук, проф., Харківськ. нац. ун-т імені В. Н. Каразіна (УКРАЇНА).

Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу мовної інформації Серія КВ №21582-11482ПР від 18.08.2015 р.

Збірник наукових праць входить до наукометричної бази України. Є фаховим виданням із дисциплін філологічного профілю. Постанова Президії Державної Атестаційної Комісії України від 07.10.2015 р., № 1021.

Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка / відп. ред. Н. М. Корбозерова, С. В. Скрильник. – (2002–2018). – К. : Логос, 2018. – Вип. 34. – 252 с. – Бібліограф. в кінці ст.

Збірник вміщує статті, в яких досліджуються актуальні питання загального мовознавства, питання порівняльно-історичного і типологічного мовознавства, літературознавства, лінгвістичної семантики, прагмалінгвістики, когнітивної лінгвістики, комунікативної лінгвістики, перекладознавства, лінгвокультурології. Розраховано на широке коло філологів, викладачів, перекладачів, докторантів, аспірантів та студентів закладів вищої освіти. Збірник видається двічі на рік, передрук не припускається. Статті пройшли рецензування. Всі статті перевірено на плагіат.

Збірник розміщено на сайті: <http://philology.knu.ua/node/318>

E-mail : zbirnykninako@ukr.net

УДК 81
ББК 81я43
ISSN 2413-5593

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2018

Редакційна колегія:

- Баллоні Н. Ф.**, д-р філол. наук, проф., Італ. ін-т культури в Україні (ІТАЛІЯ);
Буас Генрі, д-р філол. наук, проф., Ун-т Поль Валері (ФРАНЦІЯ);
Гетьман З. О., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);
Годзіч Анна, д-р філол. наук, проф., Університет імені Адама Міцкевича, м. Познань (ПОЛЬЩА);
Гудманян А. Г., д-р філол. наук, проф., Нац. авіаційний ун-т (УКРАЇНА);
Енріке Ф. Керо Хервіл'я, д-р філол. наук, проф., Гранадськ. університет (ІСПАНІЯ);
Жайворонок В. В., д-р філол. наук, проф., Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України (УКРАЇНА);
Льченко О. М., д-р філол. наук, проф., Центр наук. дослідж. та виклад. іноз. мов НАН України (УКРАЇНА);
Іщенко Н. Г., д-р філол. наук, проф., Нац. тех. ун-т України «КПІ» (УКРАЇНА);
Клименко Н. Ф., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);
Козловський В. В., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);
Коломісць Л. В., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);
Крючков Г. Г., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);
Мегела І. П., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);
Марія Тереса Соліас Аріс, д-р філол. наук, проф., Вальядолідськ. ун-т (ІСПАНІЯ);
Марія Турмаір, д-р філол. наук, проф., Регенсбургськ. ун-т (НІМЕЧЧИНА);
Мехмет-Алі Акінсі, д-р філол. наук, проф., Руанськ. ун-т (ФРАНЦІЯ);
Пилипенко Р. С., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. лінгвіст. ун-т (УКРАЇНА);
Подшивалова О. О., д-р філол. н., проф., Удмуртськ. держ. ун-т, м. Іжевськ (РОСІЯ);
Пономаренко В. П., д-р філол. н., ст. наук. співробіт., Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України (УКРАЇНА); д-р філол. н., ст. наук. співробіт., Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України (УКРАЇНА);
Радзівська Т. В., д-р філол. наук, проф., Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України (УКРАЇНА);
Славова Л. Л., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);
Солощук Л. В., д-р філол. наук, проф., Харківськ. нац. ун-т імені В. Н. Каразіна (УКРАЇНА);
Стеріополо О. І., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. лінгвіст. ун-т (УКРАЇНА);
Стівен Дерієн, д-р філол. н., проф., Ратгерськ. ун-т (США);
Терехова С. І., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. лінгвіст. ун-т (УКРАЇНА);
Чердиченко О. І., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);
Швачко С. О., д-р філол. наук, проф., Сумськ. держ. ун-т (УКРАЇНА);
Шумарова Н. П., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА).

Редколегія вдячна за технічну підтримку Галкіній О. Ю.

ISSN 2413-5593
2018. № 34

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA COHNITYVNOI LINHVISTYKY

<http://philology.knu.ua/node/318>

ISSN 2413-5593

Editors-in-Chief:

Nina M. Korbozerova, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE, ninakor@ukr.net

Serhiy V. Skrylnyk, PhD (Philology), Associate Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE, s.skrylnyk@ukr.net

Deputy Editors-in-Chief:

Nataliya P. Neborsina, DSc (Philology), Associate Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);

Alla V. Perminova, DSc (Philology), Associate Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Members of Editorial

Board:

Vyacheslav I. Karaban, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE;

Marharyta S. Dorofeyeva, DSc (Philology), Associate Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine.

Secretaries:

Iryna M. Morenets, PhD (Philology), Assistant,

Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE;

Tetyana Ye. Naberezhnieva, PhD (Philology), Associate Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE.

The edition is published on the decision of the Academic Council of the Institute of Philology at the Taras Shevchenko National University of Kyiv (proceedings № 3, 30 October 2018).

Reviewers:

Roman S. Pomyrko, DSc (Philology), Prof., Ivan Franko National University of Lviv (UKRAINE);

Iryna S. Shevchenko, DSc (Philology), Prof., V. N. Karazin Kharkiv National University (UKRAINE).

Certificate of state registration of the print media KB № 21582-1148ПП, 18.08.2015.

The Collection of Scholarly Articles is included in the scientific datum base of Ukraine. This edition is a professional one in the field of Philology. Decree of the Presidium of the State Attestation Commission of Ukraine, 07.10.2015, № 1021.

Problems of semantics, pragmatics and cognitive linguistics: collected scholarly work articles / Ministry of education and science of Ukraine, Taras Shevchenko National University of Kyiv / Editors-in-chief N. M. Korbozerova, S. V. Skrylnyk. – (2002–2018). – Kyiv : Logos, 2018. – Edition 34. – 252 p. Bibliography is at the end of the article.

The collection of scholarly articles includes articles on the current issues in general linguistics, comparative and historical linguistics, linguistic typology, literary studies, linguistic semantics, pragmalinguistics, cognitive linguistics, communicative linguistics, translation studies, linguocultural studies. This edition is intended for linguists, translators, interpreters, teachers, lecturers, postgraduate students, persons pursuing a doctor's degree, and University students. It is published twice a year. Republishing is impossible. All the articles in the edition have been peer-reviewed. All the articles have been checked up for plagiarism.

E-mail : zbirnykninako@ukr.net

Members of the publishing board:

Nicola F. Balloni, DSc (Philology), Prof., Italian Culture Institute in Ukraine (ITALY);
Henri Boyer, DSc (Philology), Prof., Paul Valéry University of Montpellier (FRANCE);
Valentyna B. Burbelo, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);
Zoia O. Getman, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);
Anna Godzich, DSc (Philology), Prof., Adam Mickiewicz University Poznan (POLAND);
Artur G. Gudmanian, DSc (Philology), Prof., National Aviation University (UKRAINE);
Enrique F. Quero-Gervilla, DSc (Philology), Prof., University of Granada (SPAIN);
Vitaliy V. Zhaivoronok, DSc (Philology), Prof., O. O. Potebnya Institute of Linguistics of the National Academy of Sciences of Ukraine (UKRAINE);
Olga M. Ilchenko, DSc (Philology), Prof., Center for Research and Teaching of Foreign Languages (UKRAINE);
Nina G. Ishchenko, DSc (Philology), Prof., National Technical University of Ukraine “Kyiv Polytechnic Institute” (UKRAINE);
Nina F. Klymenko, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, (UKRAINE);
Lada V. Kolomiyets, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE;
Viktor W. Kozlovskiy, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);
Heorhii H. Kriuchkov, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE.
Ivan P. Mehela, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, (UKRAINE).
Maria Teresa Solias Aris, DSc (Philology), Prof., University of Valladolid (SPAIN);
Maria Turmair, DSc (Philology), Prof., Regensburg University (GERMANY);
M. Mehmet-Ali Akinsi, DSc (Philology), Prof., Rouen University (FRANCE);
Olena O. Podshivalova, DSc (Philology), Prof., Udmurt State University (RUSSIA);
Volodimir P. Ponomarenko, DSc (Philology), Leading Researcher, O. O. Potebnya Institute of Linguistics of the National Academy of Sciences of Ukraine (UKRAINE);
Rostyslav Ye. Pylypenko, DSc (Philology), Prof., Kyiv National Linguistic University, (UKRAINE).
Tetiana V. Radzievska, DSc (Philology), Prof., O. O. Potebnya Institute of Linguistics of the National Academy of Sciences of Ukraine (UKRAINE);
Larysa V. Sydelyukova, DSc (Philology), Associate Prof., Kyiv National Linguistic University (UKRAINE);
Ludmyla V. Soloshchuk, DSc (Philology), Prof., V. N. Karazin Kharkiv National University (UKRAINE);
Olena I. Steriopol, DSc (Philology), Prof., Kyiv National Linguistic University (UKRAINE);
Svitlana I. Terekhova, DSc (Philology), Prof., Kyiv National Linguistic University (UKRAINE);
Oleksandr I. Cherednychenko, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);
Svitlana O. Shvachko, DSc (Philology), Prof., Sumi State University (UKRAINE);
Natalia P. Shumarova, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE)

The Editorial Board thanks O. Yu. Halkina for technical support.

ISSN 2413-5593
2018. № 34

**ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ,
ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ**

**PROBLEMY SEMANTYKY,
PRAHMATYKY TA COHNITYVNOI LINHVISTYKY**

<http://philology.knu.ua/node/318>

Ответственные редакторы:

Корбозёрова Н. Н., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, УКРАИНА, ninakog@ukr.net

Скрыльник С. В., канд. филол. наук, доц., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, УКРАИНА,
s.skrylnyk@ukr.net

Заместители:

Неборсина Н. П., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, (УКРАИНА).

Перминова А. В., д-р филол. наук, доц., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, (УКРАИНА).

Редакционный совет:

Карабан В. И., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, (УКРАИНА).

Дорофеева М. С., д-р филол. наук, доц., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, (УКРАИНА).

Ответственные секретари:

Моренец И. Н., канд., филол. наук, асист., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, УКРАИНА;

Набережная Т. Е., канд. филол. наук, доц., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, УКРАИНА.

Печатается по решению Ученого совета Института филологии Киевского национального университета имени Тараса Шевченко (протокол № 3 от 30 октября 2018 года).

Рецензенты: **Помирко Р. С.**, д-р филол. наук, проф., Львовск. нац. ун-т имени Ивана Франка (УКРАИНА);

Шевченко И. С., д-р филол. наук, проф., Харьковск. нац. ун-т имени В. Н. Каразина (УКРАИНА).

Свидетельство о государственной регистрации печатного средства речевой информации Серия КВ №21582-11482ПР от 18.08.2015 г.

Сборник научных трудов входит в наукометрические базы Украины. Является профессиональным изданием по дисциплинам филологического профиля. Постановление Президиума Государственной Аккредитационной Комиссии Украины от 07.10.2015 г., № 1021.

Проблемы семантики, прагматики и когнитивной лингвистики : сб. науч. тр. /

М-во образования и науки Украины, Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко / отв. ред. Н. Н. Корбозерова, С. В. Скрыльник. — (2002–2018). — К. : Логос, 2018. — Вып. 34. — 252 с. — Библиограф. в конце ст.

Сборник содержит статьи, посвященные актуальным вопросам общего языкознания, сравнительно-исторического и типологического языкознания, литературоведения; лингвистической семантики, прагматической лингвистики, когнитивной лингвистики, коммуникативной лингвистики и переводоведения, лингвокультурологии. Рассчитано на широкий круг филологов, преподавателей, переводчиков, докторантов, аспирантов и студентов высших учебных заведений. Сборник издается два раза в год, перепечатка не допускается. Статьи прошли рецензирование. Все статьи проверены на плагиат.

Сборник размещен на сайте: <http://philology.knu.ua/node/318>

E-mail : zbirnykninako@ukr.net

Редакционная коллегия:

- Баллони Н. Ф.**, д-р филол. наук, проф., Итал. ин-т культуры в Украине (ИТАЛИЯ);
Буае Генри, д-р филол. наук, проф., Ун-т Поль Валери (ФРАНЦИЯ);
Гетьман З. А., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко (УКРАИНА);
Годзич Анна, д-р филол. наук, проф., Ун-т им. Адама Мицкевича, г. Познань (ПОЛЬША);
Гудманиян А. Г., д-р филол. наук, проф., Нац. авиационный ун-т (УКРАИНА);
Енрике Ф. Кери Хервилья, д-р филол. наук, проф., Гранадск. ун-т (ИСПАНИЯ);
Жайворонок В. В., д-р филол. наук, проф., Ин-т языкозн. им. А. А. Потебни НАН Украины (УКРАИНА);
Ильченко О. М., д-р филол. наук, проф., Центр науч. исслед. и препод. ин. яз. НАН Украины (УКРАИНА);
Ищенко Н. Г., д-р филол. наук, проф., Нац. тех. ун-т Украины «КПИ» (УКРАИНА);
Клименко Н. Ф., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, (УКРАИНА);
Козловский В. В., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко (УКРАИНА);
Коломиец Л. В., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко (УКРАИНА);
Крючков Г. Г., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко (УКРАИНА);
Мегела И. П., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко (УКРАИНА);
Мария Тереса Солиас Арис, д-р филол. наук, проф., Вальядолидск. ун-т (ИСПАНИЯ);
Мария Турмаир, д-р филол. наук, проф., Регенсбургск. ун-т (ГЕРМАНИЯ);
Мехмет-Али Акинси, д-р филол. наук, проф., Руанск. ун-т (ФРАНЦИЯ);
Пилипенко Р. Е., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко (УКРАИНА);
Подшивалова Е. А., д-р филол. наук, проф., Удмуртск. гос. ун-т (РОССИЯ);
Пономаренко В. П., д-р филол. н., ст. науч. сотруд., Ин-т языкозн. им. А. А. Потебни НАН Украины (УКРАИНА);
Радзиевская Т. В., д-р филол. наук, проф., Ин-т языкозн. им. А. А. Потебни НАН Украины (УКРАИНА);
Сидельникова Л. В., д-р филол. наук, доц., Киев. нац. лингвист. ун-т (УКРАИНА);
Славова Л. Л., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, (УКРАИНА)
Солощук Л. В., д-р филол. наук, проф., Харьков. нац. ун-т им. В. Н. Каразина (УКРАИНА);
Стериополо О. И., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. лингвист. ун-т (УКРАИНА);
Терехова С. И., д-р филол. н., проф., Киев. нац. лингвист. ун-т (УКРАИНА);
Чередниченко О. И., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко (УКРАИНА);
Швачко С. А., д-р филол. наук, проф., Сумск. гос. ун-т (УКРАИНА);
Шумарова Н. П., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко (УКРАИНА).

Редколлегия благодарит за техническую поддержку Галкину А. Ю.

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОГО
МОВОЗНАВСТВА

УДК 81'342-116

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 24.05.2018 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 27.05.2018 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 99.33 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.01>

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ТА ФОРМАЛЬНИЙ ПІДХОДИ ДО
ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ОДИНИЦЬ СУБФОНЕМНОГО РІВНЯ В
СТРУКТУРНИЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Роман Володимирович Васько (м. Київ, Україна)

dnister@ukr.net

РЕКТОР,

доктор філологічних наук, професор кафедри германської і фіно-угорської філології

Київський національний лінгвістичний університет

(Міністерство освіти і науки України)

03150, м. Київ, вулиця Велика Васильківська, 73

Стаття присвячена аналізу доробку до фонологічної теорії чотирьох шкіл структурної лінгвістики: (i) Празького лінгвістичного гуртка, найголовнішим досягненням якого було створення М. С. Трубецьким детального й цілісного вчення про звуковий склад мови (фонології); (ii) Французької школи функціональної лінгвістики, представник якої А. Мартіне розробив принципи діахронічної фонології і процедуру ідентифікації фонем, між якими необхідна певна фонетична дистанція; (iii) Американської лінгвістичної школи Л. Блумфілда та Е. Сепіра, від якої беруть свій початок дві гілки американської лінгвістики – дескриптивізм, найважливішим теоретичним відкриттям якого було вчення про ієрархічність мовної структури – від нижчих рівнів до вищих, і генеративна лінгвістика Н. Хомського та його послідовників, які, зберігши ідею ієрархії, змінили її вектор на протилежний – мовлення породжується від вищих рівнів до нижчих; (iv) Копенгагенської глосематики, яка визначає фонему як одиницю плану вираження, що як елемент чистих відношень маніфестується в звуках, але сама по собі не містить нічого

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])

Функціональний та формальний підходи до інтерпретації одиниць субфонемного рівня в структурній лінгвістиці (Українською) [Функциональный и формальный подходы к интерпретации единиц субфонемного уровня в структурной лингвистике (На укр. яз.)]

© Васько Р. В. [Васько Р. В.] dnister@ukr.net

фізичного, а для ототожнення й розмежування мовних одиниць використовувалася комутаційна перевірка. Діяльність цих чотирьох шкіл структурної лінгвістики завершилася створення фонології.

Ключові слова: фонологічна теорія, синхронія і діакронія, синтагматика і парадигматика, розкладність фонем, диференційна (дистинктивна) ознака, субфонемний рівень, ієрархія мовної структури, комутаційна перевірка.

FUNCTIONAL AND FORMAL APPROACHES TO THE INTERPRETATION OF THE SUBPHONEMIC LEVEL UNITS IN STRUCTURAL LINGUISTICS

Roman V. Vasko (Kyiv, Ukraine)

dnister@ukr.net

RECTOR,

Doctor of Science (Philology),

Professor at the Department of Germanic and Finno-Ugric Philology

Kyiv National Linguistic University

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

73 Velyka Vasylkivska Str., Kyiv, Ukraine, 03150

The article is devoted to the analysis of the contribution to the phonological theory made by four schools of structural linguistics: (i) the Prague linguistic circle, the most important achievement of which was the creation by N. S. Trubetzkoy of a detailed and holistic teaching about the sound structure of language (phonology); (ii) the French school of functional linguistics, whose representative A. Martinet developed principles of diachronic phonology and procedure for identifying phonemes, between which a certain phonetic distance is necessary; (iii) The American linguistic school of L. Bloomfield and E. Sapir, from which two branches of American linguistics originate - descriptivism, the most important theoretical discovery of which was the doctrine of the hierarchy of language structure – from lower levels to higher ones, and generative linguistics by N. Chomsky and his followers, who, retaining the idea of hierarchy, changed its vector to the opposite – speech is generated from higher to lower levels; (iv) the Copenhagen glossematics, which defined the phoneme as a unit of the expression plane, which as an element of pure relations is manifested in sounds, but does not in itself contain anything physical, and for identification and delimitation of linguistic units commutation test is

(Current issues in general linguistics)

Functional and formal approaches to the interpretation of the subphonemic level units in structural linguistics

(in Ukrainian) [Funkcional'nyj ta formal'nyj pidhody do interpretacii'
 odyhnyh' subfonemnyh rivnja v strukturnij lingvistyki]

© Vasko R. V. [Vas'ko R. V.] dnister@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

used. The activity of these four schools of structural linguistics has completed the creation of phonology.

Key words: phonological theory, synchrony and diachrony, syntagmatics and paradigmatics, phoneme decomposability (divisibility), differential (distinctive) feature, subphonemic level, hierarchy of language structure, commutation test.

**ФУНКЦИОНАЛЬНЫЙ И ФОРМАЛЬНЫЙ ПОДХОДЫ К
ИНТЕРПРЕТАЦИИ ЕДИНИЦ СУБФОНЕМНОГО УРОВНЯ В
СТРУКТУРНОЙ ЛИНГВИСТИКЕ**

Роман Владимирович Васько (г. Киев, Украина)

dnister@ukr.net

РЕКТОР,
 доктор филологических наук,
 профессор кафедры германской и финно-угорской филологии
 Киевский национальный лингвистический университет
 (Министерство образования и науки Украины)
 03150, г. Киев, улица Большая Васильковская, 73

Статья посвящена анализу вклада в фонологическую теорию четырех школ структурной лингвистики: (i) Пражского лингвистического кружка, самым главным достижением которого было создание Н. С. Трубецкого детального и целостного учения о звуковом составе языка (фонологии); (ii) Французской школы функциональной лингвистики, представитель которой А. Мартине разработал принципы диахронической фонологии и процедуру идентификации фонем, между которыми необходима определенная фонетическая дистанция; (iii) Американской лингвистической школы Л. Блумфильда и Э. Сэпира, от которой берут свое начало две ветви американской лингвистики – дескриптивизм, наиважнейшим теоретическим открытием которого было учение об иерархичности языковой структуры – от низших уровней к высшим, и генеративная лингвистика Н. Хомского и его последователей, которые, сохранив идею иерархии, сменили ее вектор на противоположный – речь генерируется от высших уровней к низшим; (iv) Копенгагенской глоссематики, которая определяет фонему как единицу плана выражения, которая как элемент чистых отношений манифестируется в звуках, но сама по себе не содержит

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])

Функціональний та формальний підходи до інтерпретації одиниць субфонемичного рівня в структурній лінгвістиці (Українською) [Функциональный и формальный подходы к интерпретации единиц субфонемичного уровня в структурной лингвистике (На укр. яз.)]

© Васько Р. В. [Васько Р. В.] dnister@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

ничего физического, а для отождествления и разграничения языковых единиц использовалась коммутационная проверка. Деятельностью этих четырех школ структурной лингвистики завершилось создание фонологии.

Ключевые слова: фонологическая теория, синхрония и диахрония, синтагматика и парадигматика, разложимость фонемы, дифференциальный (дистинктивный) признак, субфонемный уровень, иерархия языковой структуры, коммутационная проверка.

Об'єктом нашого дослідження є наявна і доступна вітчизняна і зарубіжна лінгвістична література з проблем структурної фонології, а **предметом** є аналіз фонологічної концепції кожного напрямку структурної фонології. **Новизна** дослідження полягає у застосуванні принципів структурної фонології для пояснення еволюційних ліній розвитку фонематичних систем германських мов

Реакцією на кризу лінгвістики, філософії та культурології кінця XIX століття була структурна лінгвістика або лінгвістичний структуралізм, в основі якого було поняття структури як системної взаємозумовленості мовних елементів. З іншого боку, структурна лінгвістика відіграла в XX столітті особливу методологічну роль, оскільки культурно-філософська орієнтація XX століття була мовною орієнтацією: ми дивимося на світ через мову, і саме мова визначає те, якою ми бачимо дійсність (гіпотеза Сепіра – Уорфа або теорія лінгвістичної відносності), [20, с. 231-233]. Головним твором структурної лінгвістики є “Курс загальної лінгвістики” Ф. де Соссюра, в якій автор наводить три основоположні опозиції, найголовніші для подальшого розуміння мови лінгвістикою XX століття. Перша – це те, що в мовленнєвій діяльності (*Langage*, російський термін “*речевая деятельность*” належить Л. В. Щербі [23]) необхідно розрізняти мову як систему (*langue*) і мовлення як реалізацію цієї системи (*parole*), як послідовність “правильно побудованих висловлювань”, якщо говорити в термінах більш пізнього напрямку – генеративної лінгвістики. Завдання структурної лінгвістики полягало у вивченні мови як системи, а другим компонентом, мовленням, структурна лінгвістика зайнялася вже в своєму посткласичному періоді, в 1950–1960-х роках (теорія мовленнєвих актів, лінгвістика усного мовлення). Друге фундаментальне розмежування – синхронічний і діахронічний опис мови. Синхронія, статика набула пріоритетного значення у вивченні мови як системи; діахронія, динаміка – у вивченні мовних змін (порівняльно-історичне мовознавство, компаративістика). Третє протиставлення утворюють синтагматична та парадигматична осі мовної структури; мова існує на

(Current issues in general linguistics)

Functional and formal approaches to the interpretation of the subphonemic level units in structural linguistics

(in Ukrainian) **[Funkcional'nyj ta formal'nyj pidhody do interpretacii' odyhnyh' subfonemnyh rinvn' v strukturnij lingvistyki]**

© Vasko R. V. [Vas'ko R. V.] dnister@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://philology.knu.ua/node/318>

перетині цих двох механізмів. Заслуга Ф. де Соссюра полягає в тому, що для нього мова – не субстанція, а форма, тобто система відношень, абстракція, і що структури, подібні до мовних, притаманні багатьом класам об'єктів, що повинні вивчатися семіологією (семіотикою) [62].

Після першої світової війни структурна лінгвістика представлена кількома течіями, що інтенсивно розвивалися в період між світовими війнами й склали класичне ядро структурної лінгвістики. Перша течія структурної лінгвістики представлена Празьким лінгвістичним гуртком, очолюваного М. С. Трубецьким та Р. Й. Якобсоном. В основі семіотичного механізму, започаткованого Ф. де Соссюром і розробленого в працях представників Празького лінгвістичного гуртка, лежать саме соссюрівські протиставлення мови й мовлення, синхронії й діяхронії, парадигматики й синтагматики. Одним із найголовніших досягнень празької лінгвістики було створення М. С. Трубецьким детального й цілісного вчення про звуковий склад мови (фонології).

Важливо, що в працях празьких основоположників класичної фонології майже із самого початку виявляються цілком природні спроби сумістити пріоритет дистинктивної функції з визнанням за “розрізнявальними ознаками” і конститутивної функції. Так, М. С. Трубецькой писав, що фонemi складаються з розрізнявальних ознак [21, с. 102]. Були в нього й хитання в питанні про визнання фонemi головним об'єктом фонології. “Ніколи не слід забувати, – писав він, – що у фонології основна роль належить не фонемам, а розрізнявальним опозиціям” [21, с. 47]. Але опозиціями є протилежність розрізнявальних ознак [21, с. 38]. Тим самим останні (розрізнявальні ознаки) фактично висувалися на центральне місце у фонологічній системі, ще більш важливе, ніж у фонем.

Визначення фонemi як первинної фонологічної одиниці не задовольняло деяких празьких фонологів, що виступили проти ідеї про фонологічну нерозкладність фонemi. Деякі з них стверджували, що найменшими фонологічними одиницями є не фонemi, а розрізнявальні ознаки фонем. У сучасній лінгвістиці дедалі частіше звучить думка про те, що важко не погодитися з тими празькими фонологами, які давали критичну оцінку визначенню фонemi М. С. Трубецьким, особливо враховуючи той факт, що дані історичної фонології свідчать про зміну комбінаторики дистинктивних ознак в еволюції звуків, а не про тотальні зміни [14, с. 15-103; 10,

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])
Функціональний та формальний підходи до інтерпретації одиниць субфонемного рівня в структурній лінгвістиці (Українською) [Функциональный и формальный подходы к интерпретации единиц субфонемного уровня в структурной лингвистике (На укр. яз.)]

© Васько Р. В. [Васько Р. В.] dnister@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

с. 106-107]. Таким чином, за визначенням М. С. Трубецького, об'єктом меризматичного рівня є й розрізнявальна ознака, і компонент фонем, що, на думку багатьох лінгвістів, несумісне: при першому підході фонема залишається первинною фонологічною одиницею, а при другому – розкладається на елементи, що претендують на статус найменших мовних одиниць [15, с. 140].

З логічної точки зору статус ознаки певного об'єкта несумісний із статусом його компонента, хоча будь-яка ознака й може розглядатися як елемент певної системи ознак, але “співвідношення” предмета і його ознак не може бути виражене поняттям “складається з” або “входить до” [17, с. 199]. М. С. Трубецькой не надав диференційній ознаці статусу самостійної лінгвістичної одиниці, але прагнення знайти нову елементарну одиницю було втілено ним у висуненні ідеї “архіфонем”. Архіфонема М. С. Трубецького є одиницею, що не порівнюється з фонемою через їхній різний склад ознак, але одночасно вводиться ним у той самий рівень аналізу, що й фонема [13, с. 133]. Архіфонема була створена для розробки теорії фонологічної нейтралізації. Але цю проблему так і не було вирішено остаточно [24].

Слід зауважити, що фонологи, які не приймають тезу про наявність у мові одиниць, менших, ніж фонема, і спираються у своїх дослідженнях на систему фонологічного аналізу, викладеного в “Основах фонології”, змушені вводити для аналізу ряду фонетичних змін в історії мови та опису нейтралізації додаткові терміни: “гіперфонема” [2, с. 96-105; 16, с. 17] “поліфонема” [5, с. 35], “неповна фонема (incomplete phoneme)” [52, с. 31-32], “мегагіперфонема”, “супергіпер-фонема”, “нульова фонема”, “супрафонема” [6, с. 236-237], що певною лише ускладнює фонологічний аналіз, але не вирішує поставлені проблеми. Введення таких понять не дає можливості вирішити ряд суперечностей у теорії фонологічних нейтралізацій [8; 19; 25; 27; 45], а також при реконструкції алофонів у дослідженнях із діахронічної фонології [7; 33; 55; 69].

Ще більш конкретно висловлювався Б. Трнка, заявляючи, що найменші фонологічні одиниці є не фонемою, а розрізнявальними ознаками фонем. Сама фонема уявлялася більш складним функціональним елементом, який можна розглядати як суму ознак, релевантних з погляду їхньої зданості слугувати засобом протиставлення та контрастування. Пізніше він дійшов висновку, що фонемою становлять собою не найпростіші елементи, які не можна далі розкласти, а сукупності певних ро-

(Current issues in general linguistics)

Functional and formal approaches to the interpretation of the subphonemic level units in structural linguistics

(in Ukrainian) **[Funkcional'nyj ta formal'nyj pidhody do interpretacii' odyhnyh' subfonemnyh rinvn' v strukturnij lingvistyki]**

© Vasko R. V. [Vas'ko R. V.] dnister@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

зрізювальних ознак, на які вони можуть бути розкладені й через які вони відрізняються одна від одної; інвентар таких ознак у будь-якій мові надзвичайно обмежений через дію внутрішньої тенденції мови до фонематичної економії [66; 68, с. 171]. Як бачимо, тут чітко експліковано ідею про суміщення розрізювальними ознаками двох функцій – конститутивної та дистинктивної.

Представники Празької школи займалися також і проблемами встановлення фонематичних систем різноманітних мов та виявленням фонологічних законів, притаманних мовним системам. Найбільш вдалою спробою у цьому напрямку була праця Р. Й. Якобсона “Дитяче мовлення, афазія та загальні звукові закони” (1941 р.), у якій автор зазначав, що в усіх мовах діти мають вроджену здатність засвоювати фонему однаково лише до того часу, поки вони не починають використовувати звуки лінгвістично, тобто для розрізнення значень. Саме тоді дитина починає засвоювати фонологічні опозиції мови, якою вона розмовляє; нерелевантні для цієї мови протиставлення з віком дитини втрачаються, інколи назавжди [49].

На відміну від Ф. де Соссюра, який уважав діяхронічну лінгвістику несистемною, а зміни, що відбуваються в мові, випадковими, Р. Й. Якобсон уже в 1929 р. намагається розробити засади системної діяхронічної фонології. Автор вважає, що синхронну систему мови не слід розглядати як щось статичне, її постійно притаманні джерела нестабільності. Зміни, що створюють баланс системи на одному часовому відрізку, можуть викликати її дисбаланс в інший момент, а це в свою чергу спричинює її нестабільність, що призводить до перебудови системи з метою досягнення нової рівноваги (балансу) [51]. Але не слід зводити всі фонологічні зміни в залежність від тенденції системи до гармонії. Р. Якобсон наводить приклади таких фонологічних змін, як злиття фонем (*merger*), розщеплення фонем (*split*), зміну дистинктивної ознаки та зміну в сполучуваності фонем. Ці питання розглядаються вченим у його статті “Principes de Phonologie Historique” (“Принципи історичної фонології”, 1931 р.) [50]. У статті вчений розрізняє суто фонетичні зміни (наприклад, розвиток /n/ > /ɲ/ перед /k/) від фонологічних змін, які він поділяє на шість типів: 1) фонологізація (наприклад, фонологізація палатальних алофонів [kʲ], [gʲ] велярних фонем /k/, /g/ у кінці давньоанглійського періоду, що спричинило розщеплення велярного ряду на два: велярний та палатальний, порівн. двн.-англ. *cild* і сучасне англ. *child* “дитина”, двн.-англ. *cunnan* і сучасне англ. *can* “могти”) [18; 72; 50]; 2) дефонологізація (наприклад, у середньовісній німецькій мові існувало дві подібні

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])

Функціональний та формальний підходи до інтерпретації одиниць субфонемного рівня в структурній лінгвістиці (Українською) [Функциональный и формальный подходы к интерпретации единиц субфонемного уровня в структурной лингвистике (На укр. яз.)]

© Васцько Р. В. [Васцько Р. В.] dnister@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

фонема: /s/, що була успадкована зі спільноіндоєвропейської мови, і верхньонімецька *z* (*zz*), що є результатом розвитку /-t/ після голосного за правилами другого, давньоверхньонімецького пересуву приголосних, порівн. днн.-в.-нім. *sēhan*, сучасне нім. *sehen* “бачити” та днн.-в.-нім. *wazzar*, ср.-в.-нім. *wazzar*, сучасне нім. *Wasser* “вода” (одна була дентальною, інша – альвеолярною), у сучасній верхньонімецькій мові ці дві фонери злилися в одну, тим самим зникла й фонологічна опозиція, що протиставляла ці фонери) [4; 18; 70; 79; 82]; 3) рефонологізація (зміна фонологічної опозиції за допомогою однієї дистинктивної / диференційної ознаки, наприклад, перший пересув приголосних у всіх без винятку давньогерманських мовах, другий пересув приголосних лише в давньоверхньонімецькій мові, третій пересув приголосних лише в давньоданській мові – всі ці пересуви відбувалися завдяки втраті групою фонем однієї диференційної ознаки та набуття іншої, наприклад, індоєвропейські придихові фонери /bh/, /dh/, /gh/ втрачали в різних позиціях слова в германських мовах диференційну ознаку придиховості, стаючи дзвінками непридиховими проривними, які у свою чергу в інтервокальній позиції втрачали диференційну ознаку проривності, набували диференційної ознаки проточності, стаючи дзвінками спірантами) [12; 26; 61; 80; 63]; 4) зміна у групі фонемних комбінацій (наприклад, випадіння *h* у консонантних групах з сонорними у багатьох германських мовах, наприклад, гот. *hlaiifs*, днн.-англ., ср.-англ. *hlāf*, днн.-фриз. *hlēf*, днн.-в.-нім. *hlaib*, днн.-ісл. *hleifr*, днн.-дан. *lev* “хліб” та сучасне англ. *loaf* “буханка”) [81; 74; 75; 78]; 5) зміна однієї фонери на фонемну комбінацію (наприклад, дифтонгізація давньоісландських голосних заднього / переднього рядів у процесі умлаутів) [71; 76; 36; 37; 77]; 6) зміна комбінації фонем на одну фонему (наприклад, фонемна комбінація /sk/ в історії західних та північних германських мов: в англійській та німецькій мові ця комбінація змінилася у кінці давнього періоду цих мов на спірант /s/, що в сучасній англійській мові графічно позначається *sh*, а в сучасній німецькій – *sch*; в історії ісландської, норвезької, фарерської, шведської та данської мов такої зміни не відбулося; фонемне сполучення /sk/ ще й досі зберігається в цих скандинавських мовах, порівн. напр., сучасне англ. *shortage* “нестача, скорочення” та сучасн. ісланд. *skortur* “нестача, відсутність”, сучасн. дан. *at skorte*, сучасн. фарер. *skorta* “не вистачати”) [70; 71; 72; 73; 77; 54].

Друга течія структурної лінгвістики – Французька школа функціональної лінгвістики зародилася в період між двома світовими війнами, її розквіт припадає на

(Current issues in general linguistics)

Functional and formal approaches to the interpretation of the subphonemic level units in structural linguistics

(in Ukrainian) **[Funkcional'nyj ta formal'nyj pidhody do interpretacii' odyhnyh' subfonemnyh rinvn'ja v strukturnij lingvistyki]**

© Vasko R. V. [Vas'ko R. V.] dnister@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

60–70 роки XX століття. Засновником та ідейним керівником школи є Анре Мартіне, який указував на зв'язок Французької школи функціональної лінгвістики з діяльністю Празької школи функціональної лінгвістики й підкреслював, що витоки та основні положення французького функціоналізму беруть початок у Ф. де Соссюра, І. О. Бодуена де Куртене та його учнів.

Шляхи подолання недоліків описового підходу (як у синхронії, так і в діакронії) при вивченні фонологічної еволюції мови А. Мартіне вбачає перш за все в застосуванні принципів структуральної лінгвістики. На думку вченого, “традиційна фонетика пояснювала головним чином, чого слід очікувати від певної фонемі, якщо розмістити її в ті або інші умови мовленнєвого потоку; фонологія перш за все намагається визначити, чого слід очікувати від даної фонемі, якщо розмістити її в тій або іншій системі” [10, с. 44].

Ім'я А. Мартіне асоціюють із розробкою принципів діакронічної фонології, виявленням причинних залежностей, що зумовлюють еволюцію структури мови. Результати цих пошуків автор виклав у своїй головній праці з діакронічної фонології “Принцип економії у фонетичних змінах”, а свої погляди на систему аналізу елементів різних рівнів мови в їх синхронному, статичному стані вчений описав у іншій своїй головній праці із синхронічної лінгвістики “Основи загальної лінгвістики” [11; 57; 58; 59].

На думку А. Мартіне, процедурі ідентифікації фонемі передують ідентифікація мінімальних сегментів (диференційних ознак), яка передбачає зіставлення фонетичної природи певного сегмента з фонетичною природою інших сегментів, здатних виступати в такому ж самому контексті. Якщо згрупувати фонемі, яким притаманна якась одна суттєва ознака, то дослідник отримає класи фонем: глухі, дзвінкі, проривні, проточні, лабіодентальні, лабіовеларні та ін. Можна класифікувати фонемі за допомогою схематичного зображення системних відповідностей у вигляді ліній, що перетинаються: на перетині розміщуються фонемі, що характеризуються однією й тією ж суттєвою диференційною ознакою. У свою чергу, у класах, наприклад, приголосних фонем, на базі певної ознаки виділяють серії приголосних. А фонемі, які артикуються в одному й тому ж самому місці артикуляційного простору, утворюють ряди. В англійській мові, наприклад, розрізняють серії напружених і слабких, лабіальних, дентальних і палатоальвеолярних приголосних. Дві

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])
Функціональний та формальний підходи до інтерпретації одиниць субфонемного рівня в структурній лінгвістиці (Українською) [Функциональный и формальный подходы к интерпретации единиц субфонемного уровня в структурной лингвистике (На укр. яз.)]

© Васько Р. В. [Васько Р. В.] dnister@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

паралельні серії, наприклад, данські приголосні фонери /p/, /t/, /k/ та /b/, /d/, /g/ утворюють кореляцію. Це означає, що одна із цих серій існує лише постільки, поки існує інша. Суттєва ознака, що розрізняє дві серії приголосних, а в даному випадку це “напруженість”, називається в термінології А. Мартіне прикметою (*marque*) [11, с. 78-79].

А. Мартіне підкреслює важливість перманентної антиномії між потребою у вираженні й комунікації, з одного боку, та інерцією мовленнєвого апарату, з іншого. Учений підкреслює значення функціонального навантаження, під яким він розуміє ступінь утилізації диференційного елемента та фонологічної опозиції. На думку автора, опозиція, яка має широке застосування у фонологічній системі, є стійкішою від тієї опозиції, яка застосовується рідше. Функціональне навантаження може вимірюватися різними шляхами: визначенням кількості пар слів, які розрізняються тією чи іншою ознакою, встановленням їхньої частоти в потоці мовлення або визначенням кількості пар, що можуть зустрічатися в тому ж самому контексті, і т. д. На думку А. Мартіне, достатньо, як правило, визначити частоту фонем; чим більша їхня частота, тим сильніша в них можливість виконувати розрізнявальну функцію. Проілюструємо важливість цього положення прикладом з історії англійської мови. Важливим і вкрай необхідним та структурно обов'язковим етапом у розгортанні опозиції тембрової зміни (*timbre gliding*) у підсистемі коротких голосних фонем давньоанглійської мови були такі фонологічні процеси асимілятивного (комбінаторного) характеру, як *Old English Breaking* (давньоанглійське переломлення), *Palatal Diphthongization* (палатальна дифтонгізація), *Velar Umlaut* (велярний умлаут), у результаті яких виникли короткі дифтонги з артикуляцією від переднього до заднього ряду /iu/, /eo/, /æa/, що графічно позначалися *io*, *eo*, *ea*.

Структурні фактори фонематичної еволюції в умовах аналітизації морфологічної системи англійської мови спрямовані на збільшення кількості голосних фонем, відповідно забезпечують виникнення, закріплення та поширення нових фонематичних опозицій, що базуються на протиставленні нових фонем. Але частота таких слів і, відповідно, фонем у давньоанглійській мові була надзвичайно низькою, і нові фонери (короткі дифтонги), що виконали свою роль, стали монофтонгами. Тепер на зміну факторам структурним прийшли фактори функціональні, які й усунули опозицію тембрової зміни, а разом із нею й короткі дифтонги з фонологічної системи давньоанглійської мови [10, с. 84-85; 48, с. 67-167].

(Current issues in general linguistics)

Functional and formal approaches to the interpretation of the subphonemic level units in structural linguistics

(in Ukrainian) **[Funkcional'nyj ta formal'nyj pidhody do interpretacii' odynyc' subfonemnogho rinvnja v strukturnij lingvistyky]**

© Vasko R. V. [Vas'ko R. V.] dnister@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

На думку А. Мартіне, для забезпечення комунікативної стабільності мови необхідна певна фонетична дистанція між фонемами. Якщо реалізація однієї фонемі наближається до реалізації іншої фонемі, то реалізацію останньої може бути зміщено. В історії германських мов, особливо англійської та данської, фонематичні системи в умовах аналітизації постійно перебудовувалися з метою максимального розведення в просторі нових фонем для забезпечення оптимального конструювання звукових оболонок значущих одиниць та функціонування мовних систем. Анре Мартіне називає це принципом максимальної диференціації фонем [10, с. 88].

До заслуг Анре Мартіне слід також віднести реінтерпретацію поняття “гармонійність системи”; на думку мовознавця гармонія є маніфестацією економії. Система, що використовує обмежену кількість розрізнявальних ознак у декількох парах, є більш економною, ніж та, що має багато розрізнявальних ознак, жодна з яких не має значного функціонального навантаження. Дистинктивні ознаки, що часто використовуються системою мови, є найбільш стійкими. В англійській мові, наприклад, функціональне навантаження фонем /θ~ð/ дуже низьке, але ця опозиція в цих фонемах збереглася, оскільки вона підтримується іншими парами фонем, що розрізняються за допомогою опозиції дзвінкий / недзвінкий [32, с. 45-46].

Важливо підкреслити, що структуралістичні стратегії дослідження використовували й представники інших наук. Ідея такого застосування методу структурної лінгвістики в дослідженні різноманітних сфер культури, перш за все дуальних структур в антропології, належить К. Леві-Строссу, одному із засновників школи французького філософського структуралізму [56]. Провідна роль у становленні методології цієї школи належить структурній лінгвістиці, постулати якої утворюють ядро леві-строссовської моделі психічного. Для того, щоб довести існування підсвідомих лінгвістичних структур, К. Леві-Стросс звернувся до досліджень Р. Й. Якобсона та М. С. Трубецького. Лінгвістичні факти, які бере за основу К. Леві-Стросс, стосуються фонологічного рівня мови. Він наводить слова М. С. Трубецького про те, що перш за все фонологія переходить від вивчення свідомих лінгвістичних явищ до дослідження їхнього підсвідомого базису; вона відмовляється розглядати члени відношень як незалежні сутності, беручи, навпаки, за основу свого аналізу саме відношення між ними; вона вводить поняття системи [9, с. 33]. На думку вченого, створена М. С. Трубецьким фонологія розкриває реальність фонемі та показує, що одні й ті ж пари опозицій існують у різних мовах. К. Леві-Стросс стверджує, що

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])
Функціональний та формальний підходи до інтерпретації одиниць субфонемного рівня в структурній лінгвістиці (Українською) [Функциональный и формальный подходы к интерпретации единиц субфонемного уровня в структурной лингвистике (На укр. яз.)]

© Васцько Р. В. [Васцько Р. В.] dnister@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

дистинктивні ознаки з психологічної та фізичної точки зору існують об'єктивно, а не притаманні лише теоретичним чи методологічним інструментам, подібно до правил математичного аналізу. Поділяючи ідеї Празької лінгвістичної школи, К. Леві-Стросс концептуалізує фонологічні структури як системи відношень, а фонему – як пучок дистинктивних ознак. Саме завдяки цьому мова може бути розділена на складові елементи, що організовані відповідно до певних структур опозиції та кореляції. Автор вважає, що “зовнішня схожість фонологічних систем та систем спорідненості настільки очевидна, що перенесення фонологічного методу на соціологічне дослідження термінів спорідненості ... може виявитися у формальному уподібненні останніх та фонем. Відомо, що для виведення структурного закону лінгвіст розкладає фонему на розрізнявальні ознаки, які можна об'єднати в одну або декілька пар опозицій. Соціолог міг би спробувати розробити терміни спорідненості даної системи, застосовуючи аналогічний метод. Розрізнявальні ознаки, до яких вдається фонологічний аналіз, існують об'єктивно з трьох точок зору: психологічної, фізіологічної й навіть фізичної; вони не такі численні, як комбінації фонем, що ними утворюються; вони дозволяють зрозуміти й відтворити систему. З попередньої фонологічної гіпотези цього зробити не можна” [9, с. 36]

Третій напрям структурної лінгвістики – американська лінгвістична школа Леонарда Блумфілда та Едуарда Сепіра. Від учень цих дослідників беруть початок дві гілки американської лінгвістики, одна з яких, що бере свій початок від Л. Блумфілда, становить різновид сосюріанського структуралізму (дескриптивізму), який народився внаслідок необхідності опису та систематизації безписемних індієських племен, що було зумовлено в XX столітті інтересом до вивчення архайчних культур. Найважливішим теоретичним відкриттям дескриптивістів стало розроблене ними вчення про ієрархічність мовної структури – від нижчих рівнів до вищих (фонemi, морфеми, слова, словосполучення, речення та їхні смисли). Потім генеративна лінгвістика Н. Хомського та його послідовників, зберігши ідею ієрархії, змінили цю послідовність на протилежну: відповідно до вчення генеративістів, мовлення породжується (генерується) від вищих рівнів до нижчих [30; с. 385]. Інша гілка, засновником якої є Е. Сепір, виходить за межі дескриптивізму, оскільки в працях послідовників Е. Сепіра результати структурного аналізу мови зіставляються з результатами структурного аналізу всієї матеріальної культури народу, що є носієм цієї мови [20].

(Current issues in general linguistics)

Functional and formal approaches to the interpretation of the subphonemic level units in structural linguistics

(in Ukrainian) **[Funkcional'nyj ta formal'nyj pidhody do interpretacii' odyhnyh' subfonemnyh rinvnj v strukturnij lingvistyky]**

© Vasko R. V. [Vas'ko R. V.] dnister@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Л. Блумфільд у 1933 році визначає фонему як “найменші одиниці, які розрізняють значення”, а фонологією, на його думку, є “дослідження сигніфікативних звуків мовлення”, що зближує його позицію з праязичними фонологами. У цій самій праці Л. Блумфільд стверджує, що існують дистинктивні та недистинктивні фонетичні ознаки й що “серед спільних акустичних ознак будь-якого висловлювання деякі з них виступають як дистинктивні, повторюючись у відносно незмінній формі в окремих висловлюваннях. Ці дистинктивні ознаки зустрічаються у вигляді нагромаджень або пучків, кожний з яких ми називаємо фонемою” [1, с. 78]. Правда, в одній із своїх ранніх праць Л. Блумфільд визначає фонему як “мінімальну одиницю розрізнявальної фонетичної ознаки” [29, с. 155]. Носії мови натреновані продукувати й розпізнавати ці ознаки в потоці мовлення. Саме тому, на думку Л. Блумфільда, фонема є тією ознакою або тими ознаками, завдяки яким один звук відрізняється від іншого. Концепція фонему Л. Блумфільда як звукової ознаки, що повторюється в усіх своїх положеннях, або, інакше, – розуміння фонему як мінімальної тотожності ознак неодноразово критикувалася, у тому числі його послідовниками – У. Туоделлом та Б. Блоком [67, с. 55-80]. У. Туоделл критикує суто фізичний підхід Л. Блумфільда до фонему, зокрема, його фонему-ознаку, аргументуючи свої міркування тим, що таку одиницю неможливо виявити експериментально. Критика ця цілком переконлива, якщо самого У. Туоделла не критикувати з тих самих позицій, що й Л. Блумфільда за метод опозицій “форм”, що відрізняються однією фракцією.

Теорія фонему Л. Блумфільда, з одного боку, близька до фізичної концепції Д. Джоунза [53], оскільки фонема-ознака Л. Блумфільда ґрунтується на тому положенні, що одна антропофонічна риса зв'язує всі подібні звукові реалії так само, як у лондонській школі фонема – клас звуків об'єднується в одну одиницю за схожістю ознак окремих звуків. З іншого боку, вона є першою концепцією, в якій ознаці (ще конкретній, матеріально-субстантній, а не прикритій завісою нібито надсубстантної, нефізичної реальності) надається структурна значущість. Л. Блумфільд розробив систему визначення лінгвістичних понять, деякі з них, наприклад, поняття безпосередніх складників, субституції, екоцентричної та ендоецентричної конструкції, отримали визнання за межами вчення структурної лінгвістики. Завдяки цій системі здійснено значну методологічну роботу щодо вдосконалення техніки лінгвістичного аналізу, що стало фундаментом дистрибутивної лінгвістики – найбільше відомого різновиду американського структуралізму.

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])

Функціональний та формальний підходи до інтерпретації одиниць субфонемного рівня в структурній лінгвістиці (Українською) [Функциональный и формальный подходы к интерпретации единиц субфонемного уровня в структурной лингвистике (На укр. яз.)]

© Васцько Р. В. [Васцько Р. В.] dnister@ukr.net

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

Ідейний спадок Л. Блумфільда розробляли такі відомі вчені, як Б. Блок [28], Дж. Трейджер [65], Ю. Найда [60], М. Суодеш [64], З. Херріс [34; 35], Ч. Хокетт [43]. Останній здійснив подальшу розробку теорії дистинктивних ознак уже в пост-блумфільдівський період і в 1942 році висунув ідею “декомпозиції фонем на дистинктивні ознаки” [42, с. 3-21]. На його думку, оглушення, можна розглядати як супрасегментну ознаку в групі приголосних, а описуючи звуковий склад америндійської мови сьєрра популука, він робить спробу декомпозиції фонем на такі ознаки, як лабіальність, одзвінчення, оглушення, назальність і т. ін. [47].

У 1955 році Ч. Хокетт наводить приклади фонологічного аналізу за дистинктивними ознаками, що нагадує матрицю з плюсами та мінусами, яку вперше розробив Р. Й. Якобсон. Однак дистинктивні ознаки, які встановлює Ч. Хокетт є традиційно фонетичними, він оперує більш, ніж двома ознаками у випадку визначення місця артикуляції та ступеня піднесення. Після цього Ч. Хокетт робить іншу спробу побудови матриці, в якій різні артикуляційні органи розміщені вертикально, а фонемами – горизонтально, і вказує, що артикуляційний орган, який задіяний у творенні звука, на кожному перетині в матриці продукує зімкнення, проточність, аффрикативність і т. ін. Кожному артикуляційному органу відводиться обмежена кількість можливостей; для голосових складок, наприклад, стадія зімкнення та одзвінчення, для губ – зімкнення та лабіалізації, для язика – шість різноманітних артикуляцій.

Будь-які “фонемні” класифікації містять у собі, за твердженням Ч. Хокетта, ідею диференційних ознак, за якими фонеми максимально економно відрізняються одна від одної та організовуються в “систему”. Так, наприклад, у класифікації головних норвезького діалекту лістер, яку Ч. Хокетт представляє як систему фонем на основі параметрів контрастів, імпліцитно присутні диференційні ознаки, за якими й відбувається організація фонем у “систему” [43, с. 83, 89, 126]. При виборі параметру ознак керуються не фактичними даними, а міркуваннями економії. Так, наприклад, при визначенні набору ознак можна вибирати із двох способів контрасту між передніми нелабіалізованими та задніми лабіалізованими : контраст “передній – задній” (і тоді лабіалізація стає другорядною) або контраст “лабіалізований – нелабіалізований” (і тоді передня або задня артикуляції стають другорядними) [43, с. 83]. Довільність вибору контрасту вможливує організацію одних і тих самих фонем у різні системи. Метою другого етапу фонологічного аналізу (*collation*) є саме визначення елементів, що контрастують один з одним, а також ієрархічна організація цих

(Current issues in general linguistics)

Functional and formal approaches to the interpretation of the subphonemic level units in structural linguistics

(in Ukrainian) **[Funkcional'nyj ta formal'nyj pidhody do interpretacii' odynyc' subfonemnoho rinvja v strukturnij lingvistyki]**

© Vasko R. V. [Vas'ko R. V.] dnister@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

елементів [43, с. 149].

Ч. Хокетт робить спробу розмежувати ознаки фонем (components) та ознаки фонів (features), розміщуючи їх у своїх матрицях та діаграмах на різних рівнях. На відміну від аналізу, що прийнято в Празькій школі структуралістів, компонент-диференційна ознака Ч. Хокетта не виводиться з опозицій, а на основі аналізу фонемі як класу фонів. Компонент представляє собою перший і найменший елемент в ієрархічній послідовності елементів однієї *stratum*, але різних *size-levels*, наприклад, макросегменти (фонемні фрази) – $C \rightarrow$ – мікросегменти (фонемні слова) – $C \rightarrow$ фонемі – $C \rightarrow$ компоненти, де C – це *strata* [44, с. 36-37].

Четвертою школою структурної лінгвістики була данська глосематика – повна протилежність американському дескриптивізму. Це надзвичайно абстрактна аксіоматична теорія мови, металінгвістична за своєю природою, що претендувала описувати будь-яку знакову систему.

Глосематична концепція визначає фонему як одиницю плану вираження, що як елемент чистих відношень маніфестується в звуках, але сама по собі не містить нічого фізичного. Оскільки термін “фонема” етимологічно пов’язаний із поняттям звука, то, щоб вивільнити поняття фонемі від будь-яких асоціацій із поняттям звука, Л. Єльмслев замість терміна “фонема” віддає перевагу терміну “таксема вираження” [3; 39, с. 163-188; 40; 41]. Сам Л. Єльмслев не користується терміном “конструкт”, але як глосематичне поняття мови, так і глосематичне поняття лінгвістичних одиниць, зокрема глосематичне поняття фонемі й диференційної ознаки повинні бути віднесені до конструктів. Хоча фундаментальна теза глосематичної концепції фонемі, відповідно до якої фонема не містить у собі нічого фізичного і є елементом чистих відношень, що маніфестуються в звуках, належить до важливих надбань лінгвістичної науки, але глосематична концепція фонемі містить у собі серйозну складність. З тези про те, що, оскільки фонемі не містять у собі нічого фізичного і є елементами чистих відношень, Л. Єльмслев робить несподіваний висновок, що фонемі можуть вивчатися лише методом дистрибутивного аналізу [38, с. 4; 31]. У зв’язку з цим предмет фонології звукується таким чином, що за його межі виводиться дослідження диференційних елементів, оскільки останні належать нібито фізичній субстанції мови [22, с. 57].

На думку С. К. Шаумяна, у глосематиці відсутнє експліцитне розмежування

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])
Функціональний та формальний підходи до інтерпретації одиниць субфонемного рівня в структурній лінгвістиці (Українською) [Функциональный и формальный подходы к интерпретации единиц субфонемного уровня в структурной лингвистике (На укр. яз.)]

© Васцько Р. В. [Васцько Р. В.] dnister@ukr.net

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

двох головних ступенів абстракції науки – ступеня спостереження й ступеня конструктів. Якщо не розмежовувати ці два ступені абстракції, то тоді легко можна змішати диференційні елементи з їхніми субстратами, які дійсно належать фізичній субстанції мови. На думку автора, якщо не розмежовувати ці два ступені абстракції, то можна вважати, нібито, займаючись дистрибутивним аналізом, ми маємо справу з чистою формою. С. К. Шаумян говорить про необхідність розмежовувати два види дистрибутивних відношень: дистрибутивні відношення між фонемними субстратами на ступені спостереження й дистрибутивні відношення між фонемами на ступені конструктів. Оскільки безпосередньо спостерігати ми можемо лише дистрибутивні відношення між фонемними субстратами, то цілком зрозуміло, що пізнавати дистрибутивні відношення між фонемами можна, на переконання С. К. Шаумяна, лише через аналіз дистрибутивних відношень між фонемними субстратами, тобто через аналіз фізичної субстанції мови.

Проблема форми й субстанції як у фонології, так і в лінгвістиці є проблемою співвідношення ступеня спостереження й ступеня конструктів. Саме тому завдання фонолога полягає не в тому, щоб ігнорувати фізичну субстанцію, а в тому, щоб чітко розмежовувати обидва ступені абстракції, фіксувати переходи від елементів фізичної субстанції до конструктів, до яких належать фонемні та диференційні елементи [22, с. 59].

Таким чином, діяльність чотирьох шкіл структурної лінгвістики завершилася створенням фонології. Представники кожної із цих шкіл висловлювали важливі думки про те, якою повинна бути лінгвістична теорія взагалі й фонологія зокрема. Але не було зроблено жодної спроби разом розробити єдиний науковий апарат лінгвістики; празький структуралізм, французький функціоналізм, американський дескриптивізм та копенгагенська глосематика розвивалися незалежно один від одного. Це призвело до того, що одним і тим самим об'єктам або принципам присвоювалися різні найменування, а деякі абсолютно різні речі називалися однаково. Так, принцип комутаційної перевірки, що використовувався глосематиками для ототожнення й розмежування мовних одиниць, можна порівняти з дистрибутивним правилом установлення тотожностей і відмінностей в умовах контрастної дистрибуції, розробленої дескриптивістами, з критерієм смислорозрізнявальних протиставлень, запропонованого празькими структуралістами, а також з критерієм розрі-

(Current issues in general linguistics)

Functional and formal approaches to the interpretation of the subphonemic level units in structural linguistics(in Ukrainian) **[Funkcional'nyj ta formal'nyj pidhody do interpretacii' odynyc' subfonemnogo rinvnja v strukturnij lingvistyki]**© Vasko R. V. [Vas'ko R. V.] dnister@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

знювальної релевантності, що застосовувався французькими функціоналістами. Немає принципової різниці між дескриптивним поняттям алофонів, що знаходяться в додатковій дистрибуції, поняттям комбінаторних варіантів фонему в М. С. Трубецького, поняттям варіантів та варіацій фонему в А. Мартіне та поняттям обумовлених варіантів фонему або варіацій у Л. Єльмслева. Мало чим відрізняється дескриптивне поняття алофонів, що знаходяться у вільному чергуванні, від поняття факультативного варіанту фонему в М. С. Трубецького та поняття вільного варіанта або варіанта в Л. Єльмслева.

З іншого боку, зовсім інакше використовуються в чотирьох лінгвістичних школах терміни субституція, інваріант, функція та деякі інші. Функція для представників Празької структурної лінгвістики та Французької функціональної лінгвістики – це роль, яку виконує та чи інша мовна одиниця, в той час як для Копенгагенських глосематиків – це залежність однієї лінгвістичної одиниці від іншої. Ситуація ускладнюється тим, що багато з цих термінів (функція, комутація, дистрибуція, відношення, інваріант) були запозичені з математики, але значення, яке вклали в них мовознавці, не цілком збігається з тим, яке вони мають у відповідних математичних дисциплінах. Нерозробленість і неузгодженість наукового апарату лінгвістики є однією з причин ізоляціонізму шкіл, що зумовило виникнення самостійних лінгвістичних напрямів. Лінгвістичні теорії празьких структуралістів, французьких функціоналістів, американських дескриптивістів і копенгагенських глосематиків складають взаємно необхідні частини сучасної структурної лінгвістики.

Література

1. Блумфильд, Л. *Язык* (Москва, Прогресс, 1968), 606.
2. Виноградов, В. А. «Озперанд [ас'п'іра́нт]. К проблеме гиперфонемы.» *Фонетика. Фонология. Грамматика. К семидесятилетию А. А. Реформатского* (1971): 96-105.
3. Єльмслев, Л. «Пролегомени к теории языка.» *Новое в лингвистике* 1 (1960): 264-389.
4. Жирмунский, В. М. *История немецкого языка*, 5-ое изд., пересмотр. и исправл (Москва, Высшая школа, 1965), 408.
5. Иванов, Вал.Вас. *Историческая фонология русского языка* (Москва, Просвещение, 1968), 354.
6. Князев, С. В. «О некоторых фонологических единицах в русском языке.» *Международный конгресс «Русский язык: исторические судьбы и современность»* (г. Москва, 13 – 16 марта 2001 г., Секция “Фонетика и фонология русского языка”): 236-237.

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])
Функціональний та формальний підходи до інтерпретації одиниць субфонемного рівня в структурній лінгвістиці (Українською) [Функциональный и формальный подходы к интерпретации единиц субфонемного уровня в структурной лингвистике (На укр. яз.)]

© Васько Р. В. [Васько Р. В.] dnister@ukr.net

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

7. Крупаткин, Я. Б. «К историко-фонологическим реконструкциям (Комбинаторные варианты и причинность).» *Иноземна філологія* 3 (1965): 7-12.
8. Кузьменко, Ю. К. «Факторы фонологической эволюции скандинавских языков.» Автореф. дис. д-ра. филол. наук, Ленинград, 1984.
9. Леви-Стросс, К. *Структурная антропология*, перевод с франц. под ред. и с прим. Вяч. Вс. Иванова (Москва, ЭКСМО-Пресс, 2001), 512.
10. Мартине, А. *Принцип экономии в фонетических изменениях. Проблемы диахронической фонологии*, перевод с франц. под ред. и со вступ. ст. В. А. Звегинцева (Москва, Изд-во иностранной лит-ры, 1960), 262.
11. Мартине, А. *Основы общей лингвистики*, перевод с франц. В. В. Шеворошкина, под ред. и со вступ. ст. В. А. Звегинцева, 2-е изд. (Москва, Эдиториал УРСС, 2004), 224.
12. Мейе, А. *Основные особенности германской группы языков*, перевод с 5-го франц. изд. (Москва, Изд-во иностр. лит-ры, 1952), 168.
13. Панов, М. В. *Русская фонетика* (Москва, Просвещение, 1967), 438.
14. Плоткин, В. Я. *Динамика английской фонологической системы* (Новосибирск, Зап.-Сиб. книжное изд-во, 1967), 169.
15. Плоткин, В. Я. «О первичной фонологической единице.» *Грамматические и фонетические исследования по германским языкам* (1977): 138-168.
16. Сидоров, В. Н. «О Московской фонологической школе.» *Развитие фонетики современного русского языка: фонологические подсистемы* (1971): 7-19.
17. Солнцев, В. М. *Язык как системно-структурное образование* (Москва, Наука, 1977), 342.
18. *Сравнительная грамматика германских языков* [в 4-х т.] (Москва, Изд-во АН СССР). Т. I (1962), 204; Т. II (1962), 402; Т. III (1963), 456; Т. IV (1966), 496.
19. Стеблин-Каменский, М. И. «Сущность германских передвижений согласных.» *Вестник ЛГУ* вып. 4, № 20 (1961): 102-108.
20. Сэпир, Э. «Язык.» *Избранные труды по языкознанию и культурологии* (2002): 223-247.
21. Трубецкой, Н. С. *Основы фонологии* (Москва, Изд-во иностранной лит-ры, 1960), 372.
22. Шаумян, С. К. *Проблемы теоретической фонологии* (Москва, АН СССР, 1962), 194.
23. Щерба, Л. В. «О тройном аспекте языковых явлений и об эксперименте в языкознании.» *Языковая система и речевая деятельность*, авт. Щерба Л. В., под ред. Л. Р. Зиндера и М. И. Матусевич, 2-е изд. стереотипное (Москва, Эдиториал УРСС, 2004): 24-39.
24. Akamatsu, T. *Essentials of Functional Phonology* (Louvain-La-Neuve, Peeters, 1992), 191.
25. Alonso, A. «Notas de fonemática.» *Estudios lingüísticos: temas españoles* (Madrid, Gredos, 1982): 237-259.
26. Basbøll, H. *The Phonology of Danish* (New York, Oxford University Press, 2005), 596.
27. Benediktsson, H. «The Proto-Germanic Vowel System.» *To honour Roman Jakobson: Essays on the occasion of his birthday* 1 (The Hague – Paris, Mouton, 1967): 174-196.
28. Bloch, B. «A Set of Postulates for Phonemic Analysis.» *Language* vol. 24, № 1 (1948): 3-46.
29. Bloomfield, L. «A Set of Postulates for the Science of Language.» *Language* 2 (1926): 153-164.
30. Bloomfield, L. *Language* (New York, Holt, Rinehart & Winston, 1933), 564.

(Current issues in general linguistics)

Functional and formal approaches to the interpretation of the subphonemic level units in structural linguistics

(in Ukrainian) **[Funkcional'nyj ta formal'nyj pidhody do interpretacii'
odynyc' subfonemnego rinvnja v strukturnij lingvistyki]**

© Vasko R. V. [Vas'ko R. V.] dnister@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

31. Fischer-Jørgensen, E. *The Commutation Test and Its Application to Phonemic Analysis* (Indianapolis, Bobbs-Merrill, 1956), 12.
32. Fischer-Jørgensen, E. *Trends in Phonological Theory. A Historical Introduction. Travaux du Cercle Linguistique de Copenhagen*, Vol. XXVII (Copenhagen, C. A. Reitzel, 1995), 475.
33. Greenberg, J. H. «Synchronic and Diachronic Universals in Phonology.» *Language*, Vol. 42, № 2 (1966): 508-517.
34. Harris, Z. S. *Methods in Structural Linguistics* (Chicago, University of Chicago Press, 1951), 384.
35. Harris, Z. S. *Spanish Phonology* (Cambridge, MA: M.I.T Press, 1969), [xiii] + 218.
36. Haugen, E. *The Scandinavian Languages. An Introduction to their History* (Cambridge, MA, Harvard University Press, 1976), 507.
37. Haugen, E. *Scandinavian Language Structures. A Comparative Historical Survey* (Tübingen, Max Niemeyer Verlag, 1982), 225.
38. Hjelmslev, L. «Omkring sprogteoriens grundlæggelse.» *Festskrift udgivet af Københavns Universitet i anledning af Universitetets aarfest, November, 1943* (København, Akademisk Forlag, 1943): 3-113.
39. Hjelmslev, L. «La stratification du langage.» *Word*, Vol. 10 (1954): 163-188.
40. Hjelmslev, L. a) *Ensayos lingüísticos* (Madrid, Gredos, 1972), 358.
41. Hjelmslev, L. b) *Sprogssystem og Sprogforandring* (København: Naturmetodens Sproginstitut; Nordisk Sprog-og-Kulturförlag, 1972), 159.
42. Hockett, Ch.F. «A System of Descriptive Phonology.» *Language*, Vol. 18 (1965): 3-21.
43. Hockett, Ch. F. *A Manual of Phonology. Indiana University Publications in Anthropology and Linguistics. Memoir II* (Baltimore, MD., Waverly Press; Indiana University Press, 1955), 246.
44. Hockett, Ch. F. «Linguistic Elements and Their Relations.» *Language*, Vol. 37, № 1 (1961): 29-53.
45. Hockett, Ch. F. «Sound Change.» *Language*, Vol. 41, № 2 (1965): 185-204.
46. Hockett, Ch. F. *Language, Mathematics and Linguistics* (The Hague, Mouton, 1967), 243.
47. Hockett, Ch. F. «Two Fundamental Problems in Phonemics.» *Phonological Theory: Evolution and Current Practice*, ed. V. B. Makkai (New York, Holt, Reinhart and Winston, Inc., 1972): 200-210.
48. Hogg, R. M. «Phonology and Morphology.» *The Cambridge History of the English language. Vol. I. The Beginnings to 1066. General ed. R. M. Hogg* (Cambridge, Cambridge University Press, 1994): 67-167.
49. Jakobson, R. «Kindersprache, Aphasie und allgemeine Lautgesetze.» *Selected Writings*, Vol. 1: *Phonological Studies*, 2nd expanded ed. (The Hague; Paris, Mouton, 1971): 328-401.
50. Jakobson, R. «Principes de Phonologie Historique.» *Selected Writings*, Vol. 1: *Phonological Studies*, 2nd expanded ed. (The Hague; Paris, Mouton, 1971): 202-220.
51. Jakobson, R. «Remarques sur l'évolution phonologique du russe comparée à celle des autres langues slaves.» *Selected Writings*, Vol. 1: *Phonological Studies*, 2nd expanded ed. (The Hague; Paris, Mouton, 1971): 7-116.
52. Jakobson, R., Waugh, L. *The Sound Shape of Language. Assisted by Martha Taylor*, 2nd ed.

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])

Функціональний та формальний підходи до інтерпретації одиниць субфонемного рівня в структурній лінгвістиці (Українською) [Функциональный и формальный подходы к интерпретации единиц субфонемного уровня в структурной лингвистике (На укр. яз.)]

© Васцько Р. В. [Васцько Р. В.] dnister@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

- (Berlin; New York; Amsterdam, Mouton de Gruyter, 1987), 335.
53. Jones, D. *An Outline of English Phonetics*, 9th ed. (Cambridge, Heffer, 1972), 376.
  54. Kristoffersen, G. *The Phonology of Norwegian* (Oxford, Oxford University Press, 2000), 366.
  55. Lehmann, W. P. *Language: An Introduction* (New York, Random House, 1983), 241.
  56. Lévi-Strauss, C. *Structural Anthropology in 2 vol.*, (New York, Basic Books, 1976): Vol. I, 398 p.; Vol. II, 372.
  57. Martinet, A. *Phonology as Functional Phonetics* (London, Geoffrey Cumberlege; Oxford University Press, 1950), 40.
  58. Martinet, A. «Substance phonique et traits distinctifs.» *Bulletin de la Société de Linguistique de Paris*, № 53 (1958): 72-85.
  59. Martinet, A. *Évolution des Langues et Reconstruction* (Paris, Presses Universitaires de France, 1975), 264.
  60. Nida, E. A. *Componential Analysis of Meaning: An Introduction to Semantic Structures* (The Hague, Mouton, 1975), 272.
  61. *The Nordic Languages: An International Handbook of the History of the North Germanic Languages*, Vol. I, II, ed. by O. Bandle et al. (Berlin; New York: Walter de Gruyter): Vol. I (2002): 1-1057; Vol. II (2005): 1058-2208.
  62. de Saussure F. *Course in General Linguistics* (New York; Toronto; London, McGraw-Hill Book Company, 1959), 240.
  63. Skautrup, P. *Det danske sprogs historie. Nærværende 2 oplag* (1968) (København, Gyldendalske boghandel Nordisk Forlag): Bd. I: *Fra guldhornene til Jyske Lov*, 352; Bd. II: *Fra unionsbrevet til Danske Lov*, 455; Bd. III: *Fra Holbergs komedier til H. C. Andersens eventyr*, 481; Bd. IV: *Fra J. P. Jacobsen til Johs. V. Jensen*, 342; Bd. V: *Register* (1970), 360.
  64. Swadesh, M. *La lingüística como instrumento de la historia* (Mexico, Instituto Nacional de Antropología e Historia, 1960), 35.
  65. Trager, G. L. *Language and Languages* (San-Francisco: Chandler Pub. Co., 1972), 378.
  66. Trnka, B. «From Germanic to English. A Chapter from the Historical English Phonology.» *Recueil Linguistique de Bratislava*, № 1 (1948): 139-149.
  67. Twaddell, W. F. «On Defining the Phoneme.» *Readings in Linguistics* (Chicago; London, The University of Chicago Press, 1958): 55-80.
  68. Vachek, J. «Phonemes and Phonological Units.» *Travaux du Cercle Linguistique de Prague VI* (Prague, 1936): 235-239. Reprinted in *A Prague School Reader in Linguistics* compiled by J. Vachek, 1st ed. (Bloomington, Indiana University Press, 1964): 143-149.
  69. Vennemann, Th. «The Phonology of Gothic Vowels.» *Language*, Vol. 47, № 1 (1971): 90-132.

Список лексикографічних джерел

70. *Althochdeutsches Wörterbuch*. Analyse der Wortfamilienstrukturen des Althochdeutschen, zugleich Grundlegung einer zukünftigen Strukturgeschichte des deutschen Wortschatzes von Jochen Splett (Berlin; New York, Walter de Gruyter, 1993): Band I, 1: *Einleitung; Wortfamilien A*

(Current issues in general linguistics)

Functional and formal approaches to the interpretation of the subphonemic level units in structural linguistics

(in Ukrainian) **[Funkcional'nyj ta formal'nyj pidhody do interpretacii' odynyc' subfonemnogo rivnja v strukturnij lingvistyki]**

© Vasko R. V. [Vas'ko R. V.] dnister@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

- L, 578; Band I,2: Wortfamilien M – Z, 662; Band II: Präfixwörter; Suffixwörter; Alphabetischer Index, 620.
71. *Altnordisches etymologisches Wörterbuch* von Jan de Vries, Zweite verbesserte Auflage (Leiden; Boston; Köln, Brill, 2000), 689.
  72. *An Anglo-Saxon Dictionary. Based on the Manuscript Collections of Joseph Bosworth*, edited and enlarged by T. Northcote Toller (1997), 1302, Supplement by T. Northcote Toller (1995), 753, Enlarged Addenda and Corrigenda by Alistair Campbell to the Supplement by T. Northcote Toller (Oxford, Clarendon Press, 1995), 68.
  73. *Føroysk-Donsk Orðabók* av M.A.Jacobsen, Chr. Matras. 2 útgáva (Tórshavn, Føroya Fróðskaparfelag) (1961), 521; *Føroysk-Donsk Orðabók* av M. A. Jacobsen, Chr. Matras. Supplementsbind (1974), 252.
  74. *Die Gotische Bibel*. Herausgegeben von W. Streitberg, Band 2, Gotisch-Griechisch-Deutsches Wörterbuch, 6 Auflage (Heidelberg, Universitätsverlag, C. Winter, 2000), 180.
  75. *A Gothic Etymological Dictionary* by Lehmann Winfred P. Based on the 3rd. edition of Vergleichendes Wörterbuch der gotischen Sprache by Sigmund Feist (Leiden, E. J. Brill, 1986), 712.
  76. *Gotisches Wörterbuch* von G. Köbler (Leiden, E. J. Brill, 1989), 716.
  77. *An Icelandic-English Dictionary* by Richard Gleasby, revised, enlarged and completed by Gudbrand Vigfusson. Second ed. with supplement by Sir William A.Craigie – Oxford: Clarendon Press, 2003. – 833.
  78. *A Middle-English Dictionary Containing Words Used by English Writers From the Twelfth to the Thirteenth Century* by F. H. Stratmann. A New Ed. Re-arranged, Revised, and Enlarged by H. Bradley (Oxford, Clarendon Press, 1967), 708.
  79. *Mittelhochdeutsches Handwörterbuch* von Matthias Lexer. Mit einer Einleitung von Kurt Gärtner. Bnd. I: Wortfamilien A – M. – 2262 S.; Bnd. II. Wortfamilien N – U. – 2050 S.; Bnd.III. Wortfamilien V/W – Z. – 1226 + 406. – Stuttgart: S.Hirzel, Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft, 1992.
  80. *Old Frisian Etymological Dictionary* by D. Boutkan, S. M. Siebinga. *Leiden Indo-European Etymological Dictionary Series* 1 (Leiden; Boston, E. J. Brill, 2005), 598.
  81. *Ordbog Til Det Ældre Danske Sprog (1300 – 1700)* af Otto Kalkar i 6 Bind Bnd. 1: A – F + Tillæg og Rettelser, 838 + 65; Bnd. 2: G – L, 895; Bnd. 3: M – S, 908; Bnd. 4: S – Ø, 1018; Bnd. 5: A – Ø, 1222 (København, H. H. Theiles Bogtrykkeri, 1881– 1918); Bnd. 6: *Kilder og Hjælpemidler*. *Efterskrift*, 262 (København, Akademisk Forlag, 1976).
  82. *Vergleichendes Wörterbuch der gotischen Sprache. Mit Einschluss des Krimgotischen und sonstiger zerstreuter Überreste des Gotischen von Sigmund Feist. Dritte neubearbeitete und vermehrte Auflage* (Leiden, E. J. Brill, 1939), 710.

References

1. Blumfil'd, L. *Jazyk* (Moskva, Progress, 1968), 606.
2. Vinogradov, V. A. «Ozperand [as'p'iránt]. K probleme giperfonemy.» *Fonetika. Fonologija*.

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])
Функціональний та формальний підходи до інтерпретації одиниць субфонемного рівня в структурній лінгвістиці (Українською) [Функциональный и формальный подходы к интерпретации единиц субфонемного уровня в структурной лингвистике (На укр. яз.)]

© Васцько Р. В. [Васцько Р. В.] dnister@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

- Grammatika. K semidesjatiletiju A. A. Reformatskogo* (1971): 96-105.
3. El'm'slev, L. «Prolegomeny k teorii jazyka.» *Novoe v lingvistike* 1 (1960): 264-389.
  4. Zhirmunskij, V. M. *Istorija nemeckogo jazyka*, 5-oe izd., peresmotr. i ispravl (Moskva, Vysshaja shkola, 1965), 408.
  5. Ivanov, Val. Vas. *Istoricheskaja fonologija russkogo jazyka* (Moskva, Prosveshhenie, 1968), 354.
  6. Knjazev, S. V. «O nekotoryh fonologicheskikh edinichah v russkom jazyke.» *Mezhdunarodnyj kongress «Russkij jazyk: istoricheskie sud'by i sovremennost'»* (g. Moskva, 13 – 16 marta 2001 g., Sekcija “Fonetika i fonologija russkogo jazyka”): 236-237.
  7. Krupatkin, Ja. B. «K istoriko-fonologicheskim rekonstrukcijam (Kombinatornye varianty i prichinnost'»).» *Inozemna filologija* 3 (1965): 7-12.
  8. Kuz'menko, Ju. K. «Faktory fonologicheskoy jevoljucii skandinavskih jazykov.» Avtoref. dis. d-ra. filol. nauk, Leningrad, 1984.
  9. Levi-Stross, K. *Strukturnaja antropologija*, perevod s franc. pod red. i s prim. Vjach. Vs. Ivanova (Moskva, JeKSMO-Press, 2001), 512.
  10. Martine, A. *Princip jekonomii v foneticheskikh izmenenijah. Problemy diahronicheskoy fonologii*, perevod s franc. pod red. i so vstup. st. V. A. Zveginceva (Moskva, Izd-vo inostrannoj lit-ry, 1960), 262.
  11. Martine, A. *Osnovy obshhej lingvistiki*, perevod s franc. V. V. Shevoroshkina, pod red. i so vstup. st. V. A. Zveginceva, 2-e izd. (Moskva, Jeditorial URSS, 2004), 224.
  12. Meje, A. *Osnovnye osobennosti germanskoj grupy jazykov*, perevod s 5-go franc. izd. (Moskva, Izd-vo inostr. lit-ry, 1952), 168.
  13. Panov, M. V. *Russkaja fonetika* (Moskva, Prosveshhenie, 1967), 438.
  14. Plotkin, V. Ja. *Dinamika anglijskoj fonologicheskoy sistemy* (Novosibirsk, Zap.-Sib. knizhnoe izd-vo, 1967), 169.
  15. Plotkin, V. Ja. «O pervichnoj fonologicheskoy edinice.» *Grammaticheskie i foneticheskie issledovanija po germanskim jazykam* (1977): 138-168.
  16. Sidorov, V. N. «O Moskovskoj fonologicheskoy shcole.» *Razvitie fonetiki sovremennogo russkogo jazyka: fonologicheskie podsystemy* (1971): 7-19.
  17. Solncev, V. M. *Jazyk kak sistemno-strukturnoe obrazovanie* (Moskva, Nauka, 1977), 342.
  18. *Sravnitel'naja grammatika germanskih jazykov* [v 4-h t.] (Moskva, Izd-vo AN SSSR). T. I (1962), 204; T. II (1962), 402; T. III (1963), 456; T. IV (1966), 496.
  19. Steblin-Kamenskij, M. I. «Sushhnost' germanskih peredvizhenij soglasnyh.» *Vestnik LGU*, vyp. 4, № 20 (1961): 102-108.
  20. Sjeper, Je. «Jazyk.» *Izbrannye trudy po jazykoznaniju i kul'turologii* (2002): 223-247.
  21. Trubeckoj, N. S. *Osnovy fonologii* (Moskva, Izd-vo inostrannoj lit-ry, 1960), 372.
  22. Shaumjan, S. K. *Problemy teoreticheskoy fonologii* (Moskva, AN SSSR, 1962), 194.
  23. Shherba, L. V. «O trojacom aspekte jazykovyh javlenij i ob eksperimente v jazykoznanii.» *Jazykovaja sistema i rechevaja dejatel'nost'*, avt. Shherba L. V., pod red. L. R. Zindera i M. I. Matusevich, 2-e izd. stereotipnoe (Moskva, Jeditorial URSS, 2004): 24-39.
  24. Akamatsu, T. *Essentials of Functional Phonology* (Louvain-La-Neuve, Peeters, 1992), 191.

(Current issues in general linguistics)

Functional and formal approaches to the interpretation of the subphonemic level units in structural linguistics

(in Ukrainian) **[Funktional'nyj ta formal'nyj pidhody do interpretaciji
 odyhnyh subfonemnoho rivnja v strukturnij lingvistyki]**

© Vasko R. V. [Vas'ko R. V.] dnister@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

25. Alonso, A. «Notas de fonemática.» *Estudios lingüísticos: temas españoles* (Madrid, Gredos, 1982): 237-259.
26. Basbøll, H. *The Phonology of Danish* (New York, Oxford University Press, 2005), 596.
27. Benediktsson, H. «The Proto-Germanic Vowel System.» *To honour Roman Jakobson: Essays on the occasion of his birthday 1* (The Hague – Paris, Mouton, 1967): 174-196.
28. Bloch, B. «A Set of Postulates for Phonemic Analysis.» *Language* vol. 24, № 1 (1948): 3-46.
29. Bloomfield, L. «A Set of Postulates for the Science of Language.» *Language* 2 (1926): 153-164.
30. Bloomfield, L. *Language* (New York, Holt, Rinehart & Winston, 1933), 564.
31. Fischer-Jørgensen, E. *The Commutation Test and Its Application to Phonemic Analysis* (Indianapolis, Bobbs-Merrill, 1956), 12.
32. Fischer-Jørgensen, E. *Trends in Phonological Theory. A Historical Introduction. Travaux du Cercle Linguistique de Copenhagen*, Vol. XXVII (Copenhagen, C. A. Reitzel, 1995), 475.
33. Greenberg, J. H. «Synchronic and Diachronic Universals in Phonology.» *Language*, Vol. 42, № 2 (1966): 508-517.
34. Harris, Z. S. *Methods in Structural Linguistics* (Chicago, University of Chicago Press, 1951), 384.
35. Harris, Z. S. *Spanish Phonology* (Cambridge, MA: M.I.T Press, 1969), [xiii] + 218.
36. Haugen, E. *The Scandinavian Languages. An Introduction to their History* (Cambridge, MA, Harvard University Press, 1976), 507.
37. Haugen, E. *Scandinavian Language Structures. A Comparative Historical Survey* (Tübingen, Max Niemeyer Verlag, 1982), 225.
38. Hjelmslev, L. «Omkring sprogteoriens grundlæggelse.» *Festskrift udgivet af Københavns Universitet i anledning af Universitetets aarfest, November, 1943* (København, Akademisk Forlag, 1943): 3-113.
39. Hjelmslev, L. «La stratification du langage.» *Word*, Vol. 10 (1954): 163-188.
40. Hjelmslev, L. a) *Ensayos lingüísticos* (Madrid, Gredos, 1972), 358.
41. Hjelmslev, L. b) *Sprogssystem og Sprogforandring* (København: Naturmetodens Sproginstitut; Nordisk Sprog- og Kulturforlag, 1972), 159.
42. Hockett, Ch.F. «A System of Descriptive Phonology.» *Language*, Vol. 18 (1965): 3-21.
43. Hockett, Ch. F. *A Manual of Phonology. Indiana University Publications in Anthropology and Linguistics. Memoir II* (Baltimore, MD., Waverly Press; Indiana University Press, 1955), 246.
44. Hockett, Ch. F. «Linguistic Elements and Their Relations.» *Language*, Vol. 37, № 1 (1961): 29-53.
45. Hockett, Ch. F. «Sound Change.» *Language*, Vol. 41, № 2 (1965): 185-204.
46. Hockett, Ch. F. *Language, Mathematics and Linguistics* (The Hague, Mouton, 1967), 243.
47. Hockett, Ch. F. «Two Fundamental Problems in Phonemics.» *Phonological Theory: Evolution and Current Practice*, ed. V. B. Makkai (New York, Holt, Reinhart and Winston, Inc., 1972): 200-210.
48. Hogg, R. M. «Phonology and Morphology.» *The Cambridge History of the English language. Vol. I. The Beginnings to 1066. General ed. R. M. Hogg* (Cambridge, Cambridge University Press, 1994): 67-167.

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])

Функціональний та формальний підходи до інтерпретації одиниць субфонемного рівня в структурній лінгвістиці (Українською) [Функциональный и формальный подходы к интерпретации единиц субфонемного уровня в структурной лингвистике (На укр. яз.)]

© Васцько Р. В. [Васцько Р. В.] dnister@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

49. Jakobson, R. «Kindersprache, Aphasie und allgemeine Lautgesetze.» *Selected Writings*, Vol. 1: *Phonological Studies*, 2nd expanded ed. (The Hague; Paris, Mouton, 1971): 328-401.
50. Jakobson, R. «Principes de Phonologie Historique.» *Selected Writings*, Vol. 1: *Phonological Studies*, 2nd expanded ed. (The Hague; Paris, Mouton, 1971): 202-220.
51. Jakobson, R. «Remarques sur l'évolution phonologique du russe comparée à celle des autres langues slaves.» *Selected Writings*, Vol. 1: *Phonological Studies*, 2nd expanded ed. (The Hague; Paris, Mouton, 1971): 7-116.
52. Jakobson, R., Waugh, L. *The Sound Shape of Language*. Assisted by Martha Taylor, 2nd ed. (Berlin; New York; Amsterdam, Mouton de Gruyter, 1987), 335.
53. Jones, D. *An Outline of English Phonetics*, 9th ed. (Cambridge, Heffer, 1972), 376.
54. Kristoffersen, G. *The Phonology of Norwegian* (Oxford, Oxford University Press, 2000), 366.
55. Lehmann, W. P. *Language: An Introduction* (New York, Random House, 1983), 241.
56. Lévi-Strauss, C. *Structural Anthropology in 2 vol.*, (New York, Basic Books, 1976): Vol. I, 398 p.; Vol. II, 372.
57. Martinet, A. *Phonology as Functional Phonetics* (London, Geoffrey Cumberlege; Oxford University Press, 1950), 40.
58. Martinet, A. «Substance phonique et traits distinctifs.» *Bulletin de la Société de Linguistique de Paris*, № 53 (1958): 72-85.
59. Martinet, A. *Évolution des Langues et Reconstruction* (Paris, Presses Universitaires de France, 1975), 264.
60. Nida, E. A. *Componential Analysis of Meaning: An Introduction to Semantic Structures* (The Hague, Mouton, 1975), 272.
61. *The Nordic Languages: An International Handbook of the History of the North Germanic Languages*, Vol. I, II, ed. by O. Bandle et al. (Berlin; New York: Walter de Gruyter): Vol. I (2002): 1-1057; Vol. II (2005): 1058-2208.
62. de Saussure F. *Course in General Linguistics* (New York; Toronto; London, McGraw-Hill Book Company, 1959), 240.
63. Skautrup, P. *Det danske sprogs historie. Nærværende 2 oplag* (1968) (København, Gyldendalske boghandel Nordisk Forlag): Bd. I: *Fra guldhornene til Jyske Lov*, 352; Bd. II: *Fra unionsbrevet til Danske Lov*, 455; Bd. III: *Fra Holbergs komedier til H. C. Andersens eventyr*, 481; Bd. IV: *Fra J. P. Jacobsen til Johs. V. Jensen*, 342; Bd. V: *Register* (1970), 360.
64. Swadesh, M. *La lingüística como instrumento de la historia* (Mexico, Instituto Nacional de Antropología e Historia, 1960), 35.
65. Trager, G. L. *Language and Languages* (San-Francisco: Chandler Pub. Co., 1972), 378.
66. Trnka, B. «From Germanic to English. A Chapter from the Historical English Phonology.» *Recueil Linguistique de Bratislava*, № 1 (1948): 139-149.
67. Twaddell, W. F. «On Defining the Phoneme.» *Readings in Linguistics* (Chicago; London, The University of Chicago Press, 1958): 55-80.
68. Vachek, J. «Phonemes and Phonological Units.» *Travaux du Cercle Linguistique de Prague VI*

(Current issues in general linguistics)

Functional and formal approaches to the interpretation of the subphonemic level units in structural linguistics

(in Ukrainian) **[Funkcional'nyj ta formal'nyj pidhody do interpretacii' odynyc' subfonemnogo rivnja v strukturnij lingvistyki]**

© Vasko R. V. [Vas'ko R. V.] dnister@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

(Prague, 1936): 235-239. Reprinted in *A Prague School Reader in Linguistics* compiled by J. Vachek, 1st ed. (Bloomington, Indiana University Press, 1964): 143-149.

69. Vennemann, Th. «The Phonology of Gothic Vowels.» *Language*, Vol. 47, № 1 (1971): 90-132.

List of lexicographical sources

70. *Althochdeutsches Wörterbuch*. Analyse der Wortfamilienstrukturen des Althochdeutschen, zugleich Grundlegung einer zukünftigen Strukturgeschichte des deutschen Wortschatzes von Jochen Splett (Berlin; New York, Walter de Gruyter, 1993): Band I,1: *Einleitung; Wortfamilien A – L*, 578; Band I,2: *Wortfamilien M – Z*, 662; Band II: *Präfixwörter; Suffixwörter; Alphabetischer Index*, 620.
71. *Altnordisches etymologisches Wörterbuch* von Jan de Vries, Zweite verbesserte Auflage (Leiden; Boston; Köln, Brill, 2000), 689.
72. *An Anglo-Saxon Dictionary. Based on the Manuscript Collections of Joseph Bosworth*, edited and enlarged by T. Northcote Toller (1997), 1302, Supplement by T. Northcote Toller (1995), 753, Enlarged Addenda and Corrigenda by Alistair Campbell to the Supplement by T. Northcote Toller (Oxford, Clarendon Press, 1995), 68.
73. *Føroyisk-Donsk Orðabók* av M.A.Jacobsen, Chr. Matras. 2 útgáva (Tórshavn, Føroya Fróðskaparfelag) (1961), 521; *Føroyisk-Donsk Orðabók* av M. A. Jacobsen, Chr. Matras. Supplementsbind (1974), 252.
74. *Die Gotische Bibel*. Herausgegeben von W. Streitberg. Band 2, Gotisch-Griechisch-Deutsches Wörterbuch, 6 Auflage (Heidelberg, Universitätsverlag, C. Winter, 2000), 180.
75. *A Gothic Etymological Dictionary* by Lehmann Winfred P. Based on the 3rd. edition of *Vergleichendes Wörterbuch der gotischen Sprache* by Sigmund Feist (Leiden, E. J. Brill, 1986), 712.
76. *Gotisches Wörterbuch* von G. Köbler (Leiden, E. J. Brill, 1989), 716.
77. *An Icelandic-English Dictionary* by Richard Gleasby, revised, enlarged and completed by Gudbrand Vigfusson. Second ed. with supplement by Sir William A. Craigie – Oxford: Clarendon Press, 2003. – 833.
78. *A Middle-English Dictionary Containing Words Used by English Writers From the Twelfth to the Thirteenth Century* by F. H. Stratmann. A New Ed. Re-arranged, Revised, and Enlarged by H. Bradley (Oxford, Clarendon Press, 1967), 708.
79. *Mittelhochdeutsches Handwörterbuch* von Matthias Lexer. Mit einer Einleitung von Kurt Gärtner. Bnd. I: Wortfamilien A – M. – 2262 S.; Bnd. II. Wortfamilien N – U. – 2050 S.; Bnd. III. Wortfamilien V/W – Z. – 1226 + 406. – Stuttgart: S.Hirzel, Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft, 1992.
80. *Old Frisian Etymological Dictionary* by D. Boutkan, S. M. Siebinga. *Leiden Indo-European Etymological Dictionary Series 1* (Leiden; Boston, E. J. Brill, 2005), 598.
81. *Ordbog Til Det Ældre Danske Sprog (1300 – 1700)* af Otto Kalkar i 6 Bind Bnd. 1: A – F + *Tillæg og Rettelser*, 838 + 65; Bnd. 2: G – L, 895; Bnd. 3: M – S, 908; Bnd. 4: S – Ø, 1018; Bnd. 5: A – Ø, 1222 (København, H. H. Theiles Bogtrykkeri, 1881– 1918); Bnd. 6: *Kilder og Hjælpemidler*. *Efterskrift*, 262 (København, Akademisk Forlag, 1976).
82. *Vergleichendes Wörterbuch der gotischen Sprache. Mit Einschluss des Krimgotischen und sonstiger*

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])

Функціональний та формальний підходи до інтерпретації одиниць субфонемичного рівня в структурній лінгвістиці (Українською) [Функциональный и формальный подходы к интерпретации единиц субфонемичного уровня в структурной лингвистике (На укр. яз.)]

© Васько Р. В. [Васько Р. В.] dnister@ukr.net

---

zerstreuter Überreste des Gotischen von Sigmund Feist. Dritte neubearbeitete und vermehrte Auflage
(Leiden, E. J. Brill, 1939), 710.

(Current issues in general linguistics)

Functional and formal approaches to the interpretation of the subphonemic level units in structural linguistics

(in Ukrainian) **[Funkcional'nyj ta formal'nyj pidhody do interpretacii'**
odynyc' subfonemnogo rivnja v strukturnij lingvistyki]

© Vasko R. V. [Vas'ko R. V.] dnister@ukr.net

УДК 811.29'344.2(045)

*Стаття надійшла до редакції [Article received /
Статья поступила в редакцию] – 24.05.2018 р.
Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 27.05.2018 р.
Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 90.71 %
<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.02>*

СИСТЕМА ФОНЕМ І СИСТЕМА ФОНЕМАТИЧНИХ ОПОЗИЦІЙ ГОТСЬКОЇ МОВИ

*Сіун Парк (м. Київ, Україна)
sieun0725@ukr.net*

здобувач кафедри германської і фіно-угорської філології
Київський національний лінгвістичний університет
(Міністерство освіти і науки України)
03150, м. Київ, вулиця Велика Васильківська, 73

У статті на матеріалі тексту Готської Біблії (Срібного Кодексу) аналізується система фонем і система фонематичних опозицій готської мови на одному синхронному зрізі, у середині першого тисячоліття н.е. Можливості нашого дослідження обмежуються тим, що східногерманська мовна еволюція обірвалася задовго до часу появи перших писемних текстів західно- і північногерманськими (скандинавськими мовами), що ускладнює реконструкцію системи фонем готської мови у період від розпаду спільногерманської мовної єдності і до виокремлення різних ліній розвитку мовних систем давньогерманських мов. Наявна лінгвістична література свідчить про відсутність єдиного інтегрованого підходу до фонетики і фонології готської мови. У статті система фонем і система фонематичних опозицій розглядаються нами як результат взаємодії функціональних, структурних і антропофонічних факторів фонологічної еволюції в рамках кінемної теорії.

Ключові слова: система фонем, система фонематичних опозицій, кінема, фактори (функціональні, структурні, антропофонічні) фонемної еволюції.

SYSTEM OF PHONEMES AND SYSTEM OF PHONEMIC
OPPOSITIONS OF THE GOTHIC LANGUAGE**S. Park** (Kyiv, Ukraine)sieun0725@ukr.netPhD applicant, Department of Germanic and Finno-Ugric Philology
Kyiv National Linguistic University
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
03150, Kyiv, Velyka Vasylkivska Str., 73

The article on the material of the text of the Gothic Bible (Codex Argenteus) treats the system of phonemes and the system of phonemic oppositions of the Gothic language on one synchronic state, in the middle of the first millennium AD. The possibilities of our study are limited since the East Germanic language evolution broke long before the time of the appearance of the first written texts in the West and North Germanic (Scandinavian) languages, which complicates reconstruction of the system of phonemes of the Gothic language in the period from the collapse of the common Germanic linguistic unity to the distinction of different developmental lines of language systems of the Old Germanic languages. Available linguistic literature shows the lack of a single integrated approach to phonetics and phonology of the Gothic language. In the article, the system of phonemes and the system of phonemic opposition are considered as the result of the interaction of functional, structural and anthropophonic factors of phonological evolution within the framework of the kinemic theory. The article examines different phonological processes and gives explanations of the sound changes in the history of the Gothic language. Phonemic oppositions are viewed as the main object of phonology in general and diachronic phonology in particular. The article corroborates the thesis about the system of phonemes and the system of phonemic oppositions of the Gothic language as the result of one dynamic process, all the stages of which are linked as causes and consequences of one another.

Key words: system of phonemes, system of phonemic oppositions, kineme, factors (functional, structural, anthropophonic) of phonemic evolution.

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])
Система фонем і система фонематичних опозицій готської мови (Українською) [Система фонем и система фонематических оппозиций готского языка (На укр. яз.)]

© Парк С. [Парк С.] sieun0725@ukr.net

**СИСТЕМА ФОНЕМ И СИСТЕМА ФОНЕМАТИЧЕСКИХ
ОППОЗИЦИЙ ГОТСКОГО ЯЗЫКА***Сиын Парк (г. Киев, Украина)*sieun0725@ukr.net

соискатель кафедры германской и финно-угорской филологии
 Киевский национальный лингвистический университет
 (Министерство образования и науки Украины)
 03150, м. Киев, улица Большая Васильковская, 73

В статье на материале текста Готской Библии (Серебряного Кодекса) анализируется система фонем и система фонематических оппозиций готского языка на одном синхронном срезе, в середине первого тысячелетия н.э. Возможности нашего исследования ограничиваются тем, что восточногерманская языковая эволюция оборвалась задолго до появления первых письменных текстов на западно- и северогерманских (скандинавских) языках, что усложняет реконструкцию системы фонем готского языка в период от распада общегерманского языкового единства и до обособления различных линий развития языковых систем древнегерманских языков. Имеющаяся лингвистическая литература свидетельствует об отсутствии единого интегрированного подхода к фонетике и фонологии готского языка. В статье система фонем и система фонематических оппозиций рассматриваются нами как результат взаимодействия функциональных, структурных и антропофонических факторов фонологической эволюции в рамках кинемной теории.

Ключевые слова: *система фонем, система фонематических оппозиций, кинема, факторы (функциональные, структурные, антропофонические) фонемной эволюции.*

Постановка загальної проблеми і її зв'язок з науковими завданнями. У сучасних фонологічних студіях бракує досліджень фонемних систем і систем фонематичних опозицій мов на дописемних і ранніх писемних стадіях їхнього розвитку. Таку прогалину в царині вивчення найнижчого незнакового ієрархічного рівня мови можна пояснити декількома причинами, серед яких основними вбачаємо такі: (i) відсутність текстів, що унеможливило б будь-яке лінгвістичне дослідження взагалі й фонологічне зокрема; (ii) недостатня кількість аутентичних писемних пам'яток, які відносяться до різних стилів і жанрів, що обмежує дослідника; (iii) відсутність текстів

(Current issues in general linguistics)

System of phonemes and system of phonemic oppositions of the Gothic language (in Ukrainian) [Systema fonem i systema fonematychnyh opozycji gots'koj movy]

© Park S. [Park S.] sieun0725@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

близько- і далекоспорідненими мовами, що позбавляє дослідника можливості здійснювати внутрішню і зовнішню реконструкції; (iv) непримиримість позицій і постулатів різних фонологічних шкіл і скепсис у спробах установлення причинно-наслідкового механізму діяхронічних фонологічних процесів, що виявляється у “затмарюванні” поглядів один одного або плюралізм думок; (v) заформалізованістю процедур фонологічного аналізу. У германській філології до такого недостатньо дослідженого питання відноситься фонологія готської мови. У другій половині XX ст. для досліджень з діяхронічної фонології германських мов було запропоновано “кінакemu теорію”, у якій ціла низка фонологічних змін в історії англійської мови розглядається у вигляді ланок єдиного динамічного процесу – перебудови системи фонематичних опозицій, які визначаються автором як реляційні одиниці, що складаються з позитивних і негативних кінакем (первинних фонологічних одиниць) [5]. На початку XXI ст. на позначення первинної фонологічної одиниці автор теорії вводить в лінгвістичний обіг новий термін “кінема” [12, р. 26]. Серед мовознавців-германістів немає спільної думки щодо становлення системи фонем, її парадигматичної організації і факторів, які спричинювали ті чи інші фонологічні зміни. Перш за все слід указати на те, що у різних дослідників немає єдиної методики встановлення інвентарю фонем і парадигматичної системи первинних фонологічних одиниць (розрізнявальних, диференційних ознак) готської мови, які утворюють фонематичні опозиції [2, с. 49-55; 3, с. 49-146; 7, р.123-134; 8, S. 18-66; 9, S. 29-97; 10, р. xii-xvi; 11, р. 35-71; 2, р. 123-127; 13; р.13-56; 15, р. 88-100; 16, р. 33-39, 70-83].

Актуальність дослідження зумовлюється необхідністю встановлення системи приголосних і голосних фонем та системи консонантних і вокалічних фонематичних опозицій готської мови в рамках кінемної теорії.

Мета статті – визначити та проаналізувати теоретичні засади фонологічних досліджень готської мови і встановити в рамках кінемної теорії систему фонем готської мови, парадигматичну систему консонантних і вокалічних кінем, які структурують фонематичні опозиції.

Об’єктом дослідження слугує наявна доступна вітчизняна і зарубіжна лінгвістична література з фонетики і фонології готської мови.

Предметом дослідження є парадигматичні системи консонантних і вокалічних кінем, які утворюють контрадикторні й контрарні фонематичні опозиції готської мови і слугують конструктивними елементами внутрішньої будови фонем.

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])
Система фонем і система фонематичних опозицій готської мови (Українською) [Система фонем и система фонематических оппозиций готского языка (На укр. яз.)]

© Парк С. [Парк С.] sieun0725@ukr.net

Наукова новизна дослідження полягає у встановленні в рамках кінемної теорії системи фонем і системи фонематичних опозицій готської мови і парадигматичної системи консонантних і вокалічних первинних фонологічних одиниць – кінем.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та з урахуванням специфіки готського й іншого давньогерманського матеріалу основним методом цієї розвідки обрано порівняльно-історичний метод та метод дистрибутивного аналізу.

Основний зміст

До східногерманської групи мов разом з готською входили вандальська, бургундська, герульська, бастарнська, ругійська і скірска. Усі ці мови протягом раннього середньовіччя вимерли, не залишивши, окрім готської, жодних писемних пам'яток. Наявні рукописи готської мови, неоднорідні за змістом і формою, представляють собою найархаїчніший текстовий матеріал германської групи мов. Писемна історія західногерманських і північногерманських (скандинавських) мов розпочалася від чотирьох до дев'яти століть пізніше. Тексти готських писемних пам'яток, основним з яких є текст Готської Біблії (переклад з давньогрецької фрагментів чотирьох Євангелій і книги Неемії), викликають певні труднощі в реконструкції мовної системи. Переклад Біблії, який здійснено у IV ст. н.е., приписують вестготському єпископу Вульфіль, який є творцем готського алфавіту. Усі готські тексти (за винятком рунічних написів) написані готським алфавітом, створеним на основі давньогрецького унціального письма з додаванням шести латинських літер та двох рун. Таким чином, готський писемний матеріал є найближчим у часі до спільногерманської мовної єдності, а готська мова успадкувала риси, притаманні усім індоєвропейським і германським мовам.

Фонологічна система будь якої мови є складною ієрархією систем одиниць трьох рангів. Первинні (найдрібніші) фонологічні одиниці – кінеми забезпечують іннерваційний механізм антропофонічної артикуляційно-перцептивної діяльності, і утворюють парадигматичну систему. Їхня сукупність для кожної окремої мови є специфічною та унікальною. З точки зору функції у системі мови усі кінеми поділяються на консонантні і вокалічні, а у субстантному плані – на дві категорії – модальну (за способом творення) і локальну (за місцем творення). У консонантних кінем модальна категорія розділена на дві субкатегорії – перепонну, до якої входять кінеми зімкненості і проточності, і звукову з кінемами тону (сонорності) і шумності. Оскільки вокалічні кінеми передбачають наявність тону і виключають шумність, вони мають аналог перепонної субкатегорії – модальну субкатегорію піднесення. Локальна категорія у консонантизмі ділиться на дві субкатегорії – активну і пасивну, кожна з яких об'єднує в

(Current issues in general linguistics)

System of phonemes and system of phonemic oppositions of the Gothic language (in Ukrainian) [Systema fonem i systema fonematychnyh opozycji gots'koï movy]

© Park S. [Park S.] sieun0725@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

собі кінеми центральності і периферійності (передцентральності і зацентральності) артикуляційного органу, відповідно активного чи пасивного. Центральний активний орган в одних мовах – язык, в інших – передня частина языка. Центральний пасивний орган – дентальна зона в одних мовах, альвеолярна зона – в інших мовах. У вокалізмі локальна категорія об'єднує кінеми темброві – ряду і лабіалізації. У структурному плані усі кінеми поділяються на позитивні і негативні, і утворюють контрадикторні пари – опозиції. Поділи функціональні, субстантні і структурні взаємно перехресшуються, а опис системи кінем охоплює усі три її аспекти [12, с. 33-61].

Друга за рангом фонологічна одиниця – фонема, яка є стандартним для кожної окремої мови блоком, набором кінем, що забезпечує продукування і розпізнавання звуків мовлення. Оскільки в епоху раннього середньовіччя у давньогерманських мовах на фонологічному рівні як і на всіх інших ієрархічних рівнях мовних систем постійно відбувалися зміни, спрямовані, з одного боку, на закріплення нових тенденцій розвитку і їхню стандартизацію, з іншого – на усунення з мовної системи старої, індоєвропейської спадщини, яка вже не вписувалася в нову конфігурацію мовної системи, що динамічно розвивалася і набувала нових рис, то формування стабільних для кожної фонем блоків первинних фонологічних одиниць розтягувалося у часі. Саме тому системи фонем, зазвичай, мають відкритий характер з певною кількістю периферійних, слабо інтегрованих фонем.

Третя фонологічна одиниця – склад, який є типовим для кожної окремої мови ланцюжком, блоком фонем, що забезпечує лінійну організацію потоку членороздільного мовлення. Інвентар складів, як правило, має польову структуру, у якій між ядром поля – канонічними складами і за межами цього поля – зоною заборонених складів, знаходиться периферійна зона з декількома градаціями – складами забороненими, одиничними і потенційними [4, с. 12-13].

Спільногерманська фонологічна система склалася в результаті дії і складного сплетіння тенденцій ще у спільноіндоєвропейську епоху, а також тенденцій, які виникли після розпаду індоєвропейської мовної єдності і стабілізації тих конститутивних ознак, які були покладені в основу спільногерманської мови [6, с. 5]. Для встановлення основних рис фонологічної системи спільногерманської мови, які були успадковані зі спільноіндоєвропейської, доцільно навести основні типологічні риси останньої. Необхідно зазначити, що, незважаючи на більш ніж двохсотрічну дискусію з цього питання, до сьогоднішнього дня не існує єдиної точки зору на фонемний склад спіль-

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])

Система фонем і система фонематичних опозицій готської мови (Українською) [Система фонем и система фонематических оппозиций готского языка (На укр. яз.)]

© Парк С. [Парк С.] sieun0725@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

ноіндоєвропейської мови, хоча здавалося б, що з кожною новою публікацією, нарешті, мовознавці-індоєвропейці дійшли згоди. Нового поштовху в такій довготривалій дискусії про систему фонем спільноіндоєвропейської мови надала “глотальна теорія”, у якій її автори по-новому інтерпретують напрацьовані і загальноприйняті до цього фонемні відповідності і фонетичні закони, на підставі нових лінгвістичних даних обґрунтовують діахронічну вивідність спільногерманської підсистеми приголосних фонем зі спільноіндоєвропейської. Запропонована Т. В. Гамкрелідзе та Вяч. Вс. Івановим теорія кардинально відрізняється від панівного до цього у класичній індоєвропейській граматиці пояснення становлення германського консонантизму, що традиційно в германському порівняльному мовознавстві називалось “законом Грімма” [1, с. 35-41]. Серія І індоєвропейських приголосних фонем, яка традиційно в індоєвропейському порівняльно-історичному мовознавстві реконструюється як дзвінка, повинна бути переінтерпретована як серія недзвінких фонем через дефектність лабіальної фонемі /p/. Ця фонема є дефектною, оскільки вона відсутня або характеризується низькою текстовою і системною частотою. Найбільше маркованою серією серед приголосних фонем є серія глotalізованих фонем, яка характеризується, як правило, повною відсутністю або надзвичайно низькою частотою лабіальної фонемі /p/. На думку авторів “глотальної теорії”, система індоєвропейських зімкнених фонем найкраще збереглася у спільногерманській мові: зокрема, в германських мовах перша серія спільноіндоєвропейських глotalізованих зімкнених фонем /p/, t/, K/ відобразилися в спільногерманській мові як недзвінки, можливо з глotalною артикуляцією в прагерманській прамові. Традиційна серія дзвінких придихових фонем, будучи типологічно маркованою по відношенню до серії дзвінких, не може характеризуватися більш високою частотою відповідно до універсально значущого частотного вираження відношення маркованості [1, с. 13-14]. У другій дзвінкій серії індоєвропейських зімкнених з придиховими і непридиховими алофонами b^h/b, d^h/d, G^h/G відбувається спірантизація і вони переходять у залежності від позиції у слові у дзвінкі зімкнені (на початку слова) і дзвінкі фрикативні (щілинні) – в середині слова. Придихові алофони індоєвропейських фонем серії III p^h/p, t^h/t, K^h/K відповідають в спільногерманській мові глухим спірантам. У цьому відношенні перебудова фонем серії III в спільногерманській мові повністю відповідає перебудові фонем в серії II, в чому і полягає паралелізм у розвитку фонетично близьких одна до одної серій індоєвропейських зімкнених фонем [1, с. 36-37]. Важливими типологічними рисами спільноіндоєвропейської фонологічної системи були: (i) надзвичайно бідний вокалізм з трьома, двома або навіть з однією

(Current issues in general linguistics)

System of phonemes and system of phonemic oppositions of the Gothic language (in Ukrainian) [Systema fonem i systema fonematychnyh opozycji gots'koi' movy]

© Park S. [Park S.] sieun0725@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

голосною фонемою; (ii) відносно багатий склад шумних зімкнених приголосних фонем (від 15 до 20); (iii) бідність підсистеми шумних приголосних фонем, серед яких достовірно реконструюється лише /s/; (iv) наявність особливого розряду сонантів /j/, /w/, /r/, /l/, /m/, /n/, які не входили ні до підсистеми консонантизму, ані до вокалізму. Такі типологічні риси характерні для кореневих (аморфних) мов, якою на ранніх етапах свого існування була спільноіндоєвропейська прамова. Подальша історія як прамови, так і її відгалужень свідчить про поступовий перехід від мови кореневого типу до мови типу аглютинативного. У фонемній системі відбувалася перебудова, у результаті якої були втрачені перераховані вище риси. Повне завершення перебудови фонологічної системи у зв'язку з переходом до іншого граматичного типу відноситься до окремих мовних груп індоєвропейської сім'ї [4, с. 15-20].

Матеріали готських текстів [14] демонструють процес ліквідації двоморності германських складоносіїв, хоча є підстави стверджувати, що двоморність була ще живим явищем незадовго до фіксації готської мови. Це перш за все різні рефлексії сполучення з двох /i/ у анаголошених складах словесних оболонок з так званими “легкими” та “важкими” кореневими морфемами – наприклад, в 3 особі однини теперішнього часу слабких дієслів 1-го класу (гот. *nasjib* – “рятує”, гот. *stojib* – “судить”, але гот. *sokeib* – “шукає”, гот. *sandeib* – “посилає”), де на початку анаголошеного складу утворилася сполука з приголосною фонемою /j/ та голосною фонемою /i/, а в середині складу – двофонемна сполука /i+i/, що графічно позначалася як *ei* [2, с. 64, 14, с. 163; 16, с. 44]. Звідси випливає, що межа складу проходила відразу після двоморних складоносіїв (/ō/ в гот. *so-keib*, *sto-jib*, /a+n/ в гот. *san-deib*), але після наступного за одноморним складоносієм приголосного (от. *nas-jis*). Ця ж особливість спостерігається і у відмінюванні іменників, напр., родовий відмінок однини, основа на –*ja* – гот. *har-jis* “військо” [14, с. 77], але називний відмінок однини, основа на –*ja* – гот. *hair-deis* “пастух” [14, с. 76]. Це пояснюється тим, що у випадку як “легкого”, так і “важкого” коренів позиція межі складу була закріплена за фонемою, яка слідувала за наголошеною голосною, незалежно від того, чи це була приголосна фонема /n/, /r/, /s/ як у наведених прикладах, чи друга мора довгої голосної /ō/. Еквівалентність приголосних і голосних фонем у структурі складу означала, що обидва класи фонем рахувалися морами, а наголошений склад у слововформах як з “легкими”, так і “важкими” коренями був двоморною структурою.

З іншого боку, чергування *ji/ei* вже не було живим в епоху складання готських текстів, оскільки в багатьох випадках воно не засвідчено: наприклад, у деяких іменниках

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])

Система фонем і система фонематичних опозицій готської мови (Українською) [Система фонем и система фонематических оппозиций готского языка (На укр. яз.)]

© Парк С. [Парк С.] sieun0725@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

середнього роду з основою на *-ja* у родовому відмінку однини зустрічалося *-ji* при не-заперечній початковій двоморності наголошеного складоносія (гот. *arbjis* “спадщина” [14, с. 23]), а у деяких іменників цього типу спостерігаються коливання у формі родового відмінку однини, наприклад, називний відмінок однини гот. *gawairþi* “мир”, але родовий відмінок однини гот. *gawairþeis* та *gawairþjis* [14, с. 70]. Повністю відсутні очікувані форми з *ei* у родовому відмінку однини з основами на *-jin/-jan*, наприклад, гот. *bandja* називний відмінок однини “полонений, в’язень” – гот. *bandjins* родовий відмінок однини [8, с. 73,79; 14, с. 30]. Таким чином, число мор у наголошеному складоносії, релевантне в період до написання готських текстів, згодом втратило своє фонологічне значення [4, с. 33]. Важливо, що з двох варіантів реалізації заноголошеного складу – з початковоскладовим *ji-* та внутрішньоскладовим *-ei* – поширився перший. Це неминуче відобразилося на зміщенні меж складоподілу, який у зв’язку з підпорядкуванням морфемному членуванню все частіше був орієнтований на морфемні межі (*gawairþjis* > *gawairþ-jis*). Ця тенденція у подальшому мала визначальний вплив на формування ядерної зони типових канонічних складів германських мов, головним чином завдяки тому, що межі кореневої морфеми і складу збіглися, що є доказом руху мови від флективного до аглютинативного і кореневого (аморфного) граматичного типу.

Сонорні фонери у готській мові вже не утворювали особливого класу й увійшли до складу приголосних фонем як сонорні нешумні приголосні */r/, /l/, /m/, /n/, /w/, /j/*. Останні два досить чітко відокремилися від відповідних голосних фонем */u/* та */i/*, зберігши чергування з ними у ряді слів та словоформ, наприклад, гот. *triu* “дерево” – *triwa*, *kuni* “рід, плем’я” – *kunja* [14, с. 119]. Від попереднього статусу сонантів як заповнювачів другої мори складоносія в дистрибуції сонорних нешумних фонем збереглася заборона на сполучуваність їх в одному складі з попередніми голосними фонемами */ē/* та */ō/*, двоморними за походженням. Ці дві фонери, які були успадковані зі спільногерманської мови, не були залучені до опозиції піднесення і зберігали свій статус фонем середнього ряду, в той час як їхні короткі кореляти */i ~ e/* та */u ~ o/* були включені в опозицію піднесення і звузилися для того, щоб підсилити контраст з голосною фонемою широкого піднесення */a/*. Матеріалізація позитивної кінеми протяжності у фонемах */ē/* та */ō/* і негативної кінеми неширокого піднесення у фонемах */i ~ e/* та */u ~ o/* супроводжувалася фізичною різницею у ступені піднесення: з початком дії нової модальної опозиції ця різниця набула статусу фонематично релевантної – неширокі фонери */i/* та */u/* мали у своїй внутрішній структурі позитивну кінему високого піднесення, а колишні довгі фонери, фонетично голосні середнього піднесення */e/* та

(Current issues in general linguistics)

System of phonemes and system of phonemic oppositions of the Gothic language (in Ukrainian) [Systema fonem i systema fonematychnyh opozycji gots'koj movy]

© Park S. [Park S.] sieun0725@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

/o/ залучили до своєї внутрішньої структури негативні кінеми.

Суттєві зміни у порівнянні зі спільногерманським станом відбулися і в парадигматичній системі вокалічних кінем готської мови. Від спільно германської мови готська мова успадкувала три короткі голосні фонери /i/, /u/, /a/, дві монофонемізовані довгі голосні фонери /ē/ та /ō/, які були двоморними, і чотири двоморні послідовності /i+i/, /a+i/, /e+u/, /a+u/. Ці двоморні послідовності рано чи пізно були монофонемізовані у всіх германських мовах, оскільки з утвердженням опозиції високого піднесення були створені сприятливі для цього умови. Цей процес відбувався по-різному з різними результатами для кожної окремої фонологічної системи германських мов. Інтеграція цих послідовностей змінила конфігурацію парадигматики кінемних систем: перебудову модальної категорії, завдяки якій формується опозиція вузького піднесення і одночасно усувається фонематична опозиція протяжності. Розгортання опозицій широкого та високого піднесення створило сприятливі умови для монофонемізації дифтонгів [4, с. 32-33]. Оскільки фонетичні реалізації двофонемних дифтонгів /a+i/ та /a+u/ передбачали вимову від широкого до високого піднесення, то після утвердження у фонематичній системі готської мови двох нових опозицій (широкого і високого піднесення) вони могли інтегруватися у підсистему голосних фонем як такі, що мали у своїй внутрішній структурі позитивні кінеми двох опозицій піднесення: у кінемному вираженні як голосні фонери від широкого до високого піднесення /ai/ та /au/, хоча комбінація цих двох позитивних кінем могла бути реалізованою у зворотному порядку – від високого піднесення до широкого. Алофонічне розсіювання цих двох нових фонем (/ai/ та /au/) могло притягувати алофони двох фонем високого піднесення /i/ та /u/ у процесі так званого готського переломлення (Gothic Breaking) під впливом таких приголосних, як /t/, /h/, та /hʷ/. Фонемне “злиття” таких “переломлених” голосних у достатній мірі відображено у готському текстовому матеріалі, у якому вони регулярно графічно позначалися як диграфи *ai* та *au*, наприклад, гот. *hairto* “серце”, *ga-taurnan* “припинятися, знищуватися” [14, с. 69, 76]. Слід зауважити, що кінемна характеристика запропонованих двох голосних фонем не може дати чіткої відповіді на спірне питання про їхню фонетичну реалізацію. Маючи таку внутрішню кінемну структуру, ці дві голосні могли мати відповідно монофтонгічну [e] [o] або дифтонгічну [ei], [ou] [æi] [au] реалізації; цілком можливим також могло бути і їхнє алофонічне варіювання. Як і в більшості таких випадків, від діахронічної фонології не варто очікувати надання повної картини фонетичних реалізацій фонем давніх епох з повним переліком алофонів для різноманітних позицій. Але використання диграфів

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])

Система фонем і система фонематичних опозицій готської мови (Українською) [Система фонем и система фонематических оппозиций готского языка (На укр. яз.)]

© Парк С. [Парк С.] sieun0725@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

для цих двох фонем свідчить про дифтонгічний характер фонетичних реалізацій хоча би для того часу, коли було винайдено готський алфавіт, а монофтонгізація могла відбутися пізніше. Система голосних фонем готської мови нараховувала п'ять фонем.

Голосні фонери готської мови

Модальні кінери	Локальні кінери	
Піднесення	-	Задньорядності
+ високого піднесення	/i/	+ /u/
--	/e/	/o/
++	/ɛ ~ ɛ̃ i/	/ɔ ~ ɔ̃ u/
+ широкого піднесення	/a/	

Інтеграція двох інших невисхідних двофонемних голосних у запропонованій підсистемі вокалізму мала свої особливості: комбінація голосних фонем /i+i/, яка графічно позначалася *ei*, можливо, злилася із фонемою /ē/, а двофонемний дифтонг /i+u/ не монофонемізувався [12, с. 127].

Готський консонантизм у порівнянні зі спільно германським станом не зазнав значних змін.

Гемінати, що були поширені серед сонорних /r/, /l/, /m/, /n/ та проточного (щільного) /s/, продовжували зберігати статус двофонемних сполук. В гемінатах із сонорних /j+j/ та /w+w/ відбулася дисиміляція, в результаті якої у першій фонемі дві кінери були замінені на протилежні, і вона реалізовувалася не як проточна нешумна, а як непроточна шумна приголосна фонема: порівн., наприклад, спільно-герм. *dajjan > гот. *daddjan* “кормити груддю” та *bliwwan > *bliggwan* “бити” [14, с. 34, 36].

Парадигматична система консонантних кінером
і система фонематичних опозицій готської мови

Категорії	Субкатегорії	Опозиції	Кінери
Модальна	перепонна	зімкненості	зімкненості +
			незімкненості -
		проточності	проточності+
			непроточності-
	звукова	шумності	шумності +
			нешумності -

(Current issues in general linguistics)

System of phonemes and system of phonemic oppositions of the Gothic language (in Ukrainian) [Systema fonem i systema fonematychnyh opozycji gots'koj movy]

© Park S. [Park S.] sieun0725@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

		сонорності	сонорності +
			несонорності -
Локальна	<i>активна</i>	передцентральності (лабіальності)	лабіальності +
			нелабіальності-
		зацентральності (палатоальвеолярності, фарингальності)	палатоальвеолярності+
			непалатоальвеолярності-
	<i>пасивна</i>	зацентральності (задентальності)	задентальності +
			незадентальності -

Кінемна матриця приголосних фонем готської мови

ФОНЕМИ																				
Кінакеми	p	t	k	k ^w	f	θ	s	h	h ^w	b/v	d/ð	z	g	m	n	ŋ	w	r	l	j
зімкненість	+	+	+	+	-	-	-	-	-	+/-	+/-	-	+	+	+	+	-	-	-	-
проточність	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-/+	-/+	+	-	-	-	-	+	+	+	+
шумність	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-
сонорність	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
лабіальність	+	-	-	+	+	-	-	-	+	+	-	-	-	+	-	-	+	-	-	-
зацентральноність	-	-	+	+	-	-	-	+	+	-	-	-	+	-	-	+	-	-	-	+
задентальність	0	0	0	0	0	-	+	0	0	0	-	+	0	0	0	0	0	+	-	0

Як видно із запропонованої таблиці парадигматичної системи кінем і кінемної матриці приголосних фонем спільногерманська і готська системи приголосних фонем зберігають основні риси індоєвропейської системи приголосних стосовно ознак глухості і дзвінкості.

Запропонована методика, результати й висновки дослідження можуть бути використані в подальших теоретичних розробках у царині синхронічної й діахронічної фонології мов, що належать до різних граматичних типів, а також у роботах із проблематики системної типології мов, загальної теорії мовної еволюції та механізмів розвитку мовних систем.

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])
 Система фонем і система фонематичних опозицій готської мови (Українською) [Система фонем и система фонематических оппозиций готского языка (На укр. яз.)]

© Парк С. [Парк С.] sieun0725@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

Одержані результати дозволяють використання положень і висновків дослідження в теоретичних курсах “Вступ до германського мовознавства” (розділ “Фонетика й фонологія давньогерманських мов. Абсолютна й відносна хронологія фонетичних змін”), “Історія англійської мови” (розділ “Розвиток системи фонем англійської мови”), “Теоретична фонетика англійської мови” (розділи “Система фонем і система фонематичних опозицій сучасної англійської мови”, “Теорія розрізнявальних ознак”, “Фонотактика”), “Порівняльна граматики індоєвропейських мов” (розділи “Типологія фонемних систем”, “Фономорфологія”), “Історична граматики германських мов” (розділ “Шляхи фонологічної еволюції германських мов”), “Історія лінгвістичних учень” (розділ “Фонологічні школи”), а також у спецкурсах з актуальних проблем діахронічної фонології германських мов.

Результати дослідження є внеском у порівняльно-історичне, загальне й германське мовознавство й системну типологію мов, у подальшу розбудову теорії діахронічної фонології, теорії універсалій і варіативності мовних одиниць. Системний підхід до фонологічних фактів уможливив визначити ролі структурних, функціональних і антропофонічних факторів, а також взаємодії мовних підсистем (фонемної, граматичної та лексичної).

Література

1. Гамкрелідзе Т.В., Иванов Вяч.Вс. Индоевропейский язык и индоевропейцы. Реконструкция и историко-типологический анализ праязыка и протокультуры. – Т. I. – Тбилиси: Изд-во Тбилисского ун-та, 1984. – 428 с.
2. Гухман М.М. Готский язык. – М.: Изд-во лит-ры на иностр. языках, 1958. – 288 с.
3. Задорожний Б.М. Порівняльна фонетика і морфологія готської мови. – Львів: Вид-во Львівського ун-ту, 1960. – 297 с.
4. Плоткин В.Я. Эволюция фонологических систем. – М.: Наука, 1982. – 128 с.
5. Плоткин В.Я. Динамика английской фонологической системы. – Новосибирск: Западно-Сибирское книжное изд-во, 1967. – 169 с.
6. Сравнительная грамматика германских языков. – Т. II. – М.: Наука, 1962. – 402 с.
7. Bennett W.H. An Introduction to the Gothic Language. – New York: Modern Language Association, 1980. – 190 p.
8. Braune W. Gotische Grammatik. 19. Auflage. – Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1981. – 205 S.
9. Jellinek M.H. Geschichte der gotischen Sprache. – Berlin und Leipzig: Walter de Gruyter & Co., 1926. – 209 S.
10. Lambdin Th. O. An Introduction to the Gothic Language. – Eugene, Oregon: Wipf & Stock Publishers, 2006. – 361 p.
11. Mossé F. Manuel de la langue gotique: grammaire, textes, glossaire. – Paris: Aubier, 1942. – 272 p.

(Current issues in general linguistics)

System of phonemes and system of phonemic oppositions of the Gothic language (in Ukrainian) [Systema fonem i systema fonematychnyh opozycji gots'koj' movy]

© Park S. [Park S.] sieun0725@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

12. Plotkin V. The Evolution of Germanic Phonological Systems: Proto-Germanic, Gothic, West Germanic and Scandinavian. – Lewiston, New York, USA, Queenston, Ontario, Canada, Lampeter, Ceredigion, Wales, United Kingdom: The Edwin Mellen Press, 2008. – 230 p.
13. Rauch I. The Gothic Language: grammar, genetic provenance and typology, readings. – New York: Peter Lang Publishing, Inc., 2003. – 192 p.
14. Tollenaere F.de, Jones R. Word-Indices and Word-Lists to the Gothic Bible and Minor Fragments. – Leiden: E.J.Brill, 1976. – 583 p.
15. Voyles J.B. Early Germanic Grammar: Pre-, Proto-, and Post-Germanic Languages. – San Diego, California: Academic Press, Inc., 1992. – 302 p.
16. Wright J. Grammar of the Gothic Language. 2nd ed. – Oxford: Clarendon Press, 1997. – 366 p.

References

17. Gamkrelidze T.V., Ivanov Vjach. Vs. Indoevropskij jazyk i indoevropskysy. Rekonstruktsija i istoriko-tipologicheskij analiz prajazyka i protokultury. – T. I. – Tbilisi: Izdatelstvo Tbilisskogo universiteta, 1984. – 428 s.
18. Gukhman M.M. Gotskij jazyk. Moskva: Izdatelstvo literatury na inostrannykh jazykakh, 1958. – 288 s.
19. Zadorozhnyj B.M. Porivnjalna fonetyka i morfolohija hotsjkoji movy. – Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoho universytetu, 1960. – 297 s.
20. Plotkin V. Ja. Evoljutsija fonologicheskikh system. – Moskva: Nauka, 1982. – 128 s.
21. Plotkin V.Ja. Dinamika anglijskoj fonologicheskoy sistemy. – Novosibirsk: Zapadno-Sibirskoje knizhnoje izdatelstvo, 1967. – 169 s.
22. Sravnitel'naja grammatika germanskikh jazykov. – T. II. – Moskva: Nauka, 1962. – 402 s.
23. Bennett W.H. An Introduction to the Gothic Language. – New York: Modern Language Association, 1980. – 190 p.
24. Braune W. Gotische Grammatik. 19. Auflage.- Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1981. – 205 S.
25. Jellinek M.H. Geschichte der gotischen Sprache. – Berlin und Leipzig: Walter de Gruyter & Co., 1926. – 209 S.
26. Lambdin Th. O. An Introduction to the Gothic Language. – Eugene, Oregon: Wipf & Stock Publishers, 2006. – 361 p.
27. Mossé F. Manuel de la langue gotique: grammaire, textes, glossaire. – Paris: Aubier, 1942. – 272 p.
28. Plotkin V. The Evolution of Germanic Phonological Systems: Proto-Germanic, Gothic, West Germanic and Scandinavian. – Lewiston, New York, USA, Queenston, Ontario, Canada, Lampeter, Ceredigion, Wales, United Kingdom: The Edwin Mellen Press, 2008. – 230 p.
29. Rauch I. The Gothic Language: grammar, genetic provenance and typology, readings. – New York: Peter Lang Publishing, Inc., 2003. – 192 p.
30. Tollenaere F.de, Jones R. Word-Indices and Word-Lists to the Gothic Bible and Minor Fragments. – Leiden: E.J.Brill, 1976. – 583 p.
31. Voyles J.B. Early Germanic Grammar: Pre-, Proto-, and Post-Germanic Languages. – San Diego, California: Academic Press, Inc., 1992. – 302 p.
32. Wright J. Grammar of the Gothic Language. 2nd ed. – Oxford: Clarendon Press, 1997. – 366 p.

(Актуальні питання загального мовознавства [Актуальные вопросы общего языкознания])

Система фонем і система фонематичних опозицій готської мови (Українською) [Система фонем и система фонематических оппозиций готского языка (На укр. яз.)]

© Парк С. [Парк С.] sieun0725@ukr.net

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПОРІВНЯЛЬНО -
ІСТОРИЧНОГО І ТИПОЛОГІЧНОГО
МОВОЗНАВСТВА**

УДК 811.134.2

*Стаття надійшла до редакції [Article received /**Статья поступила в редакцию]* – 22.05.2018 р.*Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат]* – 27.05.2018 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 98,34 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.03>**ВІД ПІРЕНЕЙСЬКОЇ ЛАТИНИ ДО HISPANIC ROMANCE:
ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ТА МОВНІ АСПЕКТИ*****Ніна Миколаївна Корбозерова (м. Київ, Україна)****ninakor@ukr.net*

доктор філологічних наук, професор кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Шевченка 14

У статті проаналізовано соціокультурні та мовні аспекти еволюції мови Іспанії: від II ст. до н.е. до III ст. н.е., які охоплюють період розвитку і становлення іберійської, або піренейської, або іспанської, латини (200 рік до н.е. – 409 рік н.е.) та період становлення та розвитку примітивної, або первинної, іспанської мови (409 рік – 711 рік).

Розподіл на такі два періоди розвитку іспанської мови, які обумовлено історичними та соціокультурними чинниками, хронологічно відповідає розподілу на два періоди завоювань Іберійського півострова — римському та германському, які різняться між собою наслідками історичного, національно-культурного та мовного характеру.

У результаті римського завоювання народи, які населяли Іберійський півострів, повністю романізувалися, прийнявши сталі, більш розвинуті соціальні інституції, високу культуру та більш досконалу мову римлян, котра стала у подальшому основою іспанської мови.

(Current issues in comparative and historical linguistics and linguistic typology)

From Pyrenees Latin to Hispanic Romance: historical, cultural and linguistic aspects (in Spanish) [Del latín pirenaico al romance hispánico: los aspectos históricos, culturales y lingüísticos]© Korbozerova N. M. [Korbozerova N. M.] *ninakor@ukr.net*

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Германський суперстрат, навпаки, майже не вплинув на розвиток іспанської мови. Дослідники-романісти вважають, що через більш низький рівень своєї мови, германці залишили лише незначний залишок в іспанській у вигляді деяких лексичних запозичень. Цікавим є те, що германські племена як завойовники на теренах Іберійського півострова самі романізувалися та прийняли іспанський уклад життя. Проте, у цій статті автор висуває гіпотезу про існування більш значного впливу германського суперстрату на іспанську мову, ніж запозичення незначної кількості слів, як вважалося раніше. Автор вважає, що цей вплив спостерігається також і на фонологічному рівні, у результаті чого у VI ст. в іспанській мові відбувся широкомасштабний консонантний зсув та значні фонологічні зміни.

*Результати дослідження підтверджують дані про те, що на території Римської імперії з 200 року до н.е. існували різні форми вульгарної латини, зокрема іспанської, а між 500 та 600 р.р., тобто в добу германського завоювання з'являються передумови для виникнення романських мов, зокрема, примітивної іспанської мови, яка позначається у статті як *Hispanic Romance*, або *Romance Hispanico*.*

Ключові слова: *піренейська латина, примітивна іспанська мова, історичний аспект, культурний аспект, мовний аспект, германський суперстрат.*

**FROM PYRENEES LATIN TO HISPANIC ROMANCE: HISTORICAL,
CULTURAL AND LINGUISTIC ASPECTS**

Nina M. Korbozerova (Kyiv, Ukraine)
ninakor@ukr.net

DSc (Philology), Professor of Romance Philology Department
 Taras Shevchenko National University of Kyiv
 (Ministry of Education and Science of Ukraine)
 14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article deals with the social, cultural and linguistic features of the evolution of the Spanish language from the 2nd century BC to the 8th century AD, which corresponds to the period of development and formation of Iberian, or Pyrenees, Latin (200 BC – 409 AD) and to the period of formation and development of primitive Spanish language (409 – 711 AD).

(Актуальні питання порівняльно-історичного і типологічного мовознавства)

[Актуальные вопросы сравнительно-исторического и типологического языкознания]

**Від піренейської латини до hispanic romance: історико-культурні та мовні аспекти (Іспанською) [От
 пиренейской латыни к hispanic romance: историко-культурные и языковые аспекты (На исп. яз.)]**

© Корбозерова Н. М. [Корбозёрова Н. Н.] *ninakor@ukr.net*

The distribution of these two periods of development of the Spanish language corresponds to historical, social and cultural factors, correlated chronologically to two periods of conquest of the Iberian peninsula – Roman and German, which differ in their historical, national, cultural and linguistic consequences. As a result of the Roman conquest, the people inhabiting the Iberian peninsula were completely romanized by adopting the more developed social institutions, a high culture and a better language of the Romans, which became in the future the basis of the Spanish language.

German tribes as conquerors of the Iberian peninsula were romanized, having adopted the Spanish way of life. However, in this article, the author suggests a hypothesis of the existence of a significant influence of the German superstar than the borrowing of a small number of words. This influence is also observed at the phonological level. As a result, in the 6th century in the Spanish language took place a large-scale consonant shift and a significant phonological changes.

The results of the study confirm that in the Roman Empire since 200 BC there were different forms of vulgar Latin, in particular Spanish Latin, and between 500 and 600 AD there are preconditions for the emergence of Roman languages, in particular the primitive Spanish language, which is called in this article as HISPANIC ROMANCE, or ROMANCE HISPÁNICO.

Keywords: *Pyrenees Latin, primitive Spanish language, historical aspect cultural aspect, linguistic aspect, German superstar.*

ОТ ПИРЕНЕЙСКОЙ ЛАТЫНИ К HISPANIC ROMANCE: ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНЫЕ И ЯЗЫКОВЫЕ АСПЕКТЫ

Нина Николаевна Корбозёрва (г. Киев, Украина)

ninakor@ukr.net

доктор филологических наук, профессор кафедры романской филологии

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

(Министерство образования и науки Украины)

01601, г. Киев, бульвар Шевченко 14

В статье проанализированы социокультурные и языковые особенности эволюции испанского языка, начиная со II ст. до н.э. до VIII ст. н.э. Выдвигается

(Current issues in comparative and historical linguistics and linguistic typology)

From Pyrenees Latin to Hispanic Romance: historical, cultural and linguistic aspects (in Spanish) [Del latín pirenaico al romance hispánico: los aspectos históricos, culturales y lingüísticos]

© Korbozerova N. M. [Korbozerova N. M.] ninakor@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://philology.knu.ua/node/318>

гипотеза о более сильном влиянии германского суперстрата на испанский язык, чем считалось ранее.

Ключевые слова: *пиренейская латынь, примитивный испанский язык, исторический аспект, культурный аспект, языковой аспект, германский суперстрат.*

DEL LATÍN PIRENAICO AL ROMANCE HISPÁNICO: LOS
ASPECTOS HISTÓRICOS, CULTURALES Y LINGÜÍSTICOS*Nina M. Korbozerova (Kyiv, Ucraina)**ninakor@ukr.net*

Doctora en Letras, Profesora Titular de la Cátedra de filología románica
Universidad Nacional de Kyiv Tarás Shevchenko
(Ministerio de Educación y Ciencia de Ucrania)
14 ave Tarás Shevchenko, Kyiv, Ucraina, 01601

En el artículo se analizaron los aspectos sociales, culturales y lingüísticos de la evolución de la lengua española desde el siglo II a.C. hasta el siglo VIII de n.e. Se pone la hipótesis de que la influecia del superstrato germánico en la lengua española es más fuerte que se pensaba antes.

Ключевые слова: *el latín pirineo, el romance hispánico, el aspecto histórico, el aspecto cultural, el aspecto lingüístico, el superstrato germánico.*

La lengua española es un fenómeno lingüístico relevante. El latín que es la base lingüística de la lengua española fue importado por los romanos en el terreno hispánico hace más de 2000 años y pudo sobrevivir y transformarse, primero, en la lengua española literaria y, luego, en la lengua española nacional. A pesar de haber sufrido muchas influencias fonéticas, léxicas, morfológicas y sintácticas del substrato ibérico, dos superstratos árabe y germánico bastante duraderos y fuertes, diferentes adstratos, la lengua española se hizo fuerte y fue divulgada, sin contar Europa, por el mundo hispánico en la América Latina, en África, en Asia y en Oceanía. Hoy día, la lengua española se habla en cinco continentes y es un medio de la comunicación e instrumento socio-cultural potente de varias naciones y, en el resultado, es uno de los líderes lingüísticos en el mundo.

(Актуальні питання порівняльно-історичного і типологічного мовознавства)

[Актуальные вопросы сравнительно-исторического и типологического языкознания]

Від пиренейської латини до hispanic romance: історико-культурні та мовні аспекти (Іспанською) [От пиренейской латыни к hispanic romance: историко-культурные и языковые аспекты (На исп. яз.)]

© Корбозерова Н. М. [Корбозёрова Н. Н.] *ninakor@ukr.net*

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

La tarea primordial de este artículo es dar un breve análisis del estado lingüístico en la Península Ibérica en evolución durante nueve siglos desde el inicio del período de la romanización de Hispania (año 218 a.C.) hasta el fin del dominio visigodo (año 711 de n.e.). Se presta mucha atención en el aspecto socio-cultural.

Un poco sobre los acontecimientos históricos de 2000 años de atrás. En el año 218 a.C. empezó la segunda guerra púnica marcada por el desembarco de los hermanos Escipión en Ampurias lo que cambió rotundamente el rumbo socio-cultural y lingüístico de España dando el inicio a la romanización completa y la incorporación posterior definitiva, aunque paulatina, de Hispania al mundo grecolatino. Después de la caída del último baluarte cartaginés, que era Gades, en 206 a.C., los romanos emprendieron la conquista de la Península Ibérica a principios del siglo II a.C. Ellos sometieron el Nordeste del Ebro, el litoral mediterráneo y la Bética. Se considera que la conquista completa del territorio de la Península Ibérica fue realizada solo con la pacificación de los cántabros y astures por Augusto en el año 19 a.C.

En el resultado de la conquista romana, Hispania se transformó radicalmente en técnica agrícola e industrial, en la organización civil, jurídica y militar, en sus costumbres y vestidos y, que es lo más esencial, en el aspecto lingüístico, pues con la civilización romana en todo el territorio hispano fue impuesta la lengua latina, importada por los legionarios, colonos y administrativos. La lengua latina, que fue difundida como un instrumento expresivo y obligatorio común en todo el Imperio Romano, se caracterizaba por la superioridad cultural en comparación con las lenguas vernáculas. Aquirió pronto en Hispania el carácter oficial gracias a las instituciones, a la acción de la escuela y a la constante relación y comunicación entre los romanos y los hispanos. La desaparición de las lenguas premitivas peninsulares no era repentina, pues había un período de bilingüismo más o menos largo. Poco a poco, las hablas indígenas se refugiaron en la conversación familiar. De tal modo, acabó la latinización completa de la Península Ibérica.

Un poco sobre las peculiaridades del latín pirenaico. La lengua latina procede de las lenguas indoeuropeas, se distingue por su claridad y precisión. En comparación con la lengua griega carece de la musicalidad, riqueza y firmeza de matices semánticos y expresivos, con la flexión nominal bastante pobre. Pero posee la justeza, la expresividad más destacada. Casi no hay complejidades del vocalismo y del consonantismo indoeuropeos. El contacto constante con la literatura griega

(Current issues in comparative and historical linguistics and linguistic typology)

From Pyrenees Latin to Hispanic Romance: historical, cultural and linguistic aspects (in Spanish) [Del latín pirenaico al romance hispánico: los aspectos históricos, culturales y lingüísticos]

© Korbozerova N. M. [Korbozerova N. M.] ninakor@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

resultó fructífero e hizo que el latín fuera apto para la poesía, la elocuencia y la filosofía. De ejemplo sirven las obras de Cicerón, Virgilio, Horacio, Tito Livio. Marco Anneo Séneca, Quintiliano, Lucio Anneo Séneca, Lucano, Marcial, muchos de los cuales eran de procedencia hispánica. Todos ellos hicieron un gran aporte en la literatura latina.

Con la caída del Imperio de Roma, aparecieron los estados separados y la unidad lingüística latina se quebró. En consecuencia, en cada una de las provincias aparecieron innovaciones fonéticas, gramaticales y léxicas. Empezó la época de los idiomas romances.

El español primitivo, en comparación con el latín vulgar, siguió las tendencias generales propias a todas las lenguas romances, entre las cuales las más importantes son: la desaparición de la declinación nominal, la reducción del género neutro, la reducción de la conjugación latina, la aparición del artículo, además, nació un sistema complicado de las formas temporales y modales del verbo, se hizo más fuerte el papel funcional de la preposición que empezó a expresar diferentes relaciones sintácticas. En el aspecto fonético hay un fenómeno consonántico importante que es la síncope de la *m*-.

Por otro lado, el latín de Hispania es bastante conservador en comparación con el latín de otras regiones románicas debido a muchas causas, que son de carácter temporal, local, duradero y comunicativo. Por eso, en el español primitivo hay muchos rasgos que lo diferencian de otras lenguas romances. De tal modo, hay palabras arcaicas latinas *hablar*, *más*, existen la terminaciones *-s* en el sistema nominal y *-ra*, *-se* en los tiempos y modos verbales, tres tipos de pronombres demostrativos, etc.

Un poco sobre la época visigoda. Otra invasión, muy contraria a la romana por su carácter y por las consecuencias, era la de los visigodos. En el año 409 un conglomerado de pueblos germánicos – vándalos, suevos y alanos – al atravesar los Pirineos, invadió España, lo que puso fin a la dominación romana. Estos pueblos en su conjunto, tuvieron una influencia administrativa y militar en la Península Ibérica y se situaron en las 3 zonas tradicionales: Tarraconense (los visigodos), Bética (los alanos) y la Lusitania (los suevos). Los visigodos se hicieron dueños de toda la Península Ibérica sometiendo paulatinamente a otras tribus germánicas. Nació así

(Актуальні питання порівняльно-історичного і типологічного мовознавства)

[Актуальные вопросы сравнительно-исторического и типологического языкознания]

Від піренейської латини до *hispanic romance*: історико-культурні та мовні аспекти (Іспанською) [От
пиренейской латыни к *hispanic romance*: историко-культурные и языковые аспекты (На исп. яз.)]

© Корбозерова Н. М. [Корбозёрова Н. Н.] ninakor@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

la primera monarquía española con la capital, primero, en Barcelona y, después, en Toledo.

Se puede suponer que este tiempo (casi 300 años) bastaría para germanizar a un país, pero el pueblo dominador fue dominado por el pueblo conquistado, debido a su cultura inferior. Hasta que España pudo conservar su nombre. No hubo en España un período bilingüe largo, era bastante corto y los mismos visigodos se adaptaron pronto a la cultura, a la lengua y a la religión romana, abandonando su propia lengua, que en el siglo VII se hallaba en plena descomposición. Con los visigodos, la cultura decae, se interrumpe la vida intelectual, estos siglos son más pobres en el desarrollo de la tradición cultural de España. El único nombre ilustre en el siglo VII es de San Isidoro.

En la lingüística románica se considera que en el español, la fonética, la morfología, la formación de las palabras y la sintaxis no tienen ninguna influencia germánica. Lo único que ha dejado el superstrato germánico en la lengua española son unas 200.000 palabras de uso militar y de derecho. En total, el vocabulario español cuenta con unas 100 palabras de uso cotidiano de procedencia germánica entre las cuales cabe mencionar *jabón, guerra, guardar, rico, multitud, brote*. Es notable, además, la influencia germánica en los nombres toponímicos, hoy día hay más de 80. Los topónimos prestados de otras lenguas, a propósito, son los mejores testimonios históricos de las fronteras existentes de la invasión de otros pueblos y de los límites y del grado de la influencia social, cultural y lingüística de estos invasores en la lengua de los territorios subyugados.

Empero, se puede suponer y poner la hipótesis de que las transformaciones tan fecundas que tuvieron lugar en el sistema fonológico en el romance pirenaico fue posible bajo la influencia de la lengua de los visigodos. Pues, como se sabe, las lenguas germánicas antes de la invasión sufrieron los cambios consonánticos importantes que consisten en su transposición lineal.

Un poco sobre fonética, gramática y léxico de la lengua de Hispania del siglo VI. El latín de Hispania de aquel entonces sigue evolucionando según sus leyes internas y se ve claramente que ya no era la lengua latina, sino una nueva formación específica. Entre muchos fenómenos, especialmente fonológicos, es de mencionar el cambio de la articulación, la sonorización de las sordas intervocálicas, la palatalización de los grupos consonánticos iniciales e interiores, la velarización, la aspiración, la contracción de los diptongos latinos y, al contrario, la diptonguización

(Current issues in comparative and historical linguistics and linguistic typology)

From Pyrenees Latin to Hispanic Romance: historical, cultural and linguistic aspects (in Spanish) [Del latín pirenaico al romance hispánico: los aspectos históricos, culturales y lingüísticos]

© Korbozerova N. M. [Korbozerova N. M.] ninakor@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

de las vocales débiles latinas, la pronunciación clara y fija de las oclusivas y labio-dentales según su lugar.

Es evidente que las transformaciones lingüísticas en el terreno hispánico en aquellos tiempos son enormes. Se puede calificar este período como el paso o la transición del latín vulgar al romance hispánico. Nuestras observaciones testimonian a la teoría de que en el vasto territorio del Imperio Romano desde el año 200 a.C. hasta el año 400 de n.e. existen diferentes formas del latín vulgar y entre los años 500 y 600 de n.e. empiezan a distinguirse notablemente estas variantes, lo que son las premisas para formarse las futuras lenguas romances.

Literatura usada

1. Алисова, Т. Б., Репина, Т. А., Таривердиева, М. А. *Введение в романскую филологию* (Москва, 1987).
2. Григорьев, В. П. *История испанского языка* (Москва, 1985).
3. Korbozerova N. *Historia de la lengua española* (Kyiv, KNU, 2015).
4. Rodríguez, Rosique S. *La época visigoda*, www.cervantesvirtual.com/...visigoda.../00f492.12-82b2-11d...
5. Lapesa, Rafael. *Historia de la lengua española* (Madrid, 1981).
6. Litvinenko, E. V. *Historia de la lengua española* (Kyiv, 1983).
7. *Los Escipiones, una saga que cambió el rumbo de España*, <http://www.nationalgeographic.com.es/>
8. Masluchenko, N. *Antología de la lengua española* (Kyiv, 1976).
9. Menéndez Pidal, Ramón. *Orígenes del español* (Madrid, Espasa-Calpe, 1980).
10. Segunda Guerra Púnica. *Escipión contra Aníbal*, historia-roma.com/

References

1. Alisova, T. B., Repina, T. A., Tariverdieva, M. A. *Vvedenie v romanskuju filologiju* (Moskva, 1987).
2. Grigor'ev, V. P. *Istorija ispanskogo jazyka* (Moskva, 1985).
3. Korbozerova N. *Historia de la lengua española* (Kyiv, KNU, 2015).
4. Rodríguez, Rosique S. *La época visigoda*, www.cervantesvirtual.com /...visigoda.../00f492.12-82b2-11d...
5. Lapesa, Rafael. *Historia de la lengua española* (Madrid, 1981).
6. Litvinenko, E. V. *Historia de la lengua española*. – K., 1983.
7. *Los Escipiones, una saga que cambió el rumbo de España*, <http://www.nationalgeographic.com.es/ .../>
8. Masluchenko, N. *Antología de la lengua española* (K., 1976).
9. Menéndez Pidal, Ramón. *Orígenes del español* (Madrid, Espasa-Calpe, 1980).
10. Segunda Guerra Púnica. *Escipión contra Aníbal*, historia-roma.com/

(Актуальні питання порівняльно-історичного і типологічного мовознавства)

[Актуальные вопросы сравнительно-исторического и типологического языкознания]

Від піренейської латини до hispanic romance: історико-культурні та мовні аспекти (Іспанською) [От
 пиренейской латыни к hispanic romance: историко-культурные и языковые аспекты (На исп. яз.)]

© Корбозерова Н. М. [Корбозёрова Н. Н.] ninakor@ukr.net

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

УДК: 821.133.1. – 3. Бен Джеллун: 316.73

*Стаття надійшла до редакції [Article received /**Статья поступила в редакцию]* – 10.06.2018 р.*Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат]* – 11.06.2018 р.*Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста]* – 92.14 %<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.04>ОБРАЗНІ ДОМІНАНТИ ХУДОЖНЬОЇ УРБАНІСТИКИ ТАГАРА БЕН
ДЖЕЛЛУНА: МІСТО МІЖ ПАМ'ЯТТЮ І ЗАБУТТЯМ*Олена Іванівна Кобчінська (м. Київ, Україна)**o.kobchinska@knu.ua*

кандидат філологічних наук, асистент кафедри зарубіжної літератури

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01030, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Розвідка пропонує аналіз образу міста в окремих текстах літературного доробку сучасного французького письменника марокканського походження Тагара Бен Джеллуна. На вибраному матеріалі дослідження, зокрема ранніх романах автора («Гарруда», 1976; «Писар», 1983 та «Священна ніч», 1987), а також його поетичному циклі «Сонячні шрами» (1972) концептуалізовано художньо-естетичну специфіку урбаністичного імагінарію автора в контексті його драматичного іммігрантського досвіду та мультикультурних мистецьких практик, прослідковано динаміку міських мотивів письменника як самобутню ідіостильову й культурну матрицю. З оперттям на наявні праці з обраної тематики, у розвідці розширено предметний корпус: урбаністичні образи актуалізуються на основі прози, а також вибраної поезії автора до та після його еміграції з Марокко до Франції; вони співвіднесені з первинними його оповідної ідентичності сформованою у процесі суперечливого і драматичного іммігрантського досвіду. Задля втілення поставленої мети, у розвідці залучено культурно-історичну методологію, а також здобутки студій інтертекстуальності, герменевтики, наратології та психоаналізу. Виявлено, що простір міста у текстах автора обох періодів перетворено на знакову культурну дошку, що уможливорює авторське осмислення історичних травм колоніального, постколоніального та імперського режимів в Магрибі та на Близькому Сході в др. пол. XX ст., а також на психологічний екран його особистісного психологічного геополітичного.

(Current issues in literary studies)

Figurative specifics of Tahar Ben Jelloun's urban images: A city between memory and oblivion (in Ukrainian)
[Obrazni dominanty hudozhn'oi' urbanistyky Tagara Ben Dzhelluna: Misto mizh pam'jattju i zabuttjam]

© Kobchinska O. I. [Kobchins'ka O. I.] o.kobchinska@knu.ua

Ключові слова: геишальт, місто, імміграція, мультикультурний дискурс, забуття, пам'ять, постколоніальна проза, оповідна ідентичність, травма, франкофонна література, урбаністика.

FIGURATIVE SPECIFICS OF TAHAR BEN JELLOUN'S URBAN IMAGES: A CITY BETWEEN MEMORY AND OBLIVION

Olena I. Kobchinska (Kyiv, Ukraine)

o.kobchinska@knu.ua

PhD, assistant lecturer at the Department of foreign literature
Kyiv Taras Shevchenko National University
(Ministry of Science and Education of Ukraine)
01030, Kyiv, Taras Shevchenko Boulevard, 14

The paper offers an analysis of urban images in several literary texts by a contemporary French writer of the Moroccan origin Tahar Ben Jelloun. In particular, it explores their figurative specifics with respect to cultural, social, and historical contexts related to North African Maghreb in the second half of the twentieth century. Based on selected material, namely the author's early novels (such as Harrouda, 1976; L'écrivain publique, 1983 and La Nuit Sacrée), as well as on a poetic cycle Cicatrices du Soleil, 1972, figurative and aesthetical aspects of the writer's urban imagery are conceptualized with a focus on his central experiences as an immigrant and a multicultural novelist, whereas the dynamics of urban motives in his texts are researched as an important idio-stylistic and cultural matrix. While already available research on the theme served as a background to the investigation, the presented paper incorporates an extended material containing prose and poetry created both before and after the writer's immigration from Morocco to France. Such an urban imagery is studied in relation to some essential components of the author's narrative identity that was constructed in the process of always controversial, partially dramatic experience of his immigration. For the aims of the research, we recur to historical and cultural explication, as well as consider methodology related to the theory of intertextuality, hermeneutics, narratology, and psychoanalysis in the article. The results found in the course of the study allow making several conclusions. In the first place, we conclude that urban space in Ben Jelloun's texts before emigration is represented as a significant cultural matrix that enables the writer's reflections on historical and urbanistic traumas within colonial, postcolonial, as well as imperial rules in North African Maghreb and in Middle East in the second half of the twentieth century. Secondly, urban texts of Ben Jelloun as an

(Актуальні питання літературознавства [Актуальные вопросы литературоведения])

Образні домінанти художньої урбаністики Тагара Бен Джеллуна: Місто між пам'яттю і забуттям
(Українською) [Образные доминанты художественной урбанистики Тагара Бен Джеллуна: Город
между памятью и забвением (Наук. яз.)]

© Кобчинська О. І. [Кобчинская Е. И.] o.kobchinska@knu.ua

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

immigrant writer testify a period of spiritual crisis in his writing career when being read as a man's estrangement from the city, a breach between tradition and modernity, past and present, a postmodernist deterritorialization, and, at the same time, a simulacrum of being. Furthermore, it is found that a widespread motive of wandering in a multifaceted city without itinerary or support in Ben Jelloun's urban texts is rooted in his personal psychologic gestalt, namely a dramatic experience of rupture with the native land after exile and an insatiable desire to reach it as a promised earth forever lost. In continuation, it can be declared that memory and oblivion are two powerful driving forces, indispensable modes of Ben Jelloun's traumatic quest that make his urban texts appear as rather melancholic and nostalgic palimpsest of memories belonging to a vagabond in between lands and cities, which is de facto the writer's autofictional hypostasis moreover mirrored by marginal characters and masks numerous in his texts. Finally, it can be concluded that as a multicultural writer, figuratively – a cultural translator – Ben Jelloun makes a special emphasis on a disabled authenticity and originality of those Moroccan cities that were largely damaged by colonial and postcolonial rules or reconstructions. At the same time, the writer parallels them to traumatic post-civil war transformations that took place in a range of oriental Middle East cities of Liban, Syria, Palestine, etc. bringing their depictions to dramatic, mostly apocalyptic dimension.

Key-words: city, gestalt, francophone literature, immigration, memory, multicultural discourse, narrative identity, oblivion, postcolonial writings, trauma, urban studies.

ОБРАЗНЫЕ ДОМИНАНТЫ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ УРБАНИСТИКИ
ТАГАРА БЕН ДЖЕЛЛУНА: ГОРОД МЕЖДУ ПАМЯТТЮ И
ЗАБВЕНИЕМ

Елена Ивановна Кобчинская (г. Киев, Украина)

o.kobchinska@knu.ua

кандидат филологических наук, ассистент кафедры зарубежной литературы
 Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
 (Министерство образования и науки Украины)
 01030, г. Киев, бульвар Тараса Шевченко, 14

Статья предлагает анализ образа города в некоторых текстах из литературного наследия современного французского писателя марокканского происхождения Тагара Бен Джеллуна. На избранном материале исследования, в частности ранних романов автора («Гарруда», 1976; «Писарь», 1983 и «Священная ночь»,

(Current issues in literary studies)

Figurative specifics of Tahar Ben Jelloun's urban images: A city between memory and oblivion (in Ukrainian)
[Obrazni dominanty hudozhn'oi' urbanistyky Tagara Ben Dzhelluna: Misto mizh pam'jattju i zabuttjam]

© Kobchinska O. I. [Kobchins'ka O. I.] *o.kobchinska@knu.ua*

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

1987), а также его поэтическом цикле «Солнечные шрамы» (1972) концептуализирована художественно-эстетическая специфика урбанистического имажинария автора в контексте его драматического иммигрантского опыта и мультикультурных практик, в том числе прослежена динамика городских мотивов писателя как самобытная идиостилистическая и культурная матрица. С опорой на имеющиеся работы по предложенной теме, статья предлагает расширенный предметный корпус: урбанистические образы актуализируются на основе прозы, а также избранной поэзии автора до и после его эмиграции из Марокко во Францию; они соотношены со связующими его повествовательной идентичности сложившейся в процессе противоречивого и отчасти драматичного иммигрантского опыта. Для достижения поставленной цели, в статье привлечена культурно-историческая методология, а также инструментарий студий интертекстуальности, герменевтики, наратологии и психоанализа. Выявлено, что пространство города в текстах автора обеих периодов превращено в знаковую культурную матрицу, которая делает возможным авторское осмысление исторических травм колониального, постколониального и имперского режимов в Магрибе и на Ближнем Востоке во второй половине XX века, а также в психологический экран личностного психологического гештальта писателя.

Ключевые слова: гештальт, город, иммиграция, мультикультурный дискурс, забвение, память, повествовательная идентичность, постколониальная проза, травма, франкофонная литература, урбанистика.

Вступ

Постановка загальної проблеми та її зв'язок із науковими завданнями. Поле дослідження урбаністики інструментарієм гуманітарних студій динамічно розвивається і набуває дедалі ширшого міждисциплінарного виміру, спонукаючи фахівців із урбаністичних студій, культурології та соціології осмислювати міський обшир як своєрідну анатомію співмірну людині й сумісну та/або несумісну з нею залежно від актуального контексту [1, с. 6]. У стосунку до літературознавства, аналіз міського простору в текстах письменників із порубіжним культурним досвідом, зокрема досвідом імміграції, дозволяє прослідкувати важливі первні їхньої оповідної ідентичності [3] із залученням первинного емпіричного досвіду – а саме побутування та самопрезентації в окремішньому типові просторі. З огляду на перехід культурних кордонів у сучасному світі, множинні виклики нових соціокультурних ситуацій, зокрема актуалізацію

(Актуальні питання літературознавства [Актуальные вопросы литературоведения])
Образні домінанти художньої урбаністики Тагара Бен Джеллуна: Місто між пам'яттю і забуттям
 (Українською) [Образные доминанты художественной урбанистики Тагара Бен Джеллуна: Город
 между памятью и забвением (Наук. яз.)]

© Кобчінська О. І. [Кобчинская Е. И.] o.kobchinska@knu.ua

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

мультикультурних і транскультурних епістем, суттєвим завданням є відслідковувати й протоколювати нюанси міжкультурних мистецьких протоколів, у яких місто постає як своєрідний образ світу, його осердя, питомий простір людського буття і які дозволяють оприявнювати його видозміни як проєкцію глибинних драм і пошуків кожного окремого письменника, що живе і творить на межі культурних світів та цивілізаційних зламів.

Актуальність дослідження зумовлена потребою подальшого ознайомлення української аудиторії з творчим доробком знаного французького письменника сучасності Тагара Бен Джеллуна, уродженця Марокко, франкомовного громадського діяча, поборника прав людини в парадигмі викликів мультикультурного світу. Насамперед, аналіз творчої концепції автора, ключові віхи його творчого шляху, тематика доробку дозволяють провести евристичні паралелі з українськими реаліями, зокрема в постколоніальному та постімперському контекстах сучасності, тоді як аналіз особистісного квесту письменника-іммігранта, який живе і творить між близькосхідними і західними містами на зламі історичних епох, дозволить концептуалізувати специфіку художнього імагінарію самотнього художнього дискурсу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема близькосхідного міста як автентичного простору у романному доробкові Бен Джеллуна частково висвітлювалася у наших попередніх публікаціях з оперттям на культурно-історичний та герменевтичний інструментарій: сакральна символіка й геометрія східного міста розглядалася у стосунку до екзистенційного квесту романних персонажів ранніх романів автора [2]. Серед тематичних праць зарубіжних науковців виділимо працю франкофонної дослідниці Наді Камаль-Транс, яка на сторінках ґрунтовної монографії «Тагар Бен Джеллун. Письменник міст» (1998) пропонує ретельний екскурс в історію та повсякдення низки міст Північної Африки, Близького Сходу та Західної Європи, їхнє місце в життєвій географії письменника. Окреслені праці є опорними задля подальшого осмислення урбаністичних мотивів у текстах Бен Джеллуна як орієнтирів духовного квесту автора, а також концептуалізації полікультурного та почасти постколоніального міста як території психологічного ґешталту письменника-іммігранта.

Мета статті – оприявити образ міста в окремих текстах літературного доробку Бен Джеллуна, концептуалізувати художньо-естетичну специфіку ур-

(Current issues in literary studies)

Figurative specifics of Tahar Ben Jelloun's urban images: A city between memory and oblivion (in Ukrainian)
[Obrazni dominanty hudozhn'oi urbanistyky Tagara Ben Dzhelluna: Misto mizh pam'jattju i zabuttjam]

© Kobchinska O. I. [Kobchins'ka O. I.] o.kobchinska@knu.ua

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

баністичного імагінарію автора в контексті драматичного іммігрантського досвіду автора та його мультикультурних мистецьких практик, а також прослідкувати динаміку міських мотивів письменника як самотутню ідіостильову й культурну матрицю.

Об'єктом дослідження постає комплекс образів оприявнених в окремих урбаністичних текстах Бен Джеллуна.

Предметом дослідження постають образні доміанти репрезентації простору окремих міст, що відіграли певну роль у житті автора, та їхній художній потенціал в образах для дослідження текстів.

Наукова новизна розвідки. З оперттям на дані згаданих праць із наявної тематики, ми розширюємо предметний корпус розвідки: урбаністичні образи актуалізуються на основі прози, а також поезії автора; водночас, вони співвіднесені з первнями його оповідної ідентичності сформованої у процесі суперечливого й травматичного іммігрантського досвіду та увиразненої його психологічним ґешталтом.

Матеріалом дослідження обрано окремі романи автора (зокрема, «Гарруда», 1976; «Писар», 1983; «Священна ніч», 1987, а також його поетичний цикл «Сонячні шрами» (1972).

Методи дослідження. Задля втілення поставленої мети, у розвідці використано культурно-історичний метод, а також залучено здобутки студій інтертекстуальності, герменевтики, наратології та психоаналізу.

Основний зміст та результати дослідження

Аналіз оповідної ідентичності автора як його самоосмислення та самопрезентації – у розумінні Поля Рікера [3] – постає плідною методологією для потрактування великої та особистісної історій – у макро-сценаріях та мікро-контекстах. Витоки автобіографічних та художніх наративів Бен Джеллуна, як і їх розгортання в культурному континуумі та літературознавчому дискурсі, органічно пов'язані з часопростором їхнього творення, а саме містами багатокультурної батьківщини автора – Марокко. Вони історично й традиційно вкорінені в мотиви й ритми арабської традиційної культури, однак у сучасності до непізнаності змінені, а подекуди травмовані колонізаторськими проектами й амбіціями першої половини ХХ ст., а потому – постколоніальними імперськими полізіями. Кожне з міст, що так чи інакше фігурує в образному корпусі Бен

(Актуальні питання літературознавства [Актуальные вопросы литературоведения])

Образні доміанти художньої урбаністики Тагара Бен Джеллуна: Місто між пам'яттю і забуттям
 (Українською) [Образные доминанты художественной урбанистики Тагара Бен Джеллуна: Город
 между памятью и забвением (Наук. яз.)]

© Кобчінська О. І. [Kobchinskaya E. И.] o.kobchinska@knu.ua

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

Джеллуна, наділене конкретною символікою в його життєписі. Так, у патріархальній твердині Феса він народився, у порубіжному Танжері, морському портові до сусідського Заходу, виростав і вбирав багатолікий впливи й переплетіння культур, у фантазмагоричній Касабланці та магічному Тетуані викладав літературу, а автентичний Марракеш перетворив на художнє тло для розгортання сюжетів питоми арабського магічного реалізму [11, с. 20]. Зрештою, письменник осів у Парижі, однак продовжує наголошувати, що неперервно триває і творить у просторі “між” – культурами, мовами, землями й містами [10, с. 24]. Користуючись метафорою Е. Шафранської у стосунку до іноетнокультурних письменників у корпусі національних літератур, Бен Джеллуна можна охарактеризувати як письменника-перекладача між культурами, а разом із тим – культурного транскриптора [4, с. 4], який практикує модус транскультурації, акцентує іноетнокультурні первні своїх текстів та вписує виразні міфопоетичні коди до них. Окреслені художні домінанти безперечно позначилися і на урбаністичних мотивах Бен Джеллуна, утім авторова панорамна і водночас прискіплива увага до міського простору долає фольклорно-екзотичні параметри магрибської автентики, яку прагнули виписати й “озахіднити” [11, с. 27] його попередники, якот Дрісс Шрайбі чи Абделатіф Лаабі. Художній урбанізм Бен Джеллуна як митця-іммігранта, що залишив Північну Африку в 1980-х роках, однак не припиняв рефлексувати над темою землі – своєї й водночас утраченої – вписується в матрицю мнемотичного ґешталту цього француза родом з Магрибу, у його невтоленне бажання долучитися до близького і zarazом утраченого простору.

За визначенням франкофонної дослідниці Наді Камаль-Транс, Бен Джеллун – митець, що пише про міста (фр. *écrivain des villes*) [10] й одночасно є їх писарем. Справді, письменник створює художні тексти на канві міських ландшафтів, а місто, як і жіноче тіло, перетворює на наративні механізми, часом – окремі *герой-тексти* [9, с. 36], що втілюють його гостру внутрішню потребу повернутися до червоної землі Марокко, травми якої дотепер болять письменникові. Автофікціональні оповідачі ранньої прози Бен Джеллуна функціонують на тлі міст, прокладають свій маршрут і дорожні замітки – реальні чи уявні – країною, якої «*бракує скрізь і всюди*» [7, с. 195]. Для нього, уродженця Марокко, міста постають як палімпсест пам’яті та забуття, цих двох однаково потужних модусів подолання травми і втрати: пам’ять та забуття розривають його надвоє,

(Current issues in literary studies)

Figurative specifics of Tahar Ben Jelloun's urban images: A city between memory and oblivion (in Ukrainian)
[Образні домінанты худозhn'oi' urbanistyky Tagara Ben Dzhelluna: Misto mizh pam'jattju i zabuttjam]

© Kobchinska O. I. [Kobchins'ka O. I.] o.kobchinska@knu.ua

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://philology.knu.ua/node/318>

проте без яких письменник не може відбутися творчо: *«Одне місто нашарувалося на інше. Образи переплелися між собою. І знову та сама думка не дає мені спокою: я не сплутую того, що люблю. І не мрію про те, чого мені бракує»* (переклад наш – О. К.) [7, с. 195-196].

Це прагнення письменника визначити й зафіксувати межі загубленого простору міст, де він залишив свої особисті сліди й мистецькі знаки, засвідчує його виразну мультикультурну іпостась: буття між містами спонукає його також переймати міські образи інших країв, перейматися їхніми літописами та травмами – скажімо, частими на сторінках його текстів є покликання до Палестини, Лівану тощо. Бен Джеллун осмислює себе у контекст міст, що зазнали історичних травм і зрушень подібних до марокканського простору, де тісно переплелася колективна амнезія та сила тяжіння землі почасти паралізованої спочатку колоніальними, а потому імперськими режимами. Вдамося до культурно-історичної експлікації, що дозволить прояснити окремі параметри означених суперечностей. Від початку французької колонізації, автентичні арабські міста-твердині зазнавали динамічних змін. Традиційно близькосхідні міста мають дві частини: арабське традиційне місто (*медина*) та так зване нове місто (*ель джедід*). Чимдалі розвивалися колонізаційні проекти модернізації міст, тим більше урбаністичний Магриб озахіднювався, а нові міста у свою чергу перетворювалися в поліси новітньо-західного типу. У такий спосіб, більшість марокканських міст і пам'яток зазнали непоправних руйнувань: поруч із камерними й неконкурентоспроможними медунами виростили модернізовані арабські мегаполіси (наприклад, у Марракеші – це район Геліз, у Рабаті – квартал Льюсеан). Широкі квартали Касабланки, які щороку динамічно розросталися, вважалися прочиненими дверима на Захід, назустріч здобуткам колонізації, сприйнятими як ознаки тодішнього прогресу.

Так, багатолике місто із загубленою сутністю, душею – один із наскрізних образів Бен Джеллунового письма, що тяжіє до відображення власної загубленості митця у просторі. Він шукає землі, якої йому так бракує, і знаходить лише її відбитки, прагне згадати лики міст, у яких бував, і губить їх у назавжди змінений історії та повсякденності так само, як губить обриси свого минулого Я до імміграції – цілісного й гармонійного. У поетичній збірці автора «Сонячні шрами» читаємо рядки з поезії в прозі: *«Рідні міста проростають крізь мене, у*

(Актуальні питання літературознавства [Актуальные вопросы литературоведения])

Образні доміанти художньої урбаністики Тагара Бен Джеллуна: Місто між пам'яттю і забуттям
(Українською) [Образные доминанты художественной урбанистики Тагара Бен Джеллуна: Город между памятью и забвением (Наук. яз.)]

© Кобчинська О. І. [Кобчинская Е. И.] o.kobchinska@knu.ua

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

них ексгумовано каміння й черепи, я їхній цвинтар, тасмний клапоть накопичених кістяків <...> мої рідні міста стали вигадкою, пожухлою епохою вицвілих персонажів, згвалтованих силуетів, там чийсь невиразний голос зветься моїм і пам'ятає про мене» (переклад наш – О. К.) [8, с. 44]. Така загубленість резонує із увагою письменника до маргінальних топосів та героїв: контрабандисти, емігранти, повії, божевільні та безхатьки, політичні бунтівники Бен Джеллуна сплітаються у великому урбаністичному тілі, вони поділяють одне місто як спільне свідчення власної загубленої долі, викривленої історичними сценаріями на національними ідеологіями. Так, у романі «Священна ніч» (Гонкурівська премія 1987 року) оповідач згадує, що маршрут героїні, дівчинки-андрогіна Загри, скаліченої та вигнаної з дому, перетворився на «анфіладу з дверей відчинених на білі простори й кружляючі лабіринти» (переклад наш – О. К.) [6, с. 169]. У цих лабіринтальних просторах важко оприяти себе саме тому, що вони позбавлені первинної точки опори, точки первісного божественного творення сплюндрованого вторгненням ворожого Іншого.

У романі «Писар» (1983) – одному з перших романів автора періоду постеміграції, автор осмислює міста свого минулого й нинішнього буття як «будівельний майданчик у розпалі ремонтних робіт» [7, с. 44]. Виділений імагінарій наводить на думку, що автор потребує реконструкції свого буттєвого світу, приведення його до порядку після разючого поруйнування, розладу й онтологічного хаосу, що водночас співпадає з великими історичними потрясіннями, зокрема громадянською війною в Лівані, яку автор переживав дуже особистісно й болісно. Із цього приводу Н. Камаль-Транс зазначає, що, пишучи про міста, Бен Джеллун «оприявнює минуле, виводить на поверхню теперішнє та пророкує майбутнє, грається із часом через простір – реальний та уявний» [10, с. 23]. За нашими спостереженнями, прозовий, зокрема романний доробок автора уможливорює панорамний погляд на історію нації через призму історії міст, саме тому у своїй метафориці письменник часто вдається до образів на межі історичних прецедентів та урбаністики, як-от у романі «Гарруда»: «вуличка-фраза, прорізана історичним випадком» (переклад наш – О. К.) [5, с. 89]. Вулиця, прорізана історичними колізіями, набуває в Бен Джеллуна глибинного символічного значення. Саме на таких маленьких, загублених вуличках міст живуть і мандрують персонажі його прози: жінка-повія Гарруда, божевільний пророк Мога, мореп-

(Current issues in literary studies)

Figurative specifics of Tahar Ben Jelloun's urban images: A city between memory and oblivion (in Ukrainian)
[Obrazni dominanty hudozhn'oi urbanistyky Tagara Ben Dzhelluna: Misto mizh pam'jattju i zabuttjam]

© Kobchinska O. I. [Kobchins'ka O. I.] o.kobchinska@knu.ua

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

лавець-вагабонд Синдбад, дівчина в хлопчачій подобі Загра. Кожна їхня подорож – це радше блукання без орієнтирів та пункту призначення; його апофеозом є оніричне знайомство героя із нетрями його несвідомого чи пам'яті міста (здебільшого периферійного), в якому триває сакральний пошук.

Натомість міський простір у поетичних текстах Бен Джеллуна постає як безперервно втікаюче, плавне, і незавершене плетиво, своєрідний постскриптим блукань та розриву самого митця. У поетичному циклі «Сонячні шрами» (1972) ліричний герой автора засвідчує: *«У очах моїх місто / Сирота обезтілена / моя пам'ять спочила з прибоєм порту старого / Обітнула Сходу крило / упізнала ясне пілігрима лице / Віддана ї обітована / ранок в день виростає у білих порухах / спожива морські трави і гальку й слова / а дахами голубки пророчать блукання маршрути»* [8, с. 78] (переклад наш – О. К.). У своїх інтерв'ю письменник наголошує, що любить термін «маршрут» (фр. «itinéraire»), і саме на цей момент звертає увагу Н. Камаль-Транс: дослідниця зазначає, що в літературознавчому контексті серед магрибців термін «itinéraire» на позначення жанру дорожніх записок уперше вжив Абделатіф Лаабі, очільник легендарного постколоніального літературного часопису «Souffles». Згідно з коментарем Лаабі, який цитує дослідниця: *«Для нас йшлося про те, аби <...> чітко заявити про себе як про націю на рівні автономного акту письма, форми літературного вираження. Звідси – інтерес до традиції, питомого арабського спадку. Слово «rihla» або «маршрут» є однією з її органічних форм»* (переклад наш – О. К.) [10, с. 24]. Бен Джеллун, як один зі співтворців часопису, вдається до терміна Лаабі задля того, аби класифікувати власну манеру письма як «маршрут подорожі між поезією й історією» (переклад наш – О. К.) [10, с. 24]. Як і в попередньому прикладі, відслідковуємо, що опорні точки авторських поетичних маршрутів складаються із фрагментів міського тіла розірваного історією *«Я починаю до ран твоєї пам'яті! / й поселюся в твоєму мовчазному тілі <...> / Пам'ятай! / То рушали в поля, аби сіяти віру! / Вони витрясли місто мов землю вагітну / Місто й небо розбилося на друзки! / мрія тріснула боєм стікала в пустельники вулиць»* (переклад наш – О. К.) [8, с. 52-54]. Тут образ стражденного міста, роз'ятраеного історичними драмами, а саме розривом із колоніальним та повоевним минулим, лише почасти втихомирений амнезією і в даному разі він набуває гостро драматичного, майже апокаліптичного виміру.

(Актуальні питання літературознавства [Актуальные вопросы литературоведения])

Образні домінанти художньої урбаністики Тагара Бен Джеллуна: Місто між пам'яттю і забуттям
 (Українською) [Образные доминанты художественной урбанистики Тагара Бен Джеллуна: Город между памятью и забвением (Наукр. яз.)]

© Кобчінська О. І. [Кобчинская Е. И.] o.kobchinska@knu.ua

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>**Висновки дослідження**

Задля задекларованої мети розвідки, виокремлення та аналіз образних домінант художньої урбаністики Тагара Бен Джеллуна було здійснено на основі обраних текстів автора, зокрема його романів («Гарруда», 1976; «Писар», 1983; «Священна ніч», 1987), а також поетичного циклу («Сонячні шрами», 1972). Спостереження отримані в ході дослідження дозволяють зробити кілька висновків: 1) Простір міста у текстах автора до-еміграційного періоду перетворено на знакову культурну дошку, що уможливорює авторське осмислення історичних, а також урбаністичних травм колоніального, постколоніального та імперського режимів в Магрибі та на Близькому Сході в др. пол. XX ст.; 2) Урбаністичні тексти Бен Джеллуна-іммігранта засвідчують глибинну духовну кризу митця, його дислокацію в просторі, відчуження від урбаністичного тла як розриву між традицією й модерністю, минулим і сучасним, своєрідну постмодерністську дестериторизацію, а потому ревізію власного цілісного «Я», що постає як кризовий симулякр; 3) Мотив блукання в багатоликому місті без маршруту й опори коріниться в території психологічного ґешталту Бен Джеллуна, його драматичному переживанні розриву з рідною землею після вигнання та прагненні віднайти її наново як уже незнайдену землю обітовану; 4) Пам'ять і забуття – дві рушійні сили Бен Джеллунового травматичного квесту – перетворюють його урбаністичні тексти на меланхолійний і ностальгічний палімпсест спогадів неприкаяного блукальця між землями, віддзеркаленого його численними героями та масками; 5) Гостра увага Бен Джеллуна як полікультурного митця – своєрідного перекладача між культурами – до автентики й самотності марокканських міст понівечених колоніальним та постколоніальним режимами спонукає автора проводити паралелі з повоєнними травмами низки близьких йому близькосхідних міст Лівану, Сирії, Палестини та інших і набуває драматичного значення, почасті апокаліптичного звучання.

Перспективи подальших наукових розвідок

З огляду на широке функціонування урбаністики як об'єкта гуманітарних студій, результати представленої розвідки можуть бути розвинені із залученням здобутків феноменології, семіотики, філософії та герменевтики, однак із подальшим заглибленням у соціокритичний, культурно-історичний та психологічний контексти творчості франкомовного марокканського митця.

(Current issues in literary studies)

Figurative specifics of Tahar Ben Jelloun's urban images: A city between memory and oblivion (in Ukrainian)
[Образні домінанты художньої урбаністики Тагара Бен Джеллуна: Місто між пам'яттю і забуттям]

© Kobchinska O. I. [Kobchins'ka O. I.] o.kobchinska@knu.ua

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Література

1. *Анатомія міста: Київ. Урбаністичні студії* (Київ, Смолоскип», 2012), 195.
2. *Кобчінська, О.* «Архітектура східного міста в мультикультурній прозі Тагара Бен.» *Джеллуна Літературознавчі студії* 29 (2010): 186–191.
3. *Рикер, П.* *Повествовательная идентичность*, доступ <http://www.philosophy.ru/library/ricoeur/iden.html>
4. *Шафранская, Э. Ф.* «Мифопоэтика иноэтнокультурного текста в русской прозе XX–XXI вв.» Автореф. дисс. д-ра филол. наук, Волгоград, 2008.
5. *Ben Jelloun T.* Harrouda (Paris, Denoël, 1973), 178.
6. *Ben Jelloun T.* La nuit sacrée (Paris, Éditions du Seuil, 1987), 189.
7. *Ben Jelloun T.* L'écrivain public (Paris, Editions du seuil, 1983), 198.
8. *Ben Jelloun T.* Poésies complètes (Paris: Gallimard, 1995), 365.
9. *Ben Ouanes K.* «L'Itinéraire de la Parole dans l'oeuvre romanesque de Tahar Ben Jelloun.» *Stratégies d'écriture*, ed. Tahar Ben Jelloun, sous la direction de Mansour M'HENNI (Paris ? L'Harmattan, 1993): 35–49.
10. *Kamal-Trense N.* Tahar Ben Jelloun. L'écrivain des villes (Paris: L'Harmattan, 1998), 224.
11. *Mounia, B.* *La carnavalisation dans le roman maghrébin de langue française*, mode d'accès http://www.montraykreyol.org/IMG/pdf/La_carnavalisation_dans_le_roman_maghrebin_de_langue_francaise.pdf.

References

1. *Anatomija mista: Kyiv. Urbanistychni studiji* (Kyiv, Smoloskyp, 2012), 195 (in Ukrainian)
2. *Kobchinska, O.* «Arhitektura shidnogo mista v multykykturnij prozi Tagara Ben Dzheluna.» *Literaturoznachchi studiji* 29 (2010): 186–191 (in Ukrainian)
3. *Riker, P.* *Povestvovatel'naya identichnost'*, dostyp <http://www.philosophy.ru/library/ricoeur/iden.html> (in Russian)
4. *Shafranskaya, E. F.* «Mifopoetika inietnokulturnogo teksta v russkoi proze XX-XXI vv.» avtoref. diss. d-ra filol. nauk, Volgograd, 2008. (in Russian)
5. *Ben Jelloun T.* Harrouda (Paris, Denoël, 1973), 178.
6. *Ben Jelloun T.* La nuit sacrée (Paris, Éditions du Seuil, 1987), 189.
7. *Ben Jelloun T.* L'écrivain public (Paris, Editions du seuil, 1983), 198.
8. *Ben Jelloun T.* Poésies complètes (Paris: Gallimard, 1995), 365.
9. *Ben Ouanes K.* «L'Itinéraire de la Parole dans l'oeuvre romanesque de Tahar Ben Jelloun.» *Stratégies d'écriture*, ed. Tahar Ben Jelloun, sous la direction de Mansour M'HENNI (Paris ? L'Harmattan, 1993): 35–49.
10. *Kamal-Trense N.* Tahar Ben Jelloun. L'écrivain des villes (Paris: L'Harmattan, 1998), 224.
11. *Mounia, B.* *La carnavalisation dans le roman maghrébin de langue française*, mode d'accès http://www.montraykreyol.org/IMG/pdf/La_carnavalisation_dans_le_roman_maghrebin_de_langue_francaise.pdf.

(Актуальні питання літературознавства [Актуальные вопросы литературоведения])

Образні домінанти художньої урбаністики Тагара Бен Джеллуна: Місто між пам'яттю і забуттям
 (Українською) [Образные доминанты художественной урбанистики Тагара Бен Джеллуна: Город
 между памятью и забвением (Наук. яз.)]

© Кобчінська О. І. [Kobchinskaya E. I.] o.kobchinska@knu.ua

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://philology.knu.ua/node/318>АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ
СЕМАНТИКИ

УДК 811.112.2

*Стаття надійшла до редакції [Article received /**Статья поступила в редакцию] – 11.05.2018 р.**Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 12.05.2018 р.**Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 92.57 %*<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.06>ОСОБЛИВОСТІ НІМЕЦЬКОМОВНИХ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ ТА
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЇХ ВИВЧЕННЯ*Людмила Федорівна Васильчук (м. Київ, Україна)**deutsch.tran@knlu.kyiv.ua*

кандидат філологічних наук, доцент

кафедри німецької філології та перекладу і прикладної лінгвістики

Київський національний лінгвістичний університет

(Міністерство освіти і науки України)

03680, м. Київ, Велика Васильківська, 73

*У статті описано сучасні підходи до вивчення німецькомовних рекламних текстів.**Ключові слова:* реклама, медіа лінгвістика, німецькомовні рекламні тексти.SPECIAL FEATURES OF GERMAN ADVERTISING TEXTS AND
MODERN APPROACHES TO THEIR STUDY*Lyudmila F. Vasylichuk (Kyiv, Ukraine)**deutsch.tran@knlu.kyiv.ua*

PhD (Philology), Associate Professor of the Department of German Philology and Translation and Applied Linguistics

Kyiv National Linguistic University

73 Velyka Vasylykivska str., building 1, office 701, Kyiv-150. 03680

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

*The article defines the main modern approaches to studying special features in modern German advertising texts.**Keywords:* advertising, media linguistics, German advertising texts.(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Актуальные вопросы лингвистической семантики])
Особливості німецькомовних рекламних текстів та сучасні підходи до їх вивчення (Українською) [Особенности немецкоязычных рекламных текстов и современные подходы к их изучению (На укр. яз.)]© Васильчук Л. Ф. [Васильчук Л. Ф.] *deutsch.tran@knlu.kyiv.ua*

ОСОБЕННОСТИ НЕМЕЦКОЯЗЫЧНЫХ РЕКЛАМНЫХ ТЕКСТОВ И СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К ИХ ИЗУЧЕНИЮ

Людмила Федоровна Васильчук (г. Киев, Украина)
deutsch.tran@knu.kyiv.ua

кандидат филологических наук, доцент
кафедры немецкой филологии и перевода и прикладной лингвистики
Киевский национальный лингвистический университет
(Министерство образования и науки Украины)
03680, г. Киев, Большая Васильковская, 73

В статье описаны современные подходы к изучению немецкоязычных рекламных текстов.

Ключевые слова: *реклама, медиа лингвистика, немецкоязычные тексты.*

Метою пропонованого дослідження є виявлення сучасних підходів до вивчення німецькомовних рекламних текстів.

Об'єктом дослідження є рекламні тексти, зокрема німецькомовні.

Реклама є необхідним атрибутом сучасності, невід'ємним елементом сучасної культури, тому складає предмет вивчення багатьох гуманітарних наук. Зарубіжна дослідниця Т. П. Прусакова виділяє наступні напрями в розробці феномену реклами: економічний, соціологічний, психологічний, історико-культурний, культурологічний, соціо-педагогічний, лінгвістичний, прикладний, філософський, етичний, естетичний [4, с. 27].

Ефективність рекламного тексту залежить від вдалого з'єднання усіх його складових компонентів: зображення, звук, образ, словесне оформлення. У той же час дослідники зауважують про першочергову вагу саме вербального компонента реклами – словесного тексту. "Словесна частина реклами іноді значиміша, ніж її візуальний аспект", – пише англійський автор Дж. Дайер [6, с. 139]. Дійсно, значення вербальної мови для реклами надзвичайно важливе, адже тільки завдяки словесному тексту ключова рекламна ідея отримує своє реальне втілення, інакше кажучи, починає "працювати". Наприклад, сенс трюку з коровою, що втікає з пікніка, в телевізійній рекламі кетчупу "Heinz" стає зрозумілим лише при появі напису "80 % усіх корів у світі з'їдаються з кетчупом "Heinz". Звичай-

(Current issues in linguistic semantics)

Special features of German advertising texts and modern approaches to their study (in Ukrainian) [Osoblyvosti nimec'komovnyh reklamnyh tekstiv ta suchasni pidhody do i'h vyvchennja]

© Vasylichuk L. F. [Vasylichuk L. F.] *deutsch.tran@knu.kyiv.ua*

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

но, рекламні зображення привертають увагу споживача і виражають деякі ключові моменти реклами.

Лінгвістика при вивченні реклами оперує поняттями "мова реклами", "реklamний текст", "реklamна комунікація". Вивчення мови реклами припускає дослідження рівнів людської мови як елементів реклами, при цьому під мовою розуміється людська мова. Мовні або системно-лінгвістичні дослідження реклами охоплюють усі рівні мовної структури: фонологічний, морфологічний, лексико-семантичний, синтаксичний. У рамках цього напрямку вивчають особливості реклами, що проявляються в мові: структуру і функції мови реклами, відмінності мови реклами різних сфер та ін.

Вивчення рекламного тексту ґрунтоване на теоретичних розробках лінгвістики тексту і теорії дискурсу, при цьому рекламний текст спочатку розумівся як послідовність вербальних (словесних знаків). Пізніше, з виникненням поняття про креолізований текст, під рекламним текстом стали розуміти "загальний знаковий простір, в якому інтегровані елементи природної мови і елементи інших знакових систем (реklamний текст в журналі – це синтез вербальних, візуальних, графічних і інших засобів)" [2, с. 3]. Об'єктом дослідження на рівні тексту є жанрова своєрідність текстів реклами, прецедентність у рекламному тексті, особливості перекладу мови реклами, мовна гра та ін.

Рекламна комунікація вивчається теорією комунікації як вид масової і маркетингової комунікації, а саме: ґрунтовно досліджуються загальні питання рекламної комунікації з точки зору лінгвістики, рекламна комунікація певною мовою (наприклад, російською), різні види комунікації (друкарська, телевізійна, електронна).

Реклама як надзвичайно складне і багатоаспектне явище сучасності вивчається у рамках багатьох лінгвістичних дисциплін. Прагмалінгвістика фокусується на перлокутивному ефекті рекламного повідомлення і особливостях використання мовних одиниць в цій комунікативній ситуації.

Психолінгвістичний підхід дозволяє описати особливості сприйняття і інтерпретації рекламного повідомлення; у рамках когнітивного напрямку вивчається концептосфера рекламного дискурсу; соціолінгвістика дозволяє виявити залежність екстралінгвістичних і мовних чинників у рекламі; гендерний напрям покликаний виявити особливості реклами з позиції соціальної підлоги; лінгвокультурологія розкриває роль реклами як феномену культури через призму мови.

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Актуальные вопросы лингвистической семантики])
Особливості німецькомовних рекламних текстів та сучасні підходи до їх вивчення (Українською) [Особенности немецкоязычных рекламных текстов и современные подходы к их изучению (На укр. яз.)]

© Васильчук Л. Ф. [Васильчук Л. Ф.] deutsch.tran@knu.kyiv.ua

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

Реклама для дорослих досить часто досліджується у рамках цих напрямів лінгвістики. Реклама для дітей не обиралася об'єктом дослідження жодним з відмічених напрямів лінгвістичної науки. При цьому слід відмітити деяку розробленість питання реклами для дітей з позицій соціології, психології, когнітивної психології, теорії виховання.

Схожа ситуація в дослідженнях по рекламі видима в німецькомовних джерелах. Найбільш сталий термін *Werbesprache* – 'мова реклами' – не має однозначного визначення внаслідок неоднозначності і мінливості реклами як явища, що знаходить своє відображення в мові. Міняються риторико-стилістичні прийоми, синтаксична структура, лексичний склад мови реклами, засобу передачі рекламного повідомлення. Німецькі лінгвістичні дослідження реклами концентруються швидше на відповідності мовного вираження рекламній стратегії в області мови цілям реклами і у більшості своїй представляють інструментальний підхід у дослідженні реклами (як створити ефективну рекламу).

Трохи пізніше з'являються дослідження реклами узагальнюючого характеру таких вчених як Н. Яніх та Р. Рьомер, а також безліч досліджень, що розглядають мову реклами, рекламну комунікацію в самих різних площинах: реклама в міжкультурному аспекті, а також різні мовні явища – фразеологізми, метафори, інтертекстуальність у рекламному тексті, маніпулятивний потенціал мови реклами, стилістичні та прагматичні аспекти реклами, реклама окремого виду продукції, персуазивний аспект рекламної комунікації, креолізація рекламного тексту, логіка і аргументація в рекламі та ін. У першій науковій праці на тему "Мова рекламних оголошень" німецька лінгвістка Р. Рьомер досліджує словотворення, побудову речень, фразеологічні явища не докладно, а тільки наводить кілька прикладів у розділах "Повсякденне мовлення", "Гра слів", де зазначається, що гра слів з'являється, але не дуже часто [8]. Наукові розвідки лінгвістів І. Мьокельмана і С. Цандера базуються на працях Р. Рьомер, де проводиться більш докладне дослідження форми та функцій рекламного слогана, вживання прислів'їв, висловів і цитат. І хоча їх вибірка складається з 500 слоганів, відбір матеріалу був хаотичним і тому в даному випадку неможливо говорити про об'єктивні кількісні результати [7, с. 56].

Мало вивчений вплив вікових особливостей адресата рекламного повідомлення на мову реклами, нині є лише одна робота Л. Боос, де був досліджений концепт "вік 50+" в сучасному рекламному дискурсі [5, с. 143]. Реклама для ді-

(Current issues in linguistic semantics)

Special features of German advertising texts and modern approaches to their study (in Ukrainian) [Osoblyvosti nimec'komovnyh reklamnyh tekstiv ta suchasni pidhody do i'h vyvchennja]

© Vasylichuk L. F. [Vasylichuk L. F.] deutsch.tran@knu.kyiv.ua

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

тей з позицій лінгвістики не розглядалася в німецькомовному науковому дискурсі, хоча слід зазначити, налічується велика кількість робіт із психології сприйняття, психології розвитку, медіа педагогіки, юриспруденції, що порушують правові питання реклами для дітей, розвиток медіа компетенції, питання виховання дітей у світі, наповненому рекламою.

Реклама стала об'єктом наукового дослідження порівняно недавно, тому сьогодні серед лінгвістів немає визнаного усіма лінгвістичного визначення терміну реклами. Реклама – один з прадавніх видів комунікації, який був відомий ще в Древньому Римі, проте систематичні і комплексні дослідження реклами почалися порівняно недавно. Багатоаспектність і складність явища реклами і як наслідок – інтерес до неї багатьох галузей наукового знання породжують понятійно-термінологічну нечіткість, яка посилює полісемію метамови опису реклами.

Вивчення і розробка понятійно-термінологічного апарату представляє особливі завдання науково-дослідної роботи. Спочатку необхідно відмежувати рекламу від інших видів персуазивної комунікації. Персуазивна комунікація – це "особлива форма ментально-мовної взаємодії індивідів, здійснювана на базі певних типів тексту, яка реалізує спробу вербальної дії переважно одного з комунікантів (адресанта) на установку свого комунікативного партнера з метою ненасильницьким шляхом (за допомогою комунікативних стратегій переконання і "збаблювання") добитися від нього ухвалення рішення про необхідність, бажаність або можливість здійснення / відмови від здійснення певної посткомунікативної дії в інтересах адресанта" [1, с. 11].

У науковому ужитку порівняно недавно з'явився термін "медіалінгвістика". Актуальність медіалінгвістики як нового системного підходу до вивчення мови засобів масової інформації (далі – ЗМІ) обумовлена тим, що тексти масової інформації, або медіатексти, є сьогодні однією з найпоширеніших форм існування мови. Дійсно, друга половина ХХ – початок ХХІ століття характеризується стрімким зростанням нової сфери мово вживання та масової комунікації. Динамічний розвиток традиційних ЗМІ: друку, радіо, телебачення, поява нових комп'ютерних інформаційних технологій, глобалізація світового інформаційного простору істотно впливають на процес виробництва і поширення слова. Усі ці складні та багатогранні процеси вимагають не лише наукового осмислення, але і розробки нових парадигм практичного дослідження мови ЗМІ. До числа авторів,

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Актуальные вопросы лингвистической семантики])
Особливості німецькомовних рекламних текстів та сучасні підходи до їх вивчення (Українською) [Особенности немецкоязычных рекламных текстов и современные подходы к их изучению (На укр. яз.)]

© Васильчук Л. Ф. [Васильчук Л. Ф.] deutsch.tran@knu.kyiv.ua

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

чий дослідження внесли значний вклад у будівництво фундаменту медіалінгвістики, відносяться Бернштейн, Д. Н. Шмелев, В. Г. Костомаров, М. Монтгомери, А. Белл, Н. Фейерклаф, Р. Фаулер і інші.

Виникає питання: а наскільки правомірно виділяти вивчення якої-небудь сфери мововживання в окрему лінгвістичну дисципліну? Наприклад, дослідження в області таких важливих сфер існування мови, як мова ділового спілкування, мова художньої літератури, мова наукового ужитку, як і раніше залишаються в традиційних рамках функціональної стилістики і теорії мови для спеціальних цілей, не формуючи самостійні галузі сучасної мовної науки. Чому ж вивчення мови засобів масової інформації послужило основою для виникнення медіалінгвістики?

Відповідь криється в тій величезній ролі, яку відіграють засоби масової інформації в житті сучасного суспільства в цілому і в розвитку мови зокрема. Починаючи з другої половини XX століття, зростання засобів масової інформації відбувається в геометричній прогресії: стрімке збільшення об'єму традиційних ЗМІ – друк, радіо, телебачення супроводжується постійним вдосконаленням інформаційних технологій, розвиток всесвітньої комп'ютерної мережі Інтернет сприяє формуванню глобального інформаційного простору. Соціальна значущість цих процесів настільки велика, що послужила основою для виникнення концепції інформаційного суспільства, у рамках якої сучасний етап громадського розвитку розглядається як принципово новий, такий, що характеризується всепроникною дією інформаційних і телекомунікаційних технологій в усіх сферах громадського життя [3, с. 39].

Отже, медіалінгвістика презентує новий системний підхід до дослідження мови ЗМІ. І якщо до недавнього часу проблеми функціонування мови у вищезгаданих сфері вивчалися у рамках різних напрямів лінгвістичної науки – синтаксису, стилістики, психолінгвістики, соціолінгвістики, риторики тощо, то медіалінгвістика вперше пропонує комплексний, інтегрований підхід до аналізу медіамови, який дозволяє не лише зрозуміти її зовнішні особливості, але й розкрити внутрішні механізми її виникнення, поширення, а також її вплив на масову аудиторію.

Порушені у пропонованій праці питання мають перспективу подальших досліджень, які можуть стосуватися проблем вивчення мови ЗМІ у сучасних рекламних виданнях.

(Current issues in linguistic semantics)

Special features of German advertising texts and modern approaches to their study (in Ukrainian) [Osoblyvosti nimec'komovnyh reklamnyh tekstiv ta suchasni pidhody do i'h vyvchennja]

© Vasylychuk L. F. [Vasylychuk L. F.] deutsch.tran@knu.kyiv.ua

ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Література

1. Голоднов, А. В. «Лингвопрагматические особенности персуазивной коммуникации (на примере современной немецкоязычной рекламы).» Автореф. дис. канд. филол. наук, СПбГУ, 2003.
2. Колтышева, Е. Ю. «Манипулятивное воздействие в современном рекламном тексте (на материале англоязычных глянцевого журналов для женщин).» Автореф. дис. канд. филол. наук, Ярославль, 2008.
3. Мелюхин, И. С. *Информационное общество: истоки, проблемы, тенденции развития* (Москва, МГУ, 1999), 208.
4. Прусакова, Т. П. «Реклама в современной России (эстетический анализ).» (Дисс. канд. филос. наук, Москва, 2000), 144.
5. Boos, L. «Grau oder großartig? Die kommerzielle Inszenierung von Alter: Altersbilder und Identifikationsangebote. Eine empirische Fallstudie zu Alterskonzepten in der strategischen Kommunikation» (Hausarbeit zur Erlangung des Grades eines Dr. Phil. der Philosophischen Fakultät der Westfälischen Wilhelms-Universität Münster, Westfalen, Münster, 2008), 308.
6. Dyer, G. *Advertising as Communication* (London, 1995), 288.
7. Mockelmann, J., Zander, S. *Form und Funktion der Werbeslogans. Untersuchung der Sprache und werbepsychologischen Methoden in den Slogans* (Göppingen: Kümmerle 1970), 107.
8. Römer, R. *Die Sprache der Anzeigenwerbung* (Düsseldorf: Pädagogischer Verlag Schwann, 1980), 288.

References

1. Golodnov, A. V. «Lingvopragmaticcheskie osobennosti persuazivnoj kommunikacii (na primere sovremennoj nemetskojazychnoj reklamy).» Avtoref. dis. kand. filol. nauk, SPbGU, 2003.
2. Koltysheva, E. Ju. «Manipulativnoe vozdejstvie v sovremennom reklamnom tekste (na materiale anglojazychnyh gljancevyh zhurnalov dlja zhenshhin).» Avtoref. dis. kand. filol. nauk, Jaroslav', 2008.
3. Meljugin, I. S. Informacionnoe obshhestvo: istoki, problemy, tendencii razvitiia (Moskva, MGU, 1999), 208.
4. Prusakova, T. P. «Reklama v sovremennoj Rossii (jesteticheskij analiz).» (Diss. kand. filos. nauk, Moskva, 2000), 144.
5. Boos, L. «Grau oder großartig? Die kommerzielle Inszenierung von Alter: Altersbilder und Identifikationsangebote. Eine empirische Fallstudie zu Alterskonzepten in der strategischen Kommunikation» (Hausarbeit zur Erlangung des Grades eines Dr. Phil. der Philosophischen Fakultät der Westfälischen Wilhelms-Universität Münster, Westfalen, Münster, 2008), 308.
6. Dyer, G. *Advertising as Communication* (London, 1995), 288.
7. Mockelmann, J., Zander, S. *Form und Funktion der Werbeslogans. Untersuchung der Sprache und werbepsychologischen Methoden in den Slogans* (Göppingen: Kümmerle 1970), 107.
8. Römer, R. *Die Sprache der Anzeigenwerbung* (Düsseldorf: Pädagogischer Verlag Schwann, 1980), 288.

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Актуальные вопросы лингвистической семантики])
Особливості німецькомовних рекламних текстів та сучасні підходи до їх вивчення (Українською) [Особенности немецкоязычных рекламных текстов и современные подходы к их изучению (На укр. яз.)]

© Васильчук Л. Ф. [Васильчук Л. Ф.] deutsch.tran@knu.kyiv.ua

УДК 801.73.0

*Стаття надійшла до редакції [Article received /**Статья поступила в редакцию]* – 14.06.2018 р.*Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат]* – 15.06.2018 р.*Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста]* – 98,2 %<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.07>**МОДЕЛІ РЕФЛЕКТИВІЗАЦІЇ КОНТАМІНОВАНОЇ ВОЛІТИВНОСТІ У
ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ (НА МАТЕРІАЛІ ВИСЛОВЛЕНЬ-
КВЕСТИВІВ ІСПАНСЬКОЮ МОВОЮ)****Елеонора Володимирівна Шевкун (м. Київ, Україна)***frphil@gmail.com*

кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Стаття пропонує новий підхід щодо виокремлення складників моделі рефлексивізації контамінованої волітивності (КВ) за посередництвом уточнення цього поняття та його диференціації як специфічного непрототипного інтенціонального стану. Рефлексивізація контамінованої волітивності у діалогічному мовленні має характер компенсаторної епістемічної діяльності з боку суб'єкт модальної оцінки, яка походить з інстанції певної форми свідомості. Виокремлення на підставах філософських розвідок домінуючої форми свідомості – каузатора модальної оцінки – корелює з проаналізованим характером контамінації та формою мовного вираження. Було виявлено відносини ізоморфізму між непрототипною волітивністю та непрототипною модальною оцінкою шляхом виключення інших існуючих форм свідомості як не ізоморфних характеру контамінації. Непрототипна модальна оцінка КВ відображається у зсувах континууму модальних значень – можливість – об'єктивна імовірність – суб'єктивна імовірність (шанс) – заперечна можливість. На підставах аналізу корпусу мовного матеріалу та з огляду на вищезазначені аспекти дослідження, модель рефлексивізації непрототипних інтенціональних станів систематизується у наступних складових: характер контамінації волітивності («апетит» / «апраксія») – модальна оцінка – каузатор поле свідомості «фронесис» – модальне значення «суб'єктивна імовір-

(Current issues in linguistic semantics)

Models of reflectivisation of contaminated volition in dialogic interaction (on the basis of verbal statements in the Spanish language) (in Ukrainian) [Modeli reflektivizacii kontaminovanoi volitivnosti u dialogichnomu movlenni (na materiali vislovlenn'-kvestiviv ispans'koju movoju)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] *frphil@gmail.com*

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

ність (шанс).

Ключові слова: волевияв, лакуна в епістемічній області, типи свідомості, епістемологічна сфера модальної оцінки, модальне значення суб'єктивної ймовірності (випадковості).

**MODELS OF REFLECTIVISATION OF CONTAMINATED VOLITION IN
 DIALOGIC INTERACTION
 (ON THE BASIS OF VERBAL
 STATEMENTS IN THE SPANISH LANGUAGE)**

Eleonora V. Shevkun (Kyiv, Ukraine)
frphil@gmail.com

PhD (Philology), Associate Professor of Romance Philology Department,
 Taras Shevchenko National University of Kyiv
 (Ministry of Education and Science of Ukraine)
 14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article deals with the problem of simulation of the model of reflectivisation of contaminated volition. The article offers a new approach towards the concept of "contaminated volition" under the criteria of differentiation of lacunae in the epistemic domain of the subject of contaminated volition and its affective states. There have been differentiated certain types of consciousness – the epistemic sphere, which acts as the authority of the modal estimation, which is the basis of the simulation of the reflection of contaminated volition. According to the analysis of the correlations between the nature of the contamination of the volition, the individual sphere of consciousness, causing the modal estimation, and the means of their speech expression, the study discusses the biases in the non-prototype modal estimation of the volition through a series of gradual transitions in the continuum of modal meanings: the possibility – objective probability – subjective probability (chance) – a negative possibility.

Key words: contaminated volition, lacuna in the epistemic domain, types of consciousness, epistemic sphere of the modal estimation, modal meaning subjective probability (chance), constituents of the model of reflectivisation of contaminated volition in dialogic interaction.

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Актуальные вопросы лингвистической семантики])
Моделі рефлексивізації контамінованої волевитивності у діалогічному мовленні (на матеріалі висловлень-квествів іспанською мовою) (Українською) [Модели рефлексивизации контаминированной волевитивности в диалогической речи (на материале высказываний-квествив на испанском языке)
 (На укр. яз.)]

© Шевкун Е. В. [Шевкун Э. В.] frphil@gmail.com

**МОДЕЛИ РЕФЛЕКТИВИЗАЦИИ КОНТАМИНИРОВАННОЙ
ВОЛИТИВНОСТИ В ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ (НА МАТЕРИАЛЕ
ВЫСКАЗЫВАНИЙ-КВЕСТИВОВ НА ИСПАНСКОМ ЯЗЫКЕ)***Эллеонора Владимировна Шевкун (г. Киев, Украина)**frphil@gmail.com*

кандидат филологических наук, доцент кафедры романской филологии

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

(Министерство образования и науки Украины)

01601, г. Киев, бульвар Тараса Шевченко, 14

Статья предлагает новый подход к выделению составляющих модели рефлексивизации контаминированной волитивности (КВ) посредством уточнения этого понятия и его дифференциации как специфического непрототипного интенциональных состояния.

Ключевые слова: волеизъявление, лакуна в Епистемична области, типы сознания, эпистемологическая сфера модальной оценки, модальное значение субъективной вероятности (случайности).

Постановка проблемы. Подолання конфлікту «Патосу та Логосу» – надміру некерованих афектів – на засадах раціональності має на меті унормувати людську поведінку на засадах етичного принципу відповідальності, адже за Аристотелем «суб’єкт є принципом своїх дій, автором своїх вчинків, які відбуваються у зовнішньому світі» [2, с. 486]. Гармонізація аксіологічного дисонансу між учасниками комунікативної мовленнєвої взаємодії на засадах усвідомлення (рефлексивізації) та підконтрольності волевияву створює підґрунття для ефективної комунікації стосовно «життєвих справ», а у людських стосунках окреслює коло осіб, з якими можна «мати справи». Запропоноване дослідження моделей рефлексивізації контамінованої волитивности ми вважаємо актуальним на підставах його значущості для вибудови соціальної комунікації на засадах солідарності та кооперації, приймаючи до уваги значну складність та семантичну суперечливість форм мовного виразу – модальних висловлень-квестивів як складових моделі рефлексивізації контамінованого волевияву.

Новизна дослідження полягає у залученні окремих положень філософських розвідок сучасної та класичної доби задля визначення параметрів моделей рефлексивізації контамінованої волитивности шляхом диференціації специфічних форм свідомості – інстанції модальної оцінки. Була здійснена спроба синтезувати положення

(Current issues in linguistic semantics)

Models of reflectivisation of contaminated volition in dialogic interaction (on the basis of verbal statements in the Spanish language) (in Ukrainian) [Modeli reflektivizacii kontaminovanoi volitivnosti u dialogichnomu movlenni (na materialii visloven'-kvestiviv ispans'koju movoju)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] frphil@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

філософської думки з головними положеннями інтегративної теорії модальності, психолінгвістики і когнітивної лінгвістики. **Об'єкт** дослідження: складові моделі рефлексивізації контамінованої волітивності, опосередковані специфічною епістемічною сферою модальної оцінки. **Предмет** дослідження: кореляція модусів прототипної – непрототипної волітивності та прототипної-непрототипної модальної оцінки. Модальні висловлення-квестиви у епістемічному модусі у їх співвідношенні з певними точками континууму модальних значень. **Мета** дослідження: уточнити поняття «контамінована волітивність» за критерієм диференціації лакун свідомості / епістемічній сфері суб'єкт контамінованого волевияву; диференціювати окремі типи свідомості – епістемічної сфери – каузатора модальної оцінки, покладеної в основу моделювання рефлексивізації контамінованої волітивності; проаналізувати кореляції між характером контамінації волітивності та окремими сферами свідомості, що каузують модальну оцінку; дослідити зсуви у прототипній модальній оцінці волітивності через низку градуальних переходів у континуумі модальних значень: можливість – заперечна можливість – об'єктивна імовірність – суб'єктивна імовірність (шанс) та їх кореляції з формами мовного вираження. **Матеріал дослідження**: відібраний корпус зразків діалогової інтеракції побутово-розмовного жанру мовлення (60 од.), складники моделі якої становлять кореляцію «модальне висловлення у модусі волітивності (ініціальна репліка) – модальне висловлення у епістемічному модусі в питальній формі (репліка-реагування)

Основний зміст. Задля зручності викладення проблематики нашого дослідження, окреслимо параметри моделі проаналізованих зразків діалогічної інтеракції (ДІ), у яких функціонують модальні висловлення-квестиви (МВК), приймаючи до уваги, що «діалогічна форма мовлення виступає як ситуаційно зумовлене спілкування двох комунікантів ролі яких інверсуються: мовець стає адресатом, а адресат перетворюється на мовця за умови визнання учасниками спілкування спільної мети й напрямку комунікації [8, с. 128]. 1. Ініціальна репліка: відправник – висловлення у оповідній / екскламативній формі у модусі контамінованої волітивності (КВ). 2. Репліка реагування: отримувач повідомлення – суб'єкт модальної оцінки- продукує модальне висловлення-квестив у епістемічному модусі, який перебирає на себе функцію рефлексивізації контамінованого волевияву.

Намітимо загальну вісь нашого аналізу: 1) за основу ми приймаємо положен-

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Актуальные вопросы лингвистической семантики])
Моделі рефлексивізації контамінованої волітивності у діалогічному мовленні (на матеріалі висловлень-квестивів іспанською мовою) (Українською) [Модели рефлексивизации контаминированной волитивности в диалогической речи (на материале высказываний-квестивов на испанском языке)
 (На укр. яз.)]

© Шевкун Е. В. [Шевкун Э. В.] frphil@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

ня, що «будь яке висловлювання мовця, що виражає епістемічні стани (знання, точка зору, впевненість, сумнів, невпевненість) є пов'язаними з іншими інтенціональними станами (бажанням, наміром, воле виявом), навіть якщо вони не знаходять експліцитного вираження [6, с. 382]; 2) втрата суб'єктом контамінованого волевияву певних дискретних ланок контролю з боку свідомості призводить до виникнення лакун, які фіксують *специфіку* контамінації волітливості – певний характер привативного стану епістемічної діяльності першого мовця; 3) інстанція каузації модальної оцінки – окремі форми свідомості – (адже їх існує декілька) мають бути ізоморфними специфічним привативним станам свідомості суб'єкт KB; 4) припускаємо систему зсувів між членами відношення: прототипна волітливність – епістемічна сфера модальної оцінки – прототипна модальна оцінка та непрототипна KB – ізоморфна типу контамінації інстанція модальної оцінки – непрототипна модальна оцінка. Каузує відповідні зсуви у континуумі модальних значень та корелює з формою мовного вираження; 5) рефлексивізація KB розуміється як компенсаторна епістемічна діяльність суб'єкт модальної оцінки, яка віддзеркалює лакуни у епістемічній діяльності суб'єкт KB. У комунікативній діалоговій взаємодії відбувається підлаштування комунікантів шляхом пошуку системних зв'язків між різними складниками ментальної сфери суб'єкт модальної оцінки та суб'єкт бажання / воління. Стратегічна спрямованість – подолання суперечності бажання–воління аксіологічний епістемічний аксіологічний сфері (етичний вимір мовлення).

Вихідною ланкою нашого дослідження є з'ясування філософського поняття «воля», яке дає змогу доповнити і диференціювати певні ознаки поняття «прототипна волітливність», прийнятого в сучасній лінгвістиці. Появі сучасного «завершеного» поняття «воля» «як здатності на самовизначення, що не є а ні емоцією а ні рацією» [4, с. 274] передував довгий етап філософських роздумів. Так, у класичну епоху це поняття охоплювало такі ознаки: 1) воля як інтелектуальне, *раціональне прагнення* «є вираз дієвця, здатного до практичного міркування» [4, с. 275]. Мовець формулює свої наміри та розмірковує, залучаючись до епістемічної діяльності, щодо способів та засобів їх здійснення. 2) воля як розумове міркування, раціональний розрахунок / прорахунок, спрямований на задоволення бажання [4, с. 275]. Формами вольової думки виступають «волевияв – рішення – намір», який передує дії (певному проекту), виступає підконтрольним суб'єкту і стосується контрольованих ситуацій. Проекція положень філософської рефлексії класичної доби у площину загальної теорії модальності практично збі-

(Current issues in linguistic semantics)

Models of reflectivisation of contaminated volition in dialogic interaction (on the basis of verbal statements in the Spanish language) (in Ukrainian) [Modeli reflektivizacii kontaminovanoj volitivnosti u dialogichnomu movlenni (na materialii vislovlenn'-kvestiviv ispans'koju movoju)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] frphil@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

гається з поняттям модусу прототипної волітивності як «волевияву – рішення – наміру», опосередковані рефлексією (свідомістю) та підконтрольного суб'єкту. «Модус прототипної волітивності характеризується кореляцією між денотативною та інтенціональною складовою дії, тобто між наміром суб'єкт й результатом його реалізації [1, с. 259], а параметри кореферентної ситуації мають ознаку контрольованості, очікуваності і прогнозованості. Інтерполяція поняття «воля» класичної доби дозволяє нам диференціювати характер аксіологічної епістемічної сфери – свідомості суб'єкт модальної оцінки у його кореляції з контамінованою волітивністю та прогнозувати встановлення відносин ізоморфізму між ними.

Просуваючись за віссю нашого дослідження, ми погоджуємось з тим, що «модус контамінованої волітивності – це недостатній епістемічний стан мовця, брак епістемічної діяльності, пов'язаної з реконструкцією прогнозування дій / перебігу подій» [5, с. 188]. Проте, зазначимо, що «не передбачення наслідків воління» не можливо вважати єдиним привативним станом свідомості суб'єкт КВ. Таке припущення потребує деталізації дослідження контамінованої волітивності із застосуванням більш широкої термінологічної сітки.

З метою окреслення характеру виникаючих лакун у свідомості суб'єкт КВ та їх більш докладної специфікації, залучимо до нашого аналізу окремі дані філософських розвідок, зазначивши наступне. 1) КВ за параметром *невмотивованості* – це «апетит», «природне бажання» « невмотивоване прагнення (non – motivated appetit) [4, с. 274]. Будучи невмотивованим вольовою думкою, здатною передбачати наслідки воління, природне бажання утворює потяг та походить від афектованих психологічних станів (емоційна складова: стан збурення). На відміну від прототипної моделі воління вони спрямовані на *об'єкт бажання*, на отримання задоволення, утворюючи епістемічну лауну у ланці «раціонально визначена мета («наслідок проекту») підміняючи її «об'єктом бажання». Водночас такий привативний епістемічний стан свідомості суб'єкт КВ пов'язаний з відсутністю рефлексії, яка *має дати згоду* суб'єктові на враження» [4, с. 275], тобто рефлексія підмінюється потягом або порухом до дії. КВ «апетит – природне бажання» розуміється нами як привативний епістемічний стан мовця, якому бракує усвідомлення щодо об'єкту бажання, адже бажати можна й неможливого. Тому, ймовірно, модальний оцінці може підлягати саме «об'єкт бажання», а не мета проекту, утворюючи аксіологічний фокус оцінки. Напр. ¡Ah, que lindura! Yo me enamore' de Carmen como si fuera la primera vez. (1) Me caso ¡ y

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Актуальные вопросы лингвистической семантики])
Моделі рефлексивізації контамінованої волітивності у діалогічному мовленні (на матеріалі висловлень-квестивів іспанською мовою) (Українською) [Моделі рефлексивизации контаминированной волитивности в диалогической речи (на материале высказываний-квестивов на испанском языке)
 (На укр. яз.)]

© Шевкун Е. В. [Шевкун Э. В.] frphil@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

basta! (2) (порівняння до дії). Отже, віддалення від прототипної моделі волітливості відбувається через контамінацію ланки свідомості «намір» / природне бажання – «рішення» / поштовх, тоді як епістемічна діяльність суб'єкт модальної оцінки має компенсувати саме таку лакуну у свідомості суб'єкт KB.

2) KB за параметром *неконтрольованості*. Це – нетривке воління – поштовх. На відміну від раціонального прагнення неконтрольоване воління негайно утворює поштовх до дії, не пов'язаної з раціональним прорахунком щодо її наслідків. Це «неврівноваженість» – апраксія (нестриманість), яка пов'язана зі слабкістю волі у її розумінні в класичну добу [4, с. 274]. Напр. *A mi', la verdad sea dicha, no es que me preocupase mucho lo ocurrido con Teo. Lo mandare' a frei'r esparragos cuando me llame'.* – *¿Y tu' crees que e'l te lo perdonara'?*. Суб'єкт контамінованого воління не здатен вираховувати систему можливостей задля передбачення наслідків ситуації. Привативний епістемічний стан у свідомості суб'єкт KB позначений відсутністю ланки «рішення» як свідомого підконтрольного інтенціонального стану, яке підміняється «пошвхом», та ланки «намір», у якій виникає лакуна «брак передбачення наслідків», що характеризується зсувом між денотативною та інтенціональною складовою дії – неконтрольованим поштовхом / не передбаченням наслідків. Аксиологічним фокусом модального оцінювання виступає зпрогнозована вербально та змодельована суб'єктом модальної оцінки ситуація, якій бракує прорахунку наслідків нетривкого воління. Отже, підсумуємо та визначимо характер зсувів моделей прототипної волітливості у напрямку до непрототипної KB 1) прототипна волітливність спрямована на раціонально визначені результати проекту (мета), у той час як KB – на об'єкт бажання, задоволення природнього бажання; 2) ігнорується ланка прорахунку засобів досягнення поставленої мети; 3) параметри кореферентної ситуації мають ознаку не контрольованості волевиявлення (апраксія) та неочікуваності (апетит), або загальної непрогнозованості, оскільки KB нездатна до прорахунку наслідків, що призводить до суб'єктивно каузованих неконтрольованих кореферентних ситуацій, в які з певною мірою імовірності має «попадати» суб'єкт KB.

Проаналізувавши поняття «воля» класичної доби, ми зазначали, що модель прототипної волітливості практично співпадає з певним типом свідомості – каузатора модальної оцінки. Просуваючись далі у цьому напрямку та маючи на меті диференціювати окремі форми свідомості – типи епістемічної сфери модальної оцінки, які компенсують привативні стани у свідомості суб'єкт KB, залучимо до нашого

(Current issues in linguistic semantics)

Models of reflectivisation of contaminated volition in dialogic interaction (on the basis of verbal statements in the Spanish language) (in Ukrainian) [Modeli reflektivizacii kontaminovanoi volitivnosti u dialogichnomu movlenni (na materialii vislovlenn'-kvestiviv ispans'koju movoju)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] frphil@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

дослідження наступні засадничі поняття етики та праксису: 1) практична мудрість – «фронесис» (ФР) (грецьк. «фронесис» – розсудливість, пруденційність, завбачливість, передбачливість); 2) «здоровий глузд» («коммон сенс»); 3) «етична свідомість»; 4) «коммон сенс» як загальне чуття. У подальших дослідженнях можливо встановити відносини ізоморфізму між специфічними формами контамінації волітвності або інших привативних епістемічних станів та вище зазначених форм свідомості, приймаючи до уваги особливості засобів мовного вираження, характеру модальної оцінки та модальних значень.

Як продемонструвало наше дослідження, практична мудрість – ФР як окремий тип практичної свідомості – відтворює найбільшою мірою та наближається до прототипної волітвності (вольових інтелектуальних та раціональних станів). Водночас саме вона залучається як домінуюча сфера каузації модальної оцінки щодо зазначених типів КВ та покладена в основу моделей її рефлексивізації. Визначена інстанція корелює з певними типом контамінації волевияву, утворюючи відношення «лакуна свідомості – компенсаторна епістемічна діяльність – мовленнєва діяльність», втілюючись у певних точках континууму модальних значень.

Оскільки вище ми диференціювали два типи модусу КВ (природне бажання / апетит та апраксія – відсутність волі), ми вважаємо за необхідне проаналізувати саме таку кореляцію, виходячи з специфіки мовної репрезентації МКВ як складного словового утворення з суперечливою формою. 1) Найвищою цінністю аксіологічного поля фронесис виступає пруденційність, розсудливість (1 тип контамінації) та завбачливість / стриманість (2 тип контамінації). Інтерактивний блок ДІ окреслюється як інтеракція «непруденційного / незабачливого суб'єкт позбавленого волі» – «пруденційного суб'єкт / суб'єкт наділеного вольовим началом». 2) ФР – це певний тип розуміння (знання), який стосується позамовних ситуацій «людські речі». Вона пов'язана з суто вольовим актом (за концепцією класичної доби). Ця форма практичної свідомості покликана чинити спротив *випадковості*, каузована афектом. ФР опосередковується ментальною логічною операцією «імпутацію» – прорахунку / вирахуванням випадковостей на підставах досвіду. Або, додаючи метафору гри, – це очікування виграшу, пов'язаного з випадковістю та вирахуванням *імовірності* настання бажаного стану справ [3, с. 73].

Долучаючись до думки, що прототипною модальною оцінкою волітвності виступає можливість [5, с. 255], ми вважаємо за потрібне висловити припущення, що

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Актуальные вопросы лингвистической семантики])
Моделі рефлексивізації контамінованої волітвності у діалогічному мовленні (на матеріалі висловлень-квестивів іспанською мовою) (Українською) [Моделі рефлексивізації контаминированной волітвности в диалогической речи (на материале высказываний-квестивов на испанском языке)
 (На укр. яз.)]

© Шевкун Е. В. [Шевкун Э. В.] frphil@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

таке твердження стосується симетричних відносин «прототипна волітивність – прототипна оцінка волітивності». Проте, за умов здійсненої нами диференціації характеру контамінації (непруденційність – апраксія), виокремлення домінуючої сфери каузації модальної оцінки (фронесис) та на підставах функціонального аналізу МВ, прототипна модальна оцінка КВ, звісно, набуває специфічних рис віддалення від прототипу, що утілюється у низці грудудальних переходів у континуумі модальних значень. Прототипна оцінка волітивності як «можливість» припускає диференціацію за шкалою «можливість-probability» (епістемічна ознака кореферентної ситуації) та як «об’єктивна ймовірність». Проте також мова може йти про «суб’єктивну ймовірність», яку Юм називав «шанс», або «ймовірність шансів» суб’єкт, у нашому випадку афектованого воління. «Про ймовірність шансів говорять тоді, коли у певній ситуації можна встановити всю систему можливостей її подальшого розвитку і *прорахувати*, що радше станеться ця майбутня ситуація, ніж інша» [3, с. 73-74]. Отже, епістемічне поле ФР чинить спротив випадковості, каузованій КВ, і утілюється у модальному значенні «суб’єктивна ймовірність», «особистий шанс» щодо настання бажаної, але не прорахованої події (лакуна прорахунку), на підставах модальної оцінки шляхом «оцінювання – вирахування» «об’єкту бажання» (адже бажати можна і неможливого). Прототипною модальною оцінкою, що походить з епістемічного поля ФР можливо вважати об’єктивну, опосередковану прорахунком «можливість-probability», у той час як непрототипна волітивність зазначеного характеру контамінації підлягає непрототипній модальній оцінці та втілюється у модальному значенні «суб’єктивна ймовірність-шанс». В свою чергу, прототипна модальна оцінка контамінованої волітивності перед усім має на увазі «*епістемічну* ознаку ситуації, тобто «оцінку ступеню ймовірності даної ситуації з боку мовця», таким чином ситуація може бути оцінена як малоімовірна, ймовірна або високо ймовірна. Основними значеннями ірреальної ймовірності є внутрішня необхідність і можливість, що виникають *через внутрішні* якості суб’єкта [7, с. 425]. Отже, пруденційний суб’єкт модальної оцінки має здійснювати ментальну операцію «імпутацію» – вирахування можливості настання бажаного стану справ, яка слугує «забезпеченням» модальної оцінки щодо можливості виникнення бажаної ситуації за посередництвом оцінюванням «об’єкту» природного бажання. Некерований потяг суб’єкт КВ зумовлює привативний епістемічний стан прорахунку можливості настання бажаної ситуації з огляду на привативний стан свідомості «цілепокладання», що підмінюється «об’єктом бажання». 3) ФР – це

(Current issues in linguistic semantics)

Models of reflectivisation of contaminated volition in dialogic interaction (on the basis of verbal statements in the Spanish language) (in Ukrainian) [Modeli reflektivizacii kontaminovanoi volitivnosti u dialogichnomu movlenni (na materialii vislovlenn'-kvestiviv ispans'koju movoju)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] frphil@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

«свідомо обраний склад душі». Він полягає у дотриманні середин та заклик до цього учасника діалогової інтеракції.

Стосовно особливостей мовного вираження модального висловлення – другої репліки ДІ- зазначимо, що його вживання у питальній формі відображає саме такий «склад душі», який традиційно пов'язують з «виразним прозиранням та запитуванням» [2, с. 530]. Функціональний аналіз корпусу МВК як складного семантичного утворення продемонстрував регулярну відтворюваність в ініціальній позиції дієслів семантичного поля ментальності. Вони етимологічно споріднені з латинським терміном “*imputatio*” (від дієсл. “*putare*” – «думати, вважати, гадати», «враховувати», «оцінювати»). Водночас ці дієслова мають рахувальні конотації. Модальні висловлення – квестиви, що корелюють з певним типом контамінованого волевияву, з огляду на семантику ініціального дієслова немовби «зараховують» непередбаченому суб'єкту провину (“*imputare*” – «звинувачувати», «ставити у провину»), що фактично збігається зі значення «відповідальності» [2, с. 488]. Напр. *¿Que' lindura ¡ Me enamore' de Lola como si fuera la primera vez, viejo. Me caso y basta – ¿Ah, si'?* *¿Tepiensas que esa muñeca te puede dar corte?* (Аксіологічний фокус модального висловлення «*esa muñeca*»). Або: *A mí', la verdad sea dicha, no es que me preocupase mucho sus actitudes. Lo mandere' a freír espá'rragos cuando me llame. – ¿Y tu' crees que e'l te lo perdonara'?* Зазначимо, що епістемічна лакуна у свідомості непередбаченого – необачного суб'єкт також каузується відсутністю прорахунку щодо можливості припуститися помилки, що їм ігнорується. Спричинена афектом суб'єктивна похибка, що підлягає модальній оцінці каузований епістемічним полем ФР, залучається до рефлексії через модальне значення «суб'єктивної необхідності» (деонтична модальність), тоді як водночас модальній оцінці підлягає відсутність ланки прорахунку «особистих шансів». Отже, МВ у питальній формі як виразне прозирання виступає початком процесу рефлексивізації КВ, суб'єкт якої ігнорує можливість припуститися помилки (не прорахованість наміру), що вступає у суперечність з аксіологічною сферою фронесис, закликаючи до відповідальності (етична сторона мовлення).

Висновки. Запропоновані моделі рефлексивізації КВ як подолання у діалоговій мовленнєвій взаємодії привативних станів свідомості пов'язані з компенсаторною епістемічною діяльністю суб'єкт модальної оцінки, що походить з аксіологічного поля практичної мудрості – фронесис. Рефлексивізація та визначення параметрів її моделювання включає наступні системо утворюючі компоненти: 1) визначення

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Актуальные вопросы лингвистической семантики])
Моделі рефлексивізації контамінованої волітливості у діалогічному мовленні (на матеріалі висловлень-квестивів іспанською мовою) (Українською) [Моделі рефлексивізації контаминированной волитивности в диалогической речи (на материале высказываний-квестивов на испанском языке)
 (На укр. яз.)]

© Шевкун Е. В. [Шевкун Э. В.] frphil@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

характеру контамінації та приведення його у відповідність до певної форми свідомості, залученої до епістемічної діяльності суб'єкт модальної оцінки; 2) віддалення від прототипної моделі волітивності та її прототипної модальної оцінки опосередковане низкою градаційних переходів у континуумі модальних значень: можливість – заперечна можливість, об'єктивна імовірність (прототипна модальна оцінка) та суб'єктивна імовірність – іреальна імовірність – (непрототипна модальна оцінка); 3) функціональний аналіз модальних висловлень-квествів, які у регулярний спосіб слугують формами мовного вираження передбачливого прозирання та виразного запитуння, корелюючи з конкретною формою свідомості – фронесис як інстанції модальної оцінки KB.

Перспектива подальших наукових розвідок. Диференціація та визначення певних окремих форм свідомості (фронесис, здоровий глузд, етична свідомість та «коммон сенс» (загальне чуття), які потенційно виступають каузатором модальної оцінки, потребують більш докладного дослідження не тільки у їх кореляції з контамінованою волітивністю, але й у пошуку ізоморфізму відповідно до інших типів привативних епістемічних станів, враховуючи специфіку форм мовного вираження модальних висловлень у епістемічному модусі.

Література

1. Дейк ван Т. А «Вопросы прагматики текста.» *Новое в зарубежной лингвистике* 8 (1978): 259-336.
2. *Європейський словник філософії*, під кер. Б. Кассен, К. Сігова, Т. 1 (Київ, Дух і літера, 2009), 530.
3. Т. 3 (Київ, Дух і літера, 2013), 486.
4. Т. 4 (Київ, Дух і літера, 2016), 276.
5. Охріменко, В. І. «Смислова структура модальних одиниць.» Монографія (Київ, Логос, 2011), 255.
6. Павиленис, Р. І. «Понимание речи и философия языка.» *Новое в зарубежной лингвистике* 17 (1986): 382.
7. Плунгян, В. А. *Введение в грамматическую семантику* (Москва, РГГУ, 2011), 425.
8. Селіванова, О. О. Сучасна лінгвістика: Термінологічна енциклопедія (Київ, Довкілля-К 2006).

References

1. Deijk van T. A «Voprosy pragmatiki teksta.» *Novoe v zarubezhnoj lingvistike* 8 (1978): 259-336.
2. *Jevropejs'kyj slovnyk filosofii'*, pid ker. B. Kassen, K. Sigova, T. 1 (Kyiv, Duh i litera, 2009), 530.
3. T. 3 (Kyiv, Duh i litera, 2013), 486.
4. T. 4 (Kyiv, Duh i litera, 2016), 276.
5. Ohrimenko, V. I. «Smyslova struktura modal'nyh odynyc'.» Monografija (Kyiv, Logos, 2011), 255.
6. Pavilenis, R. I. «Ponimanie rechi i filosofija jazyka.» *Novoe v zarubezhnoj lingvistike* 17 (1986): 382.
7. Plungjan, V. A. *Vvedenie v grammaticheskiju semantiku* (Moskva, RGGU, 2011), 425.
8. Selivanova, O. O. Suchasna lingvistyka: Terminologichna encyklopedija (Kyiv, Dovkillja-K 2006).

(Current issues in linguistic semantics)

Models of reflectivisation of contaminated volition in dialogic interaction (on the basis of verbal statements in the Spanish language) (in Ukrainian) [Modeli reflektivizacii kontaminovanoi volitivnosti u dialogichnomu movlenni (na materialii visloven'-kvestiviv ispans'koju movoju)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] frphil@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://philology.knu.ua/node/318>**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАГМАЛІНГВІСТИКИ**

УДК 811.134.2'373

*Стаття надійшла до редакції [Article received /**Статья поступила в редакцию]* – 10.06.2018 р.*Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат]* – 15.06.2018 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 97.01 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.08>**КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОРОТКОГО
НЕХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ (НА МАТЕРІАЛІ ГОРОСКОПІВ В
ІСПАНОМОВНИХ ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛАХ)****Тетяна Олександрівна Васильєва (м. Київ, Україна)**tatikievita@gmail.comкандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов і міжкультурної
комунікаціїКиївський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
(Міністерство освіти і науки України)
03057, м. Київ, пр. Перемоги, 54/1

Статтю присвячено дослідженню текстів гороскопів, розміщених на іспаномовних розважальних сайтах інтернету та в електронних версіях друкованих ЗМІ Іспанії. Особливу увагу приділено аналізу особливостей іспаномовних гороскопів на лексичному, семантичному, морфологічному і синтаксичному рівнях. Актуальність теми визначається загальним спрямуванням сучасної лінгвістики на вивчення текстів різних жанрів дискурсу, комплексному вивченню їх лексико-семантичних, структурних і функціональних особливостей крізь призму антропоморфізму і прагмалінгвістики. Проведений аналіз дав можливість схарактеризувати гороскоп як різновид короткого нехудожнього тексту масмедійного дискурсу, креолізованого за формою та комунікативно-інформативного за функцією. На прикладі іспаномовних гороскопів визначено комунікативну взаємодію адресанта та адресата та прагматичну спрямованість текстів гороскопів, що виявляється у виборі автором мовних та позамовних засобів впливу на реципієнта. Здійснено детальний опис лексико-семантичних, морфологічних та синтаксичних особливостей іспаномовних гороскопів та їх прагматичні функції. Виявлено роль засобів невербальної комунікації, що доповнюють

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалингвистики])

Комунікативно-прагматичні особливості короткого нехудожнього тексту (на матеріалі гороскопів в іспаномовних інтернет-джерелах) (Українською) [Коммуникативно-прагматические особенности короткого нехудожественного текста (на материале гороскопов в испаноязычных интернет-источниках) (На укр. яз.)]© Васильєва Т. О. [Васильева Т. А.] tatikievita@gmail.com

текст гороскопу. Отримані результати свідчать про те, що гороскоп має не лише комунікативно-інформативну, але й персуазивну, апелятивну, експресивну та рекреативну функції, метою яких є вплив на поведінку адресата.

Ключові слова: гороскоп, астрологія, креолізований текст, медійний текст, комунікативно-прагматичні функції, вербальні засоби, невербальні засоби.

COMMUNICATIVE AND PRAGMATIC PECULIARITIES OF THE SHORT NON- LITERARY TEXT (BASED ON THE MATERIALS OF SPANISH HOROSCOPES IN INTERNET RESOURCES)

Tetiana O. Vasylieva (Kyiv, Ukraine)

tatikievita@gmail.com

PhD (Philology), associate professor of
the Department of Foreign languages and Intercultural communication
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
54/1 Peremogy av., Kyiv, Ukraine, 03057

The article is devoted to the study of horoscope texts posted on Spanish entertainment websites and on digital versions of the leading Spanish newspapers published in print format. Our research focuses on analyzing the features of Spanish horoscopes on different language levels, paying particular attention to their lexical, semantic, morphological and syntactic peculiarities. The relevance of the topic is been determined by the general focus of modern linguistics on studying texts of different genres of discourse, on the complex analysis of their lexical, semantic, structural and functional features from the perspective of anthropomorphism and pragmalinguistics. The analysis made it possible to characterize the horoscope as a kind of short non-literary text of the mass-media discourse. This text is creolized by its form and is informative by its function. Using the example of Spanish horoscope texts it was possible to determine the nature of communicative interaction between the addresser and the addressee and the pragmatic orientation, which is manifested in the author' choice of verbal and non-verbal means of influencing the recipient. A detailed description of the lexical, semantic, morphological and syntactic features of the Spanish horoscopes and their pragmatic functions is given. The role of non-verbal means, which complement the texts, is been defined. The obtained results show, that the horoscope text has not only communicative and informative, but also persuasive, appealing, expressive and recreational functions and its communicative purpose is to influence the behavior of the addressee.

(Current issues in pragmalinguistics)

**Communicative and pragmatic peculiarities of the short non- literary text (based on the materials of
Spanish horoscopes in internet resources)** (in Ukrainian) [Komunikativno-pragmatychni osoblyvosti
korotkogo nehudozhn'ogo tekstu (na materialy goroskopiv v ispanomovnyh internet-dzherelah)]

© Vasylieva T. O. [Vasyl'jeva T. O.] tatikievita@gmail.com

ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Keywords: horoscope. Astrology, creolized text, media text, communicative and pragmatic functions, verbal means, non-verbal means.

КОММУНИКАТИВНО-ПРАГМАТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ
КОРОТКОГО НЕХУДОЖЕСТВЕННОГО ТЕКСТА (НА
МАТЕРИАЛЕ ГОРОСКОПОВ В ИСПАНОЯЗЫЧНЫХ ИНТЕРНЕТ-
ИСТОЧНИКАХ)

Татьяна Александровна Васильева (г. Киев, Украина)

tatikievita@gmail.com

кандидат филологических наук,
 доцент кафедры иностранных языков и межкультурной коммуникации
 Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана
 (Министерство образования и науки Украины)
 03057, г. Киев, пр. Победы, 54/1

Статья посвящена исследованию текстов гороскопов, размещенных на испаноязычных развлекательных сайтах интернета и в электронных версиях печатных СМИ Испании. Особое внимание уделено анализу особенностей испаноязычных гороскопов на лексическом, семантическом, морфологическом и синтаксическом уровнях. Актуальность темы определяется общей направленностью современной лингвистики на изучение текстов разных жанров дискурса, комплексному изучению их лексико-семантических, структурных и функциональных особенностей сквозь призму антропоморфизма и прагмалингвистики. Проведенный анализ позволил охарактеризовать гороскоп как разновидность короткого нехудожественного текста массмедийного дискурса, креолизованного по форме и коммуникативно-информативного по функции. На примере испаноязычных гороскопов удалось определить характер коммуникативного взаимодействия адресанта и адресата и прагматическую направленность текстов гороскопов, которая проявляется в выборе автором вербальных и невербальных средств воздействия на реципиента. Дано детальное описание лексико-семантических, морфологических и синтаксических особенностей испаноязычных гороскопов и их прагматические функции. Выявлена роль средств невербальной коммуникации, дополняющих текст гороскопа. Полученные результаты свидетельствуют о том, что гороскоп имеет не только коммуникативно-информативную, но и персуазивную, апеллятивную, экспрессивную и рекреативную

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалингвистики])
Комунікативно-прагматичні особливості короткого нехудожнього тексту (на матеріалі гороскопів в іспаномовних інтернет-джерелах) (Українською) [Коммуникативно-прагматические особенности короткого нехудожественного текста (на материале гороскопов в испаноязычных интернет-источниках)] (На укр. яз.)

© Васильєва Т. О. /Васильева Т. А./ tatikievita@gmail.com

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

функции, целью которых является воздействие на поведение адресата.

Ключевые слова: гороскоп, астрология, креолизованный текст, медийный текст, коммуникативно-прагматические функции, вербальные средства, невербальные средства.

ВСТУП

Людині завжди хотілося зазирнути в майбутнє, дізнатися, що на неї там очікує. З давніх часів людство вивчало вплив планет, зірок, природних стихій на долю людини. На сьогодні існує безліч доступних способів відкрити завісу таємничості, пізнати наперед свою долю. Одним із них є астрологічний гороскоп. Гороскопи нав'язують нам сприятливі й несприятливі дні, коли нам краще займатися бізнесом, звернутися до лікаря чи взагалі не виходити з дому. Людина перестає керувати своїм життям, перетворюючись в маріонетку в руках автора гороскопу, який маніпулює нею, як йому заманеться.

Ідея написання цієї статті виникла після щоденного перегляду протягом тривалого часу гороскопів, розміщених в іспаномовних інтернет-джерелах. Чим же нас зацікавили ці короткі медійні тексти? В першу чергу, комунікативно-прагматичним потенціалом та експресивністю мови.

На сучасному етапі розвитку лінгвістики домінує антропоцентричний підхід у наукових розвідках, який скеровує увагу науковців на прагматичний аспект дослідження мови, тобто на вивчення ставлення мовця до мовних знаків, якими вони користуються.

Актуальність обраної теми визначається загальним спрямуванням сучасної лінгвістики на вивчення текстів різних жанрів дискурсу, комплексному вивченню їх лексико-семантичних, структурних і функціональних особливостей з позиції антропоморфізму та прагмалінгвістики.

Матеріалом дослідження слугували електронні джерела, а саме розважальні сайти такі, як www.horoscopo.com, www.univision.com, www.horoscoponegro.com, www.clarin.com, www.semana.es, розділ Гороскоп інтернет-видань www.20minutos.es, www.elpais.es, www.horoscopo.ABC.es, www.elmundo.es.

Об'єктом дослідження є іспаномовні гороскопи як різновид короткого нехудожнього тексту, представленого в масмедійному дискурсі та розміщеному в Інтернеті. **Предмет статті** становлять лінгвальні та невербальні засоби, що використовуються для репрезентації текстів гороскопів.

(Current issues in pragmalinguistics)

Communicative and pragmatic peculiarities of the short non-literary text (based on the materials of Spanish horoscopes in internet resources) (in Ukrainian) [Komunikativno-pragmatychni osoblyvosti kortotkogo neхудozhn'ogo tekstu (na materialy goroskopiv v ispanomovnykh internet-dzherelah)]

© Vasylieva T. O. [Vasylijeva T. O.] tatikievita@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Мета статті полягає в описі комунікативно-прагматичних особливостей іспаномовних гороскопів як медійних текстів Інтернету та їх комунікативних функцій, у виявленні їх комунікативної мети та визначенні вербальних і невербальних засобів її досягнення. У процесі дослідження лексико-семантичних і синтаксичних особливостей та функціонально-комунікативної спрямованості гороскопів нами сформульовано таку робочу гіпотезу: лексичні одиниці та синтаксична структура гороскопів у поєднанні із невербальними засобами сприяє лаконічності та експресивності змісту текстів гороскопів, що, в свою чергу, спрощує їх інформативну, персуазивну експресивну та рекреативну функції.

Методологічною основою дослідження слугували праці вітчизняних і зарубіжних мовознавців, присвячені теорії тексту і його типології (М. М. Бахтін, І. Р. Гальперін, О. О. Селіванова, О. Є. Анісімова, Н. С. Валгіна, В. Є. Чернявська), медіалінгвістиці (М. В. Богодєрова), прагмалінгвістиці (Дж. Серль, Дж. Остін, Ю. Д. Апресян), комунікативній лінгвістиці (Ф. С. Бацевич, Г. Г. Почепцов) та теорії дискурсу (М. Л. Макаров, В. І. Карасик), когнітивній лінгвістиці (З. Д. Попова, Й. А. Стернін, О. С. Кубрякова, С. А. Жаботинська) та теорії метафори (М. Блек, Дж. Лакофф, М. Джонсон, А. П. Чудінов).

У процесі вирішення задач нами було застосовано такі наукові методи, як описовий із застосуванням прийомів спостереження, зіставлення відмінностей та збігів використання вербальних і невербальних засобів в іспаномовних текстах гороскопів різних типів; метод узагальнення наукових поглядів при дослідженні поняття «гороскоп як креолізований текст»; метод суцільної вибірки для формування масиву фактичних прикладів; метод логічного аналізу, дедукції та індукції; метод метафоричного моделювання для виявлення та опису метафоричних моделей, присутніх у текстах іспаномовних гороскопів інтернет-джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

Особливістю сучасних лінгвістичних студій є антропоцентричний підхід до дослідження явищ мови та мовних одиниць. Тобто, мова досліджується крізь призму ставлення мовця до певних явищ і подій сучасного суспільства та відповідно до його мети донесення конкретної інформації. Такий підхід передбачає лінгвістичні дослідження з урахуванням комунікативно-прагматичного потенціалу мовних одиниць, однією з яких є короткий медійний текст - гороскоп. Наразі не існує комплексних досліджень, присвячених гороскопам, опублікованим в іспаномовній

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалингвистики])
Комунікативно-прагматичні особливості короткого нехудожнього тексту (на матеріалі гороскопів в іспаномовних інтернет-джерелах) (Українською) [Коммуникативно-прагматические особенности короткого нехудожественного текста (на материале гороскопов в испаноязычных интернет-источниках)] (На укр. яз.)

© Васильєва Т. О. [Васильева Т. А.] tatikievita@gmail.com

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

пресі та інтернет-джерелах. Нам відомі лише праці російських вчених, присвячені дослідженню гороскопів на прикладі німецької та англійської мов. М. В. Богодєрова [1] досліджує особливості використання мовних засобів в залежності від гендерної і соціальної спрямованості різних видів гороскопів в німецькому медійному дискурсі. Російська дослідниця В. Є. Чернявська [2] здійснює аналіз мовленнєвого впливу на адресата гороскопів на прикладі англійської мови. Серед досліджень іспаністів першу спробу аналізу іспаномовних гороскопів як типу текстів знаходимо у працях Emma Martinel Gifre [3] та ML Montero Curiel [4]. Особливостям перекладу гороскопів, розміщених в іспаномовній пресі, арабською мовою, присвячено статтю Mohamad Dakhil Diab [5].

У нашій розвідці спробуємо дати загальну характеристику комунікативно-прагматичних особливостей іспаномовного гороскопу і виявити прагматичний потенціал цього виду текстів. Перед тим, як проаналізувати особливості іспаномовного гороскопу, визначимо типологію цього тексту і його прагматичну функцію.

Існують різні визначення гороскопів як типу тексту. Згідно із теорією тексту Н. С. Валгіної, визначаємо гороскоп як різновид нехудожнього тексту, що за типологією належить до текстів масової комунікації, який за своєю функцією є комунікативно-інформативним, а за формою – креолізованим [6, с. 192]. Термін "креолізовані тексти" належить Ю. О. Сорокіну та Є. Ф. Тарасову, які його визначають як "тексти, фактура яких складається із двох негомогенних частин (вербальної мовної (мовленнєвої) і невербальної (що належить до інших знакових систем, відмінних від природної мови)" [7, с. 180]. Анісімова О. Є. дає ширше визначення креолізованого тексту: «Особливий лінгвовізуальний феномен, текст, в якому вербальний і невербальний компоненти утворюють одне візуальне, структурне, смислове і функціональне ціле, що забезпечує його комплексний прагматичний вплив на адресата» [8, с. 71]. На думку дослідниці, залучення паралінгвістичних засобів до текстотворення пов'язане із необхідністю більш повного осмислення текстової інформації. Паралінгвістичні засоби – малюнки, зображення знаків Зодіаку – набувають смислового значення у гороскопах, оскільки вони задіяні у формуванні як плану вираження тексту, так і у формуванні плану змісту тексту гороскопу.

Метою креолізації тексту є намір автора забезпечити адресату найсприятливіші умови для його розуміння. Поєднання вербального та іконічного тексту забезпечують цілісність, зв'язність та комунікативний ефект. Проте, гороскоп

(Current issues in pragmlinguistics)

Communicative and pragmatic peculiarities of the short non-literary text (based on the materials of Spanish horoscopes in internet resources) (in Ukrainian) [Komunikativno-pragmatychni osoblyvosti korotkogo neхудожнього tekstu (na materialy goroskopiv v ispanomovnykh internet-dzherelah)]

© Vasylieva T. O. [Vasyl'jeva T. O.] tatikievita@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

має не лише комунікативно-інформативну функцію. Так, Emma Martinell Gifre дає визначення гороскопу як «тексту, в якому перлокутивний ефект є фундаментальним: його існування полягає в тому, щоб впливати на поведінку одержувача, орієнтуючи його» [3], наголошуючи, таким чином, на персуазивній функції тексту гороскопу. Як зазначає В. С. Чернявська, «маніпулятивний вплив на читача є провідною текстотвірною характеристикою гороскопу» [2, с. 48]. Автор гороскопу намагається не лише прогнозувати майбутнє реципієнта, але й впливати на поведінку читача, примушуючи його діяти відповідно. Тобто, основною метою гороскопу є вплив на свідомість читача, на його думку і в результаті на його дії.

Адресантом гороскопу є здебільшого невідомий автор, який пише розважальні тексти для розділу Гороскоп у щоденних періодичних виданнях, щотижневиках або журналах та на розважальних сайтах в інтернеті; або такий, що приховує своє справжнє ім'я за якимось екзотичним псевдонімом, наприклад, Profesor Zellagro або Esperanza Gracia. Адресатом гороскопів є люди, які вірять в їх прогнози та ті, що сприймають читання гороскопів як розвагу. Отже, ще однією функцією гороскопу є рекреативна чи розважальна.

Таким чином, гороскоп – це короткий за обсягом креолізований текст масмедійного дискурсу, який має інформативну, персуазивну та рекреативну комунікативні функції.

За віком та статтю типовим адресатом гороскопів є дорослі люди працездатного віку, адже більшість гороскопів охоплюють теми Amor, Dinero, Trabajo, Salud або Amor, Riqueza, Bienestar, де надаються поради щодо партнерів, сімейного життя, роботи, матеріальних проблем, кохання, здоров'я. Важко собі уявити, що адресатом цих текстів можуть бути діти чи люди похилого віку. Більшість гороскопів не диференціюють адресата за статтю і призначені як для жінок, так і чоловіків. Хоча існують також гороскопи, надруковані у жіночих журналах. Основною комунікативною метою гороскопів є передача інформації про майбутнє у сфері сімейних відносин та кохання, можливі успіхи і проблеми на роботі, наявність чи відсутність матеріальних проблем та стан здоров'я. Форма подання інформації здебільшого повторюється у всіх гороскопах і не є оригінальною, оскільки обмежується вищезазначеними темами. Інформація може подаватись одним абзацом або розподіляється за вищезазначеними темами окремими абзацами із заголовками.

Однією із основних рис гороскопу є його співвіднесеність із астрологією.

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалингвистики])
Комунікативно-прагматичні особливості короткого нехудожнього тексту (на матеріалі гороскопів в іспаномовних інтернет-джерелах) (Українською) [Коммуникативно-прагматические особенности короткого нехудожественного текста (на материале гороскопов в испаноязычных интернет-источниках) (На укр. яз.)]

© Васильєва Т. О. [Васильева Т. А.] tatikievita@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

Астрологія – псевдонаука про вплив небесних світил на життя та поведінку людини. На відміну від астрономії, яка вивчає розташування, походження, розвиток і рух небесних світил, астрологія послуговується певними термінами і об'єктивними фактичними даними астрономії, що слугують формальною основою для гіпотетичних суджень астрологів, які не мають фактичного підтвердження. Використання лексичних одиниць астрології свідчить про те, що гороскопи послуговуються науковою термінологією, тобто спираються на науковий дискурс. Проте він не містить наукового аналізу реальної дійсності. Отже гороскопи також мають ознаку псевдонаукового тексту чи дискурсу. Як зазначає В. Є. Чернявська, «гороскоп – імітація наукового тексту» [2].

ОТРИМАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Під час дослідження текстів гороскопів інтернет-видань та розважальних сайтів в іспаномовному сегменті Інтернету нами було виявлено певні особливості цих текстів як на морфологічному, синтаксичному, так і семантичному рівнях.

Особливості гороскопів на морфологічному рівні. Найуживанішою граматичною формою втілення майбутнього, на якому зосереджена основна увага гороскопу, є дієслова у майбутньому часі (*Futuro Simple de Indicativo*): *El influjo astral de Júpiter te hará mostrar un cinismo encantador: multiplicarás las conquistas, ¡pero rechazarás cualquier forma de compromiso!* [10]

Характер прогнозу втілено також за допомогою перифрастичної конструкції *ir a + Infinitivo*, яка теж орієнтує на майбутнє: *Hoy vas a sentir al final del día un cansancio extremo fruto de una actividad exagerada*, Leo [10].

Використання безособових словосполучень із семою можливості чи ймовірності, які пом'якшують категоричність і невідворотність певних подій у майбутньому адресата, водночас свідчать про неточність, розпливчатість передбачень, що свідчить про їх маніпулятивний характер:

Es muy probable que aquellos que estén esperando la llegada de un nuevo miembro a su familia puedan darle la bienvenida hoy [10]. *Puede que no seas capaz de erradicar tu problema más preocupante, pero al menos deberías ser capaz de encontrar la manera de llevarlo a un nivel más fácil* [11]. *Hoy cabe la posibilidad de que poco después de despertarte empieces a sentir una serie de molestias en el estómago* [10].

Відгінку футуральності надає також використання адресантом іспаномовного гороскопу перифрастичної конструкції *poder+Infinitivo* із семою потенційної

(Current issues in pragmalinguistics)

Communicative and pragmatic peculiarities of the short non-literary text (based on the materials of Spanish horoscopes in internet resources) (in Ukrainian) [Komunikativno-pragmatychni osoblyvosti khortkogo nehudozhn'ogo tekstu (na materialy goroskopiv v ispanomovnykh internet-dzherelah)]

© Vasylieva T. O. [Vasyl'jeva T. O.] tatikievita@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

можливості реалізації, одного із можливих варіантів розвитку подій: *Las relaciones sociales hoy pueden generarte algo de inseguridad y mal humor, y pueden ponerte en situaciones irritantes que te quiten las ganas de hablar con los demás* [10].

На позначення можливих і передбачуваних дій часто також використовуються прислівники із семою сумніву *quizá, tal vez, acaso* та виразами *parece que, al parecer: Quizá no sea lo más oportuno, de momento* [12]. *Tal vez alguien te haga llorar, Tauro* [12].

Типовими для гороскопів є висловлювання з ілюктивним характером порад чи підказок, рекомендацій, які містять мовні одиниці відповідної семантики. Наприклад, перифрастичні конструкції *deber+infinitivo, tener que+infinitivo, lo mejor será* дійсного способу із семою обов'язку, пом'якшеного її використанням у *Modo Condicional*, що набуває відтінку поради: *no estaría mal, debería(s) +infinitivo, tendría(s) que + infinitivo*:

Así, hoy no deberías pedir ni dejar dinero prestado a nadie, da igual el grado de implicación y de amistad que tengáis [10]. *Estaría bien que aprendieras a desconectar un poco de la tecnología, porque al final acaba siendo una especie de droga para ti* [11]. *Lo mejor será que hoy no te esfuerces demasiado y que te rodees de gente que te quiere de verdad* [12]. *Debéis mantener una conversación sincera y honesta* [13]. *Tienes que ser suficientemente inteligente y tener la tranquilidad para destriar lo que se puede cambiar y mejorar de lo que no, y así dar un salto cualitativo pero no destructivo* [10].

Автор тексту гороскопу намагається не лише передбачати майбутнє, але також впливати на поведінку читача. У цьому сенсі ідеальною формою безпосереднього впливу на адресата є імператив. Маючи великий маніпулятивний характер, дієслова наказового способу виконують персуазивну та навіть апелятивну функції, впливаючи на думку адресата, примушуючи його діяти за планом, вказаним адресантом, або застерігаючи від певних дій. Для отримання більш довірливого ставлення адресата автор іспаномовних гороскопів використовує імператив другої особи однини, хоча в окремих гороскопах вживається ввічлива форма звертання на *Usted*: *Sigue sonriendo mientras esperas mejores días, que llegarán más pronto que tarde, ya lo verás, Aries* [10]. *Trata de mantener la profesionalidad y redobla la atención y la concentración desde el primer momento, Géminis* [10]. *Procura tomar lo que es verdadero y mostrar cierta modestia* [10]. *Haz caso a este consejo, por último: busca paz y tranquilidad* [11]. *Atrévete a probar las nuevas oportunidades que se te presentan. ¡Será muy divertido* [10]! *No dudes en buscar nuevos cursos, titulaciones universitarias y lo que corresponda*

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалингвистики])

Комунікативно-прагматичні особливості короткого нехудожнього тексту (на матеріалі гороскопів в іспаномовних інтернет-джерелах) (Українською) [Коммуникативно-прагматические особенности короткого нехудожественного текста (на материале гороскопов в испаноязычных интернет-источниках)] (На укр. яз.)

© Васильєва Т. О. [Васильева Т. А.] tatikieva@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

para estar siempre a la última [12]. ¡Reacciona y no dudes en obtener ayuda! Ya sabes que hay circunstancias en la vida en la que solo no puedes, pero junto a amigos o socios sí [10]. No exageres y comienza a vivir de la manera más relajada posible, flotando en una balsa de aceite si pudiera ser [10].

Окрім імперативу апелятивна та персуазивна функція втілюється у використанні вигуків застереження *¡Cuidado!* *¡Ojo!* та інших, які привертають увагу адресата своєю категоричністю і маніпулятивним характером впливу з опорою не на раціональне, а на емоційне начало: *Cuidado, miércoles y jueves deben ser dejados en blanco, son días negativos para el trabajo [14]. Amor: cuidado, es un momento delicado, con tendencia a rupturas, errores, celos, problemas con familiares, sobre todo miércoles y jueves [15]. Ojo: Te invitan a un bautizo; sabrás de un problema con un amigo [16]. A la hora de pagar en este día, procura tener cuidado a la hora de dar y recibir dinero en efectivo, porque puede que algo que te pertenece se quede en otras manos. ¡Cautela [10]!*

Іспаномовним гороскопам розважальних сайтів інтернету властиве вживання особових та присвійних займенників другої особи однини (індивідуалізація адресата досягається за рахунок звертання до адресата через використанням 2-ї особи однини, використання уточнюючих характеристик) як спосіб довірливого звертання до реципієнта та третьої особи однини як ввічливого ставлення до нього. 1. *La eficiencia y seriedad que muestras en tu empleo te está colocando en la mirilla de tus superiores y muy pronto estarás recibiendo una grata sorpresa en tu trabajo [11].* 2. *Escuche lo que le dicta su corazón. El poder de dar sin esperar nada a cambio es enorme y fructifica en actos generosos que regresan a su vida, contemple sus errores y abundancia de felicidad y amigos en la vida [14].*

Хоча деякі гороскопи дотримуються нейтрального опису передбачень, уникаючи прямого звертання до адресатів, для підтримки враження наукового дослідження з описом прогнозу для кожного знаку зодіаку як предметів наукового дослідження: *El mes de diciembre será una etapa en la que Escorpio gozará de buena salud. Ser independiente es algo que se impondrá estos días en el carácter de los nacidos bajo este signo del Zodiaco a pesar de lo que opinen los demás, actuar con confianza le permitirá tomar las riendas de su vida [14].*

На синтаксичному рівні іспаномовним гороскопам притаманні:

1. Окличні речення: *¡Protegido estás por el cielo astral, Aries! Una vez más el planeta de la diosa Venus despliega ante ti tu alfombra de la felicidad y el placer [10].*

(Current issues in pragmalinguistics)

Communicative and pragmatic peculiarities of the short non-literary text (based on the materials of Spanish horoscopes in internet resources) (in Ukrainian) [Комунікативно-прагматичні особливості короткого нехудожнього тексту (на матеріалі гороскопів в іспаномовних інтернет-джерелах)]

© Vasylieva T. O. [Vasylijeva T. O.] tatikievita@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

2. Риторичні запитання, що сприяють активізації уваги адресата і примушують його самостійно домислити пропозиційний зміст висловлювання: *Y si estás soltero ¡cambia el rostro y sal a la calle a conocer gente, relaciónate, que nunca sabes qué puede pasar ahí fuera! ¿Y si ese compañero de viaje que ansías está ahora a la vuelta de la esquina?* [10] Завдяки питальним реченням текст гороскопу набуває такої комунікативної риси, як діалогічність.

3. Умовні речення, які також є своєрідним запрошенням діяти, оскільки в них здійснення прогнозу можливе за умови виконання того, що підпорядковане частині речення із сполучником *Si*:

¡Encontrarás grandes ofertas y descuentos si te decides a comprar hoy! [13]

4. Складнопідрядні речення із підрядними допустовим *aunque*, за допомогою якої втілено контраст між проблемою і її вирішенням:

Aunque empieces el día con complicaciones, la suerte no te abandona y la diosa fortuna puede aparecer de la forma más imprevista [17].

5. Складносурядні речення із заперечним сполучником *pero*:

Hoy tendrás progresos económicos o laborales, pero para ello te tienes que asociar, solo no puedes avanzar [10]. *El ascenso que deseas está cerca, pero no debes de olvidar cuáles son los objetivos de tu empresa en este momento* [12]. Зазвичай в таких реченнях після сполучника *pero* вказано умову успішного здійснення передбачення.

Лексичні одиниці гороскопу відіграють також важливу роль. Основними темами, на яких зосереджені тексти гороскопів, – це кохання, гроші, робота, здоров'я, тому основне джерело лексичних одиниць досліджуваних текстів становлять відповідні лексико-семантичні поля. **Amor:** *felicidad, ternura, alegría, armonía, tristeza, euforia, ilusión, pasión, aventura, enamorado, racha amorosa, relaciones, vida amorosa, vida conyugal, corazón, pareja, soltero, infiel, disfrutar, seductor, paz, tranquilidad, celos, atracción, intensos sentimientos, cuidar el amor, anhelos sentimentales*. **Salud:** *equilibrio físico, psíquico, pánico, dolor, notar molestias en el estómago, organismo, vida sana, hábito bueno, hábito nocivo, cansarse, dormir, adelgazar, engordar, excitación, nerviosismo, relajación*. **Trabajo:** *vida laboral, perspectivas, emprendedor, tener éxito, responsabilidades profesionales, arrancar proyectos interesantes, sentirse poco valorado, negociar*. **Dinero:** *finanzas, ganar, gastar, onda monetaria, ahorros, préstamo, bienestar financiero, cobrar vida, etc.*

Слід зазначити, що гороскопи є основними текстами астрології, псевдонауки,

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалингвистики])
 Комунікативно-прагматичні особливості короткого нехудожнього тексту (на матеріалі гороскопів в іспаномовних інтернет-джерелах) (Українською) [Коммуникативно-прагматические особенности короткого нехудожественного текста (на материале гороскопов в испаноязычных интернет-источниках) (На укр. яз.)]

© Васильєва Т. О. [Васильева Т. А.] tatikieva@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

яка нібито займається дослідженням зв'язку між рухом небесних світил і життям суб'єктів і об'єктів, що знаходяться на Землі. Отже їм притаманні також лексеми на позначення небесних світил та сузір'їв, що відповідають 12 знакам зодіаку (Aries, Tauro, Géminis, Cáncer, Leo, Virgo, Libra, Escorpio, Sagitario, Capricornio, Acuario, Piscis) та назви планет, які впливають на ці сузір'я (Júpiter, Saturno, Marte, Vienus, Luna, Mercurio, Neptuno). На позначення реципієнта гороскопів використовуються лексеми-іменники та прикметники-деривати назв знаків зодіаку: *¡Animo, Escorpio!, tu intuición canceriana; tu signo geminiano/capricorniano/acuariano; tu tenacidad taurana; indecisiones libranas; imaginativo y surrealista pisciano.*

Значна кількість мовних засобів, які використовуються в текстах гороскопів, впливає на емоційну і вольову складову інтелекту адресата. Як зазначає В. Є. Чернявська, експресивність в текстах гороскопів реалізується не лише для того, щоб переконати реципієнта в їх достовірності і актуальності, але й для того, щоб надати реципієнтам впевненості в своїх силах, застерегти від неприємних подій, чи сприяти переорієнтації будь-якої ситуації [2, с. 58]. Значним рівнем експресивності наділені алюзії на біблійські теми, метафори, фразеологізми, приказки та прислів'я, які притаманні гороскопам розважальних сайтів. Це безумовно пожвавляє трохи суху мову гороскопів, насичену астрономічними термінами, приваблює живою мовою та гумором, і сприяє кращому розумінню інформації реципієнтами, які не є професійними астрологами чи астрономами.

Фразеологізми, які присутні в текстах іспаномовних гороскопів розважальних інтернет-сайтів, мають природу словосполучень, або паремії із структурою речення. Фразеологізми, збагачуючи мову гороскопів, виконують експресивну функцію. За структурою їх можна поділити на словосполучення та речення. Фразеологізми-словосполучення мають структурні моделі дієслівних фразеологічних номінацій: дієслово+ іменник у ролі прямого додатка, дієслово + іменник з прийменником, що є обставиною способу дії. Дієслівні фразеологічні номінації виступають в ролі присудка: *La diosa Fortuna tiene una gran ojeriza a Tauro. Las relaciones laborales van viento en popa, Tauro; sigue trabajando como hasta ahora. Los nervios pueden jugarte hoy una mala pasada en el trabajo y los astros te advierten de que trates de manejar el estrés y hagas un esfuerzo extra para estar tranquilo y relajado mientras desempeñas tus tareas. Estás defendiéndote con uñas y dientes de los golpes que le da la vida a tu economía, ¡continúa así!* [10]

(Current issues in pragmalinguistics)

Communicative and pragmatic peculiarities of the short non-literary text (based on the materials of Spanish horoscopes in internet resources) (in Ukrainian) [Komunikatyvno-pragmatychni osoblyvosti korotkogo nehudozhn'ogo tekstu (na materialy goroskopiv v ispanomovnyh internet-dzherelah)]

© Vasylieva T. O. [Vasyľjeva T. O.] tatikievita@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Іспаномовним гороскопам розважальних сайтів притаманне широке використання епітетів, гіпербол, порівнянь: *A veces esperas esos días de descanso como aqua de mayo, los cuales ya sabes que no tienen por qué coincidir con el fin de semana, dependiendo del trabajo al que te dediques [11]. Te sentirás contento como unas castañuelas y lleno de vitalidad y energía [12].*

Прислів'я та приказки можуть мати структуру простих або складних речень із сурядним чи підрядним зв'язком. Вони мають повчальний характер, вживаються як експресивні засоби для вираження емоційно-оцінного ставлення до певної ситуації в житті адресата, її можливого розвитку та для підбадьорювання або спонування до певних дій чи застереження, тобто виконують експресивно-емотивну чи апелятивну функції, а також привертають увагу адресата, тобто, мають рекреативну функцію. Вони мають суб'єктивний характер, передають емоції автора. *Quien no llora, no mama, y si no alzas la voz, puede dar la sensación de que estás feliz y conforme, y oye, feliz puede que te encuentres, pero conforme no [10]. No siempre lo que crees es cierto y las apariencias suelen ser engañosas, librano [11]. Pero si no todo es de color de rosa, al menos metafóricamente, puedes saber, Tauro, que hoy puedes contar con Venus para poner colores en tu vida en pareja [10].* Поради адресату, що надаються автором гороскопів у вигляді приказок та прислів'їв, актуалізують загальноприйняті соціальні норми, з якими важко не погодитись. В цьому і полягає їх маніпулятивний характер.

Щодо метафор, виявлених в текстах гороскопів іспаномовних інтернет-джерел, тут присутні усі можливі метафоричні моделі структурної метафори і її різновиди – антропоморфна, природоморфна, соціоморфна і артефактна (А. П. Чудінов) [9]. Концептуальна метафора в гороскопах виконує не тільки номінативну функцію, яка полягає в номінації нових об'єктів і явищ дійсності, скільки експресивну та оцінну функцію, яка полягає у формуванні у реципієнта певного ставлення то тих чи інших явищ дійсності, партнерських відносин, успіхів і негараздів. Основні поняття, які підлягають метафоричній номінації у гороскопах, це – життя, яке асоціюється із подорожжю: *La VIDA es un VIAJE*. Концепт життя представлено концептом подорожі, рухом по шляху із використанням локативів, що характеризують простір, дієслів руху. Кінцева мета цього руху – досягнення життєвої мети, успіху в особистому житті та кар'єрі. Цей шлях непростий, на ньому зустрічаються перешкоди, перехрестя, на яких потрібно обирати, яким шляхом рухатися далі. В більшості випадків це – пересування власними ногами, але також

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалингвистики])

Комунікативно-прагматичні особливості короткого нехудожнього тексту (на матеріалі гороскопів в іспаномовних інтернет-джерелах) (Українською) [Коммуникативно-прагматические особенности короткого нехудожественного текста (на материале гороскопов в испаноязычных интернет-источниках) (На укр. яз.)]

© Васильєва Т. О. [Васильева Т. А.] tatikievita@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

може бути подорож на потязі. Tu intuición te dirá qué camino debes tomar, en tu camino se puede cruzar alguien inesperado que traiga un soplo de aire fresco a tu forma de ver, cuando encuentres un bache en tu camino puedes sentirte un poco deprimido, mas no debes bajar la guardia, Y Que nada ni nadie te pare, y aparta con la mano todo aquello que te entorpezca, en especial, las envidias y celos de personas tóxicas que de vez en cuando merodean en tu vida; procura que los celos no desvíen tu rumbo, ¿de acuerdo?; Transitas por un sendero sentimental lleno de sorpresas gratas; Ve por la vida con la mochila ligera. ¡Bravo, sigue por ese camino y sin nadie que te achante! [10] Інколи джерелом експансії метафори ЖИТТЯ виступає РІЧКА, і всі негаразди, з якими стикається адресат, порівнюються із камінням, які потрібно обходити, як його обминає течія: Si sucede un contratiempo no es el fin del mundo, actúa como si fueras un manantial que encontró una piedra en el camino, le dio la vuelta y siguió su camino fluyendo libremente ¡nada debe detenerle! [11] Особисте життя асоціюється із подорожжю по річці, а пара асоціюється із човном, які рухається по течії: Juntos podréis remar en una misma dirección, y de paso, ayudarnos mutuamente en quitaros esas inseguridades que tenéis instaladas en vuestra mente [10]; Hay que saber aprovechar los momentos en los que el agua está en calma no para disfrutar de un placido viaje sino para remar más rápido y poder llegar antes a tu destino [11]. Передбачення кар'єрного зростання теж може асоціюватись із рухом водним шляхом: tendrás el viento soplando a tu favor, en tus velas, y tu carrera debería despegar y hacerte llegar a un buen puerto más pronto de lo que esperarías. No nade en contra de la corriente o el cambio será más difícil y violento [10].

Тексти іспаномовних гороскопів насичені антропоморфними метафорами. Насамперед відбувається персоніфікація небесних тіл, які, як вважає астрологія, впливають на поведінку представників усіх знаків зодіаку. Оскільки словосполучення із астрономічними термінами не завжди зрозумілі більшості адресатів, які не є спеціалістами в астрології, автор гороскопів має можливість донести реципієнту інформацію про вплив планет на його поведінку та стан здоров'я у доступній і розважальній формі, наділяючи небесні світила рисами людини: El mal humor intentará gobernarte durante este miércoles, Tauro, debido a que Mercurio tiene su hacha en alto dispuesto a la más cruenta guerra. Plutón te inclinará a revisar la unión que tienes con tu cónyuge o pareja, Venus te otorgará capacidad para emplear las palabras más convenientes, sin herir a nadie [10]. Антропоморфна метафора в іспаномовних гороскопах втілюється поєднанням у словосполученнях та реченнях назв планет із

(Current issues in pragmalinguistics)

Communicative and pragmatic peculiarities of the short non-literary text (based on the materials of Spanish horoscopes in internet resources) (in Ukrainian) [Komunikativno-pragmatychni osoblyvosti khortkogo nehudozhn'ogo tekstu (na materialy goroskopiv v ispanomovnyh internet-dzherelah)]

© Vasylieva T. O. [Vasyl'jeva T. O.] latikievita@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

дієсловами та атрибутами, які персоніфікують небесні світила, надаючи їм людські риси характеру: *el sabio Saturno, el curioso Mercurio, el soñador Neptuno*. Персоніфікації підлягають також абстрактні поняття, наприклад Щастя: *la felicidad te mirará a los ojos y te mostrará su mejor sonrisa*, *la más dulce y tierna*. Окрім перенесення рис живого організму на планети та абстрактні поняття і цінності, для гороскопів притаманні метафоричні моделі ЛЮБОВНІ СТОСУНКИ, КОХАННЯ – ПАЦІЄНТ, де негаразди в стосунках між партнерами асоціюються із ранами, які потребують лікування: *La relación amorosa comienza a mejorar paulatinamente, se acentúa el buen diálogo, y comienzan a sanar las heridas* [12].

Окрім антропоморфної метафори, присутня соціоморфна метафора, пов'язана із діяльністю людини. Наприклад, метафоричні моделі ЧАС-ТОВАР: *Así que pon un buen precio a tu tiempo, y comienza a administrarlo con sapiencia, porque a veces dejas que corra, lo malgastas, y es un craso error* [10].

До цієї ж групи належить метафора війни, де концепт ВІЙНА є джерелом експансії концептів РОБОТА, КОХАННЯ, ЗДОРОВ'Я: *Cree en ti mismo y ganarás la mitad de la batalla* [11]. *En el trabajo, los nacidos bajo este signo del Zodiaco van a tener que librar algunas batallas que creía ganadas y se van a presentar algunas situaciones complicadas con los compañeros que podrían amargarle las vacaciones y que va a intentar aclarar para que no se conviertan en conflictos serios* [13]. *Para reconducir la depresión y pensamientos negativos que podrían minar tu energía, inclínate por practicar yoga o shiatsu. Y ya que habéis guardado las espadas, ¿por qué no acabáis firmando la paz con un poco de pasión, que nunca está de más?* [14]

Джерелом експансії природоморфної метафори виступають природні вища, рослинний та тваринний світ: *Pero puedes estar tranquilo porque llegada la tarde se abrirá ante ti un arco iris de energía y sabiduría, y todo será mucho más favorable. Y es que la situación será más difícil enderezar si la dejas que se marchite, como una flor que ves fea y piensas que ya es inútil regarla y que lo único que le queda es morir quemada por el sol. ¡Sé cauteloso con la actual configuración de Urano! El Horóscopo Mágico explica que durante este domingo ese planeta te expone a tormentas conyugales* [10].

Артефактна метафора: ВИТРАТИ – ВОДА, яка марно тече з крана, якщо вчасно не закрити кран: *Si cierras el grifo de todas esas adquisiciones que no necesitas (¡mira tu armario, hay ropa de sobra, no compres más!) verás cómo pronto podrás llevarlo a cabo* [10]. ЧАС – ВОДА *Céntrate y que no se te escapen los días entre tus dedos, porque luego*

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалінгвістики])
 Комунікативно-прагматичні особливості короткого нехудожнього тексту (на матеріалі гороскопів в іспаномовних інтернет-джерелах) (Українською) [Коммуникативно-прагматические особенности короткого нехудожественного текста (на материале гороскопов в испаноязычных интернет-источниках) (На укр. яз.)]

© Васильєва Т. О. [Васильева Т. А.] tatikiveta@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
 [PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

pueden ocurrir inconvenientes y que sea tu cabeza la mayor responsable de los mismos [12].
 ЧАС – TOBAP: *Así que pon un buen precio a tu tiempo, y comienza a administrarlo con*
sapiencia, porque a veces dejas que corra, lo malgastas, y es un craso error. НІДЖИСТЬ –
 ЗОЛІОТА БРОШКА: *Un broche de oro para tu semana es lo que se prevé, así que puedes*
respirar tranquilo, Aries. Y es que el aspecto armonioso del planeta Venus te asegura un buen
clima conyugal durante este domingo, en el que brillará la suavidad, así como la ternura y la
delicadeza. ЛЮДИНА – КОМП'ЮТЕР: *Si cambias el chip, descubrirás que incluso surgirá*
la chispa con un compañero o compañera de trabajo [10].

Отже, почуття адресата, його думки, відносини із партнером, друзями, успіхи, поведінка асоціюються із артефактами, природними явищами чи рослинами або тваринами, воєнними діями, хворобами та їх лікуванням. Широке використання порівнянь, метафор, метонімії, паремії свідчить, що функцією гороскопів є не лише інформативна, але й експресивна, зумовлена стилістичними властивостями фігур мови та метафоричних образів.

В іспаномовних гороскопах присутні також алюзії на біблійські теми та історичні події для посилення експресивності текстів з метою впливу на емоційну сферу, привабливості та зацікавленості реципієнта: *Dinero: Aleja a los lobos con piel de cordero [15].* У цьому астрологічному прогнозі автор використовує алюзію на уривок із Євангеліє від Матвія 7 про розмову Ісуса Христа із своїми учнями, де він їх застерігає: «Стережіться фальшивих пророків, що приходять до вас в одязі овечій, а всередині хижі вовки». Цей же сюжет використав також Езоп у своїй байці про вовка, який вдягнув овечу шкуру для того, щоб потрапити без перешкод до вівців. Прийом використання цього сюжету в астрологічному прогнозі надає тексту експресивності і посилює маніпулятивний ефект застереження реципієнта. *Piensa que a partir de ahora todo irá a mejor, porque una mentalidad positiva es esencial para poder matar los gigantes que aparezcan a tu paso [10] / Подумай, що відтепер все стане краще, тому що позитивне мислення є суттєво важливим для того, щоб убити гігантів, які з'являтимуться на твоєму шляху.* Алюзію на біблійську притчу про Давіда, який зміг подолати у двобої гіганта Голіафа, ставши героєм ізраїльського народу, застосовано автором з метою підбадьорити реципієнта і спонукати його до активних дій. Ще один цікавий приклад алюзії на відомий сюжет із грецької міфології про скриньку Пандори: *Piensa mucho cada palabra que pronuncies este día, Tauro, porque un error con los nombres puede darte problemas de celos y abrir la caja de los truenos [10] / Добре обдумуй*

(Current issues in pragmatolinguistics)

Communicative and pragmatic peculiarities of the short non-literary text (based on the materials of Spanish horoscopes in internet resources) (in Ukrainian) [Komunikativno-pragmatychni osoblyvosti khorotkogo nehudozhn'ogo tekstu (na materialy goroskopiv v ispanomovnykh internet-dzherelah)]

© Vasylieva T. O. [Vasyl'jeva T. O.] tatikievita@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

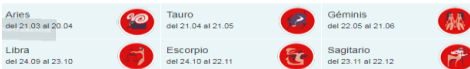
кожне слово, яке промовлятимеш сьогодні, Телець, тому що плутанина з іменами може дати привід для ревнців та відкрити скриньку Пандори. Наведені приклади алюзії на загальновідомі біблійські мотиви та античну літературу увиразнюють псевдонаукову мову астрологічних прогнозів текстів гороскопів більш експресивною, що свідчить про те, що вони мають не лише інформативну функцію, але й емотивну і розважальну.

Окрім алюзії на біблійські мотиви та літературу іспаномовним гороскопам розважальних інтернет-сайтів притаманні також приклади алюзії на сюжети з римської міфології. Наприклад, сприятливий момент для кохання, ймовірність закохатися асоціюється із Купідом, який вже налаштує свої стріли, байдужість Фортуни – богині щастя натякає на несприятливих умов: *Si estás soltero, disfrutarás de un día intenso en el que podrás caer embrujado por un amor a primera vista, porque Cupido ha afilado sus flechas y tienes todas las papeletas para ser su mejor y más grande diana. Aunque haya indicios que te inviten a pensar que así sucede, la diosa Fortuna no fija en ti sus ojos.* [11]

До комунікативно-прагматичних властивостей мови належать також невербальні засоби текстів гороскопів. Для полегшення сприйняття та адекватного розуміння змісту тексту використовуються малюнки, зображення знаків гороскопу, шрифти, звукові тексти та відеозображення.

 HORÓSCOPO DE HOY

ELIGE TU SIGNO

[16]

ВИСНОВКИ

Гороскоп як короткий нехудожній креолізований текст, що поєднує риси мас-медійного дискурсу із елементами псевдонаукового дискурсу, має свою структуру і певні прагматичні функції, головними з яких є інформативна, персуазивна, апелятивна, експресивна і рекреативна. Інформативна функція, яка полягає в донесенні інформації, не обґрунтованої науково, до адресата про його можливу життєву ситуацію в майбутньому, реалізовано за допомогою часових форм дієслова – майбутнім часом, конструкцією *ir a + infinitivo*. Персуазивну функцію, що полягає у намаганні вплинути на поведінку адресата, втілено за допомогою перифрастичних

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалингвистики])
Комунікативно-прагматичні особливості короткого нехудожнього тексту (на матеріалі гороскопів в іспаномовних інтернет-джерелах) (Українською) [Коммуникативно-прагматические особенности короткого нехудожественного текста (на материале гороскопов в испаноязычных интернет-источниках)] (На укр. яз.)

© Васильєва Т. О. [Васильева Т. А.] tatikievita@gmail.com

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LNHVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

конструкцій в Modo Condicional, апелятивну – за допомогою стверджувальної та заперечної форми Modo Imperativo. Експресивну та рекреативну функцію, метою яких є затримати увагу адресата, реалізовано за допомогою насиченості текстів гороскопів експресивною лексикою, яка не лише є інструментом прихованого впливу. Широке використання метафори, метонімії, паремії, алюзії приваблює адресата своїми стилістичними властивостями, робить тексти гороскопів цікавим розважальним жанром. А наявність постійної рубрики HORÓSCOPO в іспаномовних газетах та журналах свідчить про їх привабливість для адресата. Невербальні засоби гороскопу розважальних сайтів та інтернет-видань іспаномовного сегменту інтернету доповнюють інформативну функцію вербальних засобів, полегшуючи пошук потрібної інформації, упорядкованою за знаками зодіаку, та рекреативну, приваблюючи оригінальними малюнками, які супроводжують текст кожного зодіакального знаку.

ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Перспективним у подальших наукових пошуках є порівняльне вивчення лексико-семантичних, морфологічних і синтаксичних особливостей гороскопів як креолізованих текстів мас-медійного дискурсу в іспанській та українській мовах. Цікавим буде також зіставне дослідження комунікативно-прагматичних функцій гороскопів в іспанській та українській мові.

Література

1. Богодерова, М. В. «Современный гороскоп как масмедийный вид текста (на материале немецкого языка).» Автореф. дисс. канд. филол. наук, Уфа, 2010.
2. Чернявская, В. Е. Дискурс власти и власть дискурса: проблемы речевого воздействия: учеб. пособие, 2-е изд., стер. (Москва: ФЛИНТА: Наука, 2012), 128, доступ <http://znanium.com/catalog/product/457226>
3. Martinell Gifre, Emma. «Anuari de filologia.» *Estudios de lengua y literatura españolas* 1 (1990): 57-64.
4. Montero Curiel, María Luisa. «Sobre la lengua de los horóscopos.» *Anuario de estudios filológicos* 16 (1993): 295-308
5. Dakhil Diab, Mohamad. «Estudio en la traducción del lenguaje de los horóscopos en la prensa del idioma español al árabe.» *Journal of the College of Languages* 34 (2016): 42-67.
6. Валгина, Н. С. *Теория текста: Учебное пособие* (Москва, Логос, 2004), 280.
7. Сорокин Ю. А., Тарасов Е. С. «Креолизованные тексты и их коммуникативная функция.» *Оптимизация речевого воздействия* (Москва, 1990).
8. Анисимова, Е. Е. *Лингвистика текста и межкультурная коммуникация: на материале креолизованных текстов* (Москва, Academia, 2003), 128.

(Current issues in pragmalinguistics)

Communicative and pragmatic peculiarities of the short non-literary text (based on the materials of Spanish horoscopes in internet resources) (in Ukrainian) [Komunikatyvno-pragmatychni osoblyvosti krotkogo neхудожнього тексту (na materiali goroskopiv v ispanomovnyh internet-dzherelah)]

© Vasylieva T. O. [Vasyl'jeva T. O.] tatikievita@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

9. Чудинов, А. П. «Россия в метафорическом зеркале: когнитивное исследование политической метафоры (1991-2000).» Монография (Екатеринбург, 2001), 238.

Джерельна база

10. *Horóscopo mágico*, доступ [http:// www.horoscopo.com](http://www.horoscopo.com)
11. *Univisión: Show, Entretenimiento, Noticias, Deportes y Novelas*, доступ <http://www.univision.com>,
12. *Horóscopo diario de 20 minutos*, доступ <http://www.20minutos.es>
13. *El País. El periódico global*, доступ <http://www.elpais.es>
14. *ABC Horóscopo*, доступ <http://www.horoscopo.ABC.es>
15. *El Mundo. Horóscopo diario gratis*, доступ <http://www.elmundo.es/horoscopo>
16. *Clarín. Horóscopo de hoy*, доступ <https://www.clarin.com/horoscopo>
17. *Candas 365 Noticias – Diario digital asturiano*, доступ [http:// www.candas365.es](http://www.candas365.es)

References

1. Bogoderova, M. V. «Sovremennyy goroskop kak masmedijnny vid teksta (na materiale nemeckogo jazyka).» Avtoref. diss. kand. filol. nauk, Ufa, 2010.
2. Chernjavskaia, V. E. *Diskurs vlasti i vlast' diskursa: problemy rechevogo vozdeystviia: ucheb. posobie*, 2-e izd., ster. (Moskva: FLINTA: Nauka, 2012), 128, dostup <http://znanium.com/catalog/product/457226>
3. Martinell Gifre, Emma. «Anuari de filologia.» *Estudios de lengua y literatura españolas* 1 (1990): 57-64.
4. Montero Curiel, María Luisa. «Sobre la lengua de los horóscopos.» *Anuario de estudios filológicos* 16 (1993): 295-308
5. Dakhil Diab, Mohamad. «Estudio en la traducción del lenguaje de los horóscopos en la prensa del idioma español al árabe.» *Journal of the College of Languages* 34 (2016): 42-67.
6. Valgina, N. S. Teoriia teksta: Uchebnoe posobie (Moskva, Logos, 2004), 280.
7. Sorokin Ju. A., Tarasov E. S. «Kreolizovannye teksty i ih kommunikativnaja funkciia.» *Optimizaciia rechevogo vozdeystviia* (Moskva, 1990).
8. Anisimova, E. E. Lingvistika teksta i mezhkul'turnaja kommunikaciia: na materiale kreolizovannykh tekstov (Moskva, Academia, 2003), 128.
9. Chudinov, A. P. «Rossija v metaforicheskom zerkale: kognitivnoe issledovanie politicheskoi metafory (1991-2000).» Monografiia (Ekaterinburg, 2001), 238.
10. *Horóscopo mágico*, доступ [http:// www.horoscopo.com](http://www.horoscopo.com)
11. *Univisión: Show, Entretenimiento, Noticias, Deportes y Novelas* доступу: <http://www.univision.com>
12. *Horóscopo diario de 20 minutos*, доступ <http://www.20minutos.es>
13. *El País. El periódico global*, доступ <http://www.elpais.es>
14. *ABC Horóscopo*, доступ <http://www.horoscopo.ABC.es>
15. *El Mundo. Horóscopo diario gratis*, доступ <http://www.elmundo.es/horoscopo>
16. *Clarín. Horóscopo de hoy*, доступу: <https://www.clarin.com/horoscopo>
17. *Candas 365 Noticias – Diario digital asturiano*, доступ [http:// www.candas365.es](http://www.candas365.es)

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалингвистики])
Комунікативно-прагматичні особливості короткого нехудожнього тексту (на матеріалі гороскопів в іспаномовних інтернет-джерелах) (Українською) [Коммуникативно-прагматические особенности короткого нехудожественного текста (на материале гороскопов в испаноязычных интернет-источниках) (На укр. яз.)]

© Васильєва Т. О. [Васильева Т. А.] tatikieva@gmail.com

УДК 81'42=133.1

*Стаття надійшла до редакції [Article received /**Статья поступила в редакцию]* – 21.05.2018 р.*Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат]* – 23.05.2018 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 94.45 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.09>**ЗАСОБИ ІНТИМІЗАЦІЇ В НАРАТИВНІЙ СТРУКТУРІ РОМАНІВ
НІКОЛЯ ФАРГА***Ірина Миколаївна Горбач (м. Київ, Україна)**irynaprof17@gmail.com*

кандидат філологічних наук, доцент

кафедри романської і новогрецької філології та перекладу

Київський національний лінгвістичний університет

(Міністерство освіти і науки України)

03680, м. Київ-150, вул. Велика Васильківська, 73

Статтю присвячено дослідженню засобів інтимізації в наративній структурі романів сучасного французького письменника Ніколя Фарга. Дослідження та аналіз наукових поглядів дали підставу зробити висновок про те, що інтимізація, реалізуючи прагматичне завдання автора, слугує прийомом зближення автора із читачем, створення ефекту відвертої розмови, який досягається різноманітними стилістичними засобами на всіх мовних рівнях. У статті з нових позицій схарактеризовано засоби і прийоми інтимізації в наративній структурі романів Ніколя Фарга: звертання, імперативи, діалогізація наративної структури романів. Установлено, що інтимізація як прагматична стратегія автора створює ефект довірливої бесіди читача безпосередньо з автором, солідарності адресата з адресантом, відвертості адресанта з адресатом та прямого коментаря-доповнення, синхронності комунікації, прямого звертання та імітації усного мовлення. Перспективним вважаємо подальше дослідження інших засобів та прийомів інтимізації, які застосовує в своїх романах Ніколя Фарг.

Ключові слова: інтимізація, наративна структура, звертання, імперативи, прагматика.

(Current issues in pragmalinguistics)

Means of intimation in the narrative structure in Nicolas Fargue's novels (in Ukrainian) [Zasoby intymizacii' v naratyvnyj strukturi romaniv Nikolja Farga]© Gorbach I. M. [Gorbach I. M.] irynaprof17@gmail.com

MEANS OF INTIMIZATION IN THE NARRATIVE STRUCTURE IN
NICOLAS FARGUE'S NOVELS*Iryna M. Gorbach (Kyiv, Ukraine)*irynaprof17@gmail.com

PhD (Philology), associate professor of the Department of Romance and Modern Greek
Philology and Translation
Kyiv National Linguistic University
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
73, Velyka Vasylkivska Street, Kyiv, 03680, Ukraine

The article is devoted to the study of the means of intimation in the narrative structure of the novels of modern French writer Nicolas Farg. Researches and analysis of scientific views gave the grounds to conclude that intimation, realizing the pragmatic task of the author, serves as a method of rapprochement between the author and the reader, creating the effect of frank conversation, which is achieved by various stylistic means at all linguistic levels. In the article from the new positions are described the means and techniques of intimation in the narrative structure in Nicolas Fargues' novels: forms of address, imperatives, dialogue of the narrative structure of the novels. It has been established that intimation as a pragmatic strategy of the author creates the effect of a trustful conversation of the reader directly with the author, the consistency of the addressee with the addressees, the addresser's openness to the addressee and the direct commentary-replenishment, synchronization of the communication, direct appeal and simulation of speech intelligence. The perspectives in further research are the other means and techniques of intimation that Nicolas Fargues uses in his novels.

Key words: intimation, narrative structure, imperative, forms of address, pragmatics.

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалінгвістики])
Засоби інтимізації в наративній структурі романів Ніколя Фарга (Українською) [Средства
интимизации нарративной структуры романов Николя Фарга (На укр. яз.)]

© Горбач І. М. [Горбач И. Н.] irynaprof17@gmail.com

СРЕДСТВА ИНТИМИЗАЦИИ НАРРАТИВНОЙ СТРУКТУРЫ
РОМАНОВ НИКОЛЯ ФАРГА*Ирина Николаевна Горбач (г. Киев, Украина)*
irynaprof17@gmail.comкандидат филологических наук, доцент
кафедры романской и новогреческой филологии и перевода
Киевский национальный лингвистический университет
(Министерство образования и науки Украины)
03680, г. Киев-150, ул. Большая Васильковская, 73

Статья посвящена исследованию средств интимизации в нарративной структуре романов современного французского писателя Николя Фарга. Исследования и анализ научных взглядов дали основание сделать вывод о том, что интимизация, реализуя прагматическую задачу автора, служит приемом сближения автора с читателем, создания эффекта откровенного разговора, который достигается различными стилистическими средствами на всех языковых уровнях. В статье с новых позиций охарактеризованы средства и приемы интимизации в нарративной структуре романов Николя Фарга: обращение, императивы, диалогизация нарративной структуры романов. Установлено, что интимизация как прагматическая стратегия автора создает эффект доверчивой беседы читателя непосредственно с автором, солидарности адресата с адресантом, открытости адресанта с адресатом и прямого комментария-дополнения, синхронности коммуникации, прямого обращения и имитации устной речи. Перспективным считаем дальнейшее исследование других средств и приемов интимизации, которые применяет в своих романах Николя Фарг.

Ключевые слова: интимизация, нарративная структура, обращение, императив, прагматика.

Вступ

Останнім часом зацікавлення лінгвістів викликають мовні процеси в художніх текстах, які відображають направленість інтенції тексту впливати на адресата [4]. Основною метою автора літературного твору є якомога "глибше занурити" читача в зображувані події, використовуючи ефект дружньої бесіди, діалогу, монологу-сповіді [15].

(Current issues in pragmalinguistics)

Means of intimation in the narrative structure in Nicolas Fargue's novels (in Ukrainian) [Zasoby intymizacii' v naratyvnyj strukturi romaniv Nikolja Farga]

© Gorbach I. M. [Gorbach I. M.] irynaprof17@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Об'єктом дослідження виступає наративна структура романів сучасного французького письменника Ніколя Фарга. **Предметом** дослідження виступають засоби інтимізації в наративній структурі романів Ніколя Фарга. **Мета** дослідження полягає в тому щоб встановити на висвітлити засоби інтимізації, які письменник використовує в своїх романах. **Актуальність** статті зумовлена необхідністю подальшого дослідження нових тенденцій у вивченні наративної структури сучасних художніх текстів.

Виклад основного матеріалу. Поняття "інтимізація" досліджували Л. А. Булаховський [3; 4; 5], Т. Г. Винокур [6], С. П. Денисова [11], М. О. Карпенко [13], А. В. Корольова [14; 15], Г. Г. Почепцов [17; 18], О. К. Яскевич [20]. Також явище інтимізації у своїх роботах вивчали Т. А. Декшна (засоби інтимізації в англійських і українських рекламних текстах) [9], А. Л. Палійчук (наративний код інтимізації на матеріалі англійського художнього дискурсу) [16], Н. П. Фурист (*Лінгвокультурні особливості інтимізації в англійських та українських фольклорних текстах* (на матеріалі казок про тварин) [19].

Г. Г. Почепцов тлумачить інтимізацію як "спосіб передачі такої інформації, яка добре відома адресанту та адресату, адекватно ними сприймається та використовується в інтимній сфері" [17]. Л. А. Булаховський визначає інтимізацію як "сукупність художніх засобів, мета яких зблизити поета із зображуваним та образні спонування читача, щоб він розділив з автором елементи його творчості" [5]. Погоджуємося із С. П. Денисовою в тому, що комунікативно-прагматичне значення інтимізації полягає в передачі інформації в художньому тексті таким чином, щоб виник ефект емоційно-інтелектуального спілкування автора із читачем [11, с. 33]. *Аналіз наукових праць дав нам підставу зробити висновок про те, що інтимізація слугує прийомом зближення автора із читачем, створення ефекту відвертої розмови, який досягається різноманітними стилістичними засобами на всіх мовних рівнях для реалізації авторських інтенцій.*

Під мовними засобами інтимізації розуміємо фонетичні, лексичні, морфологічні, синтаксичні та стилістичні засоби реалізації авторської інтенції. Л. А. Булаховський говорить про такі мовні засоби інтимізації, як: звернення до героїв твору, наказовий спосіб, використання займенників першої особи множини, уявна бесіда чи діалог між читачем і автором, риторичні питання [3; 4]. А. Л. Палійчук теж розглядає мовні засоби інтимізації в художньому дискурсі, зокрема: дейктичні маркери, теперішній час, інтимізуючі звернення, імператив,

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалингвистики])
Засоби інтимізації в наративній структурі романів Ніколя Фарга (Українською) [Средства
интимизации нарративной структуры романов Николая Фарга (Наук. яз.)]

© Горбач І. М. [Горбач И. Н.] irynaprof17@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

графічні засоби, стилістичні засоби, авторські коментарі та засоби суб'єктивної модальності й оцінки [16, с. 139]. У словнику-довіднику енциклопедичного типу до мовних засобів інтимізації належать ті, які включають у себе лексико-семантичні, фразеологічні, граматичні явища, що мають розмовний характер [210, с. 142–143].

Зазначені вище мовні засоби інтимізації спостерігаються в романах французького письменника Ніколя Фарга, а саме: форма викладу від першої особи, безпосередні звернення до читача, риторичні запитання, дискурсивні маркери, розмовне мовлення, авторські коментарі, повтори, емоційно забарвлена лексика.

Романам Ніколя Фарга властива інтимізація мовлення. Зокрема, найяскравішим прикладом інтимізованого наративного твору є роман-автофікція *"J'étais derrière toi"*, де розповідь ведеться від першої особи однини *je* у вигляді довірливої розмови про закінчення однієї історії кохання та початку іншої. Оповідач, за словами Ніколя Фарга, є прототипом самого письменника на момент написання твору *un blanc, la trentaine bien entamée* [28, с. 96]. Він звертається до читача на "ти" (*tu*), довіряючи йому свої почуття, думки, спогади, переживання, біль. Ця інтимність робить роман дуже особистим для будь-якого читача. Кожен може впізнати себе в головному персонажі твору, адже він насичений спогадами та діалогами з побутового життя. Протагоніст із першого речення звертається до нарататора: *Ero dietro di te: tu sais ce que ça veut dire, en français?* і не полишає його до завершення роману. Оповідач відразу повідомляє нарататору, що він хоче йому розповісти свою історію: *Maintenant, me voilà, je suis là, et je compte bien te le faire savoir. Tu ne pourras pas dire que tu n'as pas été prévenu* [28, с. 11]. Часовий дейктик *maintenant* є відліком початку розповіді, просторовий дейктик – індикатором того, що оповідач уже "тут" і готовий до розмови з нарататором *tu*, про що він його і попередив.

Протягом усього твору автодієгетичний оповідач не припиняє залучати свого співрозмовника до довірливої розмови. Насамперед це виявляється у вживанні особових займенників *tu, te*; запитань, які ставляться читачеві: *Eh bien, tout ça, c'est pas si mal, non?* [28, с. 130]. Можемо сказати, що роман написано у вигляді відкритої дружньої розмови оповідача із читачем. Внутрішній монолог, до якого вдається автор, свідчить про психологічний характер розповіді. У ході цієї розмови оповідач ставить собі запитання, аналізує себе та свої вчинки, ділиться якимись особистими подробицями, намагається зрозуміти, як він дійшов до критичної ситуації в особистому житті. Саме мовлення оповідача, що яскраво ілюструє потік

(Current issues in pragmalinguistics)

Means of intimation in the narrative structure in Nicolas Fargue's novels (in Ukrainian) [Zasoby intymizacii] v naratyvnyj strukturi romaniv Nikolja Farga]

© Gorbach I. M. [Gorbach I. M.] irynaprof17@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

свідомості, є спонтанним та виражається довгими реченнями.

Почуття та думки оповідача передаються дієсловами *penser, réfléchir, croire, sentir, ressentir, imaginer*: *C'est bizarre ce que j'ai ressenti à ce moment-là* [28, с. 46]. Тут займенник першої особи однини *je* акцентує увагу читача на суб'єктивному відтінку оповіді. Оповідач характеризує свою манеру розповідати *ma façon de raconter* про події свого життя, як "просту" (*simple*), без перебільшення *sans filtre*: *Quant à ma façon de raconter, on verra bien, ça vient comme ça vient, et je te le sers comme tel sans filtre, c'est plus simple* [28, с. 136]. Автодієгетичний оповідач аналізує себе, свої емоції, говорить про свій душевний стан. Так, прикметник *tourmenté* зі словниковим значенням "être marqué par l'inquiétude, les soucis moraux, les passions violentes, être marqué par des perturbations, des troubles, des événements graves" [23] передає неспокій, тривогу, хвилювання. Інтенсифікація душевного стану героя посилюється анафорою: *Je me sens à la fois tourmenté et apaisé. Tourmenté, tout d'abord, par la séparation d'avec Alex, après tant d'années d'une relation exclusive. Je l'ai fait, Mon Dieu, je l'ai fait. Tourmenté à la perspective de toutes les difficultés, mais concrètes et abordables. Tourmenté par le drame banal de la séparation auquel mes enfants vont se trouver confrontés. Tourmenté par les cycles imparables de la vie. Tourmenté aussi bien par l'irruption soudaine d'Alice dans ma vie que par son absence brutale. Tourmenté par mon incurable propension à me réinvestir sans transition dans une relation sentimentale forte* [28, с. 228]. Ніколя Фарг використовує алегорію для забезпечення емоційної оповіді, інтимізації художнього мовлення оповідача. Розглянемо фрагмент із роману, який відображає стосунки героя нарації та його дружини: *deux planches de bois soudées l'une contre l'autre à la colle ultraforte, la colle qui prend petit à petit et, juste avant que les morceaux ne fassent définitivement plus qu'un, deux bras fermés reviennent sur le projet du charpentier et décident de les arracher l'un à l'autre: la desolation brutale des lambeaux de colle à moitié secs, hérissés sur les deux malheureuses planchettes, et le temps qui finira par les patiner sans qu'il ait jamais été possible de racler tout à fait toute la colle pour les ramener chacune à leur état initial* [28, с. 230]. Ужиті в переносному значенні лексеми *planches de bois* ("дерев'яні дошки"), *colle* ("клей"), *bras* ("руки"), *charpentier* ("столяр") виконують номінативну функцію (позначають оповідача та його дружину, що конкретизується числівником *deux*), міцність стосунків підсилюється прикметником *soudées*; іменник *colle* в переносному значенні позначає "любов, почуття", інтенсифікатором якого виступає означення *ultraforte*; значення *charpentier* ("ouvrier capable de tracer, tailler et

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалінгвістики])
 Засоби інтимізації в наративній структурі романів Ніколя Фарга (Українською) [Средства
 интимизации нарративной структуры романов Николая Фарга (Наук. яз.)]

© Горбач І. М. [Горбач И. Н.] irynaprof17@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
 [PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

assembler un ouvrage de charpente en bois" [23]) у наведеному контексті реалізується як "час, роки досвіду подружнього життя"; невідома сила, "третя сторона", *bras* навмисно та остаточно руйнує сімейне життя цих двох людей; іменник у *planchettes*, ужитий у демінутивному значенні, підкреслює те, що нічого не залишилося від почуттів двох люблячих людей *deux planches de bois soudées*, якими вони були на початку подружніх стосунків. Семантичні одиниці *petit à petit, juste avant que* демонструють розгортання стосунків сім'ї в часовому вимірі. Прикметники *brutale, secs, hérissés malheureuses* віддзеркалюють негативний відтінок у характеристиці життя подружжя. Дієслово *racler*, прислівники *jamais, définitivement* у монологічному мовленні оповідача свідчать про розлучення, про те, що шлюбне життя цих двох людей закінчилося *безповоротно*. Також оповідач асоціює себе із "глиною" (*argile*), прикметник *malléable* ("qui se laisse influencer ou former" [23]) характеризує душевний стан героя, в якому він знаходиться в цей момент мовлення (*ce moment-là*) [28, с. 235]. Так, алегорія, повтори виступають засобом виразності та художнього забарвлення в романі Ніколя Фарга.

Значення особового займенника *tu* містить покликання на адресата (читача), тобто до особи, до якої звертається оповідач [385]. Займенник другої особи *tu* виконує функцію звертання до читача, слугує засобом ініціації його до "розмови", сприяє інтимізації мовлення в романі: *Tu imagines que je n'avais que deux jours pour qu'il m'arrive ce qui m'est arrivé?* [28, с. 78]. Оповідач повсякчас звертається до читача особовим займенником *tu*, що робить оповідь інтимною, дуже особистою. У такий спосіб читач виступає близьким товаришем, якому розповідають найпотаємніше. Похідні відмінкові форми займенника *toi – te* виконують аналогічну функцію залучення читача до бесіди, встановлення з ним контакту: *Là, tu me dira que, moi aussi, j'ai ma personnalité et que je n'avais aucune raison de me minimiser. Là, je te répondrai oui, tu as raison, tu as parfaitement raison, mais cela demanderait que je rentre dans la personnalité d'Alex et dans son histoire pour te faire comprendre en quoi elle aussi était obnubilée par moi <>* [28, с. 61].

Звертання в наративній структурі. Фігура читача як елемента наративної структури досліджуваних романів Ніколя Фарга матеріалізується у граматичній формі *tu, vous* у вигляді прямих і непрямих звертань. Для інтимізації оповіді, залучення читача до діалогу автор використовує звертання [4]. У своїх романах Ніколя Фарг вдається до прямих звертань до читача, риторичних питань, роздумів уголос з метою найповнішого відтворення зображуваного в романах, залучення

(Current issues in pragmatolinguistics)

Means of intimation in the narrative structure in Nicolas Fargue's novels (in Ukrainian) [Zasoby intymizatsii] v naratyvnyj strukturi romaniv Nikolja Farga]

© Gorbach I. M. [Gorbach I. M.] irynaprof17@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

читача у світ подій, описаних у романі. А. Л. Палійчук зазначає, що "звертання у художньому тексті є індикаторами психологічної близькості між комунікантами" [16, с. 97]. Використання звертань автором робить оповідь у художньому тексті інтимізованою, дозволяє читачеві проникнути у свідомість персонажів, зрозуміти авторські інтенції.

Аналіз ілюстративного матеріалу показав, що переважна більшість звертань у романах Ніколя Фарга є прямими, тобто виражені особовими займенниками. Розглянемо фрагменти з роману "J'étais derrière toi". Оповідач протягом усієї розповіді залучає читача до розмови: *Il fallait qu'elle me défigure ma gueule d'ange pour que plus jamais les filles ne puissent l'apprécier, tiens, regarde, la cicatrice sur ma tempe, là, tu la vois, là, en transparence, à la lumière?* [28, с. 33]. Лексичні одиниці *en transparence, à la lumière* виконують функцію уточнення, ще більше акцентують увагу читача. Оповідач у ході розповіді постійно перевіряє, чи наратор розуміє, про що йдеться, чи слідкує за розмовою: *Tu vois ce que je veux dire?* [28, с. 21]. Він цікавиться думкою свого уявного співрозмовника, його інтересами: *Tu l'avais vu ce film?* [28, с. 44]. *Tiens, je vais finir par devenir lourd, mais t'as pas remarqué, qu'en Italie, les mauvais restos sont rarissimes?* [28, с. 43]. Для оповідача є важливою постійна участь наратора в розмові з ним: *Je ne sais pas, moi, t'as envie de la connaître, la suite? Tu ne préfères pas aller te coucher? T'es sûr?* Оповідач ставить запитання, пропонує перепочити своєму співрозмовнику. Репліка *Bon, d'accord, alors je continue* [28, с. 136] свідчить про стверджувальну відповідь адресата. Так автор реалізує авторську інтенцію, яка полягає у створенні ілюзії живої розмови між наратором та оповідачем. У наступному прикладі оповідач звертається до читача, уособлюючи його через особовий займенник *on* = "ми". У цьому випадку читач *on* персоніфікує всіх французів загалом: *Parce que franchement, à part l'impressionnisme et nos philosophes, artistiquement, on a toujours été plus au moins des copieurs austères et mégalos du style italien, non?* [28, с. 42] "Тому що, відверто кажучи, окрім імпресіонізму і наших філософів, щодо мистецтва, так чи інакше ми завжди були пихатими мегаломанами, які ретельно копіювали італійський стиль, чи не так?". Оповідач відверто критикує французів і шукає підтримки в читача, який, на думку оповідача, має таку саму думку ("чи не так?"). Інтимізуючі звертання в романах Ніколя Фарга вказують на стать читача. Так, у наведеному фрагменті з роману "Le Roman de l'été" оповідач звертається до читачів жіночої статі: *Vous aimeriez un vrai compagnon pour ne pas finir toute seule, mais il n'y pas tant de mecs valable que ça. A*

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалінгвістики])
Засоби інтимізації в наративній структурі романів Ніколя Фарга (Українською) [Средства
интимизации нарративной структуры романов Николя Фарга (Наук. яз.)]

© Горбач І. М. [Горбач И. Н.] irynaprof17@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
 [PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

votre âge, les mecs sont mariés, soit dépressifs. Les types de quarante-cinquante ans disponibles, ils sont tous décevants, vaniteux, égoïstes et cons. [...] Alors, vous repensez à John, que vous n'avez jamais vraiment oublié [30, с. 83]. Займенник *vous*, *votre* стосується жінок, віком 40 років у цілому. "Ви захочете мати вірного супутника в житті, щоб не залишитися самою, але не так уже й багато є нормальних мужиків. У вашому віці мужики або одружені, або депресивні. Ті, кому виповнилося 40 років, вільні, проте всі вони розчаровують, вони марнослава, егоїсти та дурні... [...]. Тоді ви згадаєте про такого, як Джон, якого ви ніколи не забували". Далі оповідач звертається із запитанням до читача, імовірно, чоловічої статі, який *Ce sont les mecs qui ont toujours tort dans ces cas-là, non?* [28, с. 100] "Це мужики завжди неправі в таких випадках, правда?"

Звертаючись до наратора, оповідач сподівається, що його цікавить усе, що він розповідає: *Je parle, je parle, je parle, là, mais, comme tu ne me dis rien, impossible de savoir ce qui t'intéresse et t'intéresse moins dans tout ce que je te raconte. Impossible de savoir si tu m'écoutes par politesse en rongeant ton frein ou si tu t'identifies réellement à ce que je te dis de moi, bien que ce ne soit pas pas ton problème* [28, с. 136]. Він говорить, звертається до свого уявного співрозмовника. Для нього важливе все, про що він розповідає, адже це найскровенніше. Оповідач переймається тим, чи слухають його з ввічливості *si tu m'écoutes par politesse*, чи тої, до кого він звертається, справді переживає за нього, уявляє себе на його місці.

На нашу думку, звертання автора до читача відбувається з перших сторінок романів. Так, епіграфи актуалізують у пам'яті читача певні позатекстові зв'язки [12, с. 162]. Джерелом епіграфів досліджуваних художніх текстів є прислів'я та літературні твори. Так, епіграф до роману "Le Tour du propriétaire" *Les voyages forment la jeunesse (adage populaire)* [24, с. 10] є народним прислів'ям, в якому йдеться про те, що подорожі є необхідними для отримання нових знань, для нових відкриттів, знайомств; вони формують наш світогляд. Вибір цього прислів'я – символічний, оскільки в романі розповідається про письменника, який у пошуках творчого натхнення відправляється в Індонезію. Наприклад, епіграф у романі "Demain si vous le voulez bien" взято з пісні про ліхтарі Парижа, самі події відбуваються також у Парижі:

*Or, écoutez, petits et grands,
 L'histoire d'un événement,
 Qui va pour jamais être utile*

(Current issues in pragmalinguistics)

Means of intimation in the narrative structure in Nicolas Fargue's novels (in Ukrainian) [Zasoby intymizatsii] v naratyvnyj strukturi romaniv Nikolja Farga]

© Gorbach I. M. [Gorbach I. M.] irynaprof17@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

A Paris, notre belle ville
Nous, nos neveux en juiront
Les étrangers admireront.

Les Lanterne de Paris (chanson, 1768) [25, с. 8].

Одним із прийомів інтимізації в романах Ніколя Фарга є присвята. Присвята – напис на початку твору, який вказує, кому присвячено цей твір [22]. У розглядуваних творах присвята на початку романів виділена курсивом і вказує на реальні особи, які відіграють або відігравали в житті письменника певну роль, мають для нього важливе значення. Романи письменника присвячені найближчим людям (дружині, дітям, близьким друзям): "Le Tour du propriétaire" (2000) *Pour Ana et Louis*, "Demain si vous le voulez bien" (2001) *les chapitres 19 et 21 sont dédiés à la mémoire de Marie-Déborah T. (1987–2000)*, "Rade Terminus" (2004) *Pour Anasthasie, ma femme*, "J'étais derrière toi" (2006) *pour Emilia*, "Beau rôle" (2008) *Pour Louis et Tancrede*, "Tu verras" (2011) *Pour Louis, Pour Philippe*.

Так, наприкінці роману автор подає список пісень, які оповідач слухав протягом роману. Ці пісні мають символічне значення, оскільки їхні назви передають душевний стан персонажа *Argila, Hurt, O Amor*, інтимізують наратив:

Bande originale sélective
Carlinhos Brown: Argila(Alfagamabetizado 1996)
Jonny Cash: Hurt (American IV, 2002)
Tribalistas: O Amor e Feio (Tribalistas, 2002)

Імперативи у наративній структурі. Наказовий спосіб у наративній структурі роману "J'étais derrière toi" є також засобом інтимізації мовлення. Вибір дієслова саме у формі другої особи однини дозволяє максимально наблизити нарататора до зображуваних подій для встановлення комунікативного контакту, інтимізації спілкування. Дієслова, вжиті в наказовому способі, привертають увагу читача, спонукають його до уважного перечитування. Імператив активно використовується автором як засіб діалогізації наративу, як включення прямого, емоційного звертання оповідача до адресата [16]: *Dis-moi tout de suite si j'ometts quelque chose* <> *N'hésite pas, je ne voudrais surtout pas t'influencer* [28, с. 25]. У цьому прикладі імператив у значенні *N'hésite pas* "не вагайся" позначає заклик із позитивним відтінком, дієслово *dire* в наказовому способі в другій особі однини *Dis-moi* ("скажи мені") виражає прохання оповідача до адресата.

У наступному прикладі оповідач привертає увагу читача: *Regarde: je prends*

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалінгвістики])
 Засоби інтимізації в наративній структурі романів Ніколя Фарга (Українською) [Средства
 интимизации нарративной структуры романов Никола Фарга (Наук. яз.)]

© Горбач І. М. [Горбач И. Н.] irynaprof17@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
 [PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

bien soin de ne pas te dire de mal d'Alexandrine mais c'est pour mieux te faire prendre mon parti. <> Regarde l'état dans lequel ça m'a mis, toute cette histoire [28, с. 129]. Дієслово *regarder* "Дивись!" у наказовому способі виражає спонукування до дії, оповідач акцентує увагу читача на сказаному.

Оповідач ввічливо звертається до читача з проханням *s'il te plaît*, закликає його не поспішати робити якісь висновки *ne vois: Là aussi, s'il te plaît, ne vois aucune remarque douteuse dans mon propos* <> [28, с. 85] "Тут також, будь ласка, не вбачай жодних підозрілих зауважень у моїх висловлюваннях". *Attends, je vais être plus clair: le bonheur, pour moi, s'il fallait chercher à l'identifier, à le saisir sur le vif* <> [28, с. 105].

Таким чином, наказовий спосіб сприяє комунікативній взаємодії оповідача та читача. Імператив спонукає читача до контакту з адресантом; він є засобом, до якого вдається письменник для того, щоб висловити прохання, зблизити учасників комунікації. У такий спосіб автор імпліцитно демонструє важливість участі наратора в оповіді.

Діалогізація наративної структури. Особливість реалізації естетичних інтенцій в інтимізованих художніх текстах полягає у створенні ефекту спілкування автора із читачем [11, с. 50]. До комунікативно-прагматичних інтенцій автора у створенні інтимізації оповіді належить імітація усного мовлення в художньому тексті та відображення внутрішнього "я" мовця [5]. Так, одним із засобів створення ефекту усного мовлення в мовленнєвій організації художнього тексту є діалогізація монологічного мовлення в оповіді від першої особи однини [11, с. 51]. Оскільки діалог – це розмова двох або більше осіб, то в умовах інтимізованої оповіді в художньому тексті діалог відбувається між автором та читачем [1].

В інтимізованому діалозі із читачем автор через оповідача повсякчас звертається до читача, ініціює його до розмови, роздумів тощо. У представленому нижче фрагменті оповідач веде уявний діалог, а саме за допомогою дієслів *dire* та *répondre* уводить репліки читача *tu me diras*, який ніби говорить йому щось та сама (оповідач) дає відповідь на уявне запитання *je te répondrai: Là, tu me diras que, moi aussi, j'ai ma personnalité et que je n'avais aucune raison de me minimiser. Là, je te répondrai oui, tu as raison, tu as parfaitement raison* <> [28, с. 61].

Інтимізація розмови автора з читачем передається через звертання на "ти", через вигук, дієслова, що активізують увагу читача: "ти уяви", "ти помітив?", "не віриш, так?": *Oh là là! Excuse-moi encore, je suis lamentable* <> [28, с. 38]; *tu imagines, tu trouves pas, toi?; en Italie on rigole pas avec le sport, tu as remarqué?* [28, с. 84]. *T'en*

(Current issues in pragmalinguistics)

Means of intimation in the narrative structure in Nicolas Fargue's novels (in Ukrainian) [Zasoby intymizacii] v naratyvnyj strukturi romaniv Nikol'ja Farga]

© Gorbach I. M. [Gorbach I. M.] irynaprof17@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

reviens pas, hein? Je te jure que c'est vrai: sur les doigts d'une main [28, с. 98]. У такий спосіб автор постійно залучає читача до розмови.

Питальні речення мають естетичний ефект у реалізації діалогу автора з читачем. Так, автор відображає умовний діалог між собою та читачем, тобто за допомогою запитань він звертається до уявного читача: *Tiens, d'ailleurs, tu trouves pas que j'ai un peu changé? Pas changé complètement, non, bien sûr <> Non? Tu vois pas? Je le sais bien qu'on est tous, tous, à notre façon, des enfants blessés* [28, с. 20]. У наведеному прикладі автодієгетичний оповідач веде розмову-діалог із читачем. Він (оповідач) ставить йому запитання (виражений займенником *je*) й імітує відповідь читача (виражений займенником *tu*): *Non? Tu vois pas?*. Оповідач постійно звертається до читача через запитання і потім сам відповідає на них: *Pourquoi je te raconte ça? Juste pour te dire, que tout compte fait, j'étais bien, au bord de cette piscine* [28, с. 88]. "Навіщо я тобі це розповідаю? Просто, щоб сказати тобі, що мені було добре біля цього басейну".

Оповідач ставить читачеві запитання, які вже мають відповідь "чи не так?": *Si je l'ai fait, c'est que j'avais mes raisons, et on n'est jamais tout à fait coupable d'avoir ses raisons, non?* [28, с. 26].

Засобами активізації уваги читача в інтимізованій нарації належить риторичним питанням [2]. Вони передають емоційне реагування, посилюють увагу адресата [5]. Так, риторичне питання виступає фігурою діалогізації монологічного мовлення в художньому тексті [16, с. 104]. Риторичні питання містять в собі позитивне чи негативне твердження, водночас не потребують відповіді [10] і залучають читача до участі в комунікації [70].

Отже, риторичні питання розуміємо як стилістичний прийом посилення виразності, вираження емоцій мовця. Вони виконують роль звернення автора до читача, сприяють підвищенню уваги читача, залучають до роздумів. Такі типи питань зближують читача та автора, інтимізують розповідь.

Серед риторичних питань у романах Ніколя Фарга найбільш поширеними є такі, що передбачають або позитивну, або негативну відповідь: Однією з найбільш розповсюджених форм риторичних питань є різновиди загального запитання як у стверджувальній, так і в заперечній формі: *La mort d'un enfant, cela brisait-il irrémédiablement le coeur des mères, dans ces pays-là?* [31, с. 174]. Далі з метою переконання оповідач пропонує риторичне питання, заздалегідь маючи стверджувальну відповідь, оскільки впевнений у сказаному: – *Je lui demande en*

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
 [PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

anglais, en essayant de ne surtout pas avoir l'accent français – parce que c'est quand même la honte, notre accent, quand on parle anglais, non? (Fargues, "J'étais derrière toi").

У межах нашого дослідження трапляється форма спеціального запитання, що теж характерна для риторичного питання. У романах чимало риторичних питань, які починаються з питального слова, що стоїть на початку речення [16, с. 106]. Їхніми поширеними підтипами є запитання до підмета (*qui, que, est-ce*); питання із займенником ***pourquoi (pourquoi-question)***: *Pourquoi je me laisse faire? Pourquoi je me laisse tout le temps faire comme ça? Bonne question. Je n'en sais rien* [28, с. 193]. З метою інтимізації авторського наративу після низки риторичних питань іде відповідь оповідача, тобто так автор імітує розмову оповідача із собою: *Est-ce que c'est à cause de cela qu'elle a fini par me hair, malgré toutes ces années de mes salamales amoureux de faux cul au coeur sec <> C'est ça, finalement, notre histoire? C'est moi, le salaud, dans l'affaire?* [28, с. 128].

Оповідач через риторичне питання ділиться з читачем своїми внутрішніми переживаннями, думками, які турбують його: *L'amour? Et puis, encore une fois, c'est quoi l'amour? Où commence et où s'achève la part d'autosuggestion? Comment savoir si j'aime ou pas Alice? Est-ce elle ou bien l'idée que je me fais de l'amour que j'aime?* [28, с. 282]. "Кохання? І знову ж таки, що таке кохання? Де починається і закінчується самонавіювання? Як дізнатися чи я люблю Алісу чи ні? Чи це вона моє кохання або я це сам собі придумав?". Питання, які ставить оповідач, не потребують відповіді читача, оскільки є інтимними роздумами щодо почуттів. У цьому випадку риторичні питання виконують функцію емоційного забарвлення, читач виступає другом, якому довіряють найпотаємніше.

У наступному прикладі оповідач розмірковує над поведінкою чоловіка щодо своєї доньки. Він задається питаннями, які його турбують. Можливо, оповідач хотів би їх озвучити, проте врешті-решт вирішує залишити цю ідею: *D'ailleurs, qui s'en occupait, à l'heure qu'il était, de sa fille? N'avait-il pas du remords à accompagner un inconnu plutôt que de rester auprès d'elle? Autant de questions que, pour éviter tout impaire, je n'ai évidemment pas posées* [31, с. 174].

На нашу думку, окрім риторичних питань, діалогізації оповіді сприяють також окличні речення, що передають емоційний стан адресанта, дозволяють читачеві достовірно проінтерпретувати сказане: *Peut-on vraiment, par égoïsme ou narcissisme, donner autant que j'ai pu donner à Alexandrine, que j'ai, disons-le, oui, disons-le, je le dis, que j'ai aimée? Je suis humain, bordel, et je fais juste ce que je peux*

(Current issues in pragmalinguistics)

Means of intimation in the narrative structure in Nicolas Fargue's novels (in Ukrainian) [Zasoby intymizacii] v naratyvnyj strukturi romaniv Nikol'ja Farga]

© Gorbach I. M. [Gorbach I. M.] irynaprof17@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

avec ce que je suis! J'ai mon coeur, moi aussi, merde! [31, с. 133]. "Чи можемо ми насправді, через егоїзм або нарцисизм, дати стільки, скільки я зміг дати Александрін, яку я, скажімо, це, так, скажімо, це я це говорю, яку я кохав? Я звичайна людина, чорти б побрали, і я просто роблю те, що я можу, з тим, що я є! У мене теж є серце, до бісу все!". У цьому прикладі риторичне питання та окличні речення передають експресивність реплік оповідача, яка посилена фамільярно-розмовною лексикою. Таким чином, відтворено емоційний стан обурення, емоційного хвилювання.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, інтимізація мовлення в художньому тексті досягається вживанням особового займенника першої особи однини в мовлення оповідача. У свою чергу, оповідач є близьким до реального автора, зокрема, в аналізованому романі, де зображено реальні події із сімейного життя Ніколя Фарга. Читач виступає адресатом, до якого звернене мовлення оповідача. Це надає оповіді суб'єктивності та емоційності. Інтимізуючі звертання, особові займенники, стилістичні фігури, емоційно-забарвлена лексика використовуються для встановлення, налагодження та підтримки контакту із читачем. Автор у такий спосіб реалізує своє бажання створити ефект невимушеної емоційної бесіди, що можливо лише за участі адресата, до якого безпосередньо і звертається автор через оповідача.

Отже, серед проаналізованого нами матеріалу трапляються переважно прямі звертання на зразок *tu, te, toi, vous, on*, які є засобами інтимізації наративу в романах Ніколя Фарга. Інтимізуючі звертання виконують номінативну функцію, сприяють емоційності оповіді, відображають адресованість комунікативного акту, активізують читацьке сприйняття, сприяють інтимізації зображуваних подій. Епіграфи та присвяти є різновидом непрямих звертань та слугують засобом актуалізації уваги читача, інтимізації оповіді. Інтимізація діалогу автора та читача відбувається в межах автодієгетичної та гомодієгетичної структур романів Ніколя Фарга.

Діалогічне мовлення забезпечується питальними реченнями, зокрема риторичними питаннями. Риторичні питання передають комунікативну інтенцію автора, сутність якої полягає в тому, щоб залучити читача до роздумів, активізувати його увагу.

Перспективу досліджень вбачаємо у подальшому вивченні інших засобів інтимізації в наративній структурі романів Ніколя Фарга.

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалингвистики])
Засоби інтимізації в наративній структурі романів Ніколя Фарга (Українською) [Средства
интимизации нарративной структуры романов Николая Фарга (Наукр. яз.)]

© Горбач І. М. [Горбач И. Н.] irynaprof17@gmail.com

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

Література

1. Арутюнова, Н.Д. «Диалогическая модальность и явление цитации.» *Человеческий фактор в языке : коммуникация, модальность, дейксис* (1992): 52–79.
2. Безугла, Л. Р. «Риторичні запитання як імпліцитні мовленнєві акти.» *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*, № 866 (2009): 77–84.
3. Булаховський, Л. А. «Мовні засоби інтимізації в поезії Тараса Шевченка. Інтимізуючі займенники.» *Віснї АН УРСР* 3–4 (1941): 47–84.
4. Булаховський, Л. А. «Мовні засоби інтимізації в поезії Тараса Шевченка. Звертання.» *Українська література* 3–4 (1943): 131–156.
5. Булаховський, Л. А. «Мовні засоби інтимізації в поезії Т. Шевченка.» *Вибрані праці* : [в 5 т.] (Київ, Наукова думка, 1975), т. 2 *Українська мова* (1977): 573–593.
6. Винокур, Т. Г. *Говорящий и слушающий. Варианты речевого поведения* (Москва, ЛКИ, 2007), 176.
7. Гак, В. Г. *Языковые преобразования* (Москва, Школа и языки русской культуры, 1998), 768.
8. Горбач, І. М. «Мовні засоби інтимізації французького художнього тексту.» *Сучасні дослідження з лінгвістики, літературознавства і міжкультурної комунікації: матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. ELLIC* (Івано-Франківськ, Г. М. Кушнір, 2015): 35–38.
9. Декшня, Т. А. «Типологія засобів інтимізації в англомовних і україномовних рекламних текстах.» Автореф. дис. канд. філол. наук, Київ, 2013.
10. Деминова, М. А. «Синтаксические приемы диалогичности в публицистических текстах В. М. Шукшина: риторический аспект.» (Дис. канд. філол. наук, Барнаул, 2002), 224.
11. Денисова, С. П. «Інтимізація і лінгвістическіє средства ее выражения в русской художественной прозе конца XIX – начала XX ст.» (Дис. канд. філол. наук, Киев, 1991), 300.
12. Иссерс, О. С. *Коммуникативные стратегии и тактики русской речи* (Москва, Издательство ЛКИ, 2008), 288.
13. Карпенко, М. А. «Текстообразующие и стилообразующие элементы в художественной речи.» *Русское языкознание* 6 (1983): 100–108.
14. Корольова, А. В. *Типологія наративних кодів інтимізації в художньому тексті: монографія* (Київ, Вид. центр КНЛУ, 2002), 267.
15. Корольова, А. В. «Лінгвопоетичний і наративний коди інтимізації в художньому тексті (на матеріалі української та російської прози другої половини XIX – першої половини XX століть).» Автореф. дис. докт. філол. наук, Київ, 2003.
16. Палійчук, А. Л. «Наративний код інтимізації (на матеріалі англомовного художнього дискурсу).» Дис. канд. філол. наук, Харків, 2011.
17. Почепцов, Г. Г. *Теория и практика коммуникации* (Москва, Центр, 1998), 352.
18. Почепцов, Г. Г. «О коммуникативной типологии адресата.» *Вісник Харківського національного університету*, Серія: Романо-германська філологія, № 741 (2006): 216–218.
19. Фурист, Н. П. «Лінгвокультурні особливості інтимізації в англійських та українських фольклорних текстах (на матеріалі казок про тварин).» Автореф. дис. канд. філол. наук, Київ, 2011.
20. Яскевич, О. К. «Особенности использования лексических средств интимизации в современном

(Current issues in pragmalinguistics)

Means of intimization in the narrative structure in Nicolas Fargue's novels (in Ukrainian) [Zasoby intymizacii' v naratyvnyj strukturi romaniv Nikolja Farga]

© Gorbach I. M. [Gorbach I. M.] irynaprof17@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

английском языке.» Автореф. дис. канд. филол. наук Київ, 1990.

Джерельна база

21. *Выразительные средства русского языка и речевые ошибки и недочеты: энциклопедический словарь-справочник*, под ред. А. П. Сковородникова, 3-е изд., стереотипное (Москва, ФЛИНТА, 2011), 480.
22. *Bikineдія*, доступ <http://uk.wikipedia.org/wiki>
23. *Encyclopédie Larousse en ligne*, access <http://www.larousse.fr/encyclopedia/nom-commun-nom/narration/72665>
24. TP : Fargues, N. *Le Tour du propriétaire* (P.O.L. Éditeur, 2000), 176.
25. D : Fargues, N. *Demain si vous le voulez bien* (P.O.L. Éditeur, 2001), 304.
26. OS : Fargues, N. *One man show* (P.O.L. Éditeur, 2002), 238.
27. RT : Fargues, N. *Rade Terminus* (P.O.L. Éditeur, 2004), 302.
28. JD : Fargues, N. *J'étais derrière toi* (P.O.L. Éditeur, 2006), 240.
29. BR : Fargues, N. *Beau rôle* (P.O.L. Éditeur, 2008), 288.
30. R : Fargues, N. *Le Roman de l'été* (P.O.L. Éditeur, 2009), 324.
31. TV : Fargues, N. *Tu verras* (P.O.L. Éditeur, 2011), 194. 32. LC : Fargues, N. *Ligne de courtoisie* (P.O.L. Éditeur, 2012), 176.

References

1. Arutjunova, N. D. «Dialogicheskaja modal'nost' i javlenie citacii [=Dialogical modality and the phenomenon of a tsitation].» *Chelovecheskij faktor v jazyke: kommunikacija, modal'nost', dejksis [=Human factor in language: communication, modality, deixis]* (1992): 52–79. (In Russian).
2. Bezugla, L. R. «Ritorichni zapitannja jak implicitni movlennjevi akti [Rhetorical questions as implicit speech acts].» *Visnyk KHNУ № 866* (2009): 77–84.
3. Bulahovskij, L. A. «Movni zasobi intymizatsii v poezii Tarasa Shevchenka. Intymizujuchi zajmenniki [=Linguistic means of intimation in Taras Shevchenko's poetry. Intimizing pronouns].» *USSR 3–4* (1941): 47–84. 4. Bulakhovskij, L. A. «Movni zasoby intymizatsii v poezii Tarasa Shevchenka. Zvertannia [=Linguistic means of intimation in Taras Shevchenko's poetry. Forms of adress].» *Ukrainska literatura 3–4* (1943): 131–156.
5. Bulakhovskij, L. A. *Movni zasoby intymizatsii v poezii T. Shevchenka [=Linguistic means of intimation in Taras Shevchenko's poetry]* (Kyiv, Naukova dumka, 1975), T2, *Ukrainska mova* (1977): 573–593.
6. Vinokur, T. G. *Govorjashhij i slushajushhij. Varianty rechevogo povedenija [=Speaking and listening. Options of speech behavior]* (Moscow, LKI, 2007), 176 (In Russian).
7. Gak, V. G. *Jazykovye preobrazovanija [=Language transformations]* (Moscow, Shkola i jazyki russkoj kul'tury, 1998), 768 (In Russian).
8. Gorbach, I. M. *Movni zasoby intymizatsii frantsuzkoho khudozhnogo tekstu [=Language means of intimation in an artistic text]* (Ivano-Frankivsk, H. M. Kushnir, 2015): 35–38.
9. Dekshna, T. A. «Typolohiia zasobiv intymizatsii v anhlomovnykh i ukrainomovnykh reklamnykh tekstakh [=Typology of means of intimation in Ukrainian advertising texts].» Abstract of Ph.D. dissertation, Kyiv, 2013.
10. Deminova, M. A. «Sintaksicheskie priemy dialogichnosti v publicisticheskikh tekstah V. M. Shukshina: ritoricheskij aspekt [=Syntactic methods of dialogicality in the journalistic texts of V. M. Shukshin: rhetorical

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалінгвістики])
Засоби інтимізації в наративній структурі романів Ніколя Фарга (Українською) [Средства
интимизации нарративной структуры романов Николая Фарга (Наук. яз.)]

© Горбач І. М. [Горбач И. Н.] irynaprof17@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

aspect].» Diss cand. philol. Sciences, Barnaul, 2002 (In Russian).

11. Denisova, S. P. «Intimizacija i lingvisticheskie sredstva ejo vyrazhenija v russkoj hudozhestvennoj proze konca XIX – nachala XX st [=Intimization and linguistic means of its expression in Russian prose of the late 19th - early 20th century].» Diss cand. philol. sciences, Kiev, 1991 (In Russian).

12. Issers, O. S. *Kommunikativnye strategii i taktiki russkoj rechi* [=Communicative strategies and tactics of Russian language] (Moscow, LKI, 2008), 288 (In Russian).

13. Karpenko, M. A. *Tekstoobrazujushhie i stileobrazujushhie jelementy v hudozhestvennoj rechi* [=Text-forming and style-forming elements in artistic speech], № 6 (Kiev, Vishha shkola, 1983): 100–108 (In Russian).

14. Korolova, A. V. *Typologhiia naratyvnykh kodiv intymizatsii v khudozhn'omu teksti* [=Typology of narrative codes of intimation in the artistic text] (Kyiv, KNU, 2002), 267.

15. Korolova, A. V. «Linhvopoetychni i naratyvni kody intymizatsii v khudozhnomu teksti (na materiali ukrainskoi ta rosiiskoi prozy druhoi polovyny KhIKh – pershoi polovyny XX stolit) [=Linguopoetic and narrative codes of intimation in the artistic text (on the material of the Ukrainian and Russian prose of the second half of the 19th century – the first half of the 20th century)].» (Dyss. dokt. fil. nauk, Kyiv, 2003).

16. Paliichuk, A. L. «Naratyvni kod intymizatsii (na materiali anhlo-movnoho khudozhnoho dyskursu) Dys. kand. filol. nauk [=Narrative code of intimation (on the material of the English artistic discourse)].» (Dyss. dokt. fil. nauk, Kharkiv, 2011), 253.

17. Pochepcov, G. G. *Teorija i praktika komunikacii* [=Theory of communication] (Moscow, Centr, 1998), 352 (In Russian).

18. Pochepcov, G. G. *O komunikativnoj tipologii adresata* [=About the communicative typology of the addressee], № 741 (Kharkiv, Konstanta, 2006): 216–218 (In Russian).

19. Furst, N. P. «Linhvokulturni osoblyvosti intymizatsii v anhliiskyx ta ukrainskyykh folklornykh tekstakh (na materiali kazok pro tvaryn) [Linguistic features of intimation in English and Ukrainian folklore texts (on the material of the fairy tales about animals)].» Abstract of Dyss cand. philol. Sciences, Kyiv, 2011.

20. Jaskevich, O. K. «Osobennosti ispol'zovaniia leksicheskikh sredstv intimizacii v sovremennom angliiskom jazyke [=Features of the use of lexical means of intimation in modern English language], Abstract of Diss cand. philol. sciences, Kiev, 1990 (In Russian).

21. *Vyrazitel'nye sredstva russkogo jazyka i rechevye oshibki i nedochety* [=Expressive means of the Russian language and speech errors and defects] (Moscow, Flinta, 2011), 480 (In Russian).

22. *Vikipediia*, available at <http://uk.wikipedia.org/wiki>

23. *Encyclopédie Larousse en ligne*, available at <http://www.larousse.fr/encyclopedia/nom-commun-nom/narration/72665>.

24. TP : Fargues, N. *Le Tour du propriétaire* (P.O.L. Éditeur, 2000), 176.

25. D : Fargues, N. *Demain si vous le voulez bien* (P.O.L. Éditeur, 2001), 304.

26. OS: Fargues, N. *One man show* (P.O.L. Éditeur, 2002), 238.

27. RT : Fargues, N. *Rade Terminus* (P.O.L. Éditeur, 2004), 302.

28. JD : Fargues, N. *J'étais derrière toi* (P.O.L. Éditeur, 2006), 240.

29. BR : Fargues, N. *Beau rôle* (P.O.L. Éditeur, 2008), 288.

30. R : Fargues, N. *Le Roman de l'été* (P.O.L. Éditeur, 2009), 324.

31. TV : Fargues, N. *Tu verras* (P.O.L. Éditeur, 2011), 194.

(Current issues in pragmalinguistics)

Means of intimation in the narrative structure in Nicolas Fargue's novels (in Ukrainian) [Zasoby intymizatsii v naratyvnyj strukturi romaniv Nikolija Farga]

© Gorbach I. M. [Gorbach I. M.] irynaprof17@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

---

32. LC : Fargues, N. *Ligne de courtoisie* (P.O.L. Éditeur, 2012), 176.

(Актуальні питання прагмалінгвістики [Актуальные вопросы прагмалингвистики])
Засоби інтимізації в наративній структурі романів Ніколя Фарга (Українською) [Средства
интимизации нарративной структуры романов Николя Фарга (На укр. яз.)]

© Горбач І. М. [Горбач И. Н.] irynaprof17@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://philology.knu.ua/node/318>**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОГНІТИВНОЇ**
ЛІНГВІСТИКИ

УДК 811.112.2'42

*Стаття надійшла до редакції [Article received /**Статья поступила в редакцию] – 19.06.2018 р.**Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 20.06.2018 р.*

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 98.45 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.10>**КОНФЛІКТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОНЦЕПТУ**
WILLKOMMENSKULTUR У НІМЕЦЬКОМОВНОМУ
МІЖКУЛЬТУРНОМУ ДИСКУРСІ***Катерина Олександрівна Міхіденко (м. Київ, Україна)****katya.mihidenko@gmail.com*

асистент кафедри германської філології та перекладу

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Стаття присвячена дослідженню концепту німецькомовного міжкультурного дискурсу WILLKOMMENSKULTUR та аналізу способів його вербалізації у комунікативному процесі. Аналіз вербалізації концепту відбувається на основі коментарів та постів користувачів німецькомовних форумів та чат-румів, що дозволяє дослідити непередбачені спонтанні висловлення, максимально наближені до реального мовлення. Як одиниці ментальних структур людського розуму концепти не лише допомагають структурувати нові знання, але й значною мірою конструюють реальність сприйняту індивідом як представником певного соціокультурного простору. У світлі сучасних соціополітичних подій у німецькомовному суспільстві актуальним стає саме концепт WILLKOMMENSKULTUR, який містить уявлення про взаємодію між німецькомовним суспільством та іноземцями або мешканцями Німеччини з міграційним минулим. При цьому роль німецькомовного суспільства як приймаючої сторони передбачає володіння міжкультурною компетенцією, наявність толерантності до інших, відмінних від власних культури та традицій, та готовність гостинно прийняти представників іншого етнокультурного середовища, створюючи таким чином мультикультурне суспільство з високим потенціалом розвитку. Однак, разом з таким ідеалізованим розумінням культури гостинності, на тлі актуального суспільно-політичного розвитку поняття "Willkommenskultur" набуває нового глибоко негативного

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Актуальные вопросы когнитивной лингвистики])

Конфліктний потенціал концепту Willkommenskultur у німецькомовному міжкультурному дискурсі
(Українською) [Конфликтный потенциал концепта Willkommenskultur в немецкоязычном межкультурном дискурсе (На укр. яз.)]© Міхіденко К. О. [Михиденко Е. А.] *katya.mihidenko@gmail.com*

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

образу, унаслідок чого виникає новий, цілком протилежний концепт. У негативному сенсі концепт WILLKOMMENSKULTUR відображає острах німецькомовного суспільства, що "гості" їхньої країни поступово перетворюються на "господарів", у той час, як корінне суспільство змушене відмовитися від власних традицій та культури на користь нової, нав'язаної іноземцями. У цьому розумінні поняття "Willkommenskultur" виражає нездатність корінного населення відстояти власні принципи і, як наслідок, поступове самознищення. Розглядається поняттєве поле обох форм інтерпретації концепту WILLKOMMENSKULTUR і його переосмислення відповідно до сучасних подій у німецькомовному суспільстві, що дозволяє проаналізувати як спосіб мислення мовців, так і конфліктні питання та актуальні проблеми суспільства, що знаходять відображення у міжкультурному конфліктному дискурсі.

Ключові слова: концепт, поняттєве поле, міжкультурний дискурс, конфліктний дискурс, культура гостинності.

**CONFLICT POTENTIAL OF THE CONCEPT
WILLKOMMENSKULTUR IN GERMAN LANGUAGE
INTERCULTURAL DISCOURSE**

Kateryna O. Mikhidenko (Kyiv, Ukraine)
mihidenko.katya@gmail.com

Assistant teacher of the chair of German Philology and Translation
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

This article is dedicated to the research of the concept of German language intercultural discourse WILLKOMMENSKULTUR and to the analysis of its ways of verbalization in the communicative process. The analysis of the concept verbalization is based on the comments and posts of users of German language forums and chat-rooms, which allows to research unprepared spontaneous expressions, as close to real speech as possible. Being mental structure units of the human mind concepts do not only help to structure new knowledge, but they also to a significant extent construct the reality perceived by an individual as a representative of a specific sociocultural space. In the light of actual social-political events, the concept WILLKOMMENSKULTUR becomes currently of great importance containing ideas of the relationship between the German speaking society and the foreigners or citizens with migration background. Thereby the role of the German language society as the receiving party involves intercultural competence, tolerance

(Current issues in cognitive linguistics)

Conflict potential of the concept Willkommenskultur in German language intercultural discourse (in Ukrainian) [Konfliktnyj potencijal konceptu Willkommenskultur u nimec'komovnomu mizhkul'turnomu dyskursi]

© Mikhidenko K. O. [Mikhidenko K. O.] katya.mihidenko@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

towards other cultures and traditions different from one's own as well as the willingness to welcome representatives of a different ethno-cultural environment, thus creating a society with high development potential. But along with such an idealized interpretation of welcome culture, with the background of actual social-political development the idea of "Willkommenskultur" attains a new, deeply negative form and, as a result, a new, completely opposite concept emerges. In the negative sense the concept WILLKOMMENSKULTUR depicts the fear of the society that the "the guests" of their country slowly turn to "hosts" while the native population is forced to reject own traditions and culture due to a new one, imposed on them by the foreigners. Such an understanding of "Willkommenskultur" implies the inability of the native population to protect its own principles and, as a result, gradual self-destruction. The paper analyses the conceptual fields of both forms of interpretation of the concept WILLKOMMENSKULTUR and its reinterpretation according to the actual events in German language society, which allows to analyze the cogitation patterns of the speakers as well as society's conflict questions and urgent problems that find their way into the intercultural conflict discourse.

Key words: concept, cognitive field, intercultural discourse, conflict discourse, welcome culture.

КОНФЛИКТНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ КОНЦЕПТА
WILLKOMMENSKULTUR В НЕМЕЦКОЯЗЫЧНОМ
МЕЖКУЛЬТУРНОМ ДИСКУРСЕ

Екатерина Александровна Михиденко (г. Киев, Украина)

katya.mihidenko@gmail.com

ассистент кафедры германской филологии и перевода
 Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
 (Министерство образования и науки Украины)
 01601, г. Киев, бульвар Тараса Шевченко, 14

Статья посвящается исследованию концепта немецкоязычного межкультурного дискурса WILLKOMMENSKULTUR и анализу способов его вербализации в коммуникативном процессе. Анализ вербализации концепта совершается на основе комментариев и постов пользователей немецкоязычных форумов чат-румов, что позволяет исследовать неподготовленные спонтанные высказывания, максимально приближённые к реальной речи. Будучи единицами ментальных структур человеческого ума, концепты не то-

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Актуальные вопросы когнитивной лингвистики])
Конфликтный потенциал концепту Willkommenskultur у німецькомовному міжкультурному дискурсі
 (Українською) [Конфликтный потенциал концепта Willkommenskultur в немецкоязычном межкультурном дискурсе (На укр. яз.)]

© Михиденко К. О. /Михиденко Е. А.] *katya.mihidenko@gmail.com*

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

лько помогают структурировать новые знания, но и в значительной мере конструируют реальность, воспринимаемую индивидом как представителем определенного социокультурного пространства. В свете современных социально-политических событий актуальным становится именно концепт *WILLKOMMENSKULTUR*, который вмещает представления о взаимосвязи между немецкоязычным обществом и иностранцами или жителями Германии с миграционным прошлым. При этом, роль немецкоязычного общества как принимающей стороны предусматривает владение межкультурной компетенцией, наличие толерантности по отношению к другим, отличающимся от собственных культуры и традициям, а также готовность гостеприимно принимать представителей другой этнокультурной среды, создавая таким образом общество с высоким потенциалом развития. Однако, вместе с таким идеализированным пониманием культуры гостеприимства, на фоне актуального социо-политического развития, понятие "*Willkommenskultur*" приобретает новый глубоко негативный образ, в следствие чего возникает новый, совершенно противоположенный концепт. В негативном смысле концепт *WILLKOMMENSKULTUR* отображает боязнь немецкоязычного общества, что "гости" их страны постепенно превращаются в "хозяев", в то время, как коренное население вынуждено отказаться от собственных традиций и культуры в пользу новой, навязанной иностранцами. В этом понимании понятие "*Willkommenskultur*" выражает неспособность коренного населения отстоять собственные принципы и, как следствие, постепенное самоистребление. Рассматривается понятийное поле обеих форм интерпретации концепта *WILLKOMMENSKULTUR* и его переосмысление в соответствии с современными событиями в немецкоязычном обществе, что позволяет проанализировать как способ мышления носителей языка, так и конфликтные вопросы и актуальные проблемы общества, которые находят своё отражение в межкультурном конфликтном дискурсе.

Ключевые слова: концепт, понятийное поле, межкультурный дискурс, конфликтный дискурс, культура гостеприимства.

Вступ

Організовуючи знання про світ та оточення людський інтелект звертається насамперед до образів чуттєвого пізнання. Такі фрагменти знань про явища реального світу дозволяють людині структурувати нові знання у рамках вже набутих і таким чином "персоналізувати" об'єктивні аспекти реальності.

Зважаючи на такі особливості сприйняття та оброблення інформації людським розумом, на сучасному етапі наукових досліджень когнітивної сфери поняття

(Current issues in cognitive linguistics)

Conflict potential of the concept *Willkommenskultur* in German language intercultural discourse (in Ukrainian) [Konfliktnyj potencijal konceptu *Willkommenskultur* u nimec'komovnomu mizhkul'turnomu dyskursi]

© Mikhidenko K. O. [Mikhidenko K. O.] katya.mikhidenko@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

"конструювання" видається більш слушним, ніж поняття "відображення світу", адже у ментальній сфері окремого індивіда відбувається перекодування реальності в результаті створення ментальних образів – концептів, які здатні видозмінюватися у ході набуття нового досвіду [див.: 1, с. 19; 2, с. 43].

Серед широкого ряду дослідників, які присвятили свої наукові праці висвітленню питань когнітивного аспекту комунікативної взаємодії, можна назвати, зокрема, таких науковців, як А. Д. Белова, С. А. Жаботинська, А. П. Мартинюк, Дж. Лакофф, Р. Н. Шепард, М. Шварц та інших.

Сучасні процеси глобалізації дозволяють практично необмежений культурний обмін, разом з тим спричиняючи, іноді вимушене, зіткнення протилежних ментальних схем та поняттєвих систем представників різних культурних середовищ.

Актуальність дослідження визначається динамічним характером сучасних соціокультурних та політичних подій на міжнародному рівні та його відображенням у міжкультурному дискурсі. **Метою дослідження** стає насамперед аналіз мовної реалізації негативних переконань та конфліктних поведінкових схем у дискурсивному континуумі міжкультурної комунікації для осягнення сутності тих чинників, що негативно впливають на міжкультурний комунікативний процес і призводять до конфліктних ситуацій чи навіть ворожого ставлення до іншої культури. **Об'єктом дослідження** є письмові тексти сучасного німецькомовного конфліктного дискурсу, що є результатом міжособистісної та міжкультурної комунікативної взаємодії у віртуальному просторі. **Предметом дослідження** є структурні, лінгвокогнітивні та етнокультурні характеристики сучасного німецькомовного конфліктного дискурсу у віртуальному просторі. **Матеріалом** послуговували понад 1700 одиниць у вигляді текстів (коментарів та постів), створених користувачами німецькомовних форумів, платформ та чатів, зокрема pi-news.net, goFeminin.com та чати на веб-сторінках таких німецькомовних видань, як «Der Tagesspiegel», «STERN», а також «Der Standard».

У дослідженні поєднуються **методи** традиційної лінгвістики та дискурсивного аналізу, зокрема, метод *структурного моделювання дискурсу, концептуальний аналіз*, за допомогою якого визначаються окремі когнітивні сценарії та концепти, зокрема концепт WILLKOMMENSKULTUR. За допомогою *інтерпретаційно-текстового аналізу* досліджуються способи вербалізації виокремленого концепту у конфліктному дискурсивному просторі. За допомогою *дескриптивного та індуктив-*

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Актуальные вопросы когнитивной лингвистики])
Конфліктний потенціал концепту Willkommenskultur у німецькомовному міжкультурному дискурсі
(Українською) [Конфликтный потенциал концепта Willkommenskultur в немецкоязычном межкультурном дискурсе (На укр. яз.)]

© Михіденко К. О. [Mихиденко Е. А.] katya.mihidenko@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

ного методів описуються досліджені засоби реалізації виокремленого концепту у комунікативному процесі. Зрештою пропонується *типологія* когнітивних сценаріїв та ролей міжкультурного конфліктного дискурсу.

Наукова новизна полягає в дослідженні сучасного мовного матеріалу у рамках міжособистісного та міжкультурного конфлікту у віртуальній сфері комунікації на основі сучасних суспільно-політичних подій у Німеччині. Досліджується спотанна комунікативна діяльність звичайних користувачів Інтернет-форумів та чат-румів. Проблема ворожого ставлення до іншої культури у німецькомовному просторі розглядається не крізь призму націонал-соціалізму, а як результат суперечностей в очікуваннях та вимогах до певних комунікативних ролей у когнітивних сценаріях міжкультурної взаємодії. Розглядають нові концепти, що визначають німецькомовний міжкультурний дискурс.

Основний зміст

Залежно від різних напрямів когнітивних досліджень, в аналізі концепту на перший план висуваються різні характеристики цього феномену ментальної системи та відстоюються різні точки зору щодо методик дослідження концепту. Однак для всіх напрямів спільним є погляд на *концепт як на одиницю структурованого знання індивіда про світ, яка репрезентована мовними одиницями і насичена соціокультурною фоновою інформацією*. [2, с. 29-38; 5, с. 37-39]. Ці від початку соціально детерміновані образи відображають не лише світогляд, притаманний членам певного соціуму, але й актуальні для них життєві реалії.

Так в сучасних умовах міжкультурної взаємодії, актуальним концептом німецькомовного міжкультурного дискурсу стає концепт WILLKOMMENSKULTUR. Значимість цього поняття для німецькомовного суспільства як суспільства мультикультурного підтверджується не лише значною репрезентованістю цього поняття у публічній сфері, але й обрання в Австрії слова "*Willkommenskultur*" словом року у 2015 році.

Поняття "*Willkommenskultur*" (*культура гостинності*), що виростає із дискусії щодо демографічної кризи у Німеччині двохтисячних років, стає предметом дискусії робочої програми 2013 року відділу "Diversity Management" проекту IQ (*Integration durch Qualifizierung*), де висловлюється необхідність розширення поняття від "гостинності по відношенню до легальних мігрантів у Німеччині", яке

(Current issues in cognitive linguistics)

Conflict potential of the concept Willkommenskultur in German language intercultural discourse (in Ukrainian) [Konfliktnyj potencial konceptu Willkommenskultur u nimec'komovnomu mizhkul'turnomu dyskursi]

© Mikhidenko K. O. [Mikhidenko K. O.] katya.mihidenko@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

приймається Федеральним міністерством з питань міграції та біженців [4, с. 3]. Автори робочої програми наполягають на більш широкому розумінні явища у зв'язку з культурою визнання не лише у контексті міграційної політики, але й по відношенню до всіх громадян з міграційним корінням [4, с. 15]. Поняття *Willkommenskultur* повинно відображати готовність та наявність необхідних комунікативних та міжкультурних компетенцій для прийняття та визнання представників різних культур як частини власного суспільства.

Отримані результати

В умовах сучасної міграційної ситуації поняття *Willkommenskultur* перетворюється на концепт у якому відбивається "нова реальність" німецькомовного суспільства. Однак, майже кризова міграційна ситуація у Європі та потік біженців у 2015 році, коли до Німеччини прибув майже один мільйон осіб, спричиняє суттєві зміни у розумінні цього поняття, зумовлюючи формування двох протилежних напрямків його тлумачення та наділяючи його двома полюсами.

Так, у позитивному сенсі поняттєве поле концепту *WILLKOMMENSKULTUR* формують такі центральні поняття, як *Anerkennung, Toleranz, Inklusion, Multikulturalität, Gastfreundlichkeit, Integration, Interkulturelle Kompetenz*. У контексті "*культури гостинності*" також реалізуються так і поняття, як *Harmonie, Frieden, Vielfalt, Freundlichkeit, neue Perspektiven* тощо (*Würde man die Flüchtlingen die Möglichkeit geben, unsere Wirtschaft mit aufzubauen, dann bestünde grade in Sachsen gewaltiges gemeinsames Potential*. [twitter @maybritillner]; *Kraftausdrücke, Verherrlichung von Gewalt, Volksverhetzung jeder Art gehören hier nicht her*. [Der Tagesspiegel, 22.09.2018]).

Культура гостинності репрезентується такими формами нової реальності, як *Willkommensäulen, Willkommensplakate Willkommensklassen*. Крім того, культура визнання передбачає відмову від поняття *Ausländer* (іноземець) і використання замість нього поняття *Neu-Zugewanderte* (особи, які щойно приїхали), усуваючи таким чином підтекст відокремлення від решти суспільства.

Однак, разом з тим відбувається усвідомлення протиріч у системах культурних цінностей та світоглядних аспектів. На основі вимушеного співіснування нерідко виникають міжкультурні конфлікти між "приймаючою стороною" та "гостями".

Як наслідок виникає нове поняттєве поле, що полярно відрізняється від ідеалізованого образу мирного та гармонійного взаємоіснування. Так, гостинність

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Актуальные вопросы когнитивной лингвистики])
Конфліктний потенціал концепту *Willkommenskultur* у німецькомовному міжкультурному дискурсі
 (Українською) [Конфликтный потенциал концепта *Willkommenskultur* в немецкоязычном межкультурном дискурсе (На укр. яз.)]

© Михіденко К. О. /Михиденко Е. А.] katya.mihidenko@gmail.com

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

(*Gastfreundlichkeit*) переосмислюється як утискання культури-господаря (*Einschränkung, Unterdrückung*); прагнення зберегти культурні особливості всіх етнічних меншин – як небажане втручання та навіть загарбування (*Invasion, Islamisierung*).

Негативного трактування набувають і поняття *толерантність* та *визнання* як слабкості та нездатності захистити власні норми та принципи: *Duldung, Weltfremdheit, Aufgeben eigener Prinzipien und Traditionen, "sich-alles-gefallen-lassen"* (WIR TOLERIEREN UNS KAPUTT. Keine Toleranz bei Intoleranz!! [Bundesdeutsche Zeitung, 23.09.2018]). Для позначення осіб іноземного походження застосовуються поняття, що чітко підкреслюють відокремленість та неналежність їх до суспільства: *Muslime, Willkommenskinder, Neuankömmlinge*. До поняттєвого поля концепту WILLKOMMENSKULTUR додаються нові поняттєві елементи: *Einwanderungsflut, unkontrollierte Flüchtlings-, und Einwanderungspolitik, Weltfremdheit, Toleranz bis zur Selbstaufgabe, politische Arroganz und Ignoranz, Toleranz von Gewalt (Toleranz für den Islam bedeutet Intoleranz fördern*. [Bundesdeutsche Zeitung, 23.09.2018]; 39.096 Deutsche wurden 2017 Opfer von 1.3 Millionen Flüchtlingen. 6.832 Flüchtlinge wurden Opfer von 72 Millionen Deutschen. 13 Deutsche wurden dabei Opfer von Tötungsdelikten 0 Flüchtlinge wurde diesbezüglich Opfer von Deutschen. [twitter @ maybritillner]). Цей новий негативний контекст відображає конфліктну природу концепту WILLKOMMENSKULTUR. На противагу ідеалізованому позитивному образу гостинності з'являється глибоко негативний образ самознищення внаслідок нездатності відстояти власні принципи.

Висновки

Таким чином, на прикладі концепту WILLKOMMENSKULTUR можна спостерігати динамічну природу ментальних структур та образів, що виникають як продукт осмислення та переосмислення реальності. Концепти, якими ми оперуємо, укорінені у реальному житті і одночасно з одного боку формуються реальністю, а з другого формують і її саму. Особливо у випадку міжкультурної комунікації відбувається надзвичайно динамічний розвиток та модифікації у суспільно-політичному та культурному контексті. На фоні сучасних соціально-політичних процесів концепт WILLKOMMENSKULTUR переосмислюється і набуває двох протилежних форми та способи сприйняття реальності у спільному поняттєвому контексті. Так, на прикладі концепту WILLKOMMENSKULTUR як одного з центральних концептів сучасного міжкультурного дискурсу вдається дослідити не лише світогляд та спосіб мислення мовців, але й конфліктні питання та нагальні проблеми у суспільстві.

(Current issues in cognitive linguistics)

Conflict potential of the concept Willkommenskultur in German language intercultural discourse (in Ukrainian) [Konfliktnyj potencial konceptu Willkommenskultur u nimec'komovnomu mizhkul'turnomu dyskursi]

© Mikhidenko K. O. [Mikhidenko K. O.] katya.mikhidenko@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Перспективи подальших наукових розвідок

У контексті подальших перспектив дослідження цього матеріалу доцільним вважаємо, зокрема, дослідження способів презентації та вербалізації концептів конфліктного дискурсу у німецькомовному та українськомовному публічному дискурсі у контексті сучасних суспільно-політичних подій.

Література

1. Каменская, О. Л. *Текст и коммуникация* (Москва, Высшая школа, 1990), 152.
2. Макаров, М. Л. *Основы теории дискурса* (Москва, Гнозис, 2003), 276.
3. *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge: Willkommens- und Anerkennungskultur* (BAMF, 2013), доступ <http://www.bamf.de/SharedDocs/Meldungen/DE/2011/20110519-nuernberger-tage-integration-willkommenskultur.html>
4. Merx A., Ruster J., Szukitsch Y. *Willkommenskultur (und Anerkennungskultur): Hintergrund, Diskussion und Handlungsempfehlungen* (München, IQ - Fachstelle Diversity Management, 2013), 25.
5. Nonhoff M. *Diskurs. Radikale Demokratie. Hegemonie. Zum Politischen Denken von Ernesto Laclau und Chantal Mouffe* (Verlag Bielefeld, 2007), 250.

Джерельна база

6. <https://www.tagesspiegel.de/politik/repraesentative-umfrage-mehrheit-der-deutschen-be-klagt-fehlende-toleranz/23099372.html>
7. https://mobile.twitter.com/y03y_2fknSt0n3D/status/1040340933324222465?p=v
8. <https://bundesdeutsche-zeitung.de/headlines/politics-headlines/unterwerfung-deutsch-land-ist-zu-tolerant-gegenueber-dem-islam-970720>

References

1. Kamenskaja O. L. *Tekst i kommunikacija* [Text and communication]. M. Vysshaja shkola, 1990. – 152 p. (In Russian)
2. Makarov M.L. *Osnovy teorii diskursa* [Main theories of discourse]. M.: Gnozis, 2003. – 276 p. (In Russian)
3. *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge: Willkommens- und Anerkennungskultur* (BAMF, 2013), доступ <http://www.bamf.de/SharedDocs/Meldungen/DE/2011/20110519-nuernberger-tage-integration-willkommenskultur.html>
4. Merx A., Ruster J., Szukitsch Y. *Willkommenskultur (und Anerkennungskultur): Hintergrund, Diskussion und Handlungsempfehlungen* (München, IQ - Fachstelle Diversity Management, 2013), 25.
5. Nonhoff M. *Diskurs. Radikale Demokratie. Hegemonie. Zum Politischen Denken von Ernesto Laclau und Chantal Mouffe* (Verlag Bielefeld, 2007), 250.

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Актуальные вопросы когнитивной лингвистики])

Конфліктний потенціал концепту Willkommenskultur у німецькомовному міжкультурному дискурсі (Українською) [Конфликтный потенциал концепта Willkommenskultur в немецкоязычном межкультурном дискурсе (На укр. яз.)]

© Міхиденко К. О. /Михиденко Е. А.] katya.mihidenko@gmail.com

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ
ЛІНГВІСТИКИ**

УДК 811.134.2

*Стаття надійшла до редакції [Article received /**Статья поступила в редакцию] – 19.05.2018 р.**Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 20.05.2018 р.**Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 90.53 %*<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.11>**МОВНІ ЗАСОБИ НА ПОЗНАЧЕННЯ УМОВНИХ ВІДНОШЕНЬ У
СУЧАСНІЙ ІСПАНСЬКІЙ МОВІ ЯК ПРОЯВ МОВЛЕННЄВОЇ
ПОВЕДІНКИ КОМУНІКАНТА****Галина Петрівна Судорженко (м. Київ, Україна)***gala_esp@ukr.net*

кандидат філологічних наук, доцент кафедри іспанської та французької філології

Київський національний лінгвістичний університет

(Міністерство освіти і науки України)

03680, м. Київ, Велика Васильківська, 73

Статтю присвячено аналізу мовних одиниць іспанської мови, які різняться за синтаксичною структурою і передають умовні відношення залежно від комунікативної ситуації. Визначено специфіку використання цих одиниць у процесі комунікації. З огляду на мисленнєво-мовленнєву діяльність персонажу схарактеризовані структурні моделі умовно-наслідкових відношень. Виявлено критерії виділення умовних відношень. З'ясовано сутність поняття умова та визначено комунікативну ситуацію, в якій мовець демонструє свою компетентність виразити умовні відношення, реалізація яких є протилежною дійсності, чи створити можливий світ для реалізації такої ситуації. Окреслено основні типи речень в іспанській мові, які відображають взаємозв'язок умова-наслідок, і при цьому здатні передавати інші відтінки, і тим самим сигналізувати про мовленнєву поведінку людини. Вибір ілюстративного матеріалу обмежився авторами, які представляють літературу кінця ХХ – початку ХХІ століття, що уможливив розкриття суттєвих характеристик менталітету сучасних носіїв мови, які визначають національну специфіку використання мовних засобів у процесі комунікації.

Парадигматичний підхід до систематизації синтаксичних одиниць виділив складнопідрядне речення з підрядним умови базовою структурою умовно-наслідкових відношень. Відношення між мовою та її користувачем, що є носієм культури, традицій, пра-

(Current issues in linguistic communications)

Linguistic means for determining conditional relations in Modern Spanish language as linguistic behavior of communicants (in Ukrainian) [Movni zasoby na poznachennja umovnyh vidnoshen' u suchasni'j ispan's'kij' movi jak projav movlennjevoi' povedinky komunikanta]

© Sudorzenko G. P. [Sudorzenko G. P.] *gala_esp@ukr.net*

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

вил поведінки у суспільстві, уможливило схарактеризувати мисленнєво-мовленнєву поведінку комуніканта, проаналізувавши використання ним мовних засобів.

Ключові слова: *умова, наслідок, умовні відношення, мисленнєво-мовленнєва поведінка, комунікативна ситуація, логічна зумовленість.*

**LINGUISTIC MEANS FOR DETERMINING CONDITIONAL
 RELATIONS IN MODERN SPANISH LANGUAGE AS LINGUISTIC
 BEHAVIOR OF COMMUNICANTS**

Galina P. Sudorzhenko (Kyiv, Ukraine)
gala_esp@ukr.net

PhD (Philology), associate professor of Department of Spanish and French Philology
 Kyiv National Linguistic University
 (Ministry of Education and Science of Ukraine)
 73 Velyka Vassylkivska Str., Kyiv, Ukraine, 03680

The article focuses on the analysis of linguistic units of the Spanish language, which differ in syntactic structure and convey conditional attitudes depending on the communicative situation. The specifics of the use of these units in the communication process are determined. Given the thought-speech activity of the character, the structural patterns of conditional-consequential relations are described. The criteria for the allocation of conditional relations are revealed. The essence of the notion is defined as a condition and a communicative situation is defined, in which the speaker demonstrates his competence to express conditional attitudes, the realization of which is the opposite of reality, or to create a possible world for the realization of such a situation. The main types of sentences in Spanish are discussed, which reflect the condition-effect relationship, while also capable of transmitting other shades, thereby signaling the speech behavior of a person. The choice of illustrative material was confined to the authors who represented the literature of the end of the 20th – the beginning of the 21st century, which made it possible to reveal the essential characteristics of the mentality of contemporary native speakers, which determine the national specificity of the use of linguistic means in the communication process.

The paradigmatic approach to the systematization of syntactical units identified an intricate sentence with a subordinate condition with the basic structure of conditional-consequential relationships. The relationship between the language and its user, the bearer of culture, traditions, and rules of conduct in society, made it possible to characterize their thinking and speech behavior by analyzing the use of language means.

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Актуальные вопросы коммуникативной лингвистики])
Мовні засоби на позначення умовних відношень у сучасній іспанській мові як прояв мовленнєвої поведінки комуніканта (Українською) [Языковые средства выражения условных отношений в современном испанском языке как проявление речевого поведения коммуниканта (На укр. яз.)]

© Судорженко Г. П. [Судорженко Г. П.] gala_esp@ukr.net

Key words: condition, consequence, conditional attitudes, thought-speech behavior, communicative situation, logical predestination.

ЯЗЫКОВЫЕ СРЕДСТВА ВЫРАЖЕНИЯ УСЛОВНЫХ ОТНОШЕНИЙ В СОВРЕМЕННОМ ИСПАНСКОМ ЯЗЫКЕ КАК ПРОЯВЛЕНИЕ РЕЧЕВОГО ПОВЕДЕНИЯ КОММУНИКАНТА

Галина Петровна Судорженко (г. Киев, Украина)

gala_esp@ukr.net

кандидат филологических наук, доцент
кафедры испанской и французской филологии
Киевский национальный лингвистический университет
(Министерство образования и науки Украины)
03680, г. Киев, Большая Васильковская, 73

Статья посвящена анализу языковых единиц испанского языка, которые различаются синтаксической структурой и передают условные отношения в определенной коммуникативной ситуации. Установлена специфика употребления этих единиц в процессе коммуникации. В зависимости от мыслительно-речевой деятельности персонажа охарактеризованы структурные модели условно-следственные отношений. Определены критерии для выделения условных отношений. Раскрыта сущность понятия условия та определена коммуникативная ситуация, в которой коммуникант демонстрирует свою компетенность выразить условные отношения, реализация которых противоположна действительности, или создать возможный мир для реализации данной ситуации. Определены основные типы предложений в испанском языке, которые отображают взаимосвязь условие-следствие, и при этом способны передавать другие оттенки, тем самым сигнализируя о речевом поведении человека. Выбор иллюстративного материала был представлен авторами конца XX – начала XXI столетия, что позволило раскрыть сущностные характеристики менталитета современных носителей языка, которые определяют национальную специфику употребления языковых средств в процессе коммуникации.

Парадигматический подход к систематизации синтаксических единиц позволяет выделить сложное предложение как базовую структуру для условно-следственных отношений. Связь между языком и человеком, который есть носителем культуры, традиций, культуры поведения в обществе, позволила характеризовать мыслительно-речевое поведение человека, анализируя, употребляемые им, языковые единицы.

Ключевые слова: условие, следствие, условные отношения, мыслительно-речевое

(Current issues in linguistic communications)

Linguistic means for determining conditional relations in Modern Spanish language as linguistic behavior of communicants (in Ukrainian) [Movni zasoby na poznachennja umovnyh vidnoshen' u suchasni'j ispan'skij'i' movi jak projav movlennjevoi' povedinky komunikanta]

© Sudorzenko G. P. [Sudorzenko G. P.] *gala_esp@ukr.net*

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

поведение, коммуникативная ситуация, логическая обусловленность.

Актуальність теми статті зумовлюється тенденцією лінгвістичних студії спрямовувати свої дослідження на вивчення мовленнєвої поведінки індивідуума в певній комунікативній ситуації. Оскільки ситуація може бути виражена різними структурами пропозитивної семантики, то можливість експлікації певної ситуації одиницями різних рівнів синтаксичної системи спонукає до пошуку мовних засобів передачі інформації, які б найбільш точно передавали мовленнєву поведінку людини в момент комунікативного акту.

Метою статті є дослідження мовних засобів на позначення умовних відношень для з'ясування мовленнєвої поведінки людини у певній комунікативній ситуації. Мета окреслює розв'язання таких проблем:

а) визначити комунікативно-прагматичні особливості мовних засобів, які спроможні схарактеризувати мовленнєву діяльність комунікантів;

б) з'ясувати позамовні, а саме ситуаційні чинники, які впливають на вибір мовних засобів.

У сучасній іспанській мові існує досить широка система комунікативних одиниць, які експліцитно чи імпліцитно передають умовно-наслідкові відношення між мовним відтворенням двох різних подій, процесів, тобто між вираженням ситуації-умови і ситуації-наслідку. На нашу думку найбільш вдалим є визначення Естрели Монтolio про поняття умови (*no condición, sino condicionalidad*), яка є гетерогенним, неоднорідним і змінним явищем, дослідження якої виходить за рамки теоретичної граматики, оскільки йдеться про когнітивні механізми, які уможливають компетентність мовця уявити та виразити ситуації протилежні реальним, створити можливі світи для реалізації умови-наслідку, мріяти про ситуації, які не здійснилися [1, с. 3467].

Наразі, такий підхід до вивчення умови не може обмежуватися тільки морфо-синтаксичним рівнем, а потребує аналізу з огляду на логіку, когнітивістику, психолінгвістику, соціолінгвістику, антропонімію, семантику і прагматику. Відношення між мовою та її користувачем, що є носієм мови, культури, правил поведінки у суспільстві, дає можливість схарактеризувати мовні засоби, які здатні відтворити його мисленнєво-мовленнєву діяльність.

Традиційним у лінгвістичній літературі стало визначення складнопідрядного умовного речення як речення непрямой модальності, в якому підрядна частина приєднується до головної сполучником або сполучниковим словом і вказує на умову, при

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Актуальные вопросы коммуникативной лингвистики])
Мовні засоби на позначення умовних відношень у сучасній іспанській мові як прояв мовленнєвої поведінки комуніканта (Українською) [Языковые средства выражения условных отношений в современном испанском языке как проявление речевого поведения коммуниканта (На укр. яз.)]

© Судорженко Г. П. [Судорженко Г. П.] gala_esp@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

якій дія в головній частині є можливою, бажаною або неможливою. Сполучники та сполучникові слова експлікують умовні відношення у складному реченні з підрядним умови. Якщо сполучник *si* є стилістично нейтральним з найбільшою частотністю в умовному реченні, то *como*, *cuanto*, *cuando* та сполучникові словами *a condición de que*, *con tal (de) que*, *siempre que*, *en caso de que*, *a menos que*, *en el supuesto de que*, *con que*, *solo con que* та ін. різняться вираженням стилістичним навантаженням, і кожний з яких додає відтінків, які характеризують мовленнєву поведінку індивідуума в комунікативній ситуації.

—¿No sabe que los actores desempleados son propensos a convertirse en alcohólicos?—preguntó él cuando Mathilde le pasó la botella.

—*Con tal de que no te vuelvas violento* — bromeó ella [7, p. 70]. Як репліка в діалогічному мовленні, ситуація умови із сполучниковим словом *con tal de que* передає застереження, заборону, які, жартуючи, висказує головна героїня, але тим самим вона окреслює ситуацію, яка могла б відповідати наслідку, зрозумілому із контексту. Така організація діалогу встановлює залежність між запитанням та реплікою, утворюючи смислово єдність та провокуючи умову-застереження саме у такій мовній формі.

Окрім того, семантична специфіка сполучників *como*, *cuando* та сполучникові словами *siempre que*, *a menos que*, *en el supuesto de que* дозволяє виділяти часові, причинно-наслідкові і допустові відношення. Таким чином, виділяються речення, які виражають істинні відношення умови та наслідку, а також ті, в яких умовні відношення тісно переплітаються з часовими, причинно-наслідковими і допустовими.

В умовному реченні зі сполучником *como* на перше місце виступає умовно-наслідковий зв'язок на основі хронологічної перспективи: момент здійснення наслідку настає відразу після виконання умови: *Como no me guste esa gente, los mando a paseo* [9, p. 133]. Якщо сполучники *si*, *cuando* є нейтральними по відношенню до характеристики самого моменту реалізації зв'язку, то вживання сполучника *como* свідчить про те, що момент здійснення наслідку відбудеться слідом за виконанням умови. Вживання форми теперішнього часу субхунтиву в головному реченні надає ще більшої динамічності і категоричності такого роду висловленням, які утворюють комунікативну ситуацію із вираженням попередження чи погрози: *Como no apruebes las matemáticas, te quedas sin vacaciones* [10, p. 119] ("Дивись мені, якщо не складеш іспит з математики, залишишся без канікул"). Речення такого типу займають особливе місце у функціонально-семантичному полі умовних відношень іспанської мови,

(Current issues in linguistic communications)

Linguistic means for determining conditional relations in Modern Spanish language as linguistic behavior of communicants (in Ukrainian) [Movni zasoby na poznachennja umovnyh vidnoshen' u suchasni'j ispan'skij' movi jak projav movlennjevoi' povedinky komunikanta]

© Sudorzenko G. P. [Sudorzenko G. P.] gala_esp@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

оскільки в комунікативному відношенні є еквівалентами "загрозуючого імператива", а речення з відтінком імперативності не відображають істинного умовно-наслідкового зв'язку [2, с. 22].

У більшості досліджень критерієм для визначення умовних відношень висувається така обов'язкова характеристики як безпосередня залежність між двома явищами, яка зумовлюється типом, характером зв'язку і позицією між частинами складнопідрядного речення [3, с. 645; 4, с. 284].

Як бачимо, наявність залежності є характерною особливістю умовних відношень виражених не тільки складнопідрядними реченнями з підрядним умови, а і структурами зі згорнутою пропозицією за формулою **прийменик + іменник**. У цьому контексті завжди можливо назвати компонент зумовлений і той, що зумовлює, а отже, залежний від зумовленого. Також очевидною є можливість трансформації згорнутої пропозиції у розгорнуту: *El problema era que si Erik se enteraba, nunca se lo perdonaría. – Con el dinero que recibe por mi novela podríamos irnos a París (Si recibiera el dinero por mi novela)* [8, р. 19]. Таким чином, у згорнутій пропозиції не порушується зв'язок між двома явищами дійсності, при якому здійснення одного з них можливе лише при реалізації іншого.

Іншим критерієм для визначення умовних відношень є гіпотетичний зв'язок між явищами, які усвідомлюється. Складнопідрядні умовні речення виражають пряму зумовленість: у підрядній частині називається ситуація, що викликає певний наслідок у головній частині. У дослідженнях другої половини ХХ століття існувала думка, що в таких реченнях може передаватися не тільки ірреальна чи потенційна, а й реальна зумовленість, яка представлена схемою *Presente de Indicativo + Presente de Indicativo* [5, с. 361]. але справжня умовність полягає в тому, що вона може бути тільки гіпотетичною, а не реальною. Умовне речення в іспанській мові будується на основі відношень припущення – наслідку. Припущення є гіпотетичним (таким, що стосується ідеї чи твердження, не підкріпленого фактом або доказом, теоретичного, допустового, нереального), а настання наслідку залежить від реалізації умови. Події, які відповідають умові та наслідку, не існують в момент мовлення, їхня реалізація лише припускається. Тому зв'язок умова – наслідок постійно спрямований у майбутнє, незалежно від уживання форм теперішнього чи минулого часу. Саме націленість на майбутнє є характерною рисою істинно умовних речень [2, с. 4; 6, с. 91].

Існують також критерії для виявлення псевдоумовних відношень, серед них

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Актуальные вопросы коммуникативной лингвистики])
Мовні засоби на позначення умовних відношень у сучасній іспанській мові як прояв мовленнєвої поведінки комуніканта (Українською) [Языковые средства выражения условных отношений в современном испанском языке как проявление речевого поведения коммуниканта (На укр. яз.)]

© Судорженко Г. П. [Судорженко Г. П.] gala_esp@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

основними, що дозволяють чітко розмежувати умову (condicionalidad) і псевдоумову (seudocondicionalidad) є реальність ситуації, відсутність гіпотетичності та порушення зв'язку умова – наслідок.

Отож, керуючись цими критеріями сутність істинних умовних відношень заключається у наявності необхідного зв'язку між умовою та зумовленим, а також у ставленні мовця до реалізації умови і зумовленого як до можливої, ймовірної або неможливої.

Дослідження умовно-наслідкових відношень, які фіксуються складною розумовою формою – логічним умовиводом, підтверджує, що форми вираження відношення логічної зумовленості можуть бути різними, однак, оскільки в основі їхнього вираження лежить пропозиція, розгорнута чи згорнута, формальна структура цих речень може бути складною, ускладненою і простою. Щодо вираження підрядної частини умови абсолютними чи зв'язними зворотами з неособовими формами дієслова, то слід зауважити, що абсолютні звороти, які мають свій агент діє, відповідать за структурою складному реченню [4, с. 362]. *Recordando ese día cinco años después, Mathilde pensó que su vida habría sido distinta de haberle hecho caso a su amiga* (7:56). Серед зворотів з неособовими формами дієслова головне місце відводиться інфінітивному звороту з прийменником *de*. Виходячи з матеріалу дослідження, ми можемо констатувати, що дані звороти можуть займати як препозицію, так і постпозицію залежно від тема-рематичних відношень. Препозиція з неособовими формами дієслова здебільшого вказує на інформативну залежність від попереднього контексту *De no ser el apoyo del barón Von Eisler y de otras personalidades prominentes, el presidente Hindenburg nunca habría aceptado nombrar a Adolf Hitler canceller de Alemania* [8, p. 21]. Відмічається частотність вживання інфінітивної конструкції після сполучника *y*, *que* і цим усувається нагромадження сполучників (*y*, *que*, *si*) і, відповідно, підрядних речень. *Unos días después del incendio, los dos hombres tuvieron una violenta discusión en el café del pueblo y de no ser por la intercesión de varios vecinos, habrían acabado despedazándose* [8, p. 36].

Традиційна логіка схильна визначати умовні відношення, які підкріплюється формулою **si p, entonces q**, як гіпотетичний сілогізм (silogismo hipotético) або умовний сілогізм (silogismo condicional) [1:3647]. Логічну основу умовних відношень складає операція імплікації, яка поєднує обидва висловлення в одне складне ціле, а саме: якщо ..., то... Типовою формою такої логічної операції в іспанській мові може

(Current issues in linguistic communications)

Linguistic means for determining conditional relations in Modern Spanish language as linguistic behavior of communicants (in Ukrainian) [Movni zasoby na poznachennja umovnyh vidnoshen' u suchasni'j ispan'skij' movi jak projav movlennjevoi' povedinky komunikanta]

© Sudorzhenko G. P. [Sudorzhenko G. P.] gala_esp@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

слугувати складнопідрядне речення з підрядним умови.

Наразі, складнопідрядне речення, яке передає істинні зв'язки умови-наслідку, може створювати комунікативну ситуацію загрози. У реченні ... *—Si vuelves a acercarte a mi hermana —gritó Henri —, te juro que te mataré* [8, p. 40], комуніканти перебувають у різних обставинах і породжують ситуацію загрози, що є попередженням, коли один із них, Henri, використовує повідомлення, оскільки поява співрозмовника є небажаною: йдеться про давню ворожнечу між двома сім'ями. Роман Якобсон, відомий лінгвіст, указував на те, що при аналізі ролі учасників мовленнєвого акту, потрібно концентрувати увагу на основній формі їх стосунків, зміні процесів кодування та декодування під час комунікації, враховуючи кардинальних відмінностей між даними аспектами при діалогічному та монологічному мовленні [7, с. 319]. Таку погрозу комуніканти промовляють як попередження з метою залякування і таким чином, щоб уникнути нанесення шкоди іншому, або уберегти себе від можливих ускладнень. Уживання в підрядній частині умови граматикизованої конструкції, що передає значення повторності дії, підкреслює інтенцію мовця попередити співрозмовника та надати йому право вибору, але наголошуючи на своєму намірі вживанням каузального дієслова *juro* та повтору *te juro que te mataré* як засобу впливу на морфо-синтаксичну структуру. Проте, прояви явно вираженої ворожнечі одного із комунікантив та його попередження про гіпотетичність реалізації дії, дає можливість іншому або уникнути конфліктної ситуації, або ж погроза реалізується. Співвідношення умови, яка відповідає повідомленню про негативну дію з боку співрозмовника, і наслідку, що передає реакцію мовця на таку умову, створюють уявну комунікативну ситуацію загрози, реалізація якої є ймовірною, якщо друга сторона конфліктної ситуації не піде на конфлікт. Формальним методом перевірки наявності умовно-наслідкової семантики може бути трансформація цих речень в протилежні за змістом при збереженні семантичної змісту речення, тобто його осмислення. Це досягається шляхом трансформації стверджувального речення в заперечне, заперечного у стверджувальне: *Si no vuelves a acercarte a mi hermana —gritó Henri —, te juro que no te mataré*.

У наступній ситуації *—Voy a ir a casa a buscar mi escopeta. Si cuando vuelva sigues aquí, serás responsable de lo que suceda —* [8, p. 44] повідомлення про загрозу виражається простим реченням *Voy a ir a casa a buscar mi escopeta*, і є темою, відомою із конфліктної ситуації, яка сталася, а не можливістю похизуватися чи продемон-

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Актуальные вопросы коммуникативной лингвистики])
 Мовні засоби на позначення умовних відношень у сучасній іспанській мові як прояв мовленнєвої поведінки комуніканта (Українською) [Языковые средства выражения условных отношений в современном испанском языке как проявление речевого поведения коммуниканта (На укр. яз.)]

© Судорженко Г. П. [Судорженко Г. П.] gala_esp@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

нструвати унікальність рушниць. Погроза передусє умовному періоду та сигналізує про час та наміри її здійснення за допомогою граматикалізованої конструкції *Voy a ir*, семантики дієслова *buscar* та іменника на позначення знаряддя вбивства *escopeta*. Ситуація умови містить повідомлення про час здійснення погрози як можливої, вірогідної, вираженої підрядною частиною часу *Si cuando vuelva sigues aquí*, і як попередження про ймовірний наслідок для свого співрозмовника та його відповідальність за конфліктну ситуацію *serás responsable de lo que suceda*, оскільки сам комуніканти не виражає йому прямої погрози.

Внутрішнє мовлення є об'єктом дослідження не тільки лінгвістики, а і психолінгвістики, неврології, оскільки спеціалістам «стає все більш очевидним той факт, що мова є засобом не тільки інтерперсональної, але і інтраперсональної комунікації» [7, с. 320]. Далі Р. Й. Якобсон зазначає, що «під впливом блискучих досліджень Л. С. Виготського та О. М. Соколова стало актуальним вивчення внутрішнього існування мовлення і різних аспектів внутрішнього мовлення, яке формує, програмує і завершує наше висловлювання і, загалом, керує зовнішньою і внутрішньою стороною мовленнєвої поведінки, рівно як мовчазною реакцією на будь-яке повідомлення [7, с. 320]. Використання засобів вираження умовних відношень у внутрішньому мовленні дозволяє проаналізувати мовленнєву поведінку людини залежно від її психоемоційного стану. У внутрішньому мовленні часто віддзеркалюється набутий життєвий досвід, переконання, навички, тому структура такого розумового процесу є послідовною, безперервною. Головна героїня пов'язує спогади минулого із надзвичайно складною життєвою ситуацією у теперішньому і усвідомлює, що з часу її весілля, приводу для посмішки не було. У її пам'яті спливають ті давні часи, які започаткували всі нещастя. Умовні відношення уявляються протилежними тим, які мали місце в дійсності, але додається почуття жалю, навіть образа на матір, яка залишилася перед нею. *Todo habría sido diferente si cinco años atrás su madre hubiese respetado su cita para la prueba del vestido que debía vestir en su boda con Dieter* [7, р. 62]. Аналітичні форми субхунтиту та кондіціоналу вказують на неможливість реалізації такої умови і наслідку в минулому, оскільки мовець володіє знанням і в дійсності мали місце протилежні за змістом умова й наслідок.

Таким чином, різнооформлені, але взаємопов'язані між собою семантичним інваріантом, синтаксичні структури на позначення ситуації умови-наслідку характеризують мисленнєво-мовленнєву поведінку мовця у комунікативних ситуаціях різ-

(Current issues in linguistic communications)

Linguistic means for determining conditional relations in Modern Spanish language as linguistic behavior of communicants (in Ukrainian) [Movni zasoby na poznachennja umovnyh vidnoshen' u suchasni'j ispan'skij' movi jak projav movlennjevoi' povedinky komunikanta]

© Sudorzhenko G. P. [Sudorzhenko G. P.] gala_esp@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

ного типу. Разом з тим, прагматичний аналіз дозволяє виявити приховані інтенції мовця та його ставлення до ситуації, а також до уявного співбесідника у внутрішньому мовленні. Перспективою дослідження може бути комплексний підхід до вивчення умовних відношень з огляду на логіку, когнітивістику, психолінгвістику, соціолінгвістику, антропонімію, семантику і прагматику.

Література

1. Montolio E., V. Barreto. *Las construcciones condicionales. Gramática descriptiva de la lengua española. Entre la oración y el discurso. Morfología* (Madrid : Espasa Calpe, 2000): 3644–3735.
2. Цкитишвили, Н. В. «Условные предложения в современном испанском языке.» Автореф. дисс. канд. филол. наук, Москва, 1974.
3. Garrido Vilchez G. B. *Las "Gramáticas" de la Real Academia Española : teoría gramatical, sintaxis y subordinación* (Salamanca, Tesis Universidad de Salamanca, 2008), 962.
4. Rodríguez Ramalle T. M. *Manual de sintaxis del español* (Madrid, Ed. Castalia, 2005), 610.
5. Gómez Torrego L. *Gramática didáctica del español* (Madrid, S. M., 2002), 543.
6. Barco Gómez C. *Elementos de Lógica* (Manizales, Universidad de Caldas, Centro Editorial, 2004), 288.
7. Якобсон, З. *Избранные работы* (Москва, Прогресс, 1985), 455.

Джерела ілюстративного матеріалу

8. Rey, J. *Dile a María que la quiero* (Barcelona, PenguinRandom House Grupo Editorial. S. A. U. 2016).
9. Sampedro, J. L. *La sonrisa estrusca* (Madrid, Ed. Alpaguara, S. A., 1996), 347.
10. Gala, A. *Charlas con Troyo* (Madrid, Escasa Calpe, S. A., 1986), 327.

References

1. Montolio E., V. Barreto. *Las construcciones condicionales. Gramática descriptiva de la lengua española. Entre la oración y el discurso. Morfología* (Madrid : Espasa Calpe, 2000): 3644–3735.
2. Ckitishvili, N. V. «Uslovnye predlozheniya v sovremennom ispanskom jazyke.» Avtoref. diss. kand. filol. nauk, Moskva, 1974.
3. Garrido Vilchez G. B. *Las "Gramáticas" de la Real Academia Española : teoría gramatical, sintaxis y subordinación* (Salamanca, Tesis Universidad de Salamanca, 2008), 962.
4. Rodríguez Ramalle T. M. *Manual de sintaxis del español* (Madrid, Ed. Castalia, 2005), 610.
5. Gómez Torrego L. *Gramática didáctica del español* (Madrid, S. M., 2002), 543.
6. Barco Gómez C. *Elementos de Lógica* (Manizales, Universidad de Caldas, Centro Editorial, 2004), 288.
7. Jakobson, Z. *Izbrannye raboty* (Moskva, Progress, 1985), 455.
8. Rey, J. *Dile a María que la quiero* (Barcelona, PenguinRandom House Grupo Editorial. S. A. U. 2016).
9. Sampedro, J. L. *La sonrisa estrusca* (Madrid, Ed. Alpaguara, S. A., 1996), 347.
10. Gala, A. *Charlas con Troyo* (Madrid, Escasa Calpe, S. A., 1986), 327.

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Актуальные вопросы коммуникативной лингвистики])
Мовні засоби на позначення умовних відношень у сучасній іспанській мові як прояв мовленнєвої поведінки комуніканта (Українською) [Языковые средства выражения условных отношений в современном испанском языке как проявление речевого поведения коммуниканта (На укр. яз.)]

© Судорженко Г. П. [Судорженко Г. П.] gala_esp@ukr.net

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

УДК 81'25

*Стаття надійшла до редакції [Article received /**Статья поступила в редакцию]* – 25.05.2018 р.*Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат]* – 27.05.2018 р.*Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста]* – 95.92 %<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.12>**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ У СПЕЦІАЛЬНОМУ ПЕРЕКЛАДІ:
СИНЕРГЕТИЧНІ АСПЕКТИ*****Маргарита Сергіївна Дорофєєва (м. Київ, Україна)***margarita_dorofeeva@hotmail.comдоктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської філології та
перекладу

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

У статті представлено синергетичний підхід до перекладацького аналізу спеціальних текстів. Теоретичні засади дослідження формує синергетичне моделювання як завершальний етап методології синергетики перекладу. Результатом синергетичного моделювання стали авторська модель системи спеціального перекладу та синергетично-інформаційна методика порівняльно-перекладацького аналізу спеціальних текстів. Ставиться мета висвітлити практичні аспекти синергетичного перекладацького аналізу на кожному окремому етапі як засобу забезпечення і контролю якості спеціального перекладу. Поняття «забезпечення якості» охоплює редагування, коригування і об'єктивне оцінювання транслята. Матеріал розвідки складають фрагмент вихідного психотерапевтичного тексту Зігмунда Фрейда німецькою мовою, контрольний переклад українською мовою та опублікований український переклад-еталон. Пропонована методика перекладацького аналізу дозволяє встановити експліцитні та імпліцитні порушення міжкультурної фахової комунікації у формі хибних перекладацьких рішень. На процедурних етапах аналізу встановлюються домінанта перекладу вихідного тексту, інформаційні дефіцити перекладача і стратегії їхнього усунення. Послідовне дотримання алгоритму синергетично-інформаційної методики перекладацького аналізу сприяє об'єктивності оцінювання транслята, викриттю синергетичних механізмів спеціального перекладу й мінімізації перекладацьких похибок у майбутньому.

(Current issues in translation studies)

**Quality assurance in specialized translation (synergetic aspects) (in German) [Qualitätssicherung im
Fachübersetzen: Synergetische Aspekte]**© Dorofeyeva M. S. [Dorofeyeva M. S.] margarita_dorofeeva@hotmail.com

---

Ключові слова: синергетика перекладу, спеціальний переклад, забезпечення якості, синергетичний перекладацький аналіз, синергетично-інформаційна методика.

QUALITY ASSURANCE IN SPECIALIZED TRANSLATION (SYNERGETIC ASPECTS)

Margarita S. Dorofeyeva (Kyiv, Ukraine)

margarita_dorofeeva@hotmail.com

DSc (Philology), Associate Professor, Department of German Philology and Translation
Kyiv National Taras Shevchenko University
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The paper presents a synergetic information technique of comparative translation analysis in specialized translation based on the synergetic information model. The synergetic comparative translation analysis was demonstrated on material of the German text fragment by Sigmund Freud, its control translation into Ukrainian and also on standard Ukrainian translation, published in a book. The research object builds the synergetic information technique of comparative translation analysis in specialized translation from German into Ukrainian. The subject of the study includes implementation peculiarities of the methodology by carrying out the synergetic comparative translation analysis. During the synergetic analysis the instable equilibrium relations between the source text and target text as well as translation mistakes in the intercultural specialized communication were investigated. The synergetic translation analysis allows to identify types and language levels of the translator's information deficit, and beyond that information types related to translation mistakes on the corresponding levels in the self-organized translation system. The procedural stages of the analysis make it possible to determine the translation dominant of the source text, the causes for translation information deficits and their compensation strategies. The reconstruction of incorrect translation solutions in the target text makes a contribution to better understanding self-organized translation processes that correspond to the development phase of the synergetic translation system. The synergetic information technique of translation analysis helps to discover the synergetic mechanisms in translation, thus realizing quality assurance as editing, correction and objective evaluation of the source text. Beyond that

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])
Забезпечення якості у спеціальному перекладі: синергетичні аспекти (Німецькою) [Обеспечение
качества в специальном переводе: синергетические аспекты (На нем. яз.)]

© *Дорофеева М. С. [Дорофеева М. С.]* margarita_dorofeeva@hotmail.com

the synergetic translation analysis algorithm proved successful in the minimizing the future translator's mistakes in specialized texts translation.

Key words: translation synergetics, specialized translation, quality assurance, synergetic comparative translation analysis, synergetic information technique of translation analysis.

ОБЕСПЕЧЕНИЕ КАЧЕСТВА В СПЕЦИАЛЬНОМ ПЕРЕВОДЕ: СИНЕРГЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ

Маргарита Сергеевна Дорофеева (г. Киев, Украина)

margarita_dorofeeva@hotmail.com

доктор филологических наук, доцент, доцент кафедры германской филологии и перевода Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
 (Министерство образования и науки Украины)
 01601, г. Киев, бульвар Тараса Шевченко, 14

В статье представлен синергетический подход к осуществлению переводческого анализа специальных текстов. Теоретическую базу исследования формирует синергетическое моделирование как завершающий этап методологии синергетики перевода. Результатом синергетического моделирования выступают авторская модель системы специального перевода и синергетическая информационная методика сравнительно-переводческого анализа специальных текстов. Ставится цель осветить практические аспекты синергетического переводческого анализа на каждом отдельном его этапе как способа обеспечения и контроля качества специального перевода. Понятие «обеспечение качества» охватывает редактирование, коррекцию и объективную оценку транслята. Материал исследования составляют фрагмент исходного психотерапевтического текста Зигмунда Фрейда на немецком языке, контрольный перевод фрагмента на украинский язык и опубликованный перевод-эталон. Предложенная методика переводческого анализа позволяет установить явные и скрытые нарушения межкультурной специальной коммуникации в форме ошибочных переводческих решений. На процедурных этапах анализа определяются доминанта перевода исходного текста, информационные дефициты переводчика и стратегии их устранения. Последовательное соблюдение алгоритма синергетической информационной методики переводческого анализа предоставляет возможности для объективной оценки транслята, раскрытия синергетических механизмов специального перевода и минимизации будущих переводческих ошибок.

(Current issues in translation studies)

Quality assurance in specialized translation (synergetic aspects) (in German) [Qualitätssicherung im Fachübersetzen: Synergetische Aspekte]

© Dorofeyeva M. S. [Dorofeyeva M. S.] margarita_dorofeeva@hotmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Ключевые слова: синергетика перевода, специальный перевод, обеспечение качества, синергетический переводческий анализ, синергетическая информационная методика.

**QUALITÄTSSICHERUNG IM FACHÜBERSETZEN:
 SYNERGETISCHE ASPEKTE**

Margarita S. Dorofeyeva (Kyiv, Ukraine)

margarita_dorofeeva@hotmail.com

Dr.habil., Univ.-Doz., Lehrstuhl für germanische Philologie und Translation

Nationale Taras- Schewtschenko -Universität

Kyiv, Ukraine

(Ministerium für Bildung und Forschung der Ukraine)

14 Taras Schewtschenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

Der vorliegende Beitrag präsentiert einen synergetischen Ansatz zur Übersetzungsanalyse von Fachtexten. Die Grundlage für Übersetzungsforschung im Fachübersetzen bildet translationssynergetische Methodologie mit dem konzipierten Modell des Fachtranslationssystems und einem synergetischen Algorithmus der vergleichenden Übersetzungsanalyse. Es wird das Ziel gesetzt, praktische Aspekte der synergetischen Übersetzungsanalyse als Qualitätssicherung eines Fachzieltexes auf jeder einzelnen Etappe darzulegen. Unter Qualitätssicherung ist dabei Redigieren, Korrektur und objektive Evaluierung des Translats verstanden. Das Analysematerial umfasst ein Fragment des deutschsprachigen psychotherapeutischen Ausgangstextes von Sigmund Freud, dessen Kontrollübersetzung ins Ukrainische sowie veröffentlichte ukrainische Musterübersetzung, vorgenommen vom Berufstranslator. Anhand der Analyse sind explizite und implizite Störungen der interkulturellen Fachkommunikation in Form der fehlerhaften Übersetzungslösungen aufgedeckt worden. Die prozeduralen Etappen der Analyse ermöglichen es, die Übersetzungsdominante des Ausgangstextes zu bestimmen, Ursachen für translatorische Informationsdefizite sowie deren Ausgleichsstrategien festzulegen. Die Rekonstruktion der fehlerhaften Übersetzungslösungen im Zieltext verhilft zum besseren Verstehen von selbstorganisierten Übersetzungsprozessen, die der Werde-Phase im synergetischen Translationssystem entsprechen. Kontinuierliche Durchführung der synergetischen Übersetzungsanalyse fördert objektive Evaluierung des Translats, trägt zur Aufdeckung der synergetischen Übersetzungsmechanismen im Fachübersetzen bei und ebnet somit Wege zur Minimierung von zukünftigen Übersetzungsfehlern.

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Забезпечення якості у спеціальному перекладі: синергетичні аспекти (Німецькою) [Обеспечение качества в специальном переводе: синергетические аспекты (На нем. яз.)]

© *Дорофеева М. С. [Дорофеева М. С.]* margarita_dorofeeva@hotmail.com

Schlüsselwörter: *Translationssynergetik, Fachübersetzen, Qualitätssicherung, synergetische Übersetzungsanalyse, synergetische Informationsmethodik.*

1. Methodologische Voraussetzungen

Vom Standpunkt der Translationssynergetik aus stellt das Fachübersetzen ein komplexes System mit der inneren und äußeren Selbstorganisationsebene dar. Die Wechselwirkung der genannten Ebenen wird durch das Prinzip der doppelten Einschließung determiniert, das die Übersetzung als synergetisches System kennzeichnet. Zu den distinktiven Merkmalen des Fachübersetzens im synergetischen Sinne gehören kohärente Verzahnung der Systemelemente, Selbstorganisation, dynamische Hierarchie von translatorischen Handlungen. Das Fachübersetzungssystem wie jedes System der Selbstorganisation verfügt über zwei Entwicklungsphasen: a) Phase des Seins; b) Phase des Werdens. Die Sein-Phase entspricht dem Übersetzungsergebnis, während die Werden-Phase den Übersetzungsprozess markiert. Es sei betont, dass in den europäischen Translationsstudien ein synergetischer Ansatz zur Übersetzungsanalyse von Fachtexten kaum vorhanden ist. Aufgrund dieser Tatsache kann der vorliegende Beitrag als Lösungsversuch eines *aktuellen* methodologischen Problems in der Übersetzungsforschung betrachtet werden.

Allgemeine synergetische Grundlagen der Fachübersetzungsforschung bilden Prinzipien der Selbstorganisationstheorie von komplexen Systemen, die auf Untersuchungen im Bereich der Physik, Chemie sowie Biologie Ende 70er- Anfang 80er Jahre des XX. Jahrhunderts zurückzuführen sind [vgl. 11; 12; 15]. Heute werden synergetische Ansätze zunehmend in den Geisteswissenschaften, darunter in der synergetischen Linguistik, Diskurstheorie, Soziologie, Philosophie und transkulturellen Studien erarbeitet [1; 4; 7; 16; 17]. Im Vordergrund der translationssynergetischen Methodologie steht das von der Autorin des vorliegenden Beitrags konzipierte Modell des Fachtranslationssystems [2, c. 12-17; 3, c. 325-328].

Das Selbstorganisationssystem des Fachübersetzens kann genauso in Form eines synergetischen Informationsmodells präsentiert werden, dem das Kriterium der Übersetzungsdominanz zugrunde liegt. Unter Übersetzungsdominanz versteht man im Rahmen der Informationsübersetzungstheorie die Information, die vom Adressanten zur Übergabe an den Adressaten bestimmt ist [5, c. 35-36].

Das Modell selbst ist nach dem Prinzip der doppelten Einschließung von Ju. Stepanov [vgl. 8, c.13-15] gebaut, wo zwei jeweils nichtgeschlossene

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Selbstorganisationsebenen ineinander einschließen. Das Fachübersetzungssystem wird auf 4 Ebenen seiner Entwicklungsphase modelliert: Mikroebene 1, Mikroebene 2, Makroebene sowie Megaebene. In der Mitte befindet sich die Übersetzungsdominante als konfigurierendes Element für das ganze System.

Die Mikroebene 1 bildet strukturell-semantische Information, die im fachlichen Ausgangstext (weiter: AT) verbalisiert wird. Die Mikroebene 2 umfasst die im AT explizierte kommunikativ-pragmatische Information. Die Makroebene entspricht dem Fachdiskurs des AT und beinhaltet 2 Typen der impliziten Information, darunter: a) diskursiv-situative Information; b) diskursiv-spezielle / fachliche Information. Diskursiv-situative Information markiert gattungsstilistische Konventionen sowie inhaltliche Kategorien entsprechenden Fachdiskurses, zu dem der AT gehört. Diskursiv-spezielle Information beherbergt die im AT implizierten Fachkenntnisse.

Die Megaebene stellt das implizite Hintergrundwissen im AT dar. Dieses Wissen befindet sich in der Noosphäre, die sich durch die Gesamtheit der kollektiven kognitiven Frames (Sach- und Fachwissen) einschließlich der einzelnen Übersetzungskompetenzen innerhalb von drei Typen der wissenschaftlichen Rationalität konstituiert [9, c. 315-325].

Das globale Ziel der Modellerarbeitung besteht in der Qualitätssicherung sowie Qualitätserhöhung des Fachübersetzens mittels der Aufdeckung von synergetischen Mechanismen der Translation als Selbstorganisationssystems. Zu den weiteren Zielen der synergetischen Modellierung gehört die praktische Nutzung des Informationsmodells als Grundlage der vergleichenden Übersetzungsanalyse im Rahmen der Translationssynergetik.

Der vorliegende Beitrag setzt damit zum *Ziel*, praktische Aspekte der synergetischen Übersetzungsanalyse anhand eines Fragments deutschsprachigen Fachtextes im Bereich Psychotherapie, seiner Kontrollübersetzung ins Ukrainische und einer veröffentlichten ukrainischen Musterübersetzung darzulegen. Das *Objekt* der Untersuchung bildet synergetische Informationsmethodik der vergleichenden Übersetzungsanalyse eines Fachtextes. Der *Forschungsgegenstand* umfasst Besonderheiten der Umsetzung von der synergetischen Methodik auf jeder einzelnen Etappe der Übersetzungsanalyse.

2. Etappen der synergetischen Übersetzungsanalyse

Synergetische Informationsmethodik der vergleichenden Übersetzungsanalyse auf Grundlage des oben dargestellten Informationsmodells beinhaltet 10 Etappen: (1) Analyse des Zieltextes (weiter ZT); (2) Untersuchung des AT nach Kriterien der Funktion und

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])
 Забезпечення якості у спеціальному перекладі: синергетичні аспекти (Німецькою) [Обеспечение
 качества в специальном переводе: синергетические аспекты (На нем. яз.)]

© Дорофеева М. С. [Дорофеева М. С.] margarita_dorofeeva@hotmail.com

Übersetzungsdominante; (3) Vergleich des AT und ZT nach den aufgedeckten Bifurkationspunkten; (4) Darlegung der Abweichungen zwischen dem AT und ZT in der Hierarchie der Übersetzungslösungen von Lexem bis zur satzübergreifenden Einheit; (5) Untersuchung der AT- und ZT-Divergenzen nach den Typen des Übersetzungsgleichgewichts; (6) Klassifizierung der Abweichungen zwischen dem AT und ZT nach dem dominierenden Informationstyp; (7) Beseitigung der Informationsdefizite im ZT; (8) Korrektur der Übersetzungsfehler vom Subjekt der Analyse; (9) Begründung der vorgenommenen Korrekturen sowie fehlerhaften übersetzerischen Lösungen im ZT (Rekonstruktion); (10) Monitoring und Evaluierung der Analyseergebnisse.

2.1. Zieltextanalyse

Betrachten wir die erste Etappe der synergetischen Übersetzungsanalyse. Als *Material* für den Vergleich dienten ein Fragment der deutschsprachigen „Einführung in die Psychoanalyse“ von Sigmund Freud [14, S. 9], Kontrollvariante seiner Übersetzung sowie veröffentlichte Musterübersetzung des AT ins Ukrainische [10, c. 19]. Die analysierte Kontrollvariante der ukrainischen Übersetzung wurde von einem Studierenden der Nationalen Taras- Schewtschenko -Universität Kiew – Fachrichtung „Translation aus dem Deutschen“, IX. Semester Masterstudiums – vorgenommen. Analysieren wir die Kontrollvariante (1.1) nach dem Schema der synergetischen Übersetzungsanalyse (Etappe 1):

(1.1) *Хибні процеси*

Шановні пані та панове!

Ми почнемо не з гіпотез, а з дослідження. Його об'єктом є доволі поширені явища, про які знають всі, проте не приділяють їм належної уваги, оскільки ці явища аж ніяк не пов'язані з хворобою й можуть спостерігатися у кожній здоровій людині.

Мова йде про так звані хибні процеси* (Fehlleistungen) у свідомості людини, до яких відноситься обмовка (Versprechen), коли замість одного слова говоримо інше; так само трапляється і на письмі – чи помітно це, чи ні; або ж читання між рядків* (Verlesen), коли в надрукованому чи написаному тексті вичитуєш те, чого там немає. Аналогічно, коли людина в чийхось словах чує те, чого сказано не було – це додумлювання почутого* (Verhören); звичайно ж, тут не йдеться про ваді слуху.

До іншої групи таких явищ відноситься короткочасне забуття базової інформації, коли людина, до прикладу, не може пригадати імена* (Namen), які вона знає і регулярно чує, чи коли вона забуває здійснити свій намір (Vorsatz), але пізніше згадує, бо він вилітає з пам'яті всього лише на деякий час [13].

In der angeführten Übersetzungsvariante sind potenzielle Abweichungen vom AT

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

fett gedruckt und mit dem Symbol* markiert. Diese Stellen sind als Störungen der interkulturellen Fachkommunikation zu verzeichnen. Vom Standpunkt des Subjekts der Übersetzungsanalyse (des Prüfers) aus geht es hier voraussichtlich um Verzerrungen semantischer Information des AT. Davon zeugen Einfügungen des Übersetzers, die in Klammern ursprüngliche Lexeme des Originals angeben: *хибні процеси* (Fehlleistungen); *читання між рядків* (Verlesen); *домислювання почутого* (Verhören). Auf Ebene der semantischen Information (gegenständlich-logischer Bedeutung) ist Wiedergabe dieser deutschen Lexeme in der ukrainischen Übersetzungsvariante eindeutig falsch.

2.2. Ausgangstextanalyse nach Kriterien der Funktion und Übersetzungsdominante

In der zweiten Etappe der Übersetzungsanalyse sind anhand des AT-Fragments sowohl Funktion als auch Übersetzungsdominante festzustellen.

(1) Die Fehlleistungen

Meine Damen und Herren! Wir beginnen nicht mit Voraussetzungen, sondern mit einer Untersuchung. Zu deren Objekt wählen wir gewisse Phänomene, die sehr häufig, sehr bekannt und sehr wenig gewürdigt sind, die insofern nichts mit Krankheiten zu tun haben, als sie bei jedem Gesunden beobachtet werden können.

Es sind dies die sogenannten Fehlleistungen des Menschen, wie wenn jemand etwas sagen will und dafür ein anderes Wort sagt, das Versprechen, oder ihm dasselbe beim Schreiben geschieht, was er entweder bemerken kann oder nicht; oder wenn jemand im Druck oder in der Schrift etwas anderes liest, als was da zu lesen ist, das Verlesen; ebenso wenn er etwas falsch hört, was zu ihm gesagt wird, das Verhören, natürlich ohne daß eine organische Störung seines Hörvermögens dabei in Betracht kommt.

Eine andere Reihe solcher Erscheinungen hat ein Vergessen zur Grundlage, aber kein dauerndes, sondern ein nur zeitweiliges, z. B. wenn jemand einen Namen nicht finden kann, den er doch kennt und regelmäßig wiedererkennt, oder wenn er einen Vorsatz auszuführen vergißt, den er doch später erinnert, also nur für einen gewissen Zeitpunkt vergessen hatte [14, S. 9].

Vor allem sollte man sich den extralinguistischen Faktoren zuwenden. Das zu analysierende Fragment (1) ist dem berühmten Kurs „Vorlesungen zur Einführung in die Psychoanalyse“ von Sigmund Freud entnommen, deren erster Teil unter dem Titel „Fehlleistungen“ 1916 in Wien veröffentlicht wurde. Wenn wir das Verzeichnis der übersetzungsrelevanten Textfunktionen von Chr. Nord zu Rate ziehen [18, p. 8], wird evident, dass der AT über eine Grundfunktion und zwei Unterfunktionen verfügt. Zu der Grundfunktion des Originals gehört Darstellung von Sachverhalten, während

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])
 Забезпечення якості у спеціальному перекладі: синергетичні аспекти (Німецькою) [Обеспечение
 качества в специальном переводе: синергетические аспекты (На нем. яз.)]

© Дорофеева М. С. [Дорофеева М. С.] margarita_dorofeeva@hotmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

Unterfunktionen informative und didaktische Funktion umfassen [vgl. 19, S. 82-85]. Die letztere Funktion erklärt sich durch die Zielgruppe des AT – Medizinstudenten.

Von den genannten Funktionen wird dann die Übersetzungsdominante als AT-Informationstyp abgeleitet, der im Zieltext unbedingt wiederzugeben ist. Logischerweise ergeben sich dabei zwei Informationstypen: semantische (inhaltliche) und diskursiv-spezielle (fachliche) Information. Nach K. Reiss bildet der Inhalt eine Übersetzungsdominante aller informativen Texte, zugleich ist diskursiv-spezielle Information für einen didaktischen Text psychotherapeutischen Fachbereiches unentbehrlich. Diese Voraussetzungen lassen sich anhand der innersprachlichen Merkmale des AT überprüfen. Der AT-Fragment beinhaltet einerseits spezifische Begriffe, die als Marker des psychotherapeutischen Diskurses zu betrachten sind: *Fehlleistungen*, *das Versprechen*, *das Verhören*, *das Verlesen*, *Vergessen*, *das Hörvermögen*, *organische Störung*. Andererseits verfügt der AT über aufwendige Argumentationsstrukturen, die in zahlreichen Nebensätzen zum Ausdruck kommen: Attributsätze (...*die*), Konzessivsätze (...*die insofern...*, *als...*; *natürlich ohne daß...*), Subjektsätze (...*was...*), Konditionalsätze (*wenn jemand...*; *...wie wenn...*; *... ebenso wenn...*), Objektsätze (...*was zu ihm gesagt wird*).

Daraus lässt sich schlussfolgern, dass syntaktische Argumentationsstrukturen Träger der strukturell-semantischen Information sind, während Fachbegriffe diskursiv-spezielle Information des AT markieren. Somit bilden explizite strukturell-semantische sowie fachliche Informationen Übersetzungsdominante des analysierten Textfragmentes.

2.3. Vergleich des Ausgangs- und Zieltextes nach den Bifurkationspunkten.

In der dritten Etappe der Übersetzungsanalyse vergleichen wir das AT-Fragment (1) und die Übersetzungsvariante (1.1) nach den Bifurkationspunkten, d.h. nach Divergenzen in der Wiedergabe der Übersetzungsdominante (Tabelle 1):

(1) Die Fehlleistungen	(1.1) Хибні процеси*
(1a) Meine Damen und Herren! Wir beginnen nicht mit Voraussetzungen , sondern mit einer Untersuchung. Zu deren Objekt wählen wir gewisse Phänomene, die sehr häufig, sehr bekannt und sehr wenig gewürdigt sind, die insofern nichts mit Krankheiten zu tun haben, als sie bei jedem Gesunden beobachtet werden können.	(1.1a) Шановні пані та панове! Ми почнемо не з зiнoтeз* , а з дослідження. Їїю об'єктом є доволі поширені явища, про які знають всі, проте не приділяють їм належної уваги, оскільки ці явища аж ніяк не пов'язані з хворобою й можуть спостерігатися у кожної здорової людини.
(1b) Es sind dies die sogenannten Fehlleistungen des Menschen, wie wenn jemand etwas sagen will und dafür ein anderes Wort sagt, das Versprechen, oder ihm dasselbe beim Schreiben geschieht, was er entweder bemerken kann oder nicht ; oder wenn	(1.1b) Мова йде про так звані хибні процеси* (Fehlleistungen) у свідомості людини, до яких відноситься обмовка (Versprechen), коли замість одного слова говориши інше; так само трапляється і на

(Current issues in translation studies)

Quality assurance in specialized translation (synergetic aspects) (in German) [Qualitätssicherung im Fachübersetzen: Synergetische Aspekte]

© Dorofeyeva M. S. [Dorofeyeva M. S.] margarita_dorofeeva@hotmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

jemand im Druck oder in der Schrift etwas anderes liest, als was da zu lesen ist, das Verlesen ; ebenso wenn er etwas falsch hört, was zu ihm gesagt wird, das Verhören , natürlich ohne daß eine organische Störung seines Hörvermögens dabei in Betracht kommt.	письмі – чи помітно це, чи ні ; або жс читання між рядків* (Verlesen), коли в надрукованому чи написаному тексті вичитуєш те, чого там немає. Аналогічно, коли людина в чийсь словах чує те, чого сказано не було – це домислювання почутого* (Verhören); звичайно ж, тут не йдеться про вади слуху.
(1c) Eine andere Reihe solcher Erscheinungen hat ein Vergessen zur Grundlage , aber kein dauerndes, sondern ein nur zeitweiliges, z. B. wenn jemand einen Namen nicht finden kann, den er doch kennt und regelmäßig wiedererkennt , oder wenn er einen Vorsatz auszuführen vergißt, den er doch später erinnert, also nur für einen gewissen Zeitpunkt vergessen hatte. [14, S. 9]	(1.1c) До іншої групи таких явищ відноситься короткочасне забуття базової інформації* , коли людина, до прикладу, не може пригадати імена* (Namen), які* вона знає і регулярно чує* , чи коли вона забуває здійснити свій намір (Vorsatz), але пізніше згадує, бо він вилітає з пам'яті всього лише на деякий час. [13]

Tabelle 1. AT und ZT-Vergleich nach den Bifurkationspunkten

Zur besseren Übersicht beider Textfragmente ist die Tabelle 1 in einzelne Abschnitte geteilt, die den Titelbereich (Abschnitt 1 – 1.1) sowie weitere satzübergreifende Einheiten des AT und ZT (Abschnitte 1a – 1.1a, 1b – 1.1b usw.) darstellen. Anhand des Textvergleichs in der linken und rechten Spalte wird deutlich, dass die mit dem Symbol* markierten fragwürdigen Stellen in der Übersetzungsvariante 1.1 (siehe oben Etappe 1 Zieltextanalyse) sich tatsächlich als Störfaktoren der interkulturellen Fachkommunikation erwiesen haben.

Es geht hier um fehlerhafte Wiedergabe der diskursiv-speziellen Information des AT in der Übersetzung: *Fehlleistungen – хибні процеси** (Abschnitt 1.1), *хибні процеси у свідомості людини** (Abschnitt 1.1b), *das Verlesen – читання між рядків**; *das Verhören – домислювання почутого** (Abschnitt 1.1b). Außerdem sind zusätzliche Abweichungen zwischen dem AT und ZT auf Ebene der strukturell-semantischen Information zu beobachten. Dazu gehören: falsche semantische Wiedergabe des Lexems *Voraussetzungen – зинези** (Abschnitt 1.1a); falsche Wiedergabe der Kollokation *etw. zur Grundlage haben* durch die Wortverbindung mit einer anderen gegenständlich-logischen Bedeutung *базова інформація**; falsche morphologische Wiedergabe des AT-Substantivs im Singular *einen Namen...*, *den* durch das Substantiv im Plural *імена, які...**; fehlerhafte semantische Wiedergabe des AT-Verbs *wiedererkennen* durch das ZT-Verb *чує** (alle genannten Beispiele aus Abschnitt 1.1c).

Es sei betont, dass die aufgedeckten Abweichungen zwar das Gleichgewicht des ganzen synergetischen Systems nicht ruinieren (d.h. der Zieltextinhalt ist im Allgemeinen

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])
Забезпечення якості у спеціальному перекладі: синергетичні аспекти (Німецькою) [Обеспечение
качества в специальном переводе: синергетические аспекты (На нем. яз.)]

© Дорофеева М. С. [Дорофеева М. С.] margarita_dorofeeva@hotmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

verständlich), allerdings bilden die fehlerhaften Lösungen das instabile Gleichgewicht, was das Verstehen der Fachinformation im Zieltext erheblich erschwert. Somit steht die Wiedergabe der Übersetzungsdominante des Ausgangstextes in Gefahr.

2.4. Darlegung der Abweichungen zwischen AT und ZT nach der Hierarchie von Übersetzungslösungen und Typen des Übersetzungsgleichgewichts.

Kommen wir zu den Etappen 4 und 5 der synergetischen Übersetzungsanalyse über. Dafür bedienen wir uns einer Sammeltable, wo beide Kriterien zusammengefügt sind (vgl. Tabelle 2):

Hierarchie der Übersetzungslösungen nach den Sprachebenen	Übersetzungsgleichgewicht (Typ II – instabiles Gleichgewicht)
(I) lexikalische Ebene des AT	(Ia) lexikalische Ebene des ZT
die Fehlleistungen	<i>хибні процеси* у свідомості людини</i>
Voraussetzungen	<i>гіпотез*</i>
das Verlesen	<i>читання між рядків*</i>
das Verhören	<i>домислювання почутого*</i>
wiedererkennt	<i>чує*</i>
(II) morphologische Ebene des AT	(IIa) morphologische Ebene des ZT
einen Namen <...>, den <...>	<i>імена* <...>, які* <...></i>
(III) Ebene der Wortverbindungen/ Kollokationen des AT	(IIIa) Ebene der Wortverbindungen/ Kollokationen des ZT
Eine andere Reihe solcher Erscheinungen hat ein Vergessen zur Grundlage , <...>	<i>До іншої групи таких явищ відноситься короточасне забуття базової інформації*, <...></i>
(IV) syntaktische Ebene des AT	(IVa) syntaktische Ebene des ZT
Es sind dies die sogenannten Fehlleistungen des Menschen, wie wenn jemand etwas sagen will und dafür ein anderes Wort sagt, das Versprechen, oder ihm dasselbe beim Schreiben geschieht, was er entweder bemerken kann oder nicht , <...>	<i>Мова йде про так звані хибні процеси* (Fehlleistungen) у свідомості людини, до яких відноситься обмовка (Versprechen), коли замість одного слова говоримо інше; так само трапляється і на письмі – чи помітно це, чи ні*; <...></i>

Tabelle 2. Instabile Abweichungen zwischen der AT und ZT nach den Sprachebenen

Die Tabelle 2 präsentiert fehlerhafte Entsprechungen im ZT, die nach den Sprachebenen in der Hierarchie der Übersetzungslösungen sowie nach dem Typ des Übersetzungsgleichgewichts geordnet sind. Aus der Tabelle wird ersichtlich, dass die Wiedergabefehler im ZT zu dem instabilen Typ des Übersetzungsgleichgewichts gehören und 4 hierarchische Stufen der Übersetzungslösungen umfassen: eine lexikalische Ebene, eine morphologische Ebene, eine Wortverbindungs-/Kollokationsebene und eine syntaktische

(Current issues in translation studies)

Quality assurance in specialized translation (synergetic aspects) (in German) [Qualitätssicherung im Fachübersetzen: Synergetische Aspekte]

© Dorofeyeva M. S. [Dorofeyeva M. S.] margarita_dorofeeva@hotmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Ebene. Auf diese Weise werden alle aufgedeckten Fälle der Fachkommunikationsstörung im ZT erfasst. Dabei ist zu betonen, dass in den angeführten Beispielen (Ia), (IIIa) die Übersetzungsdominante des AT falsch wiedergegeben wird.

2.5. Klassifizierung der Abweichungen zwischen AT und ZT nach der Übersetzungsdominante

In der Etappe 6 der synergetischen Übersetzungsanalyse wird jede Entsprechung dem dominierenden Informationstyp des AT zugeordnet und in tabellarischer Form präsentiert. Außerdem sind Informationstypen nach ihrer Zugehörigkeit zu den jeweiligen Ebenen des Selbstorganisationssystems (weiter SO-Systems) im Fachübersetzen markiert (vgl. Tabelle 3):

Fälle des instabilen Übersetzungsgleichgewichts auf 4 Sprachebenen	dominierende Informationstypen des AT (Übersetzungsdominante)	
	strukturell- semantische Information <i>Mikroebene des SO- Systems</i>	diskursiv-spezielle/fachliche Information <i>Makroebene des SO-Systems</i>
(Ia) lexikalische Ebene des ZT		
<i>хибні процеси* у свідомості людини</i>		+
<i>зіпнотез*</i>	+	
<i>читання між рядків*</i>		+
<i>домислювання почутого*</i>		+
<i>чуже*</i>	+	
(IIa) morphologische Ebene des ZT		
<i>імена* <...>, які* <...></i>	+	
(IIIa) Ebene der Wortverbindungen/ Kollokationen des ZT		
<i>До іншої групи таких явищ відноситься короткочасне забуття базової інформації*, <...></i>	+	
(IVa) syntaktische Ebene des ZT		
<i>Мова йде про так звані хибні процеси* (Fehlleistungen) у свідомості людини, до яких відноситься обмовка (Versprechen), коли замість одного слова говориш інше; так само трапляється і на письмі – чи помітно це, чи ні*; <...></i>	+	

Tabelle 3. Klassifizierung der Abweichungen im ZT nach der

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])
 Забезпечення якості у спеціальному перекладі: синергетичні аспекти (Німецькою) [Обеспечение
 качества в специальном переводе: синергетические аспекты (На нім. яз.)]

© Дорофєєва М. С. [Дорофеева М. С.] margarita_dorofeeva@hotmail.com

Übersetzungsdominante

Kommentieren wir die Angaben aus der Tabelle 3. In der linken Spalte sind sämtliche Fälle des instabilen Übersetzungsgleichgewichts im ZT aufgelistet, die auf der jeweiligen Sprachebene der Übersetzungslösungen liegen. Die rechte Spalte enthält Angaben über die dominierenden Informationstypen des AT (Übersetzungsdominanten): strukturell-semantische und diskursiv-spezielle Information auf Mikro- und Makroebenen des Fachtranslationssystems. Dabei werden in jeder Zeile Störungen der Fachkommunikation durch die falsche Wiedergabe der Übersetzungsdominante mit dem Symbol (+) markiert.

So gehört z.B. die fehlerhafte Übersetzungslösung auf Ebene der Wortverbindungen (IIIa) zum strukturell-semantischen Informationsdefizit des Übersetzers. Strukturell-semantische Information liegt auf der AT –Mikroebene – dem System der ausgangssprachlichen Einheiten und deren Bedeutungen, die im AT- Inhalt verbalisiert sind.

Somit zeugt das aufgedeckte Informationsdefizit des Übersetzers von seiner unzureichenden Sprachkompetenz. Die Sprachkompetenz lässt sich durch die zwei- bzw. einsprachige lexikographische Quellen, grammatische Nachschlagewerke und Kommunikation mit den Muttersprachlern steigern.

Andere Beispiele des instabilen Übersetzungsgleichgewichts in der Tabelle (vgl. lexikalische ZT-Ebene 1a) beleuchten das diskursiv-spezielle/fachliche Informationsdefizit des Übersetzers. Dieses Defizit ist auf mangelnde Fachkompetenz sowie unzureichendes Hintergrundwissen des Übersetzers in einem bestimmten Fachbereich zurückzuführen. Diskursiv-spezielle Information liegt auf der Makroebene eines konkreten Fachdiskurses, dessen Teil der AT bildet. Das fachliche Informationsdefizit wird einerseits durch die Nutzung der terminologischen Datenbanken, andererseits durch den Rückgriff auf die Ressourcen der Noosphäre ausgeglichen.

2.6. Beseitigung der Informationsdefizite im ZT und Korrektur der Übersetzungsfehler

In den Etappen 7 und 8 der synergetischen Übersetzungsanalyse gleicht der Prüfer die vorhandenen Informationsdefizite des ZT aus und korrigiert anschließend die Fehler des Übersetzers. Eine objektive Evaluierung der Übersetzungskompetenz setzt den Vergleich der Übersetzungsvariante entweder (a) mit den Parallelübersetzungen anderer Kollegen im gleichen Expertenstatus, oder (b) mit der Musterübersetzung voraus, falls eine solche Übersetzung dem Prüfer zur Verfügung steht.

Da wir eine veröffentlichte Übersetzung des AT ins Ukrainische zu Rate ziehen

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

können, vergleichen wir die Variante 1.1 mit der Musterübersetzung 1.0 (Tabelle 4):

(1.1) <i>Хибні процеси*</i>	(1.0) <i>Хибні дії</i>
(1.1a) Шановні пані та панове! Ми почнемо не з <i>зінотез*</i> , а з дослідження. Його об'єктом є доволі поширені явища, про які знають всі, проте не приділяють їм належної уваги, оскільки ці явища аж ніяк не пов'язані з хворобою й можуть спостерігатися у кожній здоровій людині.	(a1.0) Вельмишановне товариство! Почнімо не з <i>постулатів</i> , а з дослідження. Оберімо за його об'єкт певні дуже поширені, добре всім знані й украй мало оцінені феномени, які нітрохи не пов'язані з хворобами, бо їх можна спостерігати в кожній здоровій людині.
(1.1b) Мова йде про так звані <i>хибні процеси*</i> (Fehlleistungen) у <i>свідомості</i> людини, до яких відноситься <i>обмовка</i> (Versprechen), коли замість одного слова говориш інше; так само трапляється і на письмі – <i>чи помітно це, чи ні*</i> ; або ж <i>читання між рядків*</i> (Verlesen), коли в надрукованому чи написаному тексті вичитуєш те, чого там немає. Аналогічно, коли людина в чийхось словах чує те, чого сказано не було – це <i>домислювання почутого*</i> (Verhören); звичайно ж, тут не йдеться про вади слуху.	(b1.0) Це так звані <i>хибні дії</i> , властиві людині: вона хоче щось сказати, а натомість каже зовсім інше – це <i>похибка мовна</i> ; або те саме трапляється з нею на письмі, і <i>вона часом помічає свою помилку, а часом ні</i> ; або, читаючи друкований чи писаний текст, вона бачить не те, що там написано, – це <i>похибка читальна</i> ; так само людині може почутися не те що їй сказано, – це <i>похибка слухова</i> ; звичайно, тут і мови нема про якісь органічні ураження слухових органів у цієї людини.
(1.1c) До іншої групи таких явищ відноситься короточасне забуття <i>базової інформації*</i> , коли людина, до прикладу, не може пригадати <i>імені*</i> (Namen), <i>які*</i> вона знає і регулярно <i>чує*</i> , чи коли вона забуває здійснити свій <i>намір</i> (Vorsatz), але пізніше згадує, бо він випітає з пам'яті всього лиш на деякий час [13].	(c1.0) В основі ще однієї низки таких явищ лежить <i>забування</i> , але не тривале, а коротке, приміром, коли хто не може згадати чийогось <i>імені</i> , а <i>те ім'я</i> він усе-таки знає і, <i>тільки-но йому нагадають, одразу його впізнає</i> ; або коли хто забуває про свій <i>намір</i> , а згодом про нього згадує, тобто забуває тільки на якийсь певний час [10, с. 19].

Tabelle 4. Vergleich der Übersetzungsvariante 1.1 mit der Musterübersetzung

Aus der Tabelle werden alle Abweichungen zwischen dem AT und ZT in Form der oben angeführten Informationsdefizite ersichtlich. Gleich in der Titelwiedergabe ist das fachliche Informationsdefizit zu beobachten: (1.1) *хибні процеси** – (1.0) *хибні дії*. Auf lexikalischer ZT-Ebene werden 2 Abweichungen bei der Wiedergabe der strukturell-semantic Information des AT deutlich: (1.1a) *зінотез** – (a1.0) *постулатів*; (1.1c) <...> *регулярно чує** – (c1.0) <...> *тільки-но йому нагадають, одразу його впізнає*. Auf der morphologischen Ebene des ZT gibt es fehlerhafte Wiedergabe Singulars durch Pluralform: (1.1c) <...> *не може пригадати імені** (Namen), *які** вона знає <...> – (c1.0) <...> *не може задати чийогось імені, а те ім'я він усе-таки знає* <...>. Ebene der Wortverbindungen/Kollokationen im ZT präsentiert falsche Wiedergabe der AT-

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Забезпечення якості у спеціальному перекладі: синергетичні аспекти (Німецькою) [Обеспечение качества в специальном переводе: синергетические аспекты (На нем. яз.)]

© Дорофеева М. С. [Дорофеева М. С.] margarita_dorofeeva@hotmail.com

Kollokation: (1.1c) *До іншої групи таких явищ відноситься короткочасне забуття базової інформації** <...> – (c1.0) *В основі це однієї низки таких явищ лежить забування* <...>. Auf der syntaktischen Ebene ist Verzerrung des AT-Subjektsatzes durch einen subjektlosen Nachtrag im ZT evident: (1.1b) <...> *так само трапляється і на письмі – чи помітно це, чи ні** <...> – (b1.0) <...> *або те саме трапляється з нею на письмі, і вона <людина> часом помічає свою помилку, а часом ні* <...>.

Was das fachliche Defizit im ZT angeht, so sind anhand des Vergleichs mit der Musterübersetzung folgende 3 Fälle zu verzeichnen:

(1.1b) *Мова йде про так звані хибні процеси** (Fehlleistungen) *у свідомості** *людини* <...> – (b1.0) *Це так звані хибні дії, властиві людині* <...>;

(1.1b) <...> *або ж читання між рядків** (Verlesen), коли в надрукованому чи написаному тексті вичитуєш те, чого там немає. – (b1.0) <...> *або, читаючи друкований чи писаний текст, вона бачить не те, що там написано, – це похибка читальна* <...>.

(1.1b) Аналогічно, коли людина в чийхось словах чує те, чого сказано не було – це *домислювання почутого** (Verhören) <...> – (b1.0) <...> *так само людині може почутися не те що їй сказано, – це похибка слухова* <...>.

2.7. Rekonstruktion von fehlerhaften Lösungen und Begründung der Korrekturen

Die 9. Etappe der synergetischen Übersetzungsanalyse kennzeichnet sich durch das Kommentar des Prüfers zu den Übersetzungsfehlern und vorgenommenen Korrekturen auf Grundlage der Musterübersetzung sowie anderer verfügbaren Quellen.

Beginnen wir mit der Rekonstruktion und Beseitigung von einem ausgewählten strukturell-semantischen Informationsdefizit im ZT. Der Fall betrifft Wiedergabe des abstrakten Substantivs *Voraussetzungen* durch falsche semantische Entsprechung *zinomezu* (dt. *Hypothesen*). Dieses Defizit ist auf Polysemie des Substantivs im Deutschen zurückzuführen, wobei das Lexem *Voraussetzung* laut dem Großen deutsch-ukrainischen Wörterbuch über drei Bedeutungen verfügt: 1) *передумова* (dt. Vorbedingung); 2) *умова* (dt. Bedingung); 3) *припущення* (dt. Annahme) (Müller 2005: 678). Es liegt nahe, dass der Übersetzer eine Teilentsprechung „Hypothese“ als Synonym der 3. Bedeutung ausgewählt hat.

Diese Lösung scheint im Kontext des ganzen Kapitels von Freuds Vorlesungen inakzeptabel zu sein, da es nicht um Hypothesen, sondern um festgelegte Meinung zum Problem der Psychoanalyse die Rede ist.

Das bestätigt einerseits die Musterübersetzung des Lexems: *постулати* (dt. *Postulate/Grundvorassetzungen*) [10, c. 19]. Andererseits ist die passende Bedeutung im

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Duden-Onlinewörterbuch zu finden: *feste Vorstellung, von der man sich bei seinen Überlegungen und Entschlüssen leiten lässt* [20]. Deshalb empfiehlt sich die Wiedergabe des Lexems im Ukrainischen durch das oben erwähnte Substantiv *постулати* oder *передумови* (dt. Vorbedingungen).

Kommentieren wir ein Informationsdefizit diskursiv-speziellen Charakters. Es bezieht sich auf die falsche Wiedergabe des Fachbegriffes *Verlesen* durch die Wortverbindung *читання між рядків** (dt. Lesen zwischen den Zeilen). Offensichtlich ist im AT-Fragment nicht das Lesen zwischen den Zeilen, sondern ein unbeabsichtigter Wahrnehmungsfehler beim Lesen gemeint, was aus dem Titel des Originalwerkes ableiten lässt: *Fehlleistungen*.

Der Übersetzer hat anscheinend den Fachbegriff falsch interpretiert, indem er die von Freud gemeinten unbewussten psychischen Handlungen mit der kreativen Tätigkeit des Menschen verwechselt. Der Autor der ukrainischen Musterübersetzung schlägt bei der Wiedergabe des Begriffs *Verlesen* ein Beschreibungsverfahren vor: *читальна похибка* (dt. Lesefehler) [10, c. 19]. Als Prüfer würden wir diese Lösung akzeptieren, da es im Ukrainischen keine 1: 1 Entsprechung für den analysierten Begriff gibt.

Der eingeschränkte Umfang des Beitrags erlaubt uns leider nicht, hier alle aufgedeckten Fälle des instabilen Übersetzungsgleichgewichts zu rekonstruieren. Die allgemeine Prozedur der Analyse bleibt aber auch für andere Beispiele ähnlich.

2.8. Monitoring und Evaluierung der Ergebnisse

Kommen wir zur letzten Etappe der synergetischen Übersetzungsanalyse über. Vorgenommene Übersetzungsanalyse des psychotherapeutischen Fachtextes (Fragment 1 – Umfang 181 Wörter), seiner Kontrollübersetzung (Variante 1.1 – Umfang 168 Wörter) und der Musterübersetzung (Fragment 1.0 – 173 Wörter) wies im Zieltext 1.1 *acht* Fälle des instabilen Übersetzungsgleichgewichts auf vier Sprachebenen nach.

Es ergaben sich *fünf* fehlerhafte Übersetzungslösungen auf lexikalischer Ebene, *eine* inkorrekte Lösung auf morphologischer Ebene, *ein* Fall des instabilen Gleichgewichts auf Ebene der Wortverbindungen/Kollokationen und *eine* falsche Lösung auf syntaktischer Ebene des Zieltextes. Von den 8 genannten Störfällen beziehen sich 5 Fälle auf das Defizit der strukturell-semantischen Information. Diese Tatsache bedeutet eine unzureichende Sprachkompetenz des Übersetzers und erfordert Steigerung dessen lexikalischen, morphologischen und syntaktischen Sprachvermögens einerseits durch die Vorübersetzungsanalyse der sprachlichen AT-Struktur, andererseits durch Heranziehung lexikographischer und grammatischer Nachschlagewerke.

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])
 Забезпечення якості у спеціальному перекладі: синергетичні аспекти (Німецькою) [Обеспечение
 качества в специальном переводе: синергетические аспекты (На нім. яз.)]

© Дорофєєва М. С. [Дорофеева М. С.] margarita_dorofeeva@hotmail.com

Die anderen 3 Lösungen beziehen sich auf das diskursiv-spezielle/fachliche Informationsdefizit des Übersetzers. Diese Fehler sind schwerwiegender für die interkulturelle Fachkommunikation, da sie das Fachwissen als Übersetzungsdominante des AT in der Übersetzung entstellen. Das genannte Defizit lässt sich durch den Rückgriff auf das Allgemeinwissen der Noosphäre und Fachwissen des entsprechenden Diskurses ausgleichen.

3. Schlussfolgerungen

Zusammenfassend lässt sich betonen: Analyseergebnisse bestätigen die Effizienz der synergetischen Informationsmethodik anhand der vergleichenden Übersetzungsanalyse eines Fachtextfragmentes, seiner Übersetzungsvariante sowie der Musterübersetzung. Die nach dem angegebenen Algorithmus durchgeführte Analyse ermöglicht eine objektive Evaluierung des Translats und schafft somit Voraussetzungen für Qualitätssicherung im Fachübersetzen jeder Art. Qualitätssicherung wird durch folgende Faktoren bedingt:

(1) die ZT-Analyse auf Etappe 1 deckt potenzielle Störungen der interkulturellen Fachkommunikation im Translat auf;

(2) Angaben der Mikroebene des Fachtranslationssystems lassen auf Etappe 2 die Funktion sowie Übersetzungsdominante des Ausgangstextes bestimmen;

(3) vergleichende übersetzungsrelevante Analyse von Abweichungen bei der Wiedergabe der Übersetzungsdominante bildet Grundlage zur Rekonstruktion und Korrektur von Übersetzungslösungen sowie für Aufdeckung von zusätzlichen Störungen der interkulturellen Fachkommunikation;

(4) Datendarstellung in der Tabelle nach Kriterium der Hierarchie von Übersetzungslösungen ermöglicht es dem Prüfer, sich einen Überblick über die Besonderheiten der Wiedergabe von der Übersetzungsdominante auf verschiedenen Sprachebenen im Zieltext zu verschaffen;

(5) tabellarische Datendarstellung nach Kriterium der Informationstypen von fehlerhaften Übersetzungslösungen erlaubt es, das Informationsdefizit, seine Ursachen sowie effiziente Ausgleichsstrategien aufzudecken;

(6) die Heranziehung der Musterübersetzung bzw. Parallelübersetzungen der Partner im gleichen Expertenstatus sichert eine objektive Evaluierung der analysierten Übersetzungsvariante und deutet Korrekturtaktiken an;

(7) kognitive Rekonstruktion der fehlerhaften Übersetzungslösungen trägt zur Aufdeckung von synergetischen Übersetzungsmechanismen bei und verhilft somit zum besseren Verstehen der Werde-Phase-Prozesse im synergetischen Fachtranslationssystem.

(Current issues in translation studies)

Quality assurance in specialized translation (synergetic aspects) (in German) [Qualitätssicherung im Fachübersetzen: Synergetische Aspekte]

© Dorofeyeva M. S. [Dorofeyeva M. S.] margarita_dorofeeva@hotmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Als Forschungsperspektive kann die Analyse von weiteren übersetzungsrelevanten Kategorien der Synergetik betrachtet werden, darunter die Informationsentropie.

Література

1. Герман И.А. Лингвосинергетика: Монография. – Барнаул: Изд-во Алтайской академии экономики и права, 2000. – 168 с.
2. Дорофеева М.С. «Синергетично-інформаційна методика перекладацького аналізу // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Перекладознавство та міжкультурна комунікація. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2016. – Вип. 5. – С. 12-17.
3. Дорофеева М.С. Синергетика перекладу спеціальних текстів (німецько-український напрям): Монографія. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. – 520 с.
4. Князева Е.Н., Курдюмов С.П. Основания синергетики: Человек, конструирующий себя и свое будущее. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2011. – 264 с.
5. Миньяр-Белоручев Р.К. Теория и методы перевода. – М.: Моск. лицей, 1996. – 208 с.
6. Моллер В. Великий німецько-український словник. – Близько 170 000 слів та словосполучень. – К.: Чумацький шлях, 2005. – 792 с.
7. Синергетика в филологических исследованиях: монография / Т.И.Домброван, С.М.Еникеева, Л.С.Пихтовникова, А.Н.Приходько; под общ. ред. проф. Л.С.Пихтовниковой. – Х. : ХНУ имени В.Н.Каразина, 2015. – 340 с.
8. Степанов Ю.С. Язык и метод. К современной философии языка. – М.: Языки русской культуры, 1998. – 784 с.
9. Степин В.С. Философия науки. Общие проблемы. – М: Гардарики, 2006. – 384 с.
10. Фрейд З. Вступ до психоаналізу. [Пер. з нім. П.Тарашука]. – К.: Основи, 1998. – 709 с.
11. Хакен Г. Синергетика. – М.: Изд-во «Мир», 1980. – 404 с.
12. Хакен Г. Иерархии неустойчивостей в самоорганизующихся системах и устройствах. – М.: Мир, 1985. – 424 с.
13. Хибні процеси. Контрольний варіант перекладу 1.1. – Handout.
14. Freud S. Vorlesungen zur Einführung in die Psychoanalyse. Erster Teil. –Frankfurt am Main: Fischer Verlag, 2007.– 409 S.
15. Haken H., Plath P. J., Ebeling W., Romanovsky J. M. Beiträge zur Geschichte der Synergetik. Allgemeine Prinzipien der Selbstorganisation in Natur und Gesellschaft / Hermann Haken, Peter J.Plath, Werner Ebeling, Juri M.Romanovsky – Wiesbaden: Springer, 2016. – 319 S.
16. Hoffmann Chr., Krott A. Einführung in die Synergetische Linguistik // Korpuslinguistische Untersuchungen zur quantitativen und systemtheoretischen Linguistik, 2002. — S. 1-29.
17. Köhler R. Elemente der synergetischen Linguistik // Glottometrika 12. – Bochum: Brockmeyer, 1990. – S. 179-187.
18. Nord Ch. Text Analysis in Translation. – Amsterdam: Rodopi B.V., 1991. – 164 p.
19. Reiss K., Snell-Hornby M. Grundfragen der Übersetzungswissenschaft: Wiener Vorlesungen. – Wien: WUV-Univ.-Verl., 2000. – 132 S.

Джерельна база

20. Duden Online-Wörterbuch [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://duden.de>

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])
Забезпечення якості у спеціальному перекладі: синергетичні аспекти (Німецькою) [Обеспечение
качества в специальном переводе: синергетические аспекты (На нем. яз.)]

© Дорофеева М. С. [Дорофеева М. С.] margarita_dorofeeva@hotmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVYSTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

References

1. German I. *Lingvosinergetika: Monografiya* [Linguosynergetics: Monograph]. Barnaul, Altajskaja akademika ekonomiki i prava Publ., 2000, 168 p. (In Rus.)
2. Dorofeyeva M. Synerhetychno-informatsyna metodyka perekladats'koho analizu [Synergetic Information Method of Translation Analysis]. *Naukovyy visnyk Kherson's'koho derzhavnoho universytetu. Seriya: Perekladoznavstvo ta mizhkul'turna komunikatsiya*. Vol. 5. Kherson, 2016, pp. 12-17. (In Ukr.)
3. Dorofeyeva M. S. *Synerhetyka perekladu spetsial'nykh tekstiv (nimets'ko-ukrayins'kyy napryam): Monografiya* [Synergetics of Specialized Texts Translation (German-Ukrainian Direction): Monograph]. Kyiv, Vydavnychyy dim Dmytra Buraho Publ., 2017, 520 p. (In Ukr.)
4. Knyazeva Ye., Kurdyumov S. *Osnovaniya sinergetiki: Chelovek, konstruiyushchij sebya i svoe budushchee* [Foundations of Synergetics. A Person who Constructs himself and his Future]. Moscow, Knizhnyj dom «LIBROKOM» Publ., 2011, 264 p. (In Rus.).
5. Min'jar-Beloruhev R. (1996). *Teoriya i metody perevoda* [Translation Theory and Methods]. Moscow, Mosk. Licej Publ., 1996, 208 p. (In Rus.).
6. Müller V. *Das große deutsch-ukrainische Wörterbuch*. Etwa 170 000 Wörter und Wortverbindungen. Kyiv, Chumats'kyy Schlyakh, 2005, 792 p.
7. *Sinergetika v filologicheskikh issledovaniyakh: monografiya* [Synergetics in Philological Studies. Monograph]. Kharkiv: KhNU imeni V.N.Karazina, 2015, 340 p. (In Rus.).
8. Stepanov Yu. *Yazyk i metod. K sovremennoj filosofii yazyka* [Language and Method. To the Modern Philosophy of Language]. Moscow, Yazyki russkoj kul'tury Publ., 1998, 784 p. (In Rus.).
9. Stepin V. *Filosofija nauki. Obshhie problemy* [Philosophy of Science. Common Problems]. Moscow, Gardariki Publ., 2006, 384 p. (In Rus.).
10. Freud S *Vstup do psykhoanalizu* / Per. z nim. P.Tarashchuka. [Introduction to Psychoanalysis/ Translated from German by P. Taraschuk] Kyiv, Osnovy Publ., 1998, 709 p. (In Ukr.)
11. Haken H. *Sinergetika* [Synergetics]. Moscow, Mir Publ., 1980, 404 p. (In Rus.).
12. Haken H. *Ierarhii neustojchivostej v samoorganizujushchisja sistemah i ustrojstvakh* [Hierarchy of Fluctuations in Self-organizing Systems and Devices] Moscow, Mir Publ., 1985, 424 p. (In Rus.).
13. *Khybni protsesy* [Wrong Actions]. Control version of the translation into Ukrainian 1.1, Handout.
14. Freud S. *Vorlesungen zur Einführung in die Psychoanalyse. Erster Teil*. Frankfurt am Main, Fischer Verlag, 2007, 409 S.
15. Haken Hermann et al. *Beiträge zur Geschichte der Synergetik. Allgemeine Prinzipien der Selbstorganisation in Natur und Gesellschaft*. Wiesbaden, Springer Verl., 2016, 319 S.
16. Hoffmann Chr., Krott A. *Einführung in die Synergetische Linguistik. Korpuslinguistische Untersuchungen zur quantitativen und systemtheoretischen Linguistik*, 2002, pp. 1-29.
17. Köhler R. *Elemente der synergetischen Linguistik. Glottometrika* 12, 1990, S. 179-187.
18. Nord Ch. *Text Analysis in Translation*, Amsterdam, Rodopi B.V., 1991, 164 p.
19. Reiss K. *Grundfragen der Übersetzungswissenschaft: Wiener Vorlesungen*. Wien: WUV-Univ.-Verlag, 2000, 132 S.
20. Duden Online-Wörterbuch. Available at: <http://duden.de> (accessed 1.03.2018).

(Current issues in translation studies)

Quality assurance in specialized translation (synergetic aspects) (in German) **[Qualitätssicherung im Fachübersetzen: Synergetische Aspekte]**

© Dorofeyeva M. S. [Dorofeyeva M. S.] margarita_dorofeeva@hotmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

УДК 811.133.1'255(045)

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 25.05.2018 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 27.05.2018 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 95.92 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.13>

ПОЛІТИКА ЯКОСТІ ПЕРЕКЛАДІВ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ
ПАРЛАМЕНТІ (НА ПРИКЛАДІ ПЕРЕКЛАДУ НА ФРАНЦУЗЬКУ МОВУ)

Ганна Іванівна Олефір (м. Київ, Україна)

hanna.olefir@gmail.com

старший викладач кафедри романської і новогрецької філології та перекладу

Київський національний лінгвістичний університет

(Міністерство освіти і науки України)

03150, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

Іван Андрійович Дейнеко (м. Київ, Україна)

ivan.deineko@gmail.com

викладач кафедри англійської філології і перекладу

Київський національний лінгвістичний університет

(Міністерство освіти і науки України)

03150, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

Ірина Володимирівна Дейнеко (м. Київ, Україна)

iryna.deineko@gmail.com

викладач кафедри англійської філології і перекладу

Київський національний лінгвістичний університет

(Міністерство освіти і науки України)

03150, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

У статті розглянуто питання особливостей реалізації доступу громадян ЄС до законодавчих і ключових політичних документів офіційною мовою їхньої держави. Описано феномен використання проміжних «релейних» мов у разі неможливості перекладу в усіх 276 різних мовних парах. Проаналізовано основні базові вимоги до перекладача, його тематичних, фахових і лінгвістичних компетентностей, а також практик перекладу, які

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Політика якості перекладів у європейському парламенті (на прикладі перекладу на французьку мову) (Українською)

[Политика качества переводов в европейском парламенте (на примере перевода на французский язык)?] (На укр. яз.)

© Олефір Г. І., Дейнеко І. А., Дейнеко І. В. [Олефір Г. И., Дейнеко И. А., Дейнеко И. В.]

hanna.olefir@gmail.com, ivan.deineko@gmail.com, iryna.deineko@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

дозволяють забезпечити високу якість перекладу парламентських документів. Встановлено логічний порядок послідовності виконання перекладів текстів з парламентської діяльності, пов'язаних між собою.

Визначено роль машинного перекладу, перекладацької пам'яті, довідкових джерел, внутрішніх електронних баз даних у процесі перекладу.

Наведено окремі приклади складних випадків перекладу (гендерно-вмотивовані, історичні), а також оформлення текстів (пунктуаційні, типографські).

Ключові слова: переклад, якість перекладу, компетентності перекладача, мовна політика, міжмовна комунікація.

TRANSLATION QUALITY POLICY IN THE EUROPEAN PARLIAMENT
(CASE OF TRANSLATION INTO THE FRENCH LANGUAGE)

Hanna I. Olefir (Kyiv, Ukraine)

hanna.olefir@gmail.com

senior lecturer of the Department of Romance and Modern Greek Philology and Translation
 Kyiv National Linguistic University
 (Ministry of Education and Science of Ukraine)
 01150, Kyiv, 73, Velyka Vasylykivska Str.

Ivan A. Deineko (Kyiv, Ukraine)

ivan.deineko@gmail.com

lecturer of the Department of the English Philology and Translation
 Kyiv National Linguistic University
 (Ministry of Education and Science of Ukraine)
 01150, Kyiv, 73, Velyka Vasylykivska Str.

Iryna V. Deineko (Kyiv, Ukraine)

iryna.deineko@gmail.com

lecturer of the Department of the English Philology and Translation
 Kyiv National Linguistic University
 (Ministry of Education and Science of Ukraine)
 01150, Kyiv, 73, Velyka Vasylykivska Str.

The article provides overview of the EU citizens' access to legal and key political documents in their respective state languages. We have described the phenomenon of employing the so-called

(Current issues in translation studies)

Translation quality policy in the European Parliament (case of translation into the French language) (in Ukrainian)

[Politika jakosti perekladiv u cyropejs'komu parlamenti (na priklady perekladu na francuz'ku movu)]

© Olefir H. I., Deineko I. A., Deineko I. V. [Olefir G. I., Dejneko I. A., Dejneko I. V.]

hanna.olefir@gmail.com, ivan.deineko@gmail.com, iryna.deineko@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

intermediary “relay” languages in cases when it does not seem possible to provide translation in all 276 possible combinations of language pairs. The article offers analysis of major basic requirements to an interpreter/translator, his or her thematic, professional and linguistic competences, as well as practices of translation/interpretation, which enable the proper quality of parliamentary documents translation. By thematic competences we mean being well versed in politics, economics and finance, law and management, science and technology, the EU institutions and procedures. Linguistic competences imply proficiency in one’s native language, its stylistic aspects, advanced level and complete passive comprehension of at least two other official languages of the EU. Professional competences of a translator imply that he or she can fully comprehend the texts in the source language and stylistically accurately render them in target language, as well as quickly find the necessary terms or facts in both languages, efficiently use machine translation, if necessary.

We have identified the logical sequence of translating the texts on parliamentary activities, which are interrelated with one another.

The article also dwells on the role of machine translation, translator/interpreter’s memory, source of reference, internal electronic databases in the process of translation.

We have cited certain examples of complicated cases and challenges in translation (motivated by gender or historically), as well as text form (punctuation, typography).

Key words: translation, quality of translation, competences of interpreter/translator, language policy, interlingual communication.

ПОЛИТИКА КАЧЕСТВА ПЕРЕВОДОВ В ЕВРОПЕЙСКОМ
ПАРЛАМЕНТЕ (НА ПРИМЕРЕ ПЕРЕВОДА НА ФРАНЦУЗСКИЙ ЯЗЫК)

Анна Ивановна Олефир (г. Киев, Украина)
hanna.olefir@gmail.com

старший преподаватель кафедры романской и новогреческой филологии и перевода
 Киевский национальный лингвистический университет
 (Министерство образования и науки Украины)
 03150, г. Киев, ул. Большая Васильковская, 73

Иван Андреевич Дейнеко (г. Киев, Украина)
ivan.deineko@gmail.com

преподаватель кафедры английской филологии и перевода
 Киевский национальный лингвистический университет
 (Министерство образования и науки Украины)

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Політика якості перекладів у європейському парламенті (на прикладі перекладу на французьку мову) (Українського)
 [Политика качества переводов в европейском парламенте (на примере перевода на французский язык)?] (На укр. яз.)

© Олефир Г. І., Дейнеко І. А., Дейнеко І. В. [Олефир Г. И., Дейнеко И. А., Дейнеко И. В.]
hanna.olefir@gmail.com, ivan.deineko@gmail.com, iryna.deineko@gmail.com

03150, г. Киев, ул. Большая Васильковская, 73

Ирина Владимировна Дейнеко (г. Киев, Украина)iryna.deineko@gmail.com

преподаватель кафедры английской филологии и перевода

Киевский национальный лингвистический университет

(Министерство образования и науки Украины)

03150, г. Киев, ул. Большая Васильковская, 73

В статье рассмотрен вопрос особенностей реализации доступа граждан ЕС к законодательным и ключевым политическим документам на официальном языке их государства. Описан феномен использования промежуточных «релейных» языков в случае невозможности перевода во всех 27 разных языковых парах. Проанализированы основные базовые требования к переводчику, его тематическим, профессиональным и лингвистическим компетентностям, а также практикам перевода, позволяющим обеспечить высокое качество перевода парламентских документов. Установлен логичный порядок последовательности выполнения переводов, связанных между собой текстов сферы парламентской деятельности.

Определена роль машинного перевода, переводческой памяти, справочных источников, внутренних электронных баз данных в процессе перевода.

Приведены отдельные примеры сложных случаев перевода (гендерно-мотивированные, исторические), а также оформления текстов (пунктуационные, типографские).

Ключевые слова: перевод, качество перевода, компетентности переводчика, языковая политика, межкультурная коммуникация.

Європейський Союз гарантує всім своїм громадянам доступ до законодавчих і ключових політичних документів офіційною мовою їхньої держави. Якість перекладів є одним із пріоритетних завдань європейських інституцій, які, однак, провадять дещо різну мовну політику. Так, Рада Європейського Союзу та Європейська комісія мають три робочі мови: англійську, французьку, німецьку. Натомість, зібрання Європейської ради та Ради Європейського Союзу тлумачаться усіма всіма офіційними мовами. Також громадяни Європейського Союзу мають право письмово звертатися до Європейської комісії та отримувати відповідь мовою своєї країни. Судочинство в Суді справедливості Європейського Союзу ведеться французькою мовою, але судові рішення та постанови обов'язково публікуються мовою країни звернення. Документи,

(Current issues in translation studies)

Translation quality policy in the European Parliament (case of translation into the French language) (in Ukrainian)

[Politika jakosti perekladiv u єvrops'komu parlamentі (na prikladi perekladu na francuz'ku movu)]

© Olefir H. I., Deineko I. A., Deineko I. V. [Olefir G. I., Dejneko I. A., Dejneko I. V.]

hanna.olefir@gmail.com, ivan.deineko@gmail.com, iryna.deineko@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

які публікуються Європейським судом аудиторів, можуть бути будь-якою офіційною мовою, натомість, робочою мовою цієї структури, в більшості випадків, є французька і, дещо менше, англійська та німецька. Європейський центральний банк від самого моменту свого створення використовує в роботі виключно англійську мову. Європейський парламент ставить собі за мету провадити політику цілковитої багатомовності під час пленарних засідань, зібрань парламентських органів, нарад парламентських комісій, робочих зустрічей політичних груп тощо, позаяк депутати Європейського парламенту мають право виступати будь-якою офіційною мовою Європейського Союзу. На практиці цей принцип застосовується лише для письмових документів (доповіді, поправки, резолюції, повідомлення, депутатські запити та звернення, питання депутатів, внутрішні адміністративні розпорядження й інструкції тощо), які систематично перекладаються на 24 офіційні мови. На прес-конференціях кількість робочих мов часто обмежується трьома: французька, англійська та мова промовця (у крайньому разі – німецька) [1].

Для забезпечення міжмовної комунікації Європейський Союз має дві окремі робочі одиниці: Загальна служба конференц-перекладу (SCIC) для усних перекладів та Генеральний директорат перекладу (DGT) для письмових перекладів, які налічують приблизно 4 300 письмових перекладачів та 800 усних тлумачів серед іншого персоналу. Оціночна вартість усіх лінгвістичних послуг (письмовий та усний переклад), які надаються сукупності європейських інституцій, становить менше 1 % загального щорічного бюджету Європейського Союзу, що складає приблизно 2 євро на кожного громадянина в рік. [1].

Загалом, Європейський парламент практикує прямий переклад з мови на мову. Проте, мовні підрозділи не завжди спроможні забезпечити напряму 552 можливі комбінації між 24 офіційними мовами (276 різних мовних пар). Тому Парламент запровадив опорну “осьову” систему: якщо мовний підрозділ не може перекласти документ безпосередньо з мови оригіналу, вони звертаються до його перекладу однією із проміжних “релейних” мов, а саме – англійською, французькою або німецькою.

Власне тема якості перекладів не є новою. Їй присвячено чимало праць як вітчизняних так і зарубіжних перекладознавців, зокрема роботи О. І. Чередниченка, В. Д. Радчука, Ю. І. Шевчука, М. О. Новикової, А. В. Федорова, В. Н. Комісарова, Я. І. Рецкера, Р. К. Міньяр-Белоручева, Л. К. Латишева, Р. Левицького, К. Райса,

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Політика якості перекладів у європейському парламенті (на прикладі перекладу на французьку мову) (Українською)

[Политика качества переводов в европейском парламенте (на примере перевода на французский язык)?] (На укр. яз.)

© Олефір Г. І., Дейнеко І. А., Дейнеко І. В. [Олефир Г. И., Дейнеко И. А., Дейнеко И. В.]

hanna.olefir@gmail.com, ivan.deineko@gmail.com, iryna.deineko@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

Х. Фермеєра, Дж. Кетфорда, Ю. Найди, Ш. Табера, А. Бермана, У. Еко, Д. Селескович, М. Ледерер, Ж.-Р. Ладміраля, Ж. Деліля, Д. Жіля, М. Гідера, М. де Лоне, Г. Вермейєра, К. Райс. Останнім часом, через її важливість для професійного перекладу, до проблеми звертаються також і перекладачі-практики, письменники-перекладачі, журналісти. Все більша кількість не тільки наукових а й медійних публікацій щодо якості перекладу, жвавий інтерес у суспільстві до цієї теми, як і потреба вивчення європейського досвіду провадження політики багатомовності й захисту культурного і мовного розмаїття зумовлюють **актуальність** цієї статті.

Метою статті є аналіз основних компетентностей перекладача і практик перекладу, які дозволяють забезпечити високу якість перекладу парламентських документів. **Об'єктом дослідження** обрано основні принципи організації служби перекладу в Європейському парламенті. **Предметом дослідження** стали процедура роботи над перекладом і системна організація контролю якості перекладів. Поставлені завдання зумовили використання наступних **методів дослідження**: метод аналізу даних, метод систематизації, метод узагальнення. **Наукова новизна** визначена самим об'єктом дослідження та полягає у визначенні принципів організації служби перекладу в Європейському парламенті.

Практичне значення статті полягає в тому, що її положення можуть знайти застосування в подальших розробках компетентностей перекладача, наведені приклади можуть бути використані в процесі викладання французької мови, а висновки статті відправною точкою для ефективної організації роботи перекладацьких служб українських державних інституцій.

Задля забезпечення високої якості перекладу матеріалів, які стосуються всіх аспектів діяльності Європейського Союзу, у 2006 році було розроблено європейську норму якості NF EN-15038:2006, яку з листопада 2015 року замінив міжнародний стандарт ISO 17100:2015 “Translation services – Requirements for translation services” [6], розроблений на основі європейського. Першочерговою вимогою цих стандартів є те, що перекладач має бути носієм мови та перекладати на свою рідну мову. Іншими *базовими вимогами* до перекладача в Європейському Союзі висуваються такі:

- здатність працювати із інформацією й ефективно транслювати її;
- ініціативний склад розуму, креативність, інтелектуальна цікавість і вмотивованість;
- логічний і критичний склад розуму, схильність до аналізу;

(Current issues in translation studies)

Translation quality policy in the European Parliament (case of translation into the French language) (in Ukrainian)

[Politika jakosti perekladiv u evropejs'komu parlamenti (na prikladi perekladu na francuz'ku movu)]

© Olefir H. I., Deineko I. A., Deineko I. V. [Olefir G. I., Dejneko I. A., Dejneko I. V.]

hanna.olefir@gmail.com, ivan.deineko@gmail.com, iryna.deineko@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

- здатність виконувати системну комплексну роботу, інколи терміново, одноосібно або в команді, й інтегруватися в багатокультурному робочому середовищі;
- здатність підтримувати самодисципліну, необхідну для роботи у великій організації.

Щоб бути спроможним працювати із різноманітними, часто складними й комплексними завданнями, швидко адаптовуватися до ситуацій, які стрімко розвиваються, перекладач має засвідчити високий рівень загальної культури, який дозволяє заглиблюватись у будь-які спеціалізовані області людської діяльності, які раптово виходять на перший план інтересів суспільства, як це було із генетично модифікованими організмами, юридичними аспектами авторського права, пташиним грипом, заборонаю окремих гербіцидів й інсектицидів тощо. Тому, від перекладача вимагають такі *тематичні компетентності* як:

- гарна обізнаність у галузях політики, економіки і фінансів, права і управління, науки і техніки тощо;
- знання інституцій та процедур Європейського Союзу.

Необхідними *лінгвістичним компетентностями* виступають:

- досконале знання рідної мови, зокрема стилістичних аспектів;
- поглиблене володіння (повне пасивне розуміння) щонайменше двох інших офіційних мов Європейського Союзу, однією з яких обов'язково є або англійська, або французька, або німецька.

У плані перекладу перекладач обов'язково має засвідчити такі *фахові компетентності* як:

- здатність розуміти тексти мовою джерела та правильно їх транслювати мовою перекладу, дотримуючись мовного рівня та стилю, які відповідають природі документа;
- здатність швидко та ефективно здійснювати пошук потрібних термінів та фактів, як мовою джерела, так і мовою перекладу;
- здатність опанувати машинний переклад і термінологічні програмні засоби, як і офісні утиліти та основи діловодства [3].

Оскільки в документі-оригіналі часто наявні численні довідкові посилання або фігурують теми, які вже розглядалися в документах перекладених раніше, при перекладі *ex nihilo*, з нуля, існує ризик внесення аналітичних неточностей, вживання виразів

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Політика якості перекладів у європейському парламенті (на прикладі перекладу на французьку мову) (Українською)
 [Политика качества переводов в европейском парламенте (на примере перевода на французский язык)?] (На укр. яз.)

© Олефір Г. І., Дейнеко І. А., Дейнеко І. В. [Олефир Г. И., Дейнеко И. А., Дейнеко И. В.]
hanna.olefir@gmail.com, ivan.deineko@gmail.com, iryna.deineko@gmail.com

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

або зворотів, здатних спричинити розбіжності та спровокувати неузгодженості між текстами, що мають відповідати один одному. Тому, задля вірного трактування понять та вживання термінології, які відповідають внутрішнім правилам європейських інституцій, перекладач має неухильно дотримуватися визначеної процедури роботи з текстом [5].

Так, після повідомлення про завдання, перекладач отримує так званий “подорожній лист”, де міститься базова інформація та принципи вимоги до перекладу: термін виконання, тип документу, підрозділ замовник, підвид документу, ймовірні довідкові документи, кількість сторінок, додаткові інструкції, примітки, довідкові джерела, з якими слід обов’язково ознайомитись перш ніж розпочинати роботу.

У Європейському парламенті запроваджено внутрішню систему документообігу і створення парламентських документів на основі низки заздалегідь розроблених моделей. У подорожньому листі обов’язково зазначаються посилання на потрібну модель і документи, як вихідною так і висхідною мовами, які можуть допомогти в роботі над перекладом.

Часто буває, що в документі-оригіналі містяться цілі фрагменти тексту, інколи доволі великі, доступні в електронній перекладацькій пам’яті, яка укладається, оновлюється й постійно збагачується окремим підрозділом PreTrad. У більшості випадків, підготовкою тексту шляхом його перекладу з використанням напрацювань перекладацької пам’яті, доступних у програмах машинного перекладу і адаптованих до певного виду тексту (SDL Trados Studio, TWB et Cat4Trad), займаються асистенти (допоміжний персонал). Проте, перекладач має ставитись уважно й обережно до подібних попередніх машинних перекладів, оскільки вони повинні вписатися в новий контекст, зумовлений іншим текстом, який перекладається. Таким чином, якщо контекст відрізняється, то перекладач може використати інші формулювання, інші словосполучення. Натомість, у серії документів, які стосуються законодавчих, юридичних, бюджетних процедур, перекладач мусить з обов’язковою точністю використовувати назви, формулювання, термінологію, які були застосовані в перекладах попередніх документів. Наприклад, переклад порядку денного (OJ) завжди передуює перекладу протоколу (PV) засідання; проект обговорення питання (PA) перекладається раніше винесення остаточних суджень (AD), за попереднім варіантом доповіді (PR) слідує переглянутий і виправлений варіант (RR), за попередніми поправками (PAM) йдуть власне поправки (AM).

(Current issues in translation studies)

Translation quality policy in the European Parliament (case of translation into the French language) (in Ukrainian)

[Politika jakosti perekladiv u evropejs'komu parlamentі (na prikladi perekladu na francuz'ku movu)]

© Olefir H. I., Deineko I. A., Deineko I. V. [Olefir G. I., Deineko I. A., Deineko I. V.]
hanna.olefir@gmail.com, ivan.deineko@gmail.com, iryna.deineko@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Для перевірки правильності вживання термінів, вибору виразів, розуміння понять, трактування фактів, перекладачі мають постійний доступ як до інтернету, так і до ресурсу внутрішньої мережі intranet. Численні внутрішні документи й основоположні тексти розміщено на веб сайті підрозділу, на сайті Європейського парламенту, їх можна відшукати в паперовому варіанті в архівах і у бібліотеці підрозділу. Також кожен перекладач має у своєму бюро ряд необхідних словників і довідників. На додачу до зазначених вище довідкових джерел існують внутрішні електронні бази даних такі як Quest (пошукова система, яка вкпочає численні міжінституціональні бази даних), EUR-Lex (сукупність юридичних документів Європейського союзу, зокрема законодавчі та правові тексти, порядок прийняття рішень), Еуропа (різноманітні сфери діяльності Європейського Союзу: сайти інституцій, агентств та інших виконавчих органів, договори, угоди, рішення засідань Європейської ради тощо), Fulldoc (усі переклади – пошук за ключовими словами, за словосполученнями, за текстом), Fuse (документи Європейського парламенту й Європейської комісії (оригінали та переклади), які зберігаються на різних серверах, об'єднаних у мережу), IATE (багатомовна термінологічна база – всі офіційні мови Європейського Союзу), OEIL (процес прийняття рішень в Європейському Союзі, доступ до всіх етапів процедури як і до повного тексту відповідних документів), DocHound (усі посилання на пошукові системи всіх інституцій), DocFinder (пошук в системі EUR-Lex на основі посилань на законодавчі акти), Сервіс парламентського пошуку (доступ до низки публікацій (роз'яснення, примітки, аналізи, дослідження) для допомоги депутатам і комісіям в їхній роботі в парламенті).

Перш ніж подати остаточний варіант перекладу, перекладач має переконатися в його цілковитій відповідності редакційним вимогам й інструкціям щодо вживання термінів, словосполук, використання узуальних формул й усталених виразів, транскрипції прізвищ і імен, фемінізації посад і назв професій, позначення підрозділів тексту, дотримання машинописних і типографських правил, використання спеціальних шрифтів, буквених знаків, надстрочних і підстрочних знаків, використання великих і малих літер, аббревіатур, акронімів і скорочень [2].

Наприклад, вираз “*head of delegation*” слід перекладати на французьку мову “*président de délégation*”, коли йдеться про політичні групи, і “*chef de délégation*”, коли це стосується делегацій парламентських комісій. Якщо текст зачіпає проблему ізраїльсько-палестинського конфлікту, то топонім “*Middle East*” потрібно відтворювати французькою мовою як “*Proche-Orient*”, а не “*Moyen-Orient*”, а вираз “*Middle East peace*

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Політика якості перекладів у європейському парламенті (на прикладі перекладу на французьку мову) (Українською)
 [Политика качества переводов в европейском парламенте (на примере перевода на французский язык)] (На укр. яз.)

© Олєфір Г. І., Дєйнеко І. А., Дєйнеко І. В. [Олефир Г. И., Дєйнеко И. А., Дєйнеко И. В.]
hanna.olefir@gmail.com, ivan.deineko@gmail.com, iryna.deineko@gmail.com

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

process”, як “*processus de paix au Proche-Orient*”.

Для специфічних назв органів державної влади, які ще не стали звичними і не зафіксовані у словнику, або, принаймні, не розтиражовані мас-медіа, рекомендується використовувати загальну назву відповідної владної інституції разом із іменником або прикметником на позначення країни, а не назву, транскрибовану із мови оригіналу. Таким чином, перевага віддається виразу “*Parlement ukrainien*”, а не “*Verkhovna Rada*”.

Назва відповідного владного органу пишеться із великої літери, якщо іменник або прикметник на позначення країни стоїть одразу після – “*Le Parlement slovaque*” – та з маленької в усіх інших випадках – “*les parlements nationaux*”, “*gouvernements et parlements des États membres*”. Також слід завжди писати з маленької літери “*l'internet*”, “*site internet*” і уникати у французькій мові використання англомовного термінативу “*Web*”.

У протоколах засідань парламентських комісій нотифікаційні факти, а саме виступи, заяви, рішення, мають подаватися в теперішньому часі дійсного способу: “*Le rapport est adopté à l'unanimité.*”; “*La séance, suspendue à 18 heures, est reprise le lendemain à 9 h 5.*”; “*La séance est levée à 17 h 30.*”; “*Søren Bo Søndergaard assume la présidence.*”; “*Interviennent Sidonia Elżbieta Jędrzejewska et Arturs Krišjānis Kariņš.*” Як видно із наведених прикладів, спеціальні буквені знаки, надстрочні й підстрочні значки в антропонімах мусять бути збережені, тобто слід скористатися існуючою електронною базою власних імен. Так само мають бути збережені всі значки в заголовних літерах і скороченнях: “*Étant donné*”, “*À la suite de*”, “*les États membres*”, “*PARLEMENT EUROPÉEN*”, “*tél*” (téléphone).

У Європейському парламенті кожною мовою розроблено списки фемінізованих посад і назв професій, яких слід неухильно дотримуватися: “*la présidente*”, “*la députée*”, “*la quettrice*”, “*la directrice générale*”, “*la chef d'unité*”, “*la chef adjointe*”, “*l'assistante*”, “*la coordinatrice*”, “*la conseillère*”, “*l'auditrice*”, “*la médiatrice*”, “*la secrétaire générale*”, “*la traductrice*”, “*l'huissière*”, “*l'administratrice*”, тощо для французької мови. Ці зразки не завжди співпадають із узуальними виразами інших міжнародних організацій. Наприклад, якщо в ООН використовують термін “*rapporteuse spéciale*”, то в Парламенті Європейського Союзу усталився вираз “*rapporteuse spéciale*”.

Також у Європейському парламенті чинні машинописні й типографські правила, які дещо відрізняються від традиційних. Так, після пунктуаційних знаків : ; ? !, як і після лапок (виключно прямих – “*procédure*”) не слід залишати нерозривний пробіл, як

(Current issues in translation studies)

Translation quality policy in the European Parliament (case of translation into the French language) (in Ukrainian)

[Politika jakosti perekladiv u vropijs'komu parlamenti (na prikladi perekladu na francuz'ku movu)]

© Olefir H. I., Deineko I. A., Deineko I. V. [Olefir G. I., Deineko I. A., Deineko I. V.]

hanna.olefir@gmail.com, ivan.deineko@gmail.com, iryna.deineko@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

того вимагають традиційні типографські правила французької мови. Проте, нерозривний пробіл є обов'язковим між цифрою та знаком відсотків – “57 %”, між числом і іменником – “736 députés”, посадою і власним ім'ям особи – “le président Schmidt”, між днем, місяцем і роком в датах – “28 septembre 2018”, між числом і одиницею виміру – “500 km”, “3 270 000 EUR”. Слід зазначити, що саме код валюти “EUR” є обов'язковим у законодавчих текстах, тоді як символ “€” використовується в брошурах і публікаціях загального характеру, а повною назвою грошової одиниці “l'euro/des euros” послуговуються за відсутності зазначеної точної суми.

Якщо аббревіатури та акроніми мають п'ять літер і менше, то вони подаються великими літерами без крапок – “CEE”, “FEDER”, “UCLAF”, “PHARE”. Від шести літер, якщо їх можливо вимовити як одне слово, аббревіатури та акроніми записуються маленькими літерами з великою на початку – “Europol”, “Interreg”, “Unesco”; якщо буквоутворення невимовне, то всі літери залишаються великими – “CCAMLR”. Так само слід дотримуватися певних правил зі скороченнями, зокрема для французької мови: Monsieur = “M.” (а не Mr.); Madame = “Mme” (а не Mme або Me); premier = “1er” (а не 1er); première = “1re” (а не 1re, 1ère, 1ère); deuxième, troisième = “2e”, “3e” (а не 2e, 3e, 2ème, 3ème); numéro = “n^o” (а не Nr) [2].

Зважаючи на той факт, що європейські чиновники, адміністратори парламентських комісій, уповноважені особи політичних груп тощо часто пишуть тексти мовою, яка не є для них рідною, перекладачі нерідко зіштовхуються із певними труднощами туманності тексту оригіналу, що пов'язано із мовними помилками. За таких обставин, перекладач обов'язково має зв'язатися особисто із замовником перекладу, чие ім'я зазначене в подорожньому листі, через департамент якості та підрозділ мультилінгвізму і зовнішніх зв'язків.

Перед надсиланням до департаменту замовника, переклад подається на вичитку перекладачеві-ревизору, який, за необхідності, робить правки і просить перекладача внести всі виправлення і зміни. Після внесення або погодження всіх правок ревизора, перекладач готує кінцевий текст перекладу.

Усі пріоритетні документи і політичні тексти, які потребують особливої уваги, як і велика частина інших матеріалів, вичитуються і редагуються в рамках служби перекладу, перш ніж відправляються замовнику. Крім цього, регулярно здійснюється вибірковий контроль якості перекладів, виконаних як штатними так і позаштатними перекладачами, позаяк деякі менш пріоритетні матеріали можуть перекладатися і поза

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Політика якості перекладів у європейському парламенті (на прикладі перекладу на французьку мову) (Українською)

[Политика качества переводов в европейском парламенте (на примере перевода на французский язык)] (На укр. яз.)

© Олєфір Г. І., Дєйнеко І. В., Дєйнеко Г. І., Олєфір Г. І., Дєйнеко І. А., Дєйнеко І. В.,
 hanna.olefir@gmail.com, ivan.deineko@gmail.com, iryna.deineko@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

межами парламентської служби перекладу запрошеними позаштатними перекладачами або службою перекладу іншої інституції, якщо профільні підрозділи перевантажені і не можуть впоратись із потоком замовлень [4].

Висновки. Чітка організація роботи служби перекладу в Європейському парламенті дозволяє з честю виконувати всі зобов'язання, які взяв на себе Європейський Союз в галузі політики багатомовності й захисту культурного і мовного розмаїття. Багаторівнева організація контролю якості перекладів полегшує обмін думками й точками зору представників різних політичних рухів і течій, сприяє порозумінню обранців різних держав і культур, забезпечує прозорість прийняття рішень у Європейському парламенті. Адже перекладач і тлумач – це дві професії, спрямовані на досягнення однієї мети: полегшити комунікацію між індивідами, як на письмі, так і на словах. Тому, 24 травня 2017 року, на 71 сесії Генеральної асамблеї Об'єднаних націй одностайно було прийнято резолюцію A/71/L.68, яка визнала роль професійного перекладу у справі об'єднання націй та сприяння миру, у взаєморозумінні та розвитку. Цією резолюцією 30 вересня, Міжнародний день перекладу, який відзначався починаючи з 1953 року, було проголошено Всесвітнім днем перекладу, який офіційно визнається і святкується на рівні ООН.

Джерельна база

1. European Parliament, access <http://www.europarl.europa.eu>
2. Guide à l'usage des linguistes et des assistantes de traduction, access <http://publications.europa.eu/code/fr>
3. Profil du traducteur, access https://ec.europa.eu/info/jobs-european-commission/working-eu/translator-profile_fr
4. Quality Control Guidelines Ex-ante and ex-post quality checks in DG Translation, access <http://www.europarl.europa.eu/portal/en>
5. Quality Manual DG Translation, access <http://www.europarl.europa.eu/portal/en>
6. Translation services – Requirements for translation services, access <https://www.iso.org/standard/59149.html>

References

1. European Parliament, access <http://www.europarl.europa.eu>
2. Guide à l'usage des linguistes et des assistantes de traduction, access <http://publications.europa.eu/code/fr>
3. Profil du traducteur, access https://ec.europa.eu/info/jobs-european-commission/working-eu/translator-profile_fr
4. Quality Control Guidelines Ex-ante and ex-post quality checks in DG Translation, access <http://www.europarl.europa.eu/portal/en>
5. Quality Manual DG Translation, access <http://www.europarl.europa.eu/portal/en>
6. Translation services – Requirements for translation services, access <https://www.iso.org/standard/59149.html>

(Current issues in translation studies)

Translation quality policy in the European Parliament (case of translation into the French language) (in Ukrainian)

[Politika jakosti perekladiv u cyropejs'komu parlamenti (na prikladi perekladu na francuz'ku movu)]

© Olefir H. I., Deineko I. A., Deineko I. V. [Olefir G. I., Deineko I. A., Deineko I. V.]
hanna.olefir@gmail.com, ivan.deineko@gmail.com, iryna.deineko@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

УДК 81'25

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 27.05.2018 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 28.05.2018 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 90.54 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.14>

ПІДГОТОВКА ГРОМАДСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УКРАЇНІ

Роксолана Владиславівна Поворознюк (м. Київ, Україна)

rocksol24@i.ua

доктор філологічних наук, доцент
 кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови
 Київський національний університет імені Тараса Шевченка
 (Міністерство освіти і науки України)
 01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Богдана Миколаївна Колодій (м. Київ, Україна)

danah13ua@gmail.com

кандидат філологічних наук,
 доцент кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови
 Київський національний університет імені Тараса Шевченка
 (Міністерство освіти і науки України)
 01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Стаття присвячена особливому різновиду усної перекладацької діяльності, яка здобула актуальність для дослідження впродовж останніх десятиліть. Громадський переклад обслуговує переважно громадську, а не інституційну царину. Він є невід'ємним елементом побутування громад, де високий відсоток етнічних меншин та іноземців, даючи їм змогу скористатися послугами, які вони б не отримали внаслідок існуючого мовного бар'єру. Ситуації, де необхідна участь громадських перекладачів, зазвичай включають медичні, освітні, комунальні, соціальні та юридичні.

Громадський переклад описано в рамках основних аспектів його викладання (контекст, форма й канал реалізації). Автори викладають свої погляди на національну специфіку викладання й забезпечення громадського перекладу в Україні. Задля цього було проаналізовано програму викладання письмового й усного перекладу на базі Інституту філології КНУ імені Тараса Шевченка. Увагу зосереджено на нерівномірному розподілі курсів,

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Підготовка громадських перекладачів в Україні (Англійською)

[Подготовка общественных переводчиков в Украине (На англ. яз.)]

© Поворознюк Р. В., Колодій Б. М. [Поворознюк Р. В., Колодій Б. М.] rocksol24@i.ua,
danah13ua@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

зорієнтованих на підготовку громадських перекладачів. Автори також надають рекомендації щодо методології збагачення перекладацької компетенції й спеціальних фахових навичок у царині громадського перекладу.

Ключові слова: громадський переклад; письмовий переклад; комунікація; аспекти викладання; контекст, форма й канал реалізації; програма; уміння та навички; методологія.

TEACHING COMMUNITY INTERPRETING IN UKRAINE

Roksolana V. Povoroznyuk (Kyiv, Ukraine)

rocksol24@i.ua

DSc of Philology, associate professor of
 the Theory and Practice of Translation into English Department
 Taras Shevchenko National University of Kyiv
 (Ministry of Education and Science of Ukraine)
 14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

Bogdana M. Kolodii (Kyiv, Ukraine)

danah13ua@gmail.com

PhD, associate professor of the Theory and Practice of Translation into English Department
 Taras Shevchenko National University of Kyiv
 (Ministry of Education and Science of Ukraine)
 14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article deals with a specific type of interpreting which gained prominence among the scholars during the recent decades. Community interpreting is found more in community-based than organizational situations. It is a particularly vital service in communities with large numbers of ethnic minorities and foreigners, enabling those representatives to access services where, due to the language barrier, they would otherwise find it difficult. Situations where such interpreters are necessary typically include medical, educational, housing, social security and legal areas.

Community interpreting is described in relation to its core teaching aspects (context, mode and medium-bound ones). The authors offer their insight into the national specifics of teaching and performing community interpreting in Ukraine. For this purpose, the interpreting and translation curriculum of the Institute of Philology by Taras Shevchenko National University of Kyiv was taken as the benchmark. Attention is riveted to the reflection on the unequal distribution of community interpreting-oriented courses in

(Current issues in translation studies)

Teaching community interpreting in Ukraine (in English)
[Pidgotovka gromads'kyh perekladachiv v Ukraïni]

© Povoroznyuk R. V., Kolodii B. M. [Povoroznjuk R. V., Kolodij B. M.] rocksol24@i.ua, danah13ua@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

the University curriculum. The authors also outline the training methodology for the community interpreting competence and skills.

Aim. *The aim of this paper is to ascertain the CI status as an independent discipline within the framework of the Ukrainian higher education, reveal the national specifics of CI services delivery in Ukraine reflecting on the unequal distribution of CI-related courses in the University curriculum, and outline the training methodology for the CI competence and skills.*

Methodology. *This research is a mixed-method qualitative study based on the analysis of the interpreting and translation curriculum of the Institute of Philology by Taras Shevchenko National University of Kyiv. Quantitative methods were used to illustrate our theoretical findings wherever applicable. An attempted contrastive description delineates the current CI teaching status in Ukraine and other countries where CI is viewed as an independent course; professional certification and licensing are equally provided.*

Results. *Effective teaching CI at the higher educational institutions presupposes a multi-task attention-sharing activity, as it has context-, medium-, and mode-bound aspects, which should find their equal representation in the curriculum. Moreover, every aspect comes with its own set of KSAs (Knowledge, Skills, and Abilities) to be further integrated into the teaching process.*

Value/Originality. *Continued (temporary and permanent) migrant flow, multilingualism and cultural plurality demand the imminent emergence of CI profession in Ukraine as a need for a bridge between a mainstream culture served by the official language and various ethnic groups is acutely felt nowadays; thus raising an issue of professional training and accreditation which has never been properly addressed. Studies of interpreter-mediated activities in Ukraine are absent as well precluding any possible estimations of their quality. An important cultural outcropping of CI development is a possibility of healing an ontological chasm which exists between the Russian and Ukrainian-speaking residents of various Ukrainian regions.*

Conclusions. *CI training flourishes through a collaboration of the national educational establishments with their EU, British and US counterparts, engaging in a collective CI syllabus creation, implementing an independent CI specialization (major), in tune with the emerging national aspirations to become wholly integrated, human right advocating and culturally cognizant global players.*

Key words: *community interpreting; translation; communication; teaching aspects; context, mode and medium-bound aspects; curriculum; skills and abilities; methodology.*

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Підготовка громадських перекладачів в Україні (Англійською)

[Подготовка общественных переводчиков в Украине (На англ. яз.)]

© Поворознюк Р. В., Колодій Б. М. [Поворознюк Р. В., Колодій Б. М.] rocksol24@i.ua,
danah13ua@gmail.com

ПОДГОТОВКА ОБЩЕСТВЕННЫХ ПЕРЕВОДЧИКОВ В УКРАИНЕ***Роксолана Владиславовна Поворознюк (г. Киев, Украина)***rocksol24@i.ua

доктор филологических наук, доцент
кафедры теории и практики перевода с английского языка
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
(Министерство образования и науки Украины)
01601, г. Киев, бульвар Тараса Шевченко, 14

Богдана Николаевна Колодий (г. Киев, Украина)danah13ua@gmail.com

кандидат филологических наук, доцент
кафедры теории и практики перевода с английского языка
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
(Министерство образования и науки Украины)
01601, г. Киев, бульвар Тараса Шевченко, 14

Статья посвящена особой разновидности устной переводческой деятельности, которая стала актуальным предметом исследования в течение последних десятилетий. Общественный перевод обслуживает преимущественно общественную, а не институциональную сферу. Он является неотъемлемым элементом бытования общин, где высок процент этнических меньшинств и иностранцев, давая им возможность воспользоваться услугами, которые они бы не получили вследствие существующего языкового барьера. Ситуации, где необходимо участие общественных переводчиков, обычно включают медицинские, образовательные, коммунальные, социальные и юридические.

Общественный перевод описан в рамках основных аспектов его преподавания (контекст, форма и канал реализации). Авторы излагают свои взгляды на национальную специфику преподавания и обеспечение общественного перевода в Украине. Для этого была проанализирована программа преподавания письменного и устного перевода на базе Института филологии КНУ им. Т. Шевченко. Внимание сосредоточено на неравномерном распределении курсов, ориентированных на подготовку общественных переводчиков. Авторы также дают рекомендации по методологии обогащения переводческой компетенции и специальных профессиональных навыков в области общественного перевода.

Ключевые слова: общественный перевод; письменный перевод; коммуникация; аспекты преподавания; контекст, форма и канал реализации; программа; умения и навыки; методология.

(Current issues in translation studies)

Teaching community interpreting in Ukraine (in English)
[Pidgotovka gromads'kyh perekladachiv v Ukraïni]

© Povoroznyuk R. V., Kolodii B. M. [Povoroznjuk R. V., Kolodii B. M.] rocksol24@i.ua, danah13ua@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Introduction

Community interpreting (CI) is usually referred to as a special type of oral translation facilitating access to public services by mediating between service users and service providers who do not share the same language (Hrehovčík, 2009). CI is carried out from and into minority languages in order to ensure communication with all citizens and residents of a country and empower minority language users by giving them access to information and enabling them to participate in society (Taibi, Ozolins, 2016; Tiayon, 2005). In Ukraine, an ever-rising demand for CI is explained by a recent influx of highly-professional, foreign-based workforce, necessitating introduction of CI module into the core curriculum of the higher educational establishments. Thus, Mukhametshina, Latypov, Timerkhanov (2018) emphasize its importance as a subsidiary element of translation studies in the field of Sports and Tourism, Restaurant and Hotel Business, Culture and Art, Medicine, Law, cross-cultural communication, professional ethics, protocol, etc. However, as a separate discipline it is not offered by any of the Ukrainian higher educational establishments, and the purported academic reluctance to embrace a new and important direction of learning is rooted in the CI nature.

Hrehovčík (2009) singles out the following essential CI characteristics: context (made up by the actor (community interpreter), addresser (initiator), addressee (recipient) and setting), formality of the interpreting activities (translating itself into the dialogue form of delivery), added value of social and cultural mediation, and absence of requirements for interpreting equipment. In addition, Pym (2003) postulates the high emotionality associated with the fact that misunderstanding exposes the parties to some serious risk (improper diagnosis, unneeded tests, loss of income, criminal charges being wrongfully laid, failure to lay criminal charges when warranted etc.) as well as lack of training and a predominantly volunteer format of service delivery.

Meanwhile, the continued (temporary and permanent) migrant flow, multilingualism and cultural plurality demand the imminent emergence of CI profession in Ukraine as a need for a bridge between a mainstream culture served by the official language and various ethnic groups is acutely felt nowadays; thus raising an issue of professional training and accreditation which has never been properly addressed. Studies of interpreter-mediated activities in Ukraine are absent as well precluding any possible estimations of their quality. An important cultural outcropping of CI development is a possibility of healing an ontological chasm which exists between the Russian and Ukrainian-speaking residents of various Ukrainian regions.

The aim of this paper is to ascertain the CI status as an independent discipline within the framework of the Ukrainian higher education, reveal the national specifics of CI services delivery in Ukraine reflecting on the unequal distribution of CI-related courses in the University curriculum, and outline the training methodology for the CI competence and skills.

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Підготовка громадських перекладачів в Україні (Английською)

[Подготовка общественных переводчиков в Украине (На англ. яз.)]

© Поворознюк Р. В., Колодій Б. М. [Поворознюк Р. В., Колодій Б. М.] rocksol24@i.ua,
danah13ua@gmail.com

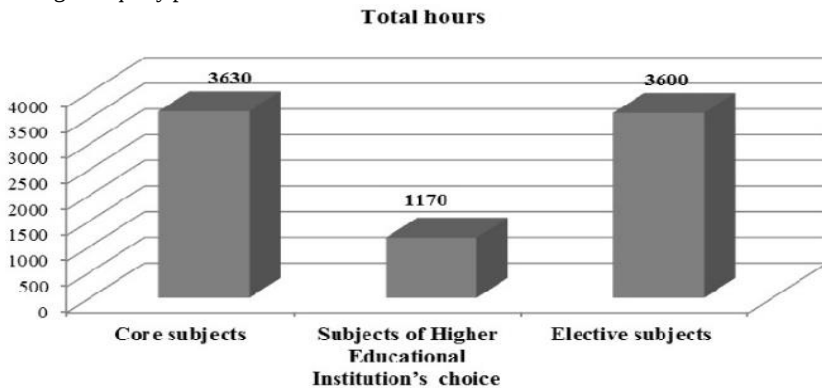
PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

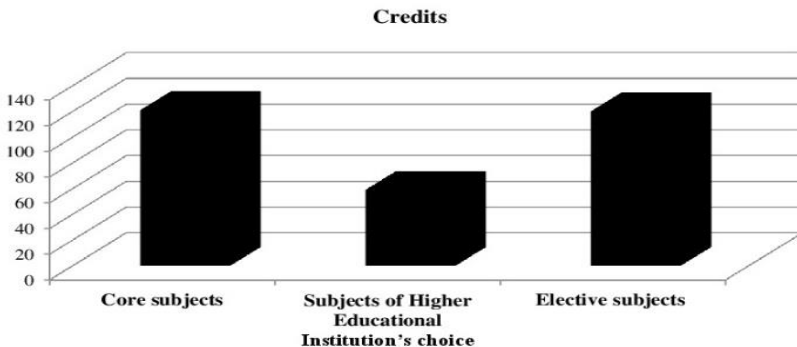
Theoretical framework and methodology

This research is a mixed-method qualitative study based on the analysis of the interpreting and translation curriculum of the Institute of Philology by Taras Shevchenko National University of Kyiv. Quantitative methods were used to illustrate our theoretical findings wherever applicable (Fig. 1, 2). An attempted contrastive description delineates the current CI teaching status in Ukraine and other countries where CI is viewed as an independent course; professional certification and licensing are equally provided.

Fig. 1. Distribution of total hours for CI training.

© R. Povoroznyuk, B. Kolodii, 2018

Fig. 2. Distribution of credits for CI training.

© R. Povoroznyuk, B. Kolodii, 2018

(Current issues in translation studies)

Teaching community interpreting in Ukraine (in English)
 [Pidgotovka gromads'kyh perekladachiv v Ukraïni]

© Povoroznyuk R. V., Kolodii B. M. [Povoroznjuk R. V., Kolodij B. M.] rocksol24@i.ua, danah13ua@gmail.com

Results and discussion**Context-bound aspects of CI teaching**

CI mediated inter-lingual communication is primarily studied within the medical and court settings. The Monterey Institute of International Studies was the first to incorporate court interpreting into its curriculum and offer short courses focusing specifically on this type of interpreting (Mikkelsen, 2014). The National Council on Interpreting in Health Care (NCIHC) followed its suit developing standards for healthcare interpreter training programs and publishing them in 2011 (National Council on Interpreting in Health Care, 2011). However, as Hrehovčík (2009) points out, domain knowledge is not always tantamount to mastering specific terminology, which is amply exemplified by the sector of medicine and court proceedings. Thus, a CI performer is burdened by a certain responsibility and should be endowed with an acutely trained bicultural awareness.

Within the court setting, a lack of professional training translates into absence of contextual or situational knowledge, impeding efficient delivery of CI services. Interpreters were inclined to making presumptions and reluctant to ask for clarifications in cases where they misunderstood the utterings (Lee, 2009). In healthcare settings, deficient cultural awareness led to numerous insults of patients, development of mistrust and non-compliance arising out of insurmountable cultural barriers (Angelleli, 2004). That is why, in such Eastern EU countries as Hungary, Slovakia and Poland, CI performers are obliged to get a professional certificate of training, which seems to go against the concept of congenital bilingualism, and untrained volunteerism associated with CI practice (Hrehovčík, 2009; Krysztofowicz, 2016).

In the field of business communication, CI reigns supreme as the study by Takimoto (2006) demonstrates. CI performers are more likely to intervene into the dialogue, not only to clarify obscure points but also to emphasize their involvement, revealing eagerness to control the turn taking of the parties. Due to this reason, interpreters involved in the high-octane business exchanges are expected to know the complicated rules of protocol and business etiquette.

Looking into the interpreting and translation curriculum of the Institute of Philology by Taras Shevchenko National University of Kyiv, we note that sector-specific context-bound CI training courses are represented by the Translation in the Sector of Tourism, Business Communication Translation, Translation of Financial Documents, Translation of Economic Texts, and Translation of Scientific and Technical Texts (Fig 3, 4). Medical and Court Interpreting are trained within the frameworks of the Translation for Specific Purposes (Fig. 5, 6).

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Підготовка громадських перекладачів в Україні (Англійською)

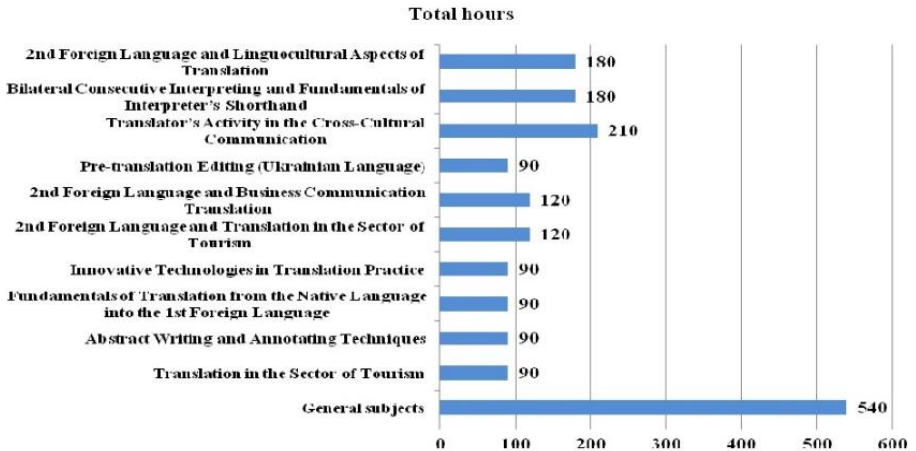
[Подготовка общественных переводчиков в Украине (На англ. яз.)]

© Поворознюк Р. В., Колодій Б. М. [Поворознюк Р. В., Колодій Б. М.] rocksol24@i.ua,
danah13ua@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

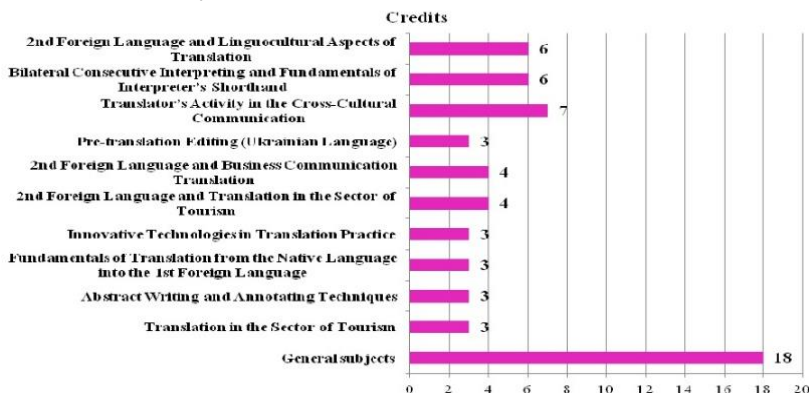
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

Fig. 3. Distribution of total hours for CI training within 'Translation in the Cross-Cultural Communication' Specialization.

© R. Povorozyuk, B. Kolodii, 2018

Fig. 4. Distribution of credits for CI training within 'Translation in the Cross-Cultural Communication' Specialization.

© R. Povorozyuk, B. Kolodii, 2018

(Current issues in translation studies)

Teaching community interpreting in Ukraine (in English)

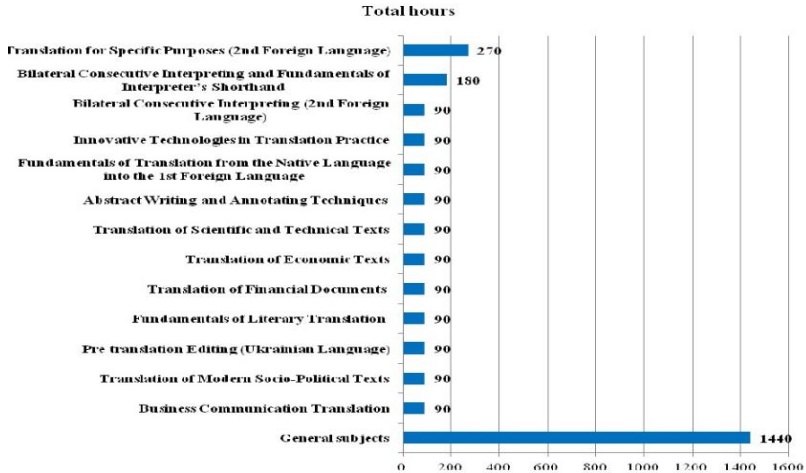
[Pidgotovka gromads'kyh perekladachiv v Ukraïni]

© Povorozyuk R. V., Kolodii B. M. [Povorozyuk R. V., Kolodii B. M.] rocksol24@i.ua, danah13ua@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

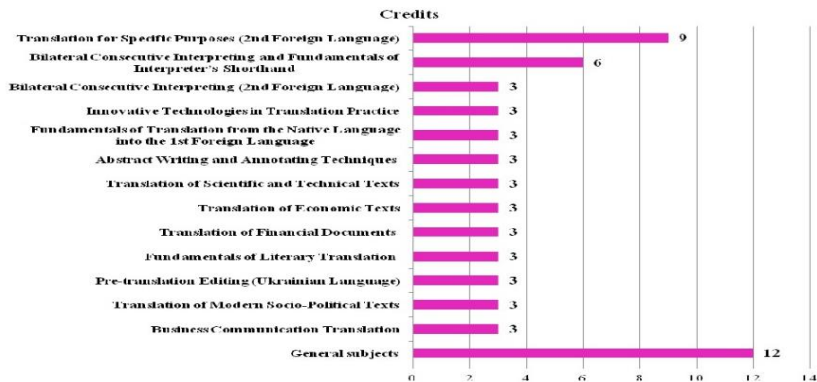
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Fig. 5. Distribution of total hours for CI training within 'Translation and Interpreting for Specific Purposes' Specialization.

© R. Povoroznyuk, B. Kolodii, 2018

Fig. 6. Distribution of credits for CI training within 'Translation and Interpreting for Specific Purposes' Specialization.

© R. Povoroznyuk, B. Kolodii, 2018

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Підготовка громадських перекладачів в Україні (Англійською)

[Подготовка общественных переводчиков в Украине (На англ. яз.)]

© Поворожнюк Р. В., Колодій Б. М. [Поворожнюк Р. В., Колодій Б. М.] rocksol24@i.ua,
danah13ua@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

In case of the Translation of Modern Socio-Political Texts course, we face a contradiction in terms, as Roberts (2002) associates it exclusively with a conference interpreting mode, presupposing a different set of professional competences and skills.

KSAs involved in Context-bound CI teaching

Knowledge, Skills and Abilities, i.e. KSAs, involved in domain-oriented CI teaching are defined by various scholars in a different manner.

Among them, according to Mikkelsen (2014), there are:

1. advanced language competence, including a wide mastery of regional varieties, colloquialisms, idioms and slang;
2. excellent memory, listening and comprehension skills;
3. adequate public speaking skills;
4. mental dexterity;
5. competence in two-way interpreting (long and short consecutive, including note-taking);
6. competence in one-way interpreting (simultaneous *chuchotage*);
7. sight translation;
8. management skills (ability to intervene as appropriate and to coordinate and control the interaction);
9. ability to handle briefings and debriefings;
10. profound awareness, integration and application of the code of ethics and best practices;
11. ability to engage in reflective practice;
12. interpersonal skills that enable future interpreters to deal with ethical dilemmas and traumatic situations;
13. cross-cultural awareness, knowledge of relevant countries and cultures;
14. understanding of the field, professional culture, practices and procedures of allied professionals, as well as the goals of their institutions;
15. mastery of specialist terminology;
16. knowledge of the theories that underpin the practice of interpreting (linguistics, sociolinguistics, pragmatics, discourse analysis, translation theory).

As we can see from the interpreting and translation curriculum of the Institute of Philology by Taras Shevchenko National University of Kyiv, domain-specific training courses are bolstered by such theoretical disciplines as the Genre-Stylistic Aspects of Translation, Translation Analysis of the Texts (Fig. 7,8), Innovative Technologies in Translation Practice, and such practical studies as the Bilateral Consecutive Interpreting and Fundamentals of Interpreter's Shorthand, Translation Analysis of the Texts, Pre-translation Editing, and Abstract Writing and Annotating Techniques

(Current issues in translation studies)

Teaching community interpreting in Ukraine (in English)
[Pidgotovka gromads'kyh perekladachiv v Ukraïni]

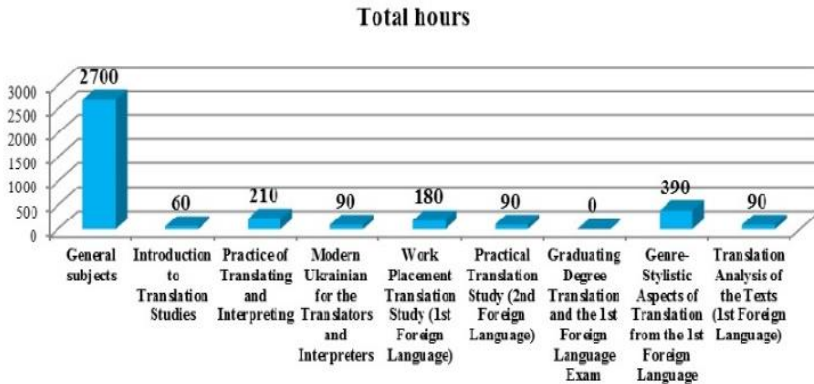
© Povoroznyuk R. V., Kolodii B. M. [Povoroznjuk R. V., Kolodij B. M.] rocksol24@i.ua, danah13ua@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

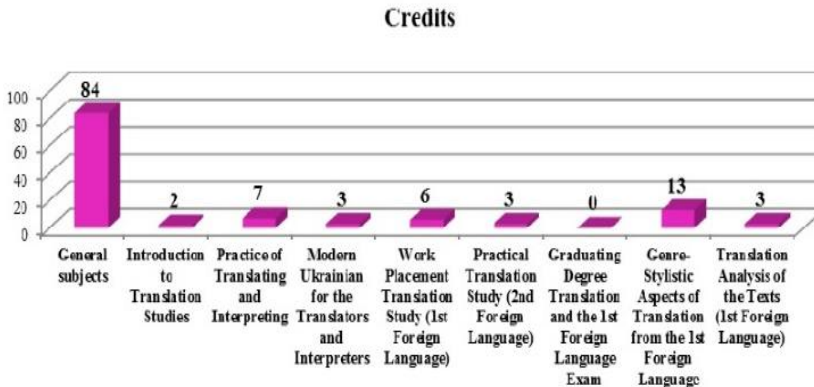
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

(Fig. 5, 6). The course of Latin for the Translators and Interpreters would serve those who are willing to specialize in Medical and Court Interpreting (Fig. 9, 10), while the Work Placement Translation Study and Practical Translation Study (Fig. 7, 8) provide the opportunity of honing the requisite KSAs.

Fig. 7. Distribution of total hours for CI training within the Core subjects system.
 © R. Povoroznyuk, B. Kolodii, 2018

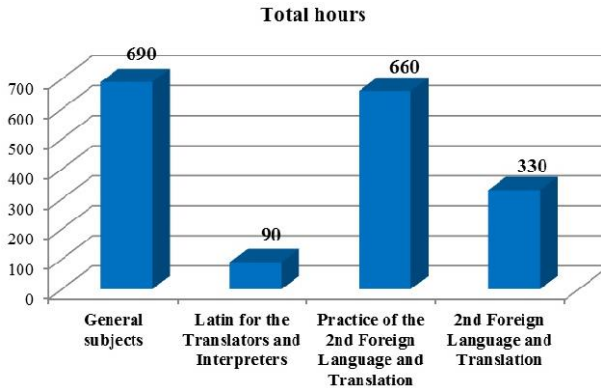
Fig. 8. Distribution of credits for CI training within the Core subjects system.
 © R. Povoroznyuk, B. Kolodii, 2018

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])
 Підготовка громадських перекладачів в Україні (На англ. яз.)
 [Подготовка общественных переводчиков в Украине (На англ. яз.)]
 © Поворожнюк Р. В., Колодій Б. М. [Поворожнюк Р. В., Колодій Б. М.] rocksol24@i.ua,
danah13ua@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

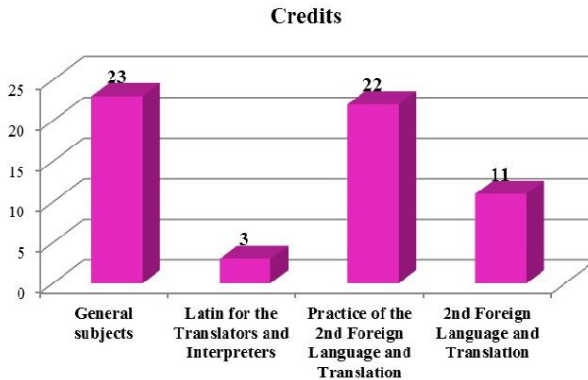
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

Fig. 9. Distribution of total hours for CI training within the Subjects of Higher Educational Institution's choice system.

© R. Povoroznyuk, B. Kolodii, 2018

Fig. 10. Distribution of credits for CI training within the Subjects of Higher Educational Institution's choice system.

© R. Povoroznyuk, B. Kolodii, 2018

The one-year Master's CI program (Valero-Garcés, 2011, p. 129) is offered at the Universidad de Alcalá de Henares in Madrid in seven language pairs totaling 60 European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS) units, comprised of the following components (Table 1).

(Current issues in translation studies)

Teaching community interpreting in Ukraine (in English)
[Pidgotovka gromads'kyh perekladachiv v Ukraïni]

© Povoroznyuk R. V., Kolodii B. M. [Povoroznjuk R. V., Kolodij B. M.] rocksol24@i.ua, danah13ua@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Modules	Subjects
I. Inter-linguistic Communication (online)	1. Inter-linguistic Communication (5 ECTS) 2. Institutional Communication with Foreign-Origin Communities (7 ECTS) 3. Techniques and Resources for PSIT (I) (6 ECTS)
II. Interpreting and Translating in Healthcare Settings (on site)	4. Techniques and Resources for PSIT (II) 5. Interpretation in Healthcare Settings (language-specific) (5 ECTS) 6. Specialized Translation: Healthcare Settings (language specific) (5 ECTS)
III. Interpreting and Translating in Legal, Administrative, Educational Settings (on site)	7. Techniques and Resources for PSIT (III) 8. Interpretation in Legal-Administrative Settings (language specific) (8 ECTS) 9. Specialized Translation: Legal Settings (language specific) (5 ECTS) 10. Specialized Translation: Administrative Settings (language specific) (5 ECTS)
IV. Internship or Practicum	11. Internship in Public/Private Institutions (5 ECTS)
V. Master's Thesis	12. Research Project (9 ECTS)

Table 1. Master's Degree in Intercultural Communication, Interpreting and Translation in Public Services

Although the curriculum mentions a wider range of domain-specific settings (namely, Administrative and Educational ones), the principal focus of attention is riveted towards Healthcare and Legal sectors. In a pattern similar to the Institute of Philology's, directionality of interpreting becomes an issue as certain courses are described as language specific.

A complex of skill-building exercises dovetails into two applicable vectors: interactivity (lectures, seminars, online and video courses) and realistic simulation (role-plays, dialogues). A probable bone of contention for the CI theoretical methodologists in Ukraine and the US is the requirement of Interpreter's Shorthand training as the CI delivery is associated with the practice of 'short consec' or dialogue interpreting which is typically note-free due to the shortness and relative easiness of utterances.

Mode-bound aspects of CI teaching

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Підготовка громадських перекладачів в Україні (Английською)

[Подготовка общественных переводчиков в Украине (На англ. яз.)]

© Поворознюк Р. В., Колодій Б. М. [Поворознюк Р. В., Колодій Б. М.] rocksol24@i.ua,
danah13ua@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

As Hrehovcik (2009) notes, instead of interpreting a speech to a large audience, a community interpreter creates an interactive atmosphere, often with a dialogue structure, that stresses the dialogic setting regardless of the given situation. Therefore, his/her intervention is sometimes labeled as dialogue interpreting.

Two main trends to a certain degree underlying and promoting the occurrence of dialogue-bound CI aspect are singled out by Cirillo and Niemants (2017): 1) the social turn in interpreting studies (acknowledgement of the fact that interpreting does not occur in a social vacuum); 2) the shift to a discourse-based interaction paradigm in DI studies, which has led to the increasing interest in the interpersonal dimension and *dialogic format* of interpreted encounters (p. 4).

Dialogue-bound aspects of CI presuppose the interaction of two parties, each wanting to achieve its goals in the best possible way, but neither of which 'is able to reach its goals alone, because the goals are to some extent controlled by the other side' (Wagner, 1995, p. 11). In CI process, the interpreter, by virtue of her/his direct access to almost all that is said by the other two parties during the encounter, plays a crucial role as a *coordinator* of the interaction, offering both translational and interactional contributions (Wadensjo, 1998). Moreover, the role of the interpreter as a facilitator and mediator should be made visible to the interpreting students' eyes throughout the various steps of the role-playing activity (Cirillo, Radicioni, 2017, p. 124).

Thus, the majority of scholars emphasize the fact that structured (scripted) role-plays are a valuable teaching tool, especially if framed by a briefing or a debriefing phase which ground the activity in its simulated interpreting context, and performed at an early stage of the learning path, where learners need to familiarize themselves with the linguistic, cultural and interactional dilemmas that can emerge from teacher's research and practice. Be it the simulation of a business negotiation, a school interview, a court hearing, or a phone-call, the role-play is seen as a part of an itinerary (Cirillo, Niemants, 2017, p. 12).

Angelelli (2017) points out that while courses that prepare students to work in dialogic situations are more popular than ever before, there may be difficulties in getting programmes developed and properly staffed (p. 31).

Furthermore, if the various steps of the role-playing activity are carefully planned and grounded on a dialogic approach, the activity can in fact shed light on the constraints and expectations associated with (interpreted) negotiations and raise students' awareness of the coordinating role of the interpreter (Cirillo, Radicioni, 2017).

A review of the interpreting and translation curriculum of the Institute of Philology by Taras Shevchenko National University of Kyiv reveals that the majority of CI-oriented disciplines are focused on the dialogue-bound aspect, i.e. students are engaged in various realistic simulations (role-plays, dialogues), thus concentrating not only on the verbal interaction but participants' non-verbal behavior (Krystallidou, 2017).

(Current issues in translation studies)

Teaching community interpreting in Ukraine (in English)
[Pidgotovka gromads'kyh perekladachiv v Ukraïni]

© Povoroznyuk R. V., Kolodii B. M. [Povoroznjuk R. V., Kolodij B. M.] rocksol24@i.ua, danah13ua@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

KSAs involved in Dialogue-bound CI teaching

According to Cirillo and Radicioni (2017, p. 119), dialogue-mode CI teaching includes the following goals: 1) familiarizing learners with transactional and interactional aspects of (business) negotiations, 2) acquiring related (semi)-specialized context and terminological knowledge, 3) practising different interpreting modes and strategies, 4) reflection on the complexity of the interpreter's role in 'triadic exchanges' (Mason, 2001).

Discussing the use of role-playing activities in the training of dialogue interpreters (and thus outlining the indispensability of dialogue-bound aspect in CI teaching), Cirillo and Radicioni (2017) came to the conclusion that simulation-based exercises may develop the following *skills and abilities*: (a) improving knowledge of work-related activities, organizations, and settings, (b) improving knowledge of domain-specific terminology/technical language, (c) improving comprehension and memory listening skills and (d) learning how to manage speaking turns (e.g. how to interrupt either party to take the floor) and practise interpreting strategies (e.g. omitting and/or simplifying information, requesting and/or providing clarifications) (p. 122).

It should be stressed that the particularity of dialogue-mode CI teaching or *training*, according to Angelleli (2017), consists of the class procedure where teachers and students first seek to understand the nature of the activity, an interaction of DI and the conditions constraining its practice; then teachers and students work out from these the development of *dialogic possibilities* (p. 36). Accordingly, as a rule, dialogue-bound nature of CI teaching is directly related to the simulated interpreting contexts, whence the relevance of structure tailor-made by the interpreting and translation curriculum of the Institute of Philology by Taras Shevchenko National University of Kyiv (such courses as Translation in the Sector of Tourism, Business Communication Translation, Translation of Financial Documents, Translation of Economic Texts, and Translation of Scientific and Technical Texts, Medical and Court Interpreting).

Dialogue-bound CI teaching at the Institute of Philology by Taras Shevchenko National University of Kyiv is focused on memorization, speaking, 'short consec' interpreting and note-taking exercises.

It could be made even more advantageous, methodologically, if it were possible to add extended training sessions of whispered simultaneous interpreting for developing dialogue-bound skills.

Medium-bound aspects of CI teaching

The CI is often juxtaposed with conference interpreting as being proximal rather than distal (as is often the case in the simultaneous mode). In Denmark, for instance, it is referred to as *dialogtolkning* (dialogue interpreting) (Wadensjö, 1993, p. 101), underscoring the idea of interpreter's integration rather than isolation (Anderson, 1978, p. 222). Unlike the majority of scholars,

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Підготовка громадських перекладачів в Україні (Англійською)

[Подготовка общественных переводчиков в Украине (На англ. яз.)]

© Поворозник Р. В., Колодій Б. М. [Поворозник Р. В., Колодій Б. М.] rocksol24@i.ua,
danah13ua@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

Schjoldager (1998) prefers the 'non-conference' nomination for the CI outlining the following characteristics, all of them to a certain degree associated with the interpretation medium: 1) a non-conference interpreter typically works in national settings with few people present; 2) non-conference interpreting is performed in the immediate vicinity of two parties, and not in the booth; 3) a non-conference interpreter is typically required to work in two language directions; 4) in non-conference interpreting the consecutive mode is more usual, though whispered simultaneous interpreting (*chuchotage*) may also be employed.

Harris and Sherwood (1978) also suggested that the CI should be named a "natural translation" since it is oral, and not technically assisted. Even in case of simultaneous dialogue interpreting, which is not a default option, and used predominantly in court or during the mental health consultations, the mode is spoken proximal interpreting, and as such does not require any equipment.

By contrast, remote dialogue interpreting presupposes the interpreter rendering information by phone or video-conference. With the recent advance of technology, Mason's (2009) previously tendered point that dialogue interpreting excludes the telephone mediation as the contact should be made face-to-face is to a large degree moot. However, in many fraught situations remote CI option is considered undesirable as the parties involved do not develop any personal attachment with their mediator while the interpreter is bereft of the opportunity to clarify the obscure points of discussion (Ozolins, 2011). However, in court or police settings video-conference mode is considered an efficient time-saving tool (Braun, Taylor, 2012).

In the interpreting and translation curriculum of the Institute of Philology by Taras Shevchenko National University of Kyiv, the majority of CI-related courses are taught in a bilateral dialogue regime. The emphasis is placed on consecutive mode and students are trained in fundamentals of interpreter's shorthand.

KSAs involved in Medium-bound CI teaching

According to Hrehovčik (2009), medium-oriented CI teaching encompasses the following goals: 1) ensuring a high level of accuracy and precision, 2) developing the skills likely to promote the quality consecutive rendition, such as memory training and note-taking.

In this light, the requisite abilities of CI performer may include: a) the ability to translate a message from one language to another in the applicable mode; b) the ability to assess and comprehend the original message and render it in the target language without omissions, additions or distortions.

Besides the interpreter's ability to render information in an applicable way, he/she should be able to recognize the situations where proximal simultaneous or remote dialogue interpreting is required, evaluate the contributing or aggravating CI situation components etc. Usually the specific

(Current issues in translation studies)

Teaching community interpreting in Ukraine (in English)
[Pidgotovka gromads'kyh perekladachiv v Ukraïni]

© Povoroznyuk R. V., Kolodij B. M. [Povoroznjuk R. V., Kolodij B. M.] rocksol24@i.ua, danah13ua@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

interpreting medium is dictated by the contexts, which is why the system elaborated by the interpreting and translation curriculum of the Institute of Philology by Taras Shevchenko National University of Kyiv (Translation in the Sector of Tourism, Business Communication Translation, Translation of Financial Documents, Translation of Economic Texts, and Translation of Scientific and Technical Texts, Medical and Court Interpreting) (Fig. 5, 6) seems to be particularly pertinent.

The professional skills feeding into and being fed by the medium are the CI skills: active listening, good memory retention, note-taking, and research and technical skills: the ability to efficiently acquire the additional linguistic and specialized knowledge, use of research tools, and the ability to develop suitable strategies for the efficient use of the information sources available (Hrehovčík, 2009).

Finally, the students are given an opportunity to find their preferred CI *modus operandi* depending on their mastering of the equipment, personal (cognitive, emotional) proclivities, and openness to integration in a real-life dialogue.

Medium-bound CI teaching at the Institute of Philology by Taras Shevchenko National University of Kyiv is centered on memorization and note-taking exercises. Role-play and active simulation exercises will help students decide upon the optimum interpreting medium, online translation services, reference tools and search engines. Methodologically, bilateral consecutive and at-sight interpreting exercises account for the majority of training materials; however, it is desirable to practice more whispered simultaneous interpreting (*chuchotage*).

Conclusions

The current stage of interpreting development is characterized by a further ‘socialization’ as noted, for instance, by Pöhhacker (2006), whence the interest revealed by the theorists in the matters of mediation and cross-cultural interaction. In this regard, the CI’s ever-rising popularity is a logical consequence of population growth, migration and globalization trends leaving an imprint on a collective psyche. The whole system of interpreting and translation training as it turns out gains more and more contributions from the field of CI, is modified and elaborated by the latter. The Institute of Philology by Taras Shevchenko National University of Kyiv is one of the national front-running institutions in the field of CI instructions whose elements are liberally interspersed on the broad vista of interpreting and translation curriculum. Among the most noticeable outcomes we may observe an acute cultural awareness, context, mode and medium mastery acquired by the students, and appreciation of shared responsibility and respect of ‘otherness’ typified by the global CI practice (Hale et al., 2009). The only aspect of CI training to be desired and further promoted is a collaboration of the national educational establishments with their EU, British and US counterparts to engage in a collective CI syllabus creation, implementing an independent CI specialization

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Підготовка громадських перекладачів в Україні (Англійською)

[Подготовка общественных переводчиков в Украине (На англ. яз.)]

© Поворозник Р. В., Колодій Б. М. [Поворозник Р. В., Колодій Б. М.] rocksol24@i.ua,
danah13ua@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

(major) in tune with the Ukrainian aspirations to become a wholly integrated, human right advocating and culturally cognizant global player.

References

1. Anderson, R., & Bruce, W. (1978). Interpreter Roles and Interpretation Situations: CrossCutting Typologies. In D. Gerver, H. & W. Sinaiko (Eds.), *Interpreter Roles and Interpretation Situations: CrossCutting Typologie*, 217–229. doi: [10.1007/978-1-4615-9077-4_20](https://doi.org/10.1007/978-1-4615-9077-4_20).
2. Angelelli, C. (2004). *Medical interpreting and cross-cultural communication*. New York: Cambridge University Press.
3. Angelelli, C. (2017). Anchoring Dialogue Interpreting in Principles of Teaching and Learning. In L. Cirillo, & N. Niemants (Eds.), *Teaching Dialogue Interpreting: Research-based proposals for higher education*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 29–44. doi:[10.1075/btl.138](https://doi.org/10.1075/btl.138).
4. Braun, S., & Taylor, J. (2012). Video-mediated interpreting in criminal proceedings: Two European surveys. In S. Braun & J. Taylor (Eds.), *Videoconference and Remote Interpreting in Criminal Proceedings* (pp. 69–98). Cambridge/Antwerp: Intersentia.
5. Cirillo, L., & Niemants, N. (2017). [Introduction. Dialogue interpreting: Research, education and professional practice](#). In L. Cirillo & N. Niemants (Eds.), *Teaching Dialogue Interpreting: Research-based proposals for higher education*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2–25. doi:[10.1075/btl.138](https://doi.org/10.1075/btl.138).
6. Cirillo, L., & Radicioni, M. (2017). (Role-)playing Fair(s). In L. Cirillo & N. Niemants (Eds.), *Teaching Dialogue Interpreting: Research-based proposals for higher education*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 119–136. doi:[10.1075/btl.138](https://doi.org/10.1075/btl.138).
7. Hale, S. et al. (Eds.) (2009). *Quality in Interpreting – a Shared Responsibility*. Amsterdam: John Benjamins.
8. Harris, B., & Sherwood, B. (1978). Translating as an Innate Skill. In D. Gerver & H. W. Sinaiko (Eds.), *Interpreter Roles and Interpretation Situations: CrossCutting Typologies*, 155–170. doi:[10.1007/978-1-4615-9077-4_20](https://doi.org/10.1007/978-1-4615-9077-4_20).
9. Hrehovčik, T. (2009). Teaching Community Interpreting: A New Challenge? In Milan Ferencik and Jurag Horváth (Eds.), *Language, literature and culture in a changing transatlantic world: International conference proceeding* (April 22-23, 2009) Prešov: Prešovská Univerzita (pp. 160-164). Retrieved from http://www.pulib.sk/elpub2/FF/Ferencik2/pdf_doc/21.pdf.
10. Krystallidou, D. (2017). Non-verbals in Dialogue Interpreter Education: Improving Student Interpreter's Visual Literacy and Raising Awareness of Its Impact on Interpreting Performance. In L. Cirillo & N. Niemants (Eds.), *Teaching Dialogue Interpreting: Research-based proposals for higher education*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 259–274. doi:[10.1075/btl.138](https://doi.org/10.1075/btl.138).
11. Krysztowicz, D., & Krupienicz, Z. (2016). Community interpreting in Poland. Formal legislation, role and opportunities. *International Journal of Language, Translation and Intercultural Communication*, 5, 84–93. doi: [http://dx.doi.org/10.12681/ijltic.10657](https://doi.org/10.12681/ijltic.10657).
12. Lee, J. (2009). When linguistic and cultural differences are not disclosed in court interpreting. *Multilingua*, 28(4), 379-402. doi: <https://doi.org/10.1515/mult.2009.017>.
13. Mason, I. (Ed.) (2001). *Triadic Exchanges. Studies in Dialogue Interpreting*. Manchester, UK: St.

(Current issues in translation studies)

Teaching community interpreting in Ukraine (in English)
[Pidgotovka gromads'kyh perekladachiv v Ukraïni]

© Povoroznyuk R. V., Kolodii B. M. [Povoroznyuk R. V., Kolodii B. M.] rocksol24@i.ua, danah13ua@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Jerome.

14. Mason, I. (2009). Dialogue interpreting. In M. Baker, & G. Saldanha (Eds.), *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. 2nd edn. (pp. 81–84) London/New York: Routledge.
15. Mikkelsen, H. (2014). Evolution of public service interpreter training in the U.S. *FIITISPos International Journal*. Vol. 1.
16. Mukhametshina, E., Latypov, N., & Timerkhanov, A. (2018). Teaching community interpreting at university: a challenge of the multicultural society. *INTED2018 Proceedings* (March 5-7, 2018) Valencia: 6683-6686.
17. National Council on Interpreting in Health Care (2011). *National Standards for Healthcare Interpreter Training Programs*. Retrieved from http://www.ncihc.org/assets/documents/publications/National_Standards_5-09-11.pdf.
18. Ozolins, U. (2011). Telephone interpreting: Understanding practice and identifying research needs. *Translation & Interpreting* 3 (2), 33–47.
19. Pöschhacker, F. (2006). “Going social?” On pathways and paradigms in interpreting studies. In A. Pym, M. Shlesinger & Z. Jettmarová (Eds.), *Sociocultural Aspects of Translating and Interpreting* (pp. 215–232). Amsterdam: John Benjamins.
20. Pym, A., Fallada, C., Biau, J. R., & Orenstein J. (Eds.) (2003). *Innovation and E-Learning in Translator Training*. Intercultural Studies Group. Universitat Rovira i Virgili 2003. Retrieved from http://isg.urv.es/publicity/isg/publications/innovation_2003/index.htm.
21. Roberts, R. (2002). Community interpreting: A profession in search of its identity. In E. Hung (Ed.), *Teaching Translation and Interpreting 4: Building Bridges*. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
22. Schjoldager, A. (2008). *Understanding Translation*. Denmark: Academica.
23. Taibi, M., & Ozolins, U. (2016). *Community Translation*. London, New York: Bloomsbury Academic, Bloomsbury Advances in interpreting Series.
24. Takimoto, M. (2006). Interpreters' role perceptions in business dialogue interpreting situations. *Monash university linguistics papers*, 5(1), 47-57.
25. Tiayon, Ch. (2005). Community Interpreting: An African Perspective. In *Hermeneus, Revista de Traducción e Interpretación*. Espana: Valladolid. No. 7.
26. Valero-Garcés, C. (2011). Design, Implementation and Evaluation of a Programme on Intercultural Communication and Public Service Interpreting and Translation. In Kainz, Prunč and Schögler (Eds.), *Modelling the Field of Community Interpreting: questions of methodology in research and training* (pp. 125–151). Vienna, Berlin: Verlag.
27. Wadensjö, C. (1993). Dialogue Interpreting and Shared Knowledge. In Y. Gambier & J. Tommola (Eds.), *Dialogue Interpreting and Shared Knowledge* (pp. 101-113). Turku: Centre for Translation and Interpreting, University of Turku.
28. Wadensjö, C. (1998). *Interpreting as Interaction*. London and New York: Longman.
29. Wagner, J. (1995). What Makes a Discourse a Negotiation? In E. Konrad & Wagner J. (Eds.), *The Discourse of Business Negotiation* (pp. 9-36). Berlin, New York: Mouton de Gruyter.

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Підготовка громадських перекладачів в Україні (Англійською)

[Подготовка общественных переводчиков в Украине (На англ. яз.)]

© Поворозник Р. В., Колодій Б. М. [Поворозник Р. В., Колодій Б. М.] rocksol24@i.ua,
danah13ua@gmail.com

УДК 81'25

*Стаття надійшла до редакції [Article received /**Статья поступила в редакцию]* – 28.05.2018 р.*Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат]* – 29.05.2018 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 98.37 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.15>**ДОМІНУЮЧА КОНЦЕНТРАЦІЯ В УСНОМУ ПЕРЕКЛАДІ:
ТЕМАТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ*****Сергій Вікторович Скрильник*** (м. Київ, Україна)*s.skrylnyk@ukr.net*

кандидат філологічних наук, доцент,

заступник директора з навчально-методичної роботи Інституту філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Стаття викладає експериментальний підхід до тренування домінуючої концентрації під час занять зі студентами-магістрами другого року навчання, які хоч і опанували усі основні теоретико-практичні навички усного перекладу, проте не здобули повний контроль перекладацького процесу, який формується в результаті ретельних тренувань. Останні дадуть змогу магістрам другого року навчання перекладацького відділення свідомо керувати процесом усного перекладу та всіма компонентами їхнього психологічного стану, які супроводжують синхронний переклад у кабінах. Автор пропонує інноваційні вправи, засновані на багаторічному досвіді усного перекладача. Дані вправи навчають студентів концентрувати увагу одразу на кількох когнітивних тригерах одночасно, що посилює стресостійкість усних перекладачів, допомагає їм вчасно звільняти оперативну пам'ять, переключати увагу й, завдяки цьому, втрачати мінімум інформації. У статті вперше запроваджується термін «домінуюча концентрація» на позначення здібності перекладача перемикатися з одного когнітивного акту на інший за необхідності. Домінуюча концентрація забезпечує швидше відновлення уваги, що в свою чергу призводить до менших втрат прецизійної інформації під час перемикання. Насамкінець, автор викладає свій погляд на те, як поєднати теорію й практику усного перекладу в царині тренування розподілу уваги й домінуючої концентрації.

(Current issues in translation studies)

Interpreter's concentration dominance: case study (in English)**[Dominujucha koncentracija v usnomu perekladі: tematyчне doslidzhennj]**© Skrylnyk S. V. [Skryl'nyk S. V.] *s.skrylnyk@ukr.net*

Ключові слова: усний переклад, синхронний переклад, розподіл уваги, домінуюча концентрація, когнітивний акт, когнітивний тригер, перемикання концентрації.

INTERPRETER'S CONCENTRATION DOMINANCE: CASE STUDY

Serhii V. Skrylnyk (Kyiv, Ukraine)
s.skrylnyk@ukr.net

PhD, associate professor, deputy director for international cooperation of
Institute of Philology
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The paper introduces an experimental approach towards concentration dominance training in classes for second-year master students who although gained all necessary theoretical and practical skills in simultaneous interpreting, are still to refine the most subtle points in keeping the interpretation process under full control. That means the second-year master students of translation department are to be able to consciously keep the process of interpreting and everything, which is happening to their psychological state in booths under full-fledged control. The author offers a range of innovative exercises based upon his own many-year interpreter's practice. The offered exercises train the students to focus upon several cognitive triggers at the same time, which in fact enables an interpreter to be more stress-resilient, to timely empty short-term memory, to shift concentration more smoothly and consequently lose less information. The paper also offers the term of interpreter's concentration dominance, based upon the ability to switch from one different cognitive act to another one whenever necessary. It guarantees that an interpreter regains concentration in less time, making sure that during concentration shift period less precise information is lost. Finally, the author gives his perspective of what is to be done in bringing interpreting theory and practice closer in the sphere of split attention training and concentration dominance practice.

Key words: interpreting, simultaneous interpreting, split attention, concentration dominance, cognitive act, cognitive trigger, concentration shift.

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Домінуюча концентрація в усному перекладі: тематичне дослідження (Англійською)

[Доминирующая концентрация в устном переводе: тематическое исследование (На англ. яз.)]

© Скрильник С. В. [Скрильник С. В.] s.skrylnyk@ukr.net

**ДОМИНИРУЮЩАЯ КОНЦЕНТРАЦИЯ В УСТНОМ ПЕРЕВОДЕ:
ТЕМАТИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ**

Сергей Викторович Скрыльник (г. Київ, Украина)
s.skrylnyk@ukr.net

кандидат филологических наук, доцент,
заместитель директора по учебно-методической работе Института филологии
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
(Министерство образования и науки Украины)
01601, г. Киев, бульвар Тараса Шевченко, 14

Статья излагает экспериментальный подход к тренировке доминирующей концентрации во время занятий со студентами-магистрами второго года обучения, хотя и овладевшими всеми основными теоретико-практическими навыками устного перевода, однако не обретшими полный контроль над переводческим процессом, который формируется в результате тщательных тренировок. Последние позволят магистрам второго года обучения переводческого отделения сознательно управлять процессом устного перевода и всеми компонентами их психологического состояния, сопровождающими синхронный перевод в кабинетах. Автор предлагает инновационные упражнения, основанные на многолетнем опыте переводчика. Данные упражнения учат студентов концентрировать внимание сразу на нескольких когнитивных триггерах одновременно, что усиливает стрессоустойчивость устных переводчиков, помогает им вовремя высвободить оперативную память, переключать внимание и, благодаря этому, терять минимум информации. В статье впервые вводится термин «доминирующая концентрация» для обозначения способности переводчика переключаться с одной когнитивного акта на другой при необходимости. Доминирующая концентрация обеспечивает быстрое восстановление внимания, что в свою очередь приводит к меньшим потерям прецизионной информации во время переключения. Наконец, автор излагает свой взгляд на то, как совместить теорию и практику устного перевода в сфере тренировки распределения внимания и доминирующей концентрации.

Ключевые слова: устный перевод, синхронный перевод, распределение внимания, доминирующая концентрация, когнитивный акт, когнитивный триггер, переключения концентрации.

(Current issues in translation studies)

Interpreter's concentration dominance: case study (in English)
[Dominujuca koncentracija v usnomu perekladi: tematyчне doslidzhennj]

© Skrylnyk S. V. [Skryl'nyk S. V.] s.skrylnyk@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

1. INTRODUCTION. Split attention or divided attention or split memory is the ability of an interpreter to focus or concentrate his/her attention on different cognitive processes / cognitive tasks at the same time (Amparo Ivars, 2013; Agmieszka Chmiel, 2010) without losing less than 20 % of precise information. (I intentionally used 20 % of information to remind that interpreting output is successful if less than 20 % of precise information is lost). This is the way interpreters can manage information they receive from a speaker. They are factually engaged in several cognitive activities and, what is more important, they have to cope with each of the activities equally well. In general, these activities are information perception, information processing and information rendering into a target language. Here, it is very important to underline the words “in general”, because this triad of cognitive activities can be mixed with other ones, which are pertinent to an individual due to his/her psychological peculiarities. All these cognitive processes take away interpreter’s concentration and impedes a fluent and flawless interpreting process (Pochacker, 2004).

An interpreter should know how to handle his/her own concentration direction, which means control the percentage of concentration given to each of the cognitive process. (Ingrid Kurz, 2002)

The notion of three-track memory (Hromosova, 1972) means that interpreters stores info they instantly get from a speaker in a short-term memory, process this info through the experience in a long-term memory and retrieves this linguistic experience in translation. This theory states that three cognitive activities are of equal importance and must be focused upon in the same way at the same moment of utterance. Is it really possible? I am totally convinced that such concentration is impossible due to the fact that a human brain can give a 100% concentration to only one single activity, either speaking, or information processing, or rendering into a target language. Giving concentration on several activities at the same time with the same power and to the same extent is impossible. If a 70% concentration goes to information perception, then the rest 30% goes to information processing and information rendering in either equal or non-equal proportions. An interpreter has to split his/her attention (Lambert, 2004) on dual or multiple distractors and processes to make this or that process dominate over others (Barbara Mocer-Mercer, 1978). While perceiving information the process of listening and perception has to dominate, all others must remain secondary, when rendering information listening process must be automatic and take less cognitive effort, when processing information rendering must take a secondary role. What is complicated about this scheme, is that it never happens in ideal conditions, because simultaneous interpreting encompasses three activities, and the time span between these activities is very short. In a single second one activity changes into

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Домінуюча концентрація в усному перекладі: тематичне дослідження (Англійською)

[Доминирующая концентрация в устном переводе: тематическое исследование (На англ. яз.)]

© Скрильник С. В. [Скрыльник С. В.] s.skrilnyk@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

another one – one dominated into another one. I aim to show how to control concentration dominance, demonstrate the exercises to split concentration and to make each of these three activities dominate over others to keep interpreting process under control.

1. Simultaneous Interpreting Modules. I offer two simultaneous interpreting variation modules. The first is an integral part of the Translation Master's program consisting of 120 credits ECTS with 30 credits of Simultaneous Interpreting Disciplines. The second one is the full-fledged independent Master's Program consisting of 90 credits ECTS for Simultaneous Interpreting Disciplines.

The initial disciplines of the Fundamentals of Simultaneous Interpreting start in the fourth year of the Bachelor's course offering 6 credits ECTS for simultaneous interpreting classes. Then students can understand whether their psychological composition fits to be simultaneous interpreting. For that reason, master's program contains two above-mentioned options.

The 90-credit Interpreting Master's Course has 7 Modules that consist of 3 blocks of training classes and starts with an introductory lecture:

Modern Interpreting Studies. Community Interpreting. Introductory Lecture.	
Module 1.	Initial Training. Needs Analysis.
	Welcoming Phrases. Clichés.
	Utterance Speech Training.
Module 2.	Equipment demonstration. Master-class.
	Transition Phrases.
	Listening Training and Repetition Training.
Module 3.	Professional vs Non-Professional Obstacles.
	Formal Speech Clichés.
	Listening and Split Attention Training
Module 4.	Formal Address. Link Words.
	Concentration Types. Concentration Training.
	Instant Attention Training.
Module 5.	Concentration Dominance Training.
	Short-term Memory Training.

(Current issues in translation studies)

Interpreter's concentration dominance: case study (in English)
[Dominujucha koncentracija v usnomu perekladi: tematyčne doslidzhennj]

© Skrylnyk S. V. [Skryl'nyk S. V.] s.skrylnyk@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

	Shadowing
Module 6.	Anticipation Training.
	Reaction Analysis.
	Video Interpreting.
	Split Attention Analysis.
Module 7.	Interpreter's Stress Management
	Real-Time Interpreting Session.
	Q&A Session. Examination.

Concentration Dominance Training is the second part of the Module 5. It has 15 hours of practical training classes with second-year master students.

Second-year master students are the audience of special difficulty due to their previous experience in the subject and the stiff skills they got during 5 years in high school (In Ukraine students take 4 years of bachelor's course and 2 years of master's). If anything went wrong in the previous years, it would take much more time to polish concertation gain and shift stages (Sergiy Skrylnyk, 2016), because concentration dominance is, in my opinion, the most important aspect to train. It trains the skill to keep the stressful situations under control, swiftly change from one cognitive activity into another one and to retain the information through the whole information flow.

1. Concentration Dominance. I define concentration dominance in simultaneous interpreting as the ability of an interpreter to make one cognitive activity dominate over the other one in order to perceive, process and render the information at an opportune moment. It means that a certain cognitive activity takes more short-term memory at a certain moment. For example, an interpreter has to finish the phrase in a target language and a speaker starts a new sentence. In this case, an interpreter must make a listening process dominate over processing and speaking to give a full amount of cognitive effort to the listening process. It reminds of muting up the sound and removing all useless noises if we want to hear and understand our interlocutor. In a noisy room, when two people stand far from each other, they cannot hear each other due to the noise waves between them. The same situation occurs when an interpreter needs to hear the speaker's new sentence, but at the same time he has to finish the previous one. The interpreter's task is to make the listening process dominate over the speaking and information rendering processes.

1. Concentration Dominance Practice. I practice several easy exercises to train the students to concentrate on one single cognitive process or to make one of them dominate. Although the exercises I offer, might seem easy or even simplistic, the results are

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Домінуюча концентрація в усному перекладі: тематичне дослідження (Англійською)

[Доминирующая концентрация в устном переводе: тематическое исследование (На англ. яз.)]

© Скрильник С. В. [Скрильник С. В.] s.skrylnyk@ukr.net

substantial.

1.Repeat and Catch up. The exercise consists in repeating the string of words BUT after the speaker says the fifth word to quickly catch up with the rest of the words which the speaker utters very quickly.

• Nineteen fourteen, nineteen thirty-nine, ninety forty-one, nineteen-forty-five, **nineteen ninety-one**, six, seven, ten, thirteen, twenty, two hundred, one thousand.

• Book, page, text, paragraph, **word**, mouse, flower, phone, card, pen, thing.

• Good morning, good day, good afternoon, good evening, good night, car, mid-day, vehicle, wheel, tyre, lubricant.

The student should wait until the speaker utters the words “nineteen ninety one” in the first example and “word” in the second example, repeat all the words and quickly catch up with the speaker. Every time the speed should vary to make the cognitive effort more complicated.

It is very important that the words are logically irrelevant but they should belong to the same grammatical category or be phonologically similar. It makes the student’s cognitive effort more difficult due to the fact that the student often confuses the initial word and the fifth word and has combine logically incompatible lexemes.

The most difficult thing about this exercise is that the students have to switch from listening to speaking on the fifth, sixth and seventh word, which makes these words usually lost. As well as in a real interpreting process, the biggest information loss happens on the final words of the sentence on the transition from different cognitive activities.

This exercise lasts for 5 minutes than it is utterly important to take a 45-second break and continue the same exercise for another 5 minutes, I usually practice this kind of exercise for 30 minutes.

I will depict the student’s progress in classes in a month-period of time having 3 classes a week. The diagram shows the percentage of information loss on the fifth, sixth and seventh word, which stand right on the concentration dominance switch. The first column of the category shows (blue) means the progress in the first 10 minutes of a class, the second one shows the second 10 minutes of a class and the thirds one shows the last 10 minutes of a class. What is important to underline is that if the words are absolutely logically irrelevant, the information loss is smaller than when the words sound alike, look alike or have the same or close grammatical category.

As it is clear from the diagram, the first week is the most variable and unstable. The first ten minute-period is always characterized by the concentration-gain moment when the students get used to the circumstances, the flow of the exercise the equipment

(Current issues in translation studies)

Interpreter’s concentration dominance: case study (in English)
[Dominujucha koncentracija v usnomu perekladi: tematychnye doslidzhennj]

© Skrylnyk S. V. [Skryl'nyk S. V.] s.skrylnyk@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

they work with. The information loss reaches 30 percent, which means that the students lose every third word in the fifth, sixth and seventh word in the string of words. The result is not satisfactory. In the second 10-minute period the students adapt to the circumstances which stood in their way in the previous ten-minute period, they understand the logic of the exercise. They eventually start concentrating on the right words to switch their concentration dominance. The information loss in the second ten-minute period of the first week reaches 23 percent, which is not satisfactory as well. The third ten-minute period of the first week is the most difficult one. The speaker makes the speed faster, which makes the students more stressful. The information loss reaches 36 percent.

As we can see, the tendency during the next three weeks changes. Every next week in the first ten-minute period the information loss becomes smaller (25, 21 and 15 percent information loss) as well as in the second ten-minute period. The third ten-minute period is worth special attention. As it is clear from the diagram the third ten-minute period is different in the first, second weeks and the third and fourth weeks. If during the first two weeks the information loss in the last period exceeds the first and the second ten-minute period, during the last two weeks the information loss during the third period is smaller. This very period shows the main tendency, because it means that the concentration shift happens smoother and the students can control the concentration dominance and catch the fifth, sixth and seventh words in the string of logically irrelevant but phonetically and grammatically similar words. The minimum recommended number of hours for this exercise is 30 per semester.

3.1.2. Repeat and Lag behind. Another exercise which I practice consists in repeating short, non-connected sentences three times in a row lagging 3 words then 4 words then 6 words behind.

- I do appreciate your cordial welcome.
- Distinguished guests.
- Your excellency President of Turkey.
- My ideas deal with the offer I came up with.
- I hope he will join the team of workers.
- I am utterly convinced that the reason for it is substantial.

The student has to wait until the speaker utters the third word and only then repeat the sentences. After 10 minutes the students are offered another level: they have to lag 4 words behind then 6 words behind. Every time the speed should be changed from a slow one to a faster one not to give the students a chance to adapt to the flow of utterance.

The main idea of the exercise is to train the students to control the transition from

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Домінуюча концентрація в усному перекладі: тематичне дослідження (Англійською)

[Доминирующая концентрация в устном переводе: тематическое исследование (На англ. яз.)]

© Скрильник С. В. [Скрыльник С. В.] s.skrylnyk@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

listening to repeating counting the number of words at the same time. It means that the students apply four cognitive efforts: listening, counting, repeating, processing. The transition between these efforts should be kept under control. At the initial stages listening and counting dominate, then these cognitive processes should be secondary and muffled up, so that repeating and processing cognitive processes start dominating.

After 30 hours of this exercise the students automatically count the number of words and what is more important they can single out the right word to start their interpreting with, which is a crucial interpreter's skill. For example, in a sentence like:

Many months of extra hard work had passed, and the North Bridge builders could see the first inspiring results.

In the sentence, the initial interpreter's word makes the success of the interpreting. In Ukrainian, for example, such complex-sentence syntax is not natural. We usually say this idea in one sentence or using a subordinate sentence in a compound sentence. In order to reconstruct the syntax an interpreter has to wait until the speaker says the word "*builders*" to understand the way to construct the syntax. For this, it is necessary to retain the information stored in the message before the word "*builders*". While an interpreter listens to the speaker, he has to concentrate upon two main things: finding the right word and information processing. When the right word is found, the previous processes are muffled to become secondary, but speaking and rendering come to the frontline.

3.1.3. Count and Listen. Another exercise consists in creating artificial obstacles right where interpreters must change from one cognitive process to another one.

I ask the students to read the any text or to count the numbers from 1 to 200 or count down from 200 to 1 and listen to the speaker at the same time. Simultaneously, the students have to put down all the precise information onto the notes.

The activity creates additional artificial noises and redundant information, which the students have to get over and neglect. The start understanding how to prioritize a definite cognitive process. Writing and speaking figures take too much cognitive effort. Their task is to concentrate upon listening and professing precise information.

I devote 10 hours to this kind of exercise. After this period of time, the students understand that speaking and physical writing should be unconscious and automatic (secondary) but listening and processing precise information must be made a primary cognitive process.

Simultaneous interpreting is a constant process of concentration dominance variations, which resemble cosine waves depicting the way each cognitive process dominates over the other ones at certain moments. I have practiced these exercises for 8 years. They show good results and train the students to be ready for another crucial interpreter's skill:

(Current issues in translation studies)

Interpreter's concentration dominance: case study (in English)
[Dominujucha koncentracija v usnomu perekladi: tematyčne doslidzhennj]

© Skrylnyk S. V. [Skryl'nyk S. V.] s.skrylnyk@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

split attention.

1. **Concluding Remarks.** My study of Concertation Stages and split attention practice allowed me to come up with the notion of Concentration Dominance which means the process of interpreting prioritizing of different cognitive activities. Three-stage process of interpreting requires instant online ability to switch from one cognitive activity to another one understanding when and how each of the processes can be made primary and which of them can be made secondary. A human brain cannot give a full-fledged cognitive effort to all the cognitive processes at the same time, for that reason a crucial interpreter's skill to be trained in classes is concentration dominance. My 8-year experiment allowed me to come up with a range of exercises, very easy, but practical ones to make the transition between the cognitive processes run smoother. They are: repeat and catch up, repeat and lag behind, count and listen. The experiment proved successful.

1. **Where next?** There are a plethora of cognitive aspects to be analyzed and processed. I would focus primarily on split attention, stress management and speech smoothness in simultaneous interpreting.

Another crucial aspect peculiar for Ukraine is interpreting training in the groups of bilingual students. Every cognitive process becomes even more difficult to overcome if an interpreter has an intermediary language which interferes with a source language. This aspect requires a separate substantial approach. The approach means eliminating the consequences of language negative interference on all the language levels. Every exercise should contain this aspect. There is a big perspective to analyze interpreting studies and build up interpreting theory based upon a definite language pair or the languages involved, which mean elaborating nationally marked interpreting studies.

References

1. Ivars, Amparo (2013). Mindfulness Training for Interpreting Students. *De Gruyter V.58* (2). pp. 1-25.
2. Chmiel, Agnieszka (2010). Interpreting Studies and Psycholinguistics. A possible synergy effect. *Why Translation Studies Matters* edited by Daniel Gile, Gyde Hansen and Nike K. Pokom. Benjamins Translation Library 88. pp. 223-236.
3. Pochhacker Franz (2004). *Introducing Interpreting Studies*. London and New York: Routledge.
4. Kurz, Ingrid (2003). Physiological stress during simultaneous interpreting: A comparison of experts and novices. *Interpreters Newsletter 12*: EUT - Edizioni Università di Trieste, pp. 51-67.
5. Zhongmei Chen, Xiaobo Dong (2010). Simultaneous Interpreting: Principles and Training. *Journal of Language Teaching and Research*, Vol. 1, No. 5, pp. 714-716.
6. Hromosova, A (1972) Study of Memory in Interpreting. *Acta Universitatis, Pragensis III*, 1972.
7. Skrylnyk S. (2016) Interpreter's Concentration Training in First-Year Master Classes: Case Study *Current Trends in Translation Teaching and Learning E*, 3. Mikel Garant (ed). pp. 140-161.

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Домінуюча концентрація в усному перекладі: тематичне дослідження (Англійською)

[Доминирующая концентрация в устном переводе: тематическое исследование (На англ. яз.)]

© Скрильник С. В. [Скрильник С. В.] s.skrylnyk@ukr.net

УДК 811.133.1'367.2

*Стаття надійшла до редакції [Article received /**Статья поступила в редакцию]* – 30.05.2018 р.*Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат]* – 02.06.2018 р.*Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста]* – 95.95 %<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.16>**СТИЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ НЕПОВНИХ РЕЧЕНЬ
РОМАНУ М. УЕЛЬБЕКА LA CARTE ET LE TERRITOIRE
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ****Наталія Георгіївна Філоненко** (м. Київ, Україна)*fng@ukr.net*

доктор філологічних наук, доцент,

завідувач кафедри романської і новогрецької філології та перекладу

Київський національний лінгвістичний університет

(Міністерство освіти і науки України)

03680, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

У статті проаналізовано синтаксичні та пунктуаційні особливості неповних речень з огляду на поліфонію та наративну перспективу художнього прозового твору, окреслено стилістичний план структурування речень у площині авторської інтенції, а також висвітлено питання її адекватної передачі при перекладі і пошуку синтаксичних еквівалентів досліджуваного типу речень.

Вибір синтаксичних конструкцій певного типу для вираження авторської інтенції і їхній стилістичний потенціал формують додатковий прагматичний зміст. Особливе авторське використання стилістичних ресурсів синтаксису і пунктуації, специфічний спосіб сегментації і структурування художнього прозового тексту спонукають перекладача до вирішення проблем перекладацької еквівалентності, пов'язаних із збереженням авторського стилю при перекладі текстів сучасної французької художньої прози. Це перекладацьке завдання зумовлює прагнення до використання таких синтаксичних одиниць у тексті перекладу, які є тотожними або аналогічними синтаксичним одиницям тексту оригіналу, що засвідчує певною мірою інваріантність синтаксичних значень вихідного та кінцевого текстів.

(Current issues in translation studies)

Stylistic aspect of translating incomplete sentences in *The map and the territory* by M. Houellebecq into the Ukrainian language (in Ukrainian) [Stylistychnyj aspekt perekladu nepovnyh rechen' romanu M. Uel'beka La carte et le territoire ukrai'ns'koju movoju]

© Filonenko N. G. [Filonenko N. G.] *fng@ukr.net*

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Неповні речення часто представлені еліпсами, парцелятами та абруптивами. Вони є типовими синтаксичними одиницями художнього прозового тексту і широко використовуються сучасними французькими авторами особливо у розмовній мові персонажів, а саме у діалогах. У конструктивному плані ці одиниці надзвичайно різноманітні, експресивно ефективні і представляють поле авторської стилістичної гри. З огляду на синтаксичні функції частин мови, склад неповних речень неможливо достеменно визначити, що й породжує можливість їхньої інтерпретативної варіативності. Просте співставлення аналізованих синтаксичних одиниць вихідного тексту і відповідних фрагментів перекладу вказує на те, що перекладач слідує завданню по збереженню синтаксичної рамки неповного речення, використовуючи синтаксичні еквіваленти.

Ключові слова: художній текст, неповне речення, еліпс, парцеляція, абруптив, синтаксичний еквівалент.

**STYLISTIC ASPECT OF TRANSLATING INCOMPLETE SENTENCES
 IN THE MAP AND THE TERRITORY BY M. HOUELLEBECQ INTO
 THE UKRAINIAN LANGUAGE**

Nataliia G. Filonenko (Kyiv, Ukraine)

fng@ukr.net

DSc (Philology), Associate Professor,
 Head of the Department of Romance and Modern Greek Philology and Translation
 Kyiv National Linguistic University
 (Ministry of Education and Science of Ukraine)
 73, Velyka Vasylkivska Street, Kyiv, 03680

The paper analyses the syntactic and punctuation features of incomplete sentences in view of polyphony and the narrative perspective of literary prose text, outlines a stylistic plan for structuring sentences in the plane of author's intention, and also highlights the issues of its adequate transfer in translating and searching for syntactic equivalents of the type of sentences being studied.

The choice of syntactic constructions of a certain type for expressing the author's intention and their stylistic potential forms an additional pragmatic meaning. Special authoring use of stylistic resources of syntax and punctuation, a specific way of segmentation

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])
 Стилістичний аспект перекладу неповних речень роману М. Уэльбека *La carte et le territoire* українською мовою (Українською) [Стилистический аспект перевода неполных предложений романа М. Уэльбека *La carte et le territoire* на украинский язык (На укр. яз.)]

© Філоненко Н. Г. [Филоненко Н. Г.] fng@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

and structuring of literary prose text, prompts an interpreter to solve problems of translation equivalence associated with conservation of author's style when translating texts of modern French literary prose. This translation task causes the aspiration to use such syntactical units in the translation text that are identical or similar to the syntactical units of the original text, which confirms to a certain extent the invariance of the syntactic values of the source and the final texts.

Incomplete sentences are often represented by ellipses, parcels, and abbreviated sentences. They are typical syntactical units of the very artistic prose text and are widely used by modern French authors, especially in the spoken language of characters, namely in dialogues. In a constructive focus these units are extremely diverse, expressively effective and represent the field of the author's stylistic game. Given the syntactic functions of parts of the language, the composition of incomplete sentences cannot be reliably determined, which gives rise to the possibility of their interpretive variability. A simple comparison of the analysed syntactical units of the source text and the corresponding translation fragments indicates that the translator follows the task of maintaining the incomplete sentence syntax framework using syntactic equivalents.

Keywords: literary text, incomplete sentence, ellipse, parcelling, abbreviated sentences, syntactic equivalents.

**СТИЛИСТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ПЕРЕВОДА НЕПОЛНЫХ
 ПРЕДЛОЖЕНИЙ РОМАНА М. УЭЛЬБЕКА LA CARTE ET LE
 TERRITOIRE НА УКРАИНСКИЙ ЯЗЫК**

Наталья Георгиевна Филоненко (г. Киев, Украина.)
fng@ukr.net

доктор филологических наук, доцент,
 заведующая кафедрой романской и новогреческой филологии и перевода
 Киевский национальный лингвистический университет
 (Министерство образования и науки Украины)
 03680, г. Киев, ул. Большая Васильковская, 73

В статье проанализированы синтаксические и пунктуационные особенности неполных предложений с учетом полифонии и нарративной перспективы художественного прозаического произведения, определен стилистический план

(Current issues in translation studies)

Stylistic aspect of translating incomplete sentences in *The map and the territory* by M. Houellebecq into the Ukrainian language (in Ukrainian) [Stylistychnyj aspekt perekladu nepovnyh rechen' romanu M. Uel'beka La carte et le territoire ukrai'ns'koju movoju]

© Filonenko N. G. [Filonenko N. G.] *fng@ukr.net*

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

структурирования предложений в плане авторской интенции, а также освещены вопросы ее адекватной передачи при переводе и поиске синтаксических эквивалентов исследуемого типа предложений.

Выбор синтаксических конструкций определенного типа для выражения авторской интенции и их стилистический потенциал формируют дополнительный прагматический смысл. Особое авторское использование стилистических ресурсов синтаксиса и пунктуации, специфический способ сегментации и структурирования художественного прозаического текста побуждают переводчика к решению проблем переводческой эквивалентности, связанных с сохранением авторского стиля при переводе текстов современной французской художественной прозы. Эта переводческая задача предопределяет стремление к использованию таких синтаксических единиц в тексте перевода, которые были бы тождественны или аналогичны синтаксическим единицам текста оригинала, что свидетельствует об определенной степени инвариантности синтаксических значений исходного и конечного текстов.

Неполные предложения часто представлены эллипсами, парцеллами и абруптивами. Они являются типичными синтаксическими единицами художественного прозаического текста и широко используются современными французскими авторами особенно в разговорной речи персонажей, а именно в диалогах. В конструктивном плане эти единицы чрезвычайно разнообразны, экспрессивно эффективны и представляют поле авторской стилистической игры. Учитывая синтаксические функции частей речи, состав неполных предложений невозможно точно определить, что и порождает их интерпретативную вариативность. Простое сопоставление рассматриваемых синтаксических единиц исходного текста и соответствующих фрагментов перевода указывает на то, что переводчик следует задаче по сохранению синтаксической рамки неполного предложения, используя синтаксические эквиваленты.

Ключевые слова: художественный текст, неполное предложение, эллипс, парцелляция, абруптив, синтаксический эквивалент.

Вступ

Сьогоднішній розвиток суспільства і стрімкий перебіг процесів світової глобалізації зумовлюють поглиблення міжмовної, міжкультурної і соціальної взаємодії. Взаємопроникнення культур і мов різних народів підживлює інтерес

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])
 Стилістичний аспект перекладу неповних речень роману М. Уэльбека *La carte et le territoire* українською мовою (Українською) [Стилистический аспект перевода неполных предложений романа М. Уэльбека *La carte et le territoire* на украинский язык (На укр. яз.)]

© Філоненко Н. Г. [Филоненко Н. Г.] fng@ukr.net

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

сучасних перекладознавців до розв'язань численних питань міжкультурної комунікації у дослідженнях мови. Окремим видом міжмовної та міжкультурної взаємодії є переклад художніх текстів, надзвичайне значення якого полягає у можливості, яку перекладач надає читачеві, досягнути думки і спосіб мислення певного письменника як провідника іншої культури.

Віднаходження шляхів точної інтерпретації та у подальшому адекватної передачі смислу і змісту вихідного тексту є одним з основних завдань перекладача. Це завдання спонукає до пошуків перекладацької еквівалентності не тільки на лексичному і граматичному, але й на текстовому рівнях, а саме на рівні синтаксичної організації тексту.

Метою статті є визначення шляхів вирішення проблем пошуку перекладацької еквівалентності, пов'язаних із збереженням авторського стилю при перекладі текстів сучасної французької художньої прози, зокрема використання таких синтаксичних одиниць у тексті перекладу, які є тотожними або аналогічними синтаксичним одиницям тексту оригіналу.

Актуальність визначається спрямованістю сучасних перекладознавчих студій на вирішення питань перекладу художнього тексту, зокрема на проблему адекватної передачі авторської інтенції і пошуку еквівалентів специфічних синтаксичних одиниць сучасної французької художньої прози, таких як неповні речення, або парцельовані конструкції.

Об'єктом дослідження є неповні речення, відібрані з твору М. Уельбека «La Carte et le Territoire».

Матеріалом дослідження є вихідний текст роману М. Уельбека «La Carte et le Territoire», а також цільовий текст, а саме переклад цього твору українською Л.Г. Кононовича.

Предметом дослідження є синтаксичні та пунктуаційні особливості неповних речень у сучасному французькому художньому прозовому тексті, а також у цільовому тексті перекладу.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в ній вперше розкриваються синтаксичні та пунктуаційні характеристики неповних речень крізь призму вивчення авторської інтенції і збереження авторського стилю та синтаксичної еквівалентності при перекладі специфічних синтаксичних конструкцій у художньому прозовому творі сучасного французького письменника.

(Current issues in translation studies)

Stylistic aspect of translating incomplete sentences in *The map and the territory* by M. Houellebecq into the Ukrainian language (in Ukrainian) [Stylistychnyj aspekt perekladu nepovnyh rechen' romanu M. Uel'beka La carte et le territoire ukrai'ns'koju movoju]

© Filonenko N. G. [Filonenko N. G.] fng@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Основний зміст

Завдання з пошуку синтаксичних еквівалентів при перекладі текстів з французької мови на українську ускладнюється тим, що граматичні, зокрема й синтаксичні системи цих двох далекоспоріднених мов мають значні розбіжності. Крім того, у художньому тексті синтаксична одиниця може мати не тільки граматичне значення, а й містити денотативну інформацію.

Хоча лексична одиниця є головним носієм конотативної та денотативної інформації, саме у художньому прозовому тексті, який є полем своєрідної художньої авторської гри, питання вибору і стилістики синтаксичних засобів вираження авторської інтенції стає джерелом додаткового прагматичного змісту. Авторська манера сегментації і структурування художнього прозового тексту уможливорює індивідуальний, авторський синтаксис і пунктуацію, що є знаком посилення авторського початку і крайньої суб'єктивності художнього твору [3, с. 48]. "Композиції найкоротших, коротких, середніх, довгих і наддовгих речень у цілому тексті передають специфічні особливості розгортання семантичного простору тексту, а самі типи речень виконують певні «семантичні ролі»" [1, с. 168]. Авторський вибір синтаксичних форм ставить перекладачеві додаткове завдання при пошуку адекватних синтаксичних одиниць у тексті перекладу щодо збереження форми і віднаходження повноцінних смислових еквівалентів.

Стилістичний смисловий ресурс синтаксичних конструкцій дозволяє їхнє специфічне авторське використання. Такі синтаксичні фігури, як парцеляція, інверсія (крім нормативно граматичного значення формування питання), риторичне запитання, еліпс, антиципація, реприза, препозиція (наприклад, обставини по відношенню до присудка), повтор (анафора, епіфора, анепіфора, епанефора, паралелізм, градація), є характерними для французького художнього прозового тексту стилістичними засобами логічного, емоційного і смислового вираження авторського художнього задуму.

Використання письменниками неповних речень – один з найяскравіших стилістичних авторських прийомів у художній літературі, який характеризується особливою прагматикою. Під неповними реченнями ми розуміємо еліптичні, зокрема й та парцельовані конструкції. Оскільки традиційно просте французьке речення формально і обов'язково є конструкцією підмет + присудок, то неповними реченнями ми вважаємо такі, у складі яких відсутній хоча б один із

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Стилістичний аспект перекладу неповних речень роману М. Уэльбека *La carte et le territoire* українською мовою (Українською) [Стилистический аспект перевода неполных предложений романа М. Уэльбека *La carte et le territoire* на украинский язык (На укр. яз.)]

© Філоненко Н. Г. [Филоненко Н. Г.] fng@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

головних членів речення – підмет, або присудок, або навіть обидва. Підкреслимо, що для формування французького речення елементарна пропозиційна пара підмет + присудок з огляду на граматику є облігаторною і випущення одного з цих компонентів є стилістично значущим прийомом, тоді як для українського речення відсутність одного з цих компонентів, а саме підмета, є нормативним і менш важливим у стилістичному аспекті.

Завдяки зоровому сприйняттю друкованого тексту, дослідницька задача з ідентифікації неповних речень у французькому художньому прозовому тексті полегшена, і через використання пунктуації до таких речень можна зараховувати явні абруптиви, тобто смислові еліпси, що виражені пунктуаційно трьома крапками. Критерій внутрішніх та зовнішніх кордонів речення, зокрема й пунктуаційні особливості оформлення тексту, відіграє ключову роль у визначенні неповних речень.

Еліптичні конструкції віддзеркалюють загальномовне явище економії та компресії у синтаксичному плані. Явище еліпсу є багатоаспектним, адже компресії можуть зазнавати різні синтагми і частини мови у реченні, і часто потребує розвинених когнітивних здатностей адресата щодо реконструкції відсутніх складників і, зрештою, смислу тексту [4, с. 146-147].

Незважаючи на традиційну відсутність єдиної позиції щодо критеріїв визначення еліпса у дослідницьких колах французького синтаксису та багатогранність цього феномену, ми вважаємо необхідним звузити поле дослідження. Уточнимо, що спонукальні конструкції наказового способу ми не вважаємо еліптичними, незважаючи на те, що М. Гревісс їх такими визнає [5, с. 226–233]. Парцельовані конструкції у французькому художньому прозовому тексті є, на нашу думку, особливим типом еліптичних конструкцій.

Еліптичні, або парцельовані конструкції є типовими синтаксичними одиницями саме художнього прозового тексту і широко використовуються сучасними авторами, зокрема й М. Уельбеком, особливо у розмовній мові персонажів, а саме у діалогах, наприклад:

« *Vous prenez souvent des photos de cartes routières ?*

— *Oui... Oui, assez souvent.*

— *Toujours des Michelin ?*

— *Oui. »*

(Current issues in translation studies)

Stylistic aspect of translating incomplete sentences in *The map and the territory* by M. Houellebecq into the Ukrainian language (in Ukrainian) [Stylistychnyj aspekt perekladu nepovnyh rechen' romanu M. Uel'beka La carte et le territoire ukrai'ns'koju movoju]

© Filonenko N. G. [Filonenko N. G.] fng@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Elle réfléchit quelques secondes avant de lui demander :

« Vous avez fait beaucoup de photos de ce genre ?

— Un peu plus de huit cents. »[6].

У тексті перекладу цей діалог переданий таким чином:

— Ви часто фотографуєте дорожні мапи?

— Так... так, частенько.

— І завжди мішленівські?

— Еге ж.

Вона трохи подумала і запитала:

— Багато ви зробили таких знімків?

— Десь понад вісімсот. [7].

Просте співставлення синтаксичних одиниць наведеного діалогу персонажів і відповідного фрагменту перекладу вказує на те, що перекладач слідує завданню по збереженню таких форм синтаксичних одиниць, зокрема й аналізованих неповних речень: абруптив *Oui...* передано еквівалентною формою із ідентичною пунктуацією *Так...*, еквівалентність наступного еліптичного речення *Oui, assez souvent* також збережена синтаксичному та смислово рівнях (*так, частенько*). Однак третє стверджувальне слово-фразу *Oui*, використовуване М. Уельбеком, перекладач змінює на стверджувальну незмінну частку *Еге ж*, що на нашу думку дещо зміщує смислові нюанси, оскільки повторюваність слова-фрази *Oui*, так само як і насиченість цього діалогу інтерпретується нами, як прийом відображення напруження головного персонажа, адже він відчуває симпатію до співбесідниці і, очевидно стримує хвилювання, саме тому й обмежується збідненою лексикою.

У конструктивному плані еліптичні одиниці надзвичайно різноманітні, експресивно ефективні і представляють поле авторської стилістичної гри. Вживання прийому парцеляції і еліптичних речень є характерною ідіостильовою рисою романів М. Уельбека.

Часто, еліптичні речення є абруптивами, наприклад:

"Je..." émit-il d'une voix croassante, méconnaissable. [6].

— Я... — хрипким непевним голосом пробелькотів він.

Подане еліптичне речення представляє собою абруптив, що у пунктуаційному плані підкріплюється трьома крапками, покликане передати вагання та

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])

Стилістичний аспект перекладу неповних речень роману М. Уельбека *La carte et le territoire* українською мовою (Українською) [Стилистический аспект перевода неполных предложений романа М. Уэльбека *La carte et le territoire* на украинский язык (На укр. яз.)]

© Філоненко Н. Г. [Филоненко Н. Г.] fng@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

нерішучість у мовленні персонажу, що також відображено перекладачем за допомогою прикметника «непевним». Отже, комбінація абруптива із трьома крапками прототипово вербалізує хезитацію.

Абруптиви можуть виражатися будь-якими синтаксичними одиницями. У першому прикладі це підмет, у другому – обставина. Таким чином, хезитація – один із концептуальних складників еліптичних конструкцій-абруптивів. Абруптиви можуть бути як повними, так і неповними реченнями:

« *Tu mets du temps à répondre...* » dit-elle. « *Petit Français...* » ajouta-t-elle avec un reproche plein de douceur. « *Petit Français indécis...* ». [6].

Перший абруптив є повним реченням, однак дві останні з трьох наведених реплік персонажа є еліптичними називними реченнями із відсутнім присудком. Логічним вбачається висновок про те, що ці неповні речення складаються з підметів, однак беззаперечно це довести не виявляється можливим. Саме цей факт породжує можливість інтерпретативної варіативності неповних речень і це підтверджується тим, що перекладач застосував прийом логічного розвитку:

— *Tu as du temps, pour réfléchir...* — сказала вона. І докинула з ніжним докором: — *Où tu, français...* Французику ти нерішучий... [7].

На нашу думку, переклад *Tu as du temps, pour réfléchir...* першої репліки з поданого фрагменту « *Tu mets du temps à répondre...* » є логічним розвитком, але не зовсім точно передає смисл оригінального тексту, оскільки, очевидно, остання наведена репліка оригіналу має смисл «ти зволікаєш (або баришся) з відповіддю». Однак, варіант перекладу *Tu as du temps, pour réfléchir...* певно за думкою перекладача краще розкриває сюжет, згідно з яким персонаж, репліку якого ми зараз розглядаємо, а саме Ольга, на роздуми часу не має. Таким чином, таке незначне відхилення як від змістового так і від формального складників цього уривку завдяки прийому логічного розвитку є виправданим.

Неповні речення можуть також бути представлені парцелятами, які часто наявні у серіях і конструюються завдяки стилістичного прийому часткового синтаксичного паралелізму:

Mais que faire ensuite ? Chercher un nouvel appartement (le bail de la rue Guynemer s'achevait à la fin du mois) ? Annuler le déménagement prévu pour le lendemain ? [6].

(Current issues in translation studies)

Stylistic aspect of translating incomplete sentences in *The map and the territory* by M. Houellebecq into the Ukrainian language (in Ukrainian) [Stylistychnyj aspekt perekladu nepovnyh rechen' romanu M. Uel'beka La carte et le territoire ukrai'ns'koju movoj]

© Filonenko N. G. [Filonenko N. G.] fng@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://philology.knu.ua/node/318>

А далі що робити? Шукати нове помешкання (угода про наймання квартири на вулиці Гінмер закінчувалася в кінці місяця)? Скасувати запланований на завтра переїзд? [7].

Наведена серія з трьох парцелятів, представлених інфінітивними конструкціями, які організовані у три питальні речення, належить мовленню оповідача, який, очевидно, передає думки персонажа. Така двозначність показує певне нашаровування образу оповідача і персонажа. Крім того, у цьому конкретному разі інфінітивні парцеляти, зважаючи на номінативний характер дієслівної форми інфінітиву, також можна вважати, з одного боку дієслівними, а з іншого – номінативними. Ця антиномічна подвійність породжує при інтерпретації фотографічні "застиглі" образи дій, що розкриваються в аналізованих парцелятах.

Часто парцелятам передують головне речення, а самі парцеляти можуть представляти конструкції з різноманітними синтаксичними функціями і виражатися будь-якими членами речення:

Non, si je fais votre portrait je reviendrai vous rendre visite, je prendrai des photos de vous. Beaucoup de photos : des photos générales mais aussi de l'endroit où vous travaillez, de vos instruments de travail. Et aussi des photos de détail de vos mains, du grain de votre peau. [6].

Такий різновид конструкції із присудками-парцелятами В.Г. Гак характеризує як "приєднувальні" [2, с. 286], однак явна відсутність підмета та пунктуаційне виокремлення однорідних присудків у самостійне речення дозволяє нам зараховувати такі фрагменти до еліптичних конструкцій. Всі наявні у фрагменті парцеляти зчеплені лексемою *photos*, яка є ключовим словом і повторюється тричі. У тексті перекладу цей фрагмент переданий таким чином:

Ні, якщо я надумуюся писати з вас портрет, то приїду і сфотографую вас. Мені потрібно буде чимало знімків: декілька широкого плану, а також вашого столу й того, що на ньому лежить. Ще детальні знімки ваших рук і шкіри. [7].

Незважаючи на те, що у заголовному реченні письменник вживає два однорідні присудки, тим не менш, для деталізації і фокусування на меті головного персонажа у наведеному фрагменті М. Уельбек використовує два прямих додатки у парцелятах. Перекладач частково зберігає авторське структурування ін-

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])
Стилістичний аспект перекладу неповних речень роману М. Уельбека *La carte et le territoire* українською мовою (Українською) [Стилистический аспект перевода неполных предложений романа М. Уэльбека *La carte et le territoire* на український язык (На укр. яз.)]

© Філоненко Н. Г. [Филоненко Н. Г.] fnq@ukr.net

формації і у відповідному фрагменті перекладу наявний тільки один з двох парцелятивів. Це, очевидно, спричинене тим, що в українському перекладі порушена структура парцелятивів, яка організована трикратним повтором лексеми *photos* у тексті оригіналу. Щоб передати конструкцію *prendre des photos*, перекладач змушений був обрати дієслово сфотографувати, яке, до того ж не є однорідним словом зі словом *знімки*. Цей факт також зменшив можливість використання парцелятивів у цьому фрагменті тексту перекладу.

Висновки

Наявність значної кількості неповних речень, що представлені еліпсами, парцелятами та абруптивами, як у мовленні персонажів, так і у мовленні оповідача, у французькому художньому прозовому тексті, свідчить як про авторську інтенцію, так і про загальну тенденцію сучасної французької літератури до уподібнення усного й писемного мовлення.

У сучасному художньому тексті еліпс парцеляція, та абруптив є прийомом емотивного синтаксису на рівні як синтаксису речення з огляду на функції і види парцелятивів та зміщення тема-рематичних центрів, так і синтаксису тексту у прагматичному аспекті, таким чином питання перекладу неповних речень – це дотичні сфери макросинтаксису та мікросинтаксису. У мовленні оповідача, що передається неповними реченнями первинним є відображення перцептивних особливостей, суб'єктивного оповідацького сприйняття подій у світі персонажів, тоді як цим одиницям у мовленні персонажів притаманне висловлення емоцій. При дослідженні і при перекладі неповних речень пунктуаційний та функціональний критерії залишаються ключовими.

Проведений аналіз довів, що перекладач віднаходить синтаксичні еквіваленти неповних речень і, в основному, передає неповні речення вихідного тексту відповідно аналогічними одиницями кінцевого тексту. Там, де перекладач відступає від авторської інтенції, використовуються граматичні трансформації і прийом логічного розвитку. У більшості випадків перекладач слідує авторському стилю та інтенції щодо уподібнення писемного мовлення усному, що засвідчує певною мірою інваріантність синтаксичних значень неповних речень вихідного та кінцевого текстів.

(Current issues in translation studies)

Stylistic aspect of translating incomplete sentences in *The map and the territory* by M. Houellebecq into the Ukrainian language (in Ukrainian) [Stylistychnyj aspekt perekladu nepovnyh rechen' romanu M. Uel'beka La carte et le territoire ukrai'ns'koju movoju]

© Filonenko N. G. [Filonenko N. G.] fng@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Перспективи подальшого дослідження

Аналіз синтаксичних та пунктуаційних особливостей інших типів речень художніх прозових текстів та їх перекладів уможливорює висвітлення шляхів розв'язання проблеми синтаксичних еквівалентів та адекватності перекладу, а також практично спростити конкретні перекладацькі рішення щодо стилістичних ресурсів синтаксичної організації художніх текстів.

Література

1. Белоусов К. И. «Деятельностно-онтологическая концепция формообразования текста.» (Дис. д-ра филол. наук, Оренбург, 2005), 374.
2. Гак В. Г. *Теоретическая грамматика французского языка* (Москва, Добросвет, 2000), 839.
3. Николина Н. А. *Филологический анализ текста* (Москва, Издательский центр "Академия", 2003), 256.
4. Філоненко Н. Г. «Синтаксична організація текстів сучасної французької художньої прози: когнітивний та лінгвосинергетичний аспекти.» (Дис. д-ра філол. наук, Київ, 2016), 504.
5. Grevisse M. *Le bon usage. Grammaire française avec des remarques sur la langue française d'aujourd'hui* (P., 2008), 1156.

Джерельна база

6. Houellebecq M. *La carte et le territoire* (Flammarion, 2010), 427.
7. Уэльбек М. *Карта і територія : роман*, пер. з фр. Л. Г. Кононовича (Харків, Фоліо, 2013 (2012)).

References

1. Belousov K. Y. Activity-ontological concept of text formation. Dokt. Diss. Orenburg, 2005. 374 p.
2. Gak V. G. *Theoretical grammar of the French language*. – M. : Dobrosvet, 2000. – 839 p.
3. Nikolina N. A. *Philological analysis of the text*. – M. : Izdatelskij centr "Akademiya", 2003. – 256 p.
4. Filonenko N. G. Syntactic Organisation of the Contemporary French Fictional Prose Texts: Cognitive, Lingual and Synergetic Aspects. Dokt. Diss. Kyiv, 2016 – 504 p.
5. Grevisse M. *Le bon usage. Grammaire française avec des remarques sur la langue française d'aujourd'hui*. – P., 2008. – 1156 p.
6. Houellebecq M. *La carte et le territoire*. – Flammarion, 2010. – 427 p.
7. Houellebecq M. *The Map and the Territory* translated by L. G. Kononovich. – Harkiv : Folio, 2013 (2012). – 347 p.

(Актуальні питання перекладознавства [Актуальные вопросы переводоведения])
Стилістичний аспект перекладу неповних речень роману М. Уэльбека *La carte et le territoire* українською мовою (Українською) [Стилистический аспект перевода неполных предложений романа М. Уэльбека *La carte et le territoire* на украинский язык (На укр. яз.)]

© Філоненко Н. Г. [Филоненко Н. Г.] fng@ukr.net

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ

УДК 811.134.81'4

*Стаття надійшла до редакції [Article received /**Статья поступила в редакцию]* – 30.05.2018 р.*Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат]* – 06.06.2018 р.*Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста]* – 83.82 %<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.17>ТВОРЧІСТЬ ХОРХЕ ЛУІСА БОРХЕСА В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРИ
МОВИ*Інна Анатоліївна Наваренко (м. Київ, Україна)**inavarenko@ukr.net*

кандидат філологічних наук, доцент кафедри іспанської та французької філології

Київський національний лінгвістичний університет

(Міністерство освіти і науки України)

03680, м. Київ, Велика Васильківська, 73

Стаття присвячена дослідженню творчості Х. Л. Борхеса у контексті культури мови. У роботі аналізуються способи концептуалізації дійсності, формування та репрезентації знань про світ в контексті національної самобутності, а також спосіб сприйняття й осмислення людиною світу за допомогою мови. Формулюється настанова досліджувати мову в тісному зв'язку з мисленням, свідомістю, пізнанням, культурою, світоглядом як окремого індивідууму, так і мовного колективу, до якого він належить.

Визначено особливий інтерес сучасної когнітивної лінгвістики до визначенню мовної ідентичності як сукупності механізмів породження, розуміння мови і її зберігання національній свідомості, тобто розкриття механізмів національної культури і культури індивідуума, що характеризують загальний процес мовної діяльності людини.

Висвітлена роль мовної свідомості, під яким розуміють знання суб'єкта про навколишній світ і самого себе.

Дослідницький інтерес викликає творчість аргентинського письменника і мислителя Хорхе Луїса Борхеса, який піднімає проблему існування культури Латинської Америки взагалі й одночасно відчуває себе спадкоємцем всіх культур

(Current issues in linguocultural studies)

Jorge Luis Borges's creative writings in the context of language culture (in Ukrainian) [Tvorchist' Horhe Luisa Borhesa v kontekstí kul'tury movy]

© Navarenko I. A. [Navarenko I. A.] inavarenko@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

американського континенту, не зменшує роль аргентинців у світовій культурі.

Проза Борхеса – це світ метафоричних символів, який він створив у своїх творах, у вигляді лабіринтів бібліотеки, де головними текстовими співвідношеннями є: природа – культура, Бог – людина, знання – віра, книга – мова, Бібліотека – Всесвіт. Уява в розумінні Борхеса виступає не тільки засобом функціонування творчого процесу, але і як джерело натхнення й опори в моральному аспекті справжнього людського життя, а буква, слово, книжка – це ті кодові ключі, завдяки яким людина пізнає світ.

Ключові слова: когнітивна лінгвістика, концептуалізація дійсності, культура мови, метафоричний символ, мовна свідомість, національна культура, національна свідомість, світогляд.

**JORGE LUIS BORGES'S CREATIVE WRITINGS IN THE CONTEXT
OF LANGUAGE CULTURE**

Inna A. Navarenko (Kyiv, Ukraine)
 inavarenko@ukr.net

PhD (Philology), associate professor of Department of Spanish and French Philology
 Kyiv National Linguistic University
 (Ministry of Education and Science of Ukraine)
 73 Velyka Vassylkivska Str., Kyiv, Ukraine, 03680

The article is devoted to the study of the work of H. L. Borges in the context of the culture of speech. The paper analyzes ways of conceptualizing reality, the formation and representation of knowledge about the world in the context of national identity, as well as the way people perceive the world through language. Formulated setting to explore the language in close connection with the thinking, consciousness, cognition, culture, worldview as an individual and the language team to which he belongs.

The special interest of modern cognitive linguistics to the definition of linguistic identity as a set of mechanisms for generating, understanding and storing it in the national consciousness, that is, disclosing the mechanisms of national culture and the culture of an individual, characterizing the general process of human language activity, is defined.

The role of linguistic consciousness is highlighted, by which one understands the subject's knowledge of the world and oneself.

(Актуальні питання лінгвокультурології [Актуальные вопросы лингвокультурологии])
Творчість Хорхе Луїса Борхеса в контексті культури мови (Українською) [Творчество Хорхе Луїса Борхеса в контексте культуры речи (На укр. яз.)]

© *Наваренко І. А. [Наваренко И. А.] inavarenko@ukr.net*

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

Research interest is the work of Argentine writer and thinker Jorge Luis Borges, who raises the problem of the existence of Latin American culture in general and at the same time feels like the heir to all cultures of the American continent, without diminishing the role of Argentines in world culture.

Borges prose is a world of metaphorical symbols that he created in his works in the form of library labyrinths, where the main textual relationships are: nature – culture, God – man, knowledge – faith, book – language, Library – Universe. Imagination in the understanding of Borges is not only a means of functioning of the creative process, but also as a source of inspiration and support in human life, and the letter, word, book – these are the code keys through which a person knows the world.

Keywords: cognitive linguistics, conceptualization of reality, culture of speech, metaphorical symbol, language consciousness, national culture, national consciousness, worldview.

ТВОРЧЕСТВО ЛУИСА БОРХЕСА В КОНТЕКСТЕ КУЛЬТУРЫ РЕЧИ

Инна Анатольевна Наваренко (г. Киев, Украина)
inavarenko@ukr.net

кандидат филологических наук, доцент
кафедры испанской и французской филологии
Киевский национальный лингвистический университет
(Министерство образования и науки Украины)
03680, г. Киев, Большая Васильковская, 73

Статья посвящена исследованию творчества Х. Л. Борхеса в контексте культуры речи. В работе анализируются способы концептуализации действительности, формирования и репрезентации знаний о мире в контексте национальной самобытности, а также способ восприятия и осмысления человеком мира посредством языка. Формулируется установка исследовать язык в тесной связи с мышлением, сознанием, познанием, культурой, мировоззрением как отдельного индивидуума, так и языкового коллектива, к которому он принадлежит.

Определен особый интерес современной когнитивной лингвистики к определению языковой идентичности как совокупности механизмов порождения, понимания речи и ее хранения в национальном сознании, то есть

(Current issues in linguocultural studies)

Jorge Luis Borges's creative writings in the context of language culture (in Ukrainian) [Tvorchist' Horhe Luisa Borhesa v konteksti kul'tury movy]

© Navarenko I. A. [Navarenko I. A.] inavarenko@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

раскрытие механизмов национальной культуры и культуры индивидуума, характеризующие общий процесс языковой деятельности человека.

Освещена роль языкового сознания, под которым понимают знания субъекта об окружающем мире и самом себе.

Исследовательский интерес вызывает творчество аргентинского писателя и мыслителя Хорхе Луиса Борхеса, который поднимает проблему существования культуры Латинской Америки вообще и одновременно чувствует себя наследником всех культур американского континента, не уменьшая роль аргентинцев в мировой культуре.

Проза Борхеса – это мир метафорических символов, который он создал в своих произведениях в виде лабиринтов библиотеки, где главными текстовыми соотношениями являются: природа – культура, Бог – человек, знание – вера, книга – язык, Библиотека – Вселенная. Воображение в понимании Борхеса выступает не только средством функционирования творческого процесса, но и как источник вдохновения и опоры в человеческой жизни, а буква, слово, книга – это те кодовые ключи, благодаря которым человек познает мир.

Ключевые слова: когнитивная лингвистика, концептуализация действительности, культура речи, метафорический символ, языковое сознание, национальная культура, национальное сознание, мировоззрение.

У когнітивній лінгвістиці категорії культури мови, мовної ідентичності включені в парадигму, що спрямована на розгляд способів концептуалізації дійсності, формування та репрезентації знань про світ в контексті національної самобутності, а також визначає спосіб сприйняття й осмислення людиною світу за допомогою мови. Так формулюється настанова досліджувати мову в тісному зв'язку з мисленням, свідомістю, пізнанням, культурою, світоглядом як окремого індивідуума, так і мовного колективу, до якого він належить.

Особливий інтерес для сучасної когнітивної лінгвістики становить мовна ідентичність – сукупність механізмів породження, розуміння мови і зберігання мови у національній свідомості, тобто розкриття механізмів національної культури і культури індивідуума, що характеризують загальний процес мовної діяльності людини. Формулювання принципів антропоцентричності й антропоморфності мови визначило не тільки новий аспект лінгвістичних пошуків, а й сприяло новому розумінню і трактуванню таких традиційних лінгвістичних понять, як знак, значення, смисл, поняття тощо (Н. Д. Арутюнова, А. Вежіцька, В. І. Карасик, Д. С. Лихачев, С. Г. Воркачев та ін.).

Окреме місце з-поміж цих категорій посідає феномен мовної свідомості,

(Актуальні питання лінгвокультурології [Актуальные вопросы лингвокультурологии])
Творчість Хорхе Луїса Борхеса в контексті культури мови (Українською) [Творчество Хорхе Луїса Борхеса в контексте культуры речи (На укр. яз.)]

© *Наваренко І. А. [Наваренко И. А.] inavarenko@ukr.net*

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

під яким розуміють знання суб'єкта про навколишній світ і самого себе.

Під мовною свідомістю розуміють: механізм управління мовною діяльністю, який формує, зберігає та перетворює мовні знаки, правила їх поєднання й уживання; мовну картину світу, тобто образи свідомості, матеріалізовані в мовних знаках; ставлення людини до мови та її елементів, а також мовної дійсності (П. П. Гнатюк).

Мовну свідомість досліджують у зв'язку з мовною особистістю, національною ментальністю, стратегією й тактикою мовленнєвої поведінки.

Лінгвістів цікавлять закономірності формування й функціонування мовної свідомості у внутрішньому та міжкультурному етнічному середовищі, специфіка мовної свідомості представників різних соціальних, професійних, вікових і статевих груп, реконструкція мовної свідомості минулих епох тощо.

Український лінгвіст Г. В. Ейгер виділив такі функції мовної свідомості: відображальну, яка створює мовну картину світу й виражається в мовних значеннях, мовних формах і типах зв'язку між словами; оцінну (з урахуванням різних аспектів оцінки); орієнтувально-селективну, що забезпечує орієнтування в ситуації з метою вибору мовних засобів; інтерпретаційну, яка реалізується у двох аспектах – внутрішньомовному і міжмовному (в обох випадках ідеться про інтерпретацію мов. явищ); регулятивно-керівну, що виступає у вигляді механізмів зворот, зв'язку (здійснює контроль за мовленнєвими операціями і забезпечує оцінку висловлення з погляду відповідності чинним нормам).

Актуальність та новизна дослідження: Останнім часом лінгвісти усе частіше звертаються до вивчення історично зумовлених зрушень у розумінні і сприйнятті творів культури. Так Х. Л. Борхес своєю творчістю зумовив швидкий розвиток таких областей культурологічного знання, як герменевтика і семіотика. Адже саме з послідовно семіотичної точки зору він пропонує розглядати весь світ як текст, як єдину книгу, яку потрібно прочитати і розшифрувати. Тому актуальність обраної теми визначається новим осмисленням традиційних проблем семантики тексту з позиції когнітивного підходу і культурологічної детермінованості.

Мета та зумовлені нею основні **завдання** дослідження полягають у визначенні основних когнітивних механізмів формування культури мови на прикладі прозових творів Х. Л. Борхеса.

Предмет дослідження: когнітивні й функціональні особливості

(Current issues in linguocultural studies)

Jorge Luis Borges's creative writings in the context of language culture (in Ukrainian) [Tvorchist' Horhe Luisa Borhesa v kontekstі kul'tury movy]

© Navarenko I. A. [Navarenko I. A.] inavarenko@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

глибинних структур побудови прозових творів та їх роль у формуванні культури мови.

Об'єкт дослідження: прозові твори аргентинського письменника ХХ століття Х. Л. Борхеса.

Одним із визначальних чинників формування нації в більшості європейських країн була національна мова, яка поряд із культурно диференціюючими ознаками (традиції, фольклор, одяг тощо) створювала передумови для об'єднання народу і формування мовної свідомості.

Мова, як уважає Дж. Джозеф, є ключовою складовою національної ідентичності щонайменше з п'яти причин: 1. Групи людей, які проживають на одній території і вважають, що мають спільні довготривалі інтереси, мають притаманні їм способи мовлення, що відрізняють їх від інших подібних груп. Мова має тенденцію визначати соціальні риси, на яких базується національна приналежність (хоча це тільки тенденція, оскільки мовна спільність далеко не завжди передбачає національну єдність і навпаки мовні відмінності не обов'язково роз'єднують націю). 2. Ідеологія національної єдності передбачає уявлення, що нації є реальними з тієї причини, що людям, які їх складають, притаманна глибока культурна єдність, що є результатом існування спільної мови. Мова становить текст через постійну взаємодію з яким здійснюється трансляція культури та ідентичності від старшого покоління до молодшого. 3. Конкретні концепти, які складають національну ідентичність, співвідносяться зі словами в національній мові й знаходять втілення в сакральних текстах нації, таких як конституція або ключові твори національної літератури, враховуючи національний гімн. 4. «Правильна мова», стандарти якої насаджують через систему освіти, відіграє провідну роль у збереженні та відтворенні культури. 5. Мова, яка є одним із визначальних маркерів відмінності одного народу від іншого, здебільшого становить ключову складову етнічної ідентичності. Проте на етапі утворення нації менш важливу, а подекуди й першорядну роль можуть відігравати інші цінності, такі як, зокрема, політичні інститути або спільні економічні інтереси. У будь-якому випадку, зв'язок між мовою та національною ідентичністю залишається досить тісним і може посилюватися.

Сучасне осмислення національної мовної комунікації ґрунтується на встановленні співвідношень між поняттями «мова» та «мислення»/«свідомість», на визначенні специфіки вербалізації мисленнєвих процесів у певних соціокультурних ситуаціях, сферах спілкування, географічної обумовленості. Це свідчить про відхід від концепції прямолінійного зв'язку між

(Актуальні питання лінгвокультурології [Актуальные вопросы лингвокультурологии])

Творчість Хорхе Луїса Борхеса в контексті культури мови (Українською) [Творчество Хорхе Луиса Борхеса в контексте культуры речи (На укр. яз.)]

© Наваренко І. А. [Наваренко И. А.] inavarenko@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

мовою та соціальними потребами суспільства.

Латинська Америка – це не тільки географічне поняття, але і єдність в соціально-історичних і культурних планах, яка, розвиваючись на стовбурі європейської культури, синтезувала близькосхідні, африканські і давньоамериканської культури. XX століття – це відхід від принципу європоцентризму. Тому така неєвропейська цивілізація як Латинська Америка все більше і більше привертає до себе увагу світової думки. Спираючись на християнську римську спадщину, ібероамериканська цивілізація в той же час сприйняла культуру карфагенської, фінікійської, іудейської, візантійської, давньоримської, кельтської, готської, арабської, африканської і численних індіанських культур, у тому числі високорозвинених цивілізацій Месоамерики й Анд. У результаті цього Латинська Америка придбала самобутнє обличчя: з одного боку існує єдність складових культурних традицій, а з іншого боку є багатоплановість різних культур. Все це породило своєрідний еклектизм, який стає специфічною рисою розвитку латиноамериканської культури.

Звідси дослідницький інтерес викликає творчість аргентинського письменника і мислителя Хорхе Луїса Борхеса. Х. Л. Борхес піднімає проблему існування культури Латинської Америки взагалі й одночасно відчуває себе спадкоємцем всіх культур американського континенту, не зменшує роль аргентинців у світовій культурі. Проза Борхеса – це майстерний сплав популярних сюжетів масової культури – детективів, наукової фантастики з архітектурною композицією і філософськими роздумами. Це світ метафоричних символів, який він створив у своїх творах, у вигляді лабіринтів бібліотеки, де головними текстовими співвідношеннями є: природа – культура, Бог – людина, знання – віра, книга – мова, Бібліотека – Всесвіт. Мова йде про всесвіт, який називається «Бібліотека», і складається з невизначеного, можливо, нескінченної кількості шестиграних галерей з величезними вентиляційними шахтами всередині, оточеними дуже низькими поручнями та гвинтовими сходами, які відділяють і піднімають у віддалене:

El universo (que otros llaman la Biblioteca) se compone de un número indefinido, y tal vez infinito, de galerías hexagonales, con vastos pozos de ventilación en el medio, cercados por barandas bajísimas. Desde cualquier hexágono se ven los pisos inferiores y superiores: interminablemente. La distribución de las galerías es invariable. Veinte anaqueles, a cinco largos anaqueles por lado, cubren todos los lados menos dos; su altura, que es la de los pisos, excede apenas la de un bibliotecario normal. Una de las caras libres da a un angosto zaguán, que desemboca en otra galería, idéntica a la primera y a todas. A izquierda y a derecha del zaguán hay dos

(Current issues in linguocultural studies)

Jorge Luis Borges's creative writings in the context of language culture (in Ukrainian) [Tvorchist' Horhe Luisa Borhesa v kontekstí kul'tury movy]

© Navarenko I. A. [Navarenko I. A.] inavarenko@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

gabinetes minúsculos. Uno permite dormir de pie; otro, satisfacer las necesidades finales. Por ahí pasa la escalera espiral, que se abisma y se eleva hacia lo remoto (La Biblioteca de Babel).

Книга в художньому світі Борхеса – незнищенна, вона – порятунком світу. Поза всяким сумнівом, герой оповідання – це сам письменник, більша частина життя якого пройшла серед книг. Він – бібліотекар, для якого книжки стали провідниками у величезний, непізнаний світ, який був схожим і несхожим на реальний. І цей світ вимагав постійного оновлення, знань, інтуїції. Власне кажучи, реальне життя для Борхеса метафорично перетворилося на непрочитану книгу, яку він оцінював як магічне вмістилище світових цінностей.

Головною рисою твору став крайній скептицизм автора щодо можливості розуміння реальності. Для нього антитеза реально/нереально не існувала, а жив він у світі текстів, відчуваючи себе своїм же персонажем. Тому у його творчості представлено декілька поглядів на реальність (нерідко полярних), які зводилися до єдиного розуміння Всесвіту: «це книга, яка не має кінця, і лабіринт, з якого нема виходу»

У малій прозі автора ці метафори переросли в образи-символи. Яскравим прикладом цього став один із найбільш загадкових творів письменника – оповідання-застереження “*El libro de arena*” («Книга піску»), в якому виведена модель абсурдного світу і людини, вирваної зі звичного русла життя, приреченої на самотність.

Si esta mañana y este encuentro son sueños, cada uno de los dos tiene que pensar que el soñador es él. Tal vez dejemos de soñar, tal vez no. Nuestra evidente obligación, mientras tanto, es aceptar el sueño, como hemos aceptado el universo y haber sido engendrados y mirar con los ojos y respirar («El libro de arena»).

Для Борхеса цінність являє книга, а не автор, який її написав, бо саме в книзі збережені загальнолюдські цінності, які є духовною культурою людства. Це нескінченна подорож по історії культури і її пам'яткам, що збереглися до наших днів. Не приєднуючись ні до однієї позиції, автор прагне надати свою декодіфікацію, інтерпретацію тих чи інших явищ культури, намагаючись їх з'єднати, по-новому осмислити.

Х. Л. Борхес запозичує свої теми з усіх сфер гуманітарного знання: у математичній логіці (головний герой оповідання, займаючись літературою, довів можливість створення безкінечного числа текстів шляхом використання всього лише 25 букв, букви могли складатися в лабіринти, повторюватися, їх застосування цілком випадкове але випадкова перестановка букв може привести до створення канонічної книги (“*La Biblioteca de Babel*”)); історії

(Актуальні питання лінгвокультурології [Актуальные вопросы лингвокультурологии])
Творчість Хорхе Луїса Борхеса в контексті культури мови (Українською) [Творчество Хорхе Луиса Борхеса в контексте культуры речи (На укр. яз.)]

© *Наваренко І. А. [Наваренко И. А.] inavarenko@ukr.net*

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

філософії і релігії, в західній і східній містиці, фізики XX століття, історії літератури (уявна планета, яку створили кілька поколінь астрономів, біологів, інженерів, метафізиків, поетів, хіміків, алгебраїстів, моралістів, художників, геометрів ... , що працювали під керівництвом нікому не відомого генія із законами фізики та математики, що зазнають змін (“*Tlön, Uqbar, Orbis Tertius*”)).

Таким чином, при всій різноманітності тем, присутніх у Борхеса, особливий інтерес для дослідження представляють його філософсько культурологічні ідеї. Важливими і визначальними рисами є неklasичний тип філософствування, в якому важливу роль відіграють різноманітні мовні засоби та їхні естетичні форми; звернення до міфу і фольклору як живої реальності Латинської Америки (реальні імена героїв, усім відомі назви міст, районів чи вулиць; зображення універсальності латиноамериканського менталітету (апелювання до загальнолюдських цінностей, світової культури тощо).

Новаторські мовні знахідки Х. Л. Борхеса яскраво відображені в книжці оповідань “*Ficciones*” («Вигадані історії»). Він був одним з перших письменників, що заснували еклектику жанрів. Розповідь “*El jardín de senderos que se bifurcan*” («Сад розбіжних стежок»), наприклад, написаний як свідчення доктора Ю Цуна, німецького шпигуна китайського походження, який залишає все, щоб написати роман. Історія представлена спочатку як детективна або поліцейська робота, про що зазначено на початку розповіді. Увесь сюжет обертається навколо цієї ситуації до того моменту, коли головний персонаж приїздить у будинок, де історія приймає зовсім інший розвиток, за ідеєю Борхеса, з метою заплутати читача, пограти з його інтелектом. Назва оповідання не має нічого спільного з початком розповіді, але лише дочитавши історію до кінця, стає зрозумілим увесь символізм назви, її смислове навантаження і прагматичну мету автора.

У творах Борхеса слово є основним об'єктом пізнання, і найважливішим його засобом, кодом, який повинен вести до «таємниць» пізнання. Це одночасно і художня метафора, і елементи національної культури, і нормативність класичних текстів. Метафорами стають не образи і не рядки, а твори загалом: лабіринт – символ простору і одночасності буття справжніх культурних феноменів; буква – символ таємних знаків; слово – символ всемогутності, магії; книга – символ духовного зцілення; бібліотека – символ явищ культури минулого.

Оповідання “*La muerte y la brújula*” («Смерть і компас») представляє синтез мовної техніки наративу і фундаментальної лінгвістики. Оповідання лінійне без стрибків або тимчасової регресії, події підпорядковуються логічній

(Current issues in linguocultural studies)

Jorge Luis Borges's creative writings in the context of language culture (in Ukrainian) [Tvorchist' Horhe Luisa Borhesa v kontekstí kul'tury movy]

© Navarenko I. A. [Navarenko I. A.] inavarenko@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

структурі причин і наслідків, а факти представлені у формі розповіді. Наратив складається з двох частин: перша – формальні елементи історії, а друга – інтерпретації цієї історії.

Використання часу в розгортанні розповіді є суворо хронологічним (від перфект них, в описах і на рації, до теперішнього в діалогах), і такі ресурси, як фрагментація розповіді, тимчасові стрибки, зміни в перспективі, спогади тощо у даному оповіданні не використовуються умисно з метою підкреслення лінійності подій. Однак треба вказати на три розриви розповідного потоку, створеного трьома реченнями, які служать ключем для розслідування: “*La primera letra del Nombre ha sido articulada*” («Перша літера Імені була сформульована»), “*La segunda letra del Nombre ha sido articulada*” («Друга літера Імені була сформульована»), “*La última de las letras del Nombre ha sido articulada*” («Останню букву Назви було сформульовано»). Ці фрази розділяють текст тематично і візуально. Такий поділ тексту на чотири частини позначає чотири етапи розповіді: перший представляє персонажів і окреслює проблему, яка буде займати головного героя протягом усієї розповіді; другий – пояснення методу розслідування та розробки характеру головного героя разом з поданням другого злочину; третій вводиться передбачуваний третій злочин, а четвертий – розв’язка і представлення останнього злочину.

З точки зору структури тексту – розвиток сюжету є простим і лінійним, автор дотримується необхідних деталей для просування наративу, але на рівні смислу – Борхес встановлює механізми визначення підсумку історії і дає ключ до розкриття, який герой оповіді використає для розкриття злочину. У фінальному фрагменті автор використовує оксиморон як прийом поєднання протилежних за змістом, контрастних понять, які спільно дають нове уявлення для підсилення експресивності змісту:

“– *En su laberinto sobran tres líneas... Yo sé de un laberinto griego que es una línea directa, recta. En esa línea se han perdido tantos filósofos que bien puede perderse un mero detective*” (“*La muerte y la brújula*”).

Торкаючись різних проблеми людського буття, Х. Л. Борхес намагається впливати на людський розум, пробуджувати свідомість людини до їх вирішення. Отже, Х. Л. Борхес – оригінальний і багатограний мислитель світового класу, який завдяки своїм філософсько-світоглядним поглядам, практично підняв сучасну латиноамериканську прозу на рівень сучасного науково-філософського мислення, збагативши тим самим світову філософську думку і зумівши зайняти одне з провідних місць у культурі світу. Творчість Борхеса направлено на пізнання здатності людського інтелекту створювати

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVYSTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

вигадки і фантазувати. Уява в розумінні Борхеса виступає не тільки засобом функціонування творчого процесу, але і як джерело натхнення й опори в моральному аспекті справжнього людського життя, а буква, слово, книжка – це ті кодові ключі, завдяки яким людина пізнає світ.

Борхеса називають батьком латиноамериканського роману. Без нього, очевидно, не було б ні Маріо Варгаса Льоси, ні Гарсія Маркеса, ні Карлоса Фуентеса. Таким чином, при всій різноманітності тем, присутніх у Борхеса, особливий інтерес для дослідження представляють його філософсько-культурологічні ідеї. Вони найбільш впливові на формування світогляду епохи не тільки в Європі, але і в Латинській Америці і давно вже стали першочерговим проблематикою для культурології та філософії людини.

Перспективи подальших досліджень: Універсалізм мислення, що проявився практично у всіх філософсько-культурологічних ідеях Х. Л. Борхеса: від застосування багатозначних символів-образів, вирішення питання про статус Латинської Америки до його релігійно-конфесійних поглядів залишаються предметом подальшого дослідження лінгвістів, філософів, культурологів тощо. Залишаються актуальними творчі здобутки письменників Латинської Америки, які зуміли посісти видатні місця в культурі світу.

Література

1. Вежбицкая, А. *Семантические универсали и описание языка* (Москва, 1999): 293.
2. Карасик, В. И. «О категориях лингвокультурологии.» *Языковая личность: проблемы коммуникативной деятельности* (Волгоград, 2001): 3-16.
3. Гнатюк, П. П. «Мовна свідомість у сучасній лінгвістичній парадигмі.» *Українське мовознавство* 34 (2005): 3-8.
4. Ейгер, Г. В. *Механизмы контроля языковой правильности высказывания* (Харьков, Основа, 1990), 184.
5. Джозеф, Дж., доступ <http://www.nasonline.org/>

Джерела ілюстративного матеріалу

1. Borges, J. L. *La biblioteca de Babel*, Ficciones. Obras Completas (Buenos Aires, EMECE, 1985), 465.
2. Borges, J. L. *Abenjacán el Bojarí, muerto en su laberinto* (El Aleph. op. cit.), 601.
4. Borges, J. L. *El jardín de senderos que se bifurcan*, Ficciones (Quinta edición, 2013), 221.
5. Borges, J. L. *La muerte y la brújula*, Ficciones (Quinta edición, 2013), 221.

References

1. Vezhbickaja, A. *Semanticheskie universalii i opisanie jazyka* (Moskva, 1999): 293.
2. Karasik, V. I. «O kategorijah lingvokul'turologii.» *Jazykovaja lichnost': problemy kommunikativnoj dejatel'nosti* (Volgograd, 2001): 3-16.
3. Gnatjuk, P. P. «Movna svidomist' u suchasnij lingvistychnij paradygmi.» *Ukrai'ns'ke movoznavstvo* 34 (2005): 3-8.
4. Ejger, G. V. *Mehanizmy kontrolja jazykovoj pravil'nosti vyskazyvanija* (Har'kov, Osнова, 1990), 184.
5. Dzhozef, Dzh., dostup <http://www.nasonline.org/>

(Current issues in linguocultural studies)

Jorge Luis Borges's creative writings in the context of language culture (in Ukrainian) [Tvorchist' Horhe Luisa Borhesa v konteksti kul'tury movy]

© Navarenko I. A. [Navarenko I. A.] inavarenko@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

ВИМОГИ ДО ПУБЛІКАЦІЙ:

Надсилати матеріали для публікації на електронну скриньку журналу **zbirnykninako@ukr.net**:

- статтю у форматі A4 (Microsoft Word);
- назву статті та відомості про автора (*прізвище, ім'я, по батькові, назва статті, місце роботи, науковий ступінь і вчене звання / навчання в аспірантурі, докторантурі, адреса для листування, телефон, e-mail, факс* (за наявності) трьома мовами;
- дві відскановані рецензії на статтю.

Усі три файли повинні бути прикріплені до одного листа. Назви файлів пишуться тільки латиницею. Наприклад: **Ivanenko_article** для статті, **Ivanenko_details** для відомостей про автора, **Ivanenko_reviews** для рецензій.

Мови публікації – **українська, англійська, німецька, іспанська, італійська, новогрецька, французька, російська.**

Обсяг статті – від 8 сторінок

Згідно з вимогами до фахових видань, текст статті повинен містити: «постановку проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановку завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку».

У статті обов'язковими є розділи, назви яких подаються напівжирним шрифтом:

Вступ, який охоплює постановку проблеми, короткий огляд найновіших публікацій з теми дослідження, актуальність, мету, об'єкт та предмет дослідження, наукову новизну, матеріали та методи дослідження.

Основний зміст.

Отримані результати, їх обговорення.

Висновки дослідження.

Перспективи подальших наукових розвідок.

Література та джерельна база дослідження (мовою оригіналу).

References.

Структура статті:

- номер УДК (верхній лівий кут);
- поряд з УДК – зазначається розділ, в якому має бути розміщено статтю:

Актуальні питання ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА;

Актуальні питання ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНОГО І

ТИПОЛОГІЧНОГО МОВОЗНАВСТВА;

Актуальні питання ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА;

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

Актуальні питання ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ;

Актуальні питання ПРАГМАЛІНГВІСТИКИ;

Актуальні питання КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ;

Актуальні питання КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ;

Актуальні питання ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА;

Актуальні питання ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ.

- назва статті, прізвище, ім'я та по батькові трьома мовами: українською, російською, англійською (вирівнювання по центру, великими літерами, напівжирним шрифтом Times New Roman 14 пт);
- анотації та ключові слова трьома мовами: українською (до 100 слів), російською (до 100 слів), англійською (200–250 слів). Якщо стаття написана іншою мовою, то анотація наводиться також мовою статті. Вирівнювання за шириною, курсив, Times New Roman 14 пт;
- основний текст статті (міжрядковий інтервал – мінімум 12 пт, вирівнювання за шириною, відступ першого рядка – 1 см., шрифт – Times New Roman: основний текст – 14 пт; поля: верхнє – 1,9 см., нижнє – 1,9 см., лівє – 1,7 см., правє – 1,7 см.). Формат графічних файлів: рисунки повинні бути збережені у форматі jpeg із роздільною здатністю 300 точок на дюйм. Їх необхідно додатково надіслати в окремому файлі.
- Література (Chicago Style: Notes and Bibliography): Література у списку повинна бути розташована в алфавітному порядку (Times New Roman 12 пт). Назви джерел подаються мовою оригіналу.
- Джерела ілюстративного матеріалу: За нумерацією цей список продовжує список літератури.
- References (Chicago Style: Notes and Bibliography): Список оформлений згідно вимог (Chicago Style: Notes and Bibliography) з транслітерованими кириличними назвами (система транслітерації BGN (Board of Geographic Names). Можна використовувати автоматичні конвертори: <http://translit.net/ua/> – для української та <http://translit.net/ru/> – для російської мов. У квадратних дужках подається переклад назви англійською.

У тексті слід **чітко розрізняти дефіс (-) і тире (–)**.

Приклади у тексті друкуються курсивом, для виділення окремих елементів у прикладах використовується підкреслення.

Посилання в тексті подаються у квадратних дужках, наприклад, [11, с. 8], де номер збігається з порядковим номером джерела у списку літератури; якщо необхідно зазначити кілька джерел, їхні номери відокремлюються крапкою з комою, наприклад, [1; 5; 9].

Під рисунками спочатку повинен бути загальний підпис, а потім пояснення усіх наявних на них цифрових та буквених позначень.

Положення про конфіденційність

Імена та електронні адреси, які вказують користувачі сайту цього журналу, використовуються виключно для виконання внутрішніх технічних завдань цього журналу і не передаються стороннім особам.

PUBLISHING REQUIREMENTS:

Submit your materials to the journal's email **zbirnykninako@ukr.net**:

- manuscript in A4 format Microsoft Word;
- title of the article and the author's details (first name, patronymic, last name, title of the article, affiliation, academic degree, academic rank, doing a postgraduate course, working for a DSc's degree, address, telephone, email, fax (if available) in three languages;
- two reviews of the article (scanned copies).

All three files should be attached to one letter. Names of the files are Romanized.

E.g. **Ivanenko_article** for the article, **Ivanenko_details** for the author's details, **Ivanenko_reviews** for reviews.

Manuscripts are accepted in Ukrainian, English, German, Spanish, Italian, Greek, French, Russian.

Minimum length of paper – 8 pages.

In accordance with requirements for specialized journals, each paper should have such essential elements as introduction of the issue and its link to current research issues and practical tasks, overview of recent findings and publications that have initiated the issue and influenced the study, indicating the gap in the previous research and outlining the purpose of the present research, the body, discussing the research findings, the conclusions and recommendations for future implementation or future research in the area.

The paper should have such sections as:

Introduction (introducing the issue, giving overview of recent research, stating topicality, purpose, subject matter and object of the research, its novelty, materials used and methods applied);

Findings and Their Discussion;

Conclusions;

Prospects for Further Research;

References and Illustrative Materials (in the original language);

References.

The section headings in the text of the article are given in bold.

Paper structure:

Margins: top – 1.9 cm., bottom – 1.9 cm., left – 1.7 cm., right – 1.7 cm.

- UDC number (top left corner);
- near UDC number it is desirable to indicate the section, to which the article belongs: Current issues IN GENERAL LINGUISTICS;

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

Current issues IN COMPARATIVE AND HISTORICAL LINGUISTICS AND
 LINGUISTIC TYPOLOGY;

Current issues IN LITERARY STUDIES;

Current issues IN LINGUISTIC SEMANTICS;

Current issues IN PRAGMALINGUISTICS;

Current issues IN COGNITIVE LINGUISTICS;

Current issues IN COMMUNICATIVE LINGUISTICS;

Current issues IN TRANSLATION STUDIES;

Current issues IN LINGUOCULTURAL STUDIES.

- title of the article, name and first name in three languages: Ukrainian, Russian, English (Times New Roman 14 pt, capitalized, bold, center justified);
- abstracts and key words in three languages: Ukrainian (up to 100 words), Russian (up to 100 words) and English (200–250 words). If the paper is in any other language, the abstract in the original language is provided as well. The text of the abstract is in Times New Roman 14 pt, italicized, fully justified.
- body of the article (Times New Roman 14 pt, spaced – at least 12 pt, fully justified, a 1 cm first line indent,). Figures (graphs, charts, diagrams) and pictures are saved in the jpeg format with 300 dpi resolution and are additionally sent in a separate file.
- References (Chicago Style: Notes and Bibliography): References are given in alphabetical order, with items in Cyrillic script (Times New Roman 12 pt). Titles are provided in the original language.
- Sources of Illustrative Material. The counter continues from the reference list.
- References (Chicago Style: Notes and Bibliography): References in Cyrillic script are transliterated using BGN (Board of Geographic Names) transliteration system <http://translit.net/ua/> for Ukrainian or <http://translit.net/ru/> for Russian and followed by the English translation in square brackets.
- Hyphens (-) and dashes (–) are to be **consistently differentiated**.
- Text fragments provided as illustrations should be given in italics, with underlining used to distinguish certain elements from the text.
- In-text citations are provided in square brackets with the first figure indicating the number of the source in the reference list, for example [11, p. 8]; if it is necessary to mention several sources, their numbers are separated with a semicolon, for example [1; 5; 9].

All tables and pictures should have their titles or labels.

ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

ТРЕБОВАНИЯ К ПУБЛИКАЦИЯМ:

Присылать материалы для публикации на электронный ящик журнала **zbirnykninako@ukr.net**:

- статью в формате A4 (Microsoft Word);
- название статьи и сведения об авторе (фамилия, имя, отчество, название статьи, место работы, научная степень и ученое звание / учебы в аспирантуре, докторантуре, адрес для переписки, телефон, e-mail, факс (при наличии) тремя языками;
- две отсканированные рецензии на статью

Все три файла должны быть прикреплены к одному письму. Названия файлов пишутся только латиницей. Например: **Ivanenko_article** для статьи, **Ivanenko_details** для сведений об авторе, **Ivanenko_reviews** для рецензий.

Языки публикации – **украинский, английский, немецкий, испанский, итальянский, новогреческий, французский, русский.**

Объем статьи – от 8 страниц

Согласно требованиям к профессиональным изданиям, текст статьи должен содержать «постановку проблемы в общем виде и ее связь с важными научными и практическими задачами; анализ последних исследований и публикаций, в которых начато решение этой проблемы и на которые опирается автор, выделение нерешенных ранее частей общей проблемы, которым посвящается эта статья; формулирование целей статьи (постановку задачи); изложение основного материала исследования с полным обоснованием полученных научных результатов; выводы из этого исследования и перспективы дальнейших исследований в этом направлении». В статье обязательны разделы, названия которых подаются полужирным шрифтом:

Введение, который охватывает постановку проблемы, краткий обзор новейших публикаций по теме исследования, актуальность, цель, объект и предмет исследования, научная новизна, материалы и методы исследования.

Основное содержание.

Полученные результаты, их обсуждения.

Выводы исследования.

Перспективы дальнейших научных исследований.

Литература и родниковая база исследования.

References (оформленные согласно требованиям зарубежных стандартов).

Структура статьи:

- номер УДК (верхний левый угол);
  - рядом с УДК – обозначается раздел, в котором должна быть размещена статья:
- Актуальные вопросы **ОБЩЕГО ЯЗЫКОЗНАНИЯ**;
Актуальные вопросы **СРАВНИТЕЛЬНО-ИСТОРИЧЕСКОГО И**
ТИПОЛОГИЧЕСКОГО ЯЗЫКОЗНАНИЯ;
Актуальные вопросы **ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЯ**;
Актуальные вопросы **ЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ СЕМАНТИКИ**;

Вимоги до публікацій [Требования к публикациям]

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

Актуальные вопросы ПРАГМАЛИНГВИСТИКИ;
 Актуальные вопросы КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ;
 Актуальные вопросы КОММУНИКАТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ;
 Актуальные вопросы ПЕРЕВОДОВЕДЕНИЯ;
 Актуальные вопросы ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИИ.

- название статьи, фамилия, имя, отчество на трех языках: украинском, русском, английском (выравнивание по центру, прописными буквами, полужирным шрифтом Times New Roman 14 пт);
- аннотации и ключевые слова на трех языках: украинском (до 100 слов) на русском (до 100 слов), английском (200-250 слов). Если статья написана на другом языке, то аннотация приводится также на языке статьи. Выравнивание по ширине, курсив, Times New Roman 14 пт;
- основной текст статьи (межстрочный интервал – минимум 12 пт, выравнивание по ширине, отступ первой строки – 1 см., Шрифт – Times New Roman: основной текст – 14 пт; поля: верхнее – 1,9 см., нижнее – 1,9 см., левое – 1,7 см., правое – 1,7 см). Формат графических файлов: рисунки должны быть сохранены в формате jpeg с разрешением 300 точек на дюйм. Их необходимо дополнительно направить в отдельном файле.
- Литература в списке должна быть расположена в алфавитном порядке, список оформлен в соответствии с требованиями (MLA STYLE) (Times New Roman 12 пт). Названия источников подаются на языке оригинала.
- Источники иллюстративного материала: По нумерацией этот список продолжает список литературы.
- References (MLA STYLE): Список оформлен согласно требованиям MLA с транслитерированных кириллическими названиями (система транслитерации BGN (Board of Geographic Names). Можно использовать автоматические конверторы: <http://translit.net/ua/> – для украинского и <http://translit.net/ru/> – для русского языков. В квадратных скобках подается перевод названия на английском.

В тексте следует **четко различать дефис (-) и тире (–)**.

Примеры в тексте печатаются курсивом, для выделения отдельных элементов в примерах используется подчеркивания.

Ссылки в тексте даются в квадратных скобках, например, [11, с. 8], где номер совпадает с порядковым номером источника в списке литературы; если необходимо отметить несколько источников, их номера отделяются точкой с запятой, например, [1; 5; 9].

Под рисунками сначала должен быть общий подпись, а потом объяснения всех имеющихся на них цифровых и буквенных обозначений.

Положение о конфиденциальности

Имена и электронные адреса, которые указывают пользователи сайта этого журнала, используются исключительно для выполнения внутренних технических задач этого журнала и не передаются третьим лицам.

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОГО
МОВОЗНАВСТВА

- Васько Р. В.* Функціональний та формальний підходи до інтерпретації одиниць субфонемного рівня в структурній лінгвістиці 13
- Парк Сінн.* Система фонем і система фонематичних опозицій готської мови 38

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПОРІВНЯЛЬНО-
ІСТОРИЧНОГО І ТИПОЛОГІЧНОГО
МОВОЗНАВСТВА

- Корбозерова Н. М.* Від піренейської латини до hispanic romance: історико-культурні та мовні аспекти [*Korbozerova N. M.* Del latín pirenaico al romance hispánico: los aspectos históricos, culturales y lingüísticos] 52

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

- Кобчінська О. І.* Образні домінанти художньої урбаністики Тагара Бен Джеллуна: Місто між пам'яттю і забуттям 60
- Михед Т. В.* Зоряна оптика романтизму: резонанси і дисонанси (випадок Волта Вітмена) 72

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ
СЕМАНТИКИ

- Васильчук Л. Ф.* Особливості німецькомовних рекламних текстів та сучасні підходи до їх вивчення 84
- Шевкун Е. В.* Моделі рефлексивізації контамінованої волітивності у діалогічному мовленні (на матеріалі висловлень-квестивів іспанською мовою) 92

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАГМАЛІНГВІСТИКИ

- Васильєва Т. О.* Комунікативно-прагматичні особливості короткого нехудожнього тексту (на матеріалі гороскопів в іспаномовних інтернет-джерелах) 103
- Горбач І. М.* Засоби інтимізації в наративній структурі романів Ніколя Фарга 122

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОГНІТИВНОЇ
ЛІНГВІСТИКИ**

Міхіденко К. О. Конфліктний потенціал концепту Willkommenskultur у німецькомовному міжкультурному дискурсі 139

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ
ЛІНГВІСТИКИ**

Судорженко Г. П. Мовні засоби на позначення умовних відношень у сучасній іспанській мові як прояв мовленнєвої поведінки комуніканта 148

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Дорофєєва М. С. Забезпечення якості у спеціальному перекладі: синергетичні аспекти [*Dorofeyeva M. S. Qualitätssicherung im Fachübersetzen: Synergetische Aspekte*] 158

Олефір Г. І., Дейнеко І. А., Дейнеко І. В. Політика якості перекладів у європейському парламенті (на прикладі перекладу на французьку мову) 177

Поворозник Р. В., Колодій Б. М. Підготовка громадських перекладачів в Україні [*Povoroznyuk R. V., Kolodii B. M. Teaching community interpreting in Ukraine*] 189

Скрильник С. В. Домінуюча концентрація в усному перекладі: тематичне дослідження [*Skrylnyk S. V. Interpreter's concentration dominance: case study*] 208

Філоненко Н. Г. Стилістичний аспект перекладу неповних речень роману М. Уельбека *La carte et le territoire* українською мовою 218

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ

Наваренко І. А. Творчість Хорхе Луїса Борхеса в контексті культури мови 230

Вимоги до публікацій 241

Требования к публикациям 243

Publishing requirements 245

ЗМІСТ 247

CONTENTS 249

СОДЕРЖАНИЕ 251

CONTENTS

CURRENT ISSUES IN GENERAL LINGUISTICS

Vasko R. V. Functional and formal approaches to the interpretation of the subphonemic level units in structural linguistics 13

Park S. System of phonemes and system of phonemic oppositions of the Gothic language 38

CURRENT ISSUES IN COMPARATIVE AND
HISTORICAL LINGUISTICS AND LINGUISTIC
TYPOLOGY

Korbozerova N. M. From Pyrenees Latin to Hispanic Romance: historical, cultural and linguistic aspects [**Korbozerova N. M.** Del latín pirenaico al romance hispánico: los aspectos históricos, culturales y lingüísticos]..... 52

CURRENT ISSUES IN LITERARY STUDIES

Kobchinska O. I. Figurative specifics of Tahar Ben Jelloun's urban images: A city between memory and oblivion 60

Mykhed T. V. Stellar optics of romanticism: resonances and dissonances (the case of Walt Whitman)..... 72

CURRENT ISSUES IN LINGUISTIC SEMANTICS

Vasylchuk L. F. Special features of German advertising texts and modern approaches to their study 85

Shevkun E. V. Models of reflectivisation of contaminated volition in dialogic interaction (on the basis of verbal statements in the Spanish language) 92

CURRENT ISSUES IN PRAGMALINGUISTICS

Vasylieva T. O. Communicative and pragmatic peculiarities of the short non-literary text (based on the materials of Spanish horoscopes in internet resources) 103

Gorbach I. M. Means of intimization in the narrative structure in Nicolas Fargue's novels 122

CURRENT ISSUES IN COGNITIVE LINGUISTICS

Mikhidenko K. O. Conflict potential of the concept Willkommenskultur in German language intercultural discourse 139

CURRENT ISSUES IN LINGUISTIC COMMUNICATIONS

Sudorzenko G. P. Linguistic means for determining conditional relations in Modern Spanish language as linguistic behavior of communicants 148

CURRENT ISSUES IN TRANSLATION STUDIES

Dorofeyeva M. S. Quality assurance in specialized translation (synergetic aspects) [**Dorofeyeva M. S.** Qualitätssicherung im Fachübersetzen: Synergetische Aspekte] 158

Olefir H. I., Deineko I. A., Deineko I. V. Translation quality policy in the European Parliament (case of translation into the French language) 177

Povoroznyuk R. V., Kolodii B. M. Teaching community interpreting in Ukraine 189

Skrylnyk S. V. Interpreter's concentration dominance: case study 208

Filonenko N. G. Stylistic aspect of translating incomplete sentences in *The map and the territory* by M. Houellebecq into the Ukrainian language 218

Current issues IN LINGUOCULTURAL STUDIES

Navarenko I. A. Jorge Luis Borges's creative writings in the context of language culture 230

Вимоги до публікацій 241

Publishing requirements 243

Требования к публикациям 245

ЗМІСТ 247

CONTENTS 249

СОДЕРЖАНИЕ 251

ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

СОДЕРЖАНИЕ

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ОБЩЕГО ЯЗЫКОЗНАНИЯ

Васько Р. В. Функциональный и формальный подходы к интерпретации единиц субфонемного уровня в структурной лингвистике 13

Парк С. Система фонем и система фонематических оппозиций готского языка 38

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СРАВНИТЕЛЬНО-ИСТОРИЧЕСКОГО И ТИПОЛОГИЧЕСКОГО ЯЗЫКОЗНАНИЯ

Корбозёрова Н. Н. От пиренейской латыни к hispanic romance: историко-культурные и языковые аспекты [*Korbozerova N. M.* Del latín pirenaico al romance hispánico: los aspectos históricos, culturales y lingüísticos] 52

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЯ

Кобчинская Е. И. Образные доминанты художественной урбанистики Тагара Бен Джеллуна: Город между памятью и забвением 60

Михед Т. В. Звездная оптика романтизма: резонанс и диссонанс (случай Волта Витмена) 72

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ СЕМАНТИКИ

Васильчук Л. Ф. Особенности немецкоязычных рекламных текстов и современные подходы к их изучению 85

Шевкун Э. В. Модели рефлексивизации контаминированной волитивности в диалогической речи (на материале высказываний-квестивов на испанском языке) 92

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПРАГМАЛИНГВИСТИКИ

Васильева Т. А. Коммуникативно-прагматические особенности короткого нехудожественного текста (на материале гороскопов в испаноязычных интернет-источниках) 103

Горбач И. Н. Средства интимизации нарративной структуры романов Николая Фарга 122

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ

Михиденко Е. А. Конфликтный потенциал концепта Willkommenskultur в немецкоязычном межкультурном дискурсе 139

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ КОММУНИКАТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ

Судорженко Г. П. Языковые средства выражения условных отношений в современном испанском языке как проявление речевого поведения коммуниканта 148

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПЕРЕВОДОВЕДЕНИЯ

Дорофеева М. С. Обеспечение качества в специальном переводе: синергетические аспекты [*Dorofeyeva M. S.* Qualitätssicherung im Fachübersetzen: Synergetische Aspekte] 158

Олефир Г. И., Дейнеко И. А., Дейнеко И. В. Политика качества переводов в европейском парламенте (на примере перевода на французский язык) 177

Поворозник Р. В., Колодий Б. Н. Подготовка общественных переводчиков в Украине [*Povoroznyuk R. V., Kolodii B. M.* Teaching community interpreting in Ukraine] 189

Скрыльник С. В. Доминирующая концентрация в устном переводе: тематическое исследование [*Skrylnyk S. V.* Interpreter's concentration dominance: case study] 208

Филоненко Н. Г. Стилистический аспект перевода неполных предложений романа М. Уэльбека *La carte et le territoire* на украинский язык 218

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИИ

Наваренко И. А. Творчество Хорхе Луиса Борхеса в контексте культуры речи 230

Вимоги до публікацій 241

Publishing requirements 243

Требования к публикациям 245

ЗМІСТ 247

CONTENTS 249

СОДЕРЖАНИЕ 251

Підп. до друку 30.11.2018. Формат 60×84¹/₁₆. Папір. офс. Гарнітура “Таймс”. Друк. офс.
 Ум. друк. арк. 1,9. Обл.-вид. арк. 1,9. Наклад 100 прим. Зам. 575.

Віддруковано у ТОВ-Видавництві “ЛОГОС” із оригіналів автора.

Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 201 від 27.09.2000 р. 01030, Київ-30, вул. Богдана Хмельницького, 10, тел. 235-60-03

Contents [Зміст / Содержание]

Збірник наукових праць вміщує статті, в яких досліджуються сучасні проблеми мовознавства, проблеми порівняльно-історичного і типологічного мовознавства, лінгвосемантики, лінгвопрагматики, лінгвокогнітології, лінгвокомунікації та перекладознавства, лінгвокультурології. Розраховано на широке коло філологів, викладачів, перекладачів, докторантів, аспірантів та студентів вищих навчальних закладів.

The collection of scholarly articles includes articles on current issues in general linguistics, comparative and historical linguistics, linguistic typology, literary studies, linguistic semantics, pragmalinguistics, cognitive linguistics, communicative linguistics, translation studies, linguocultural studies. It is intended for linguists, translators, interpreters, teachers, lecturers, postgraduate students, persons pursuing a doctor's degree, and university students.

